

Turun kaupungin toimintasuunnitelma

**Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien
2026–2029 taloussuunnitelma**

Sisällys

Pormestarin esipuhe

1. Johdanto 1

1.1 Turun kaupungin strateginen ohjaus.....	2
1.2 Turun kaupungin toimintaympäristön kehitysnäkymät.....	5
1.3 Muut toimintaympäristön kehitysnäkymät	8
1.4 Turun kaupungin organisaatio ja Turku-konserni.....	10
1.5 Turun kaupungin kehittäminen.....	12
1.6 Yhteisvaikuttavat tavoitteet	13
1.7 Pormestariohjelman toimenpiteet.....	15
1.8 Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi	16

2. Talousarvio ja taloussuunnitelmat31

2.1 Tuloslaskelma (ulkoiset erät)	37
2.2 Tuloslaskelma (ulkoiset ja sisäiset erät)	38
2.3 Verotulot ja valtionosuudet.....	39
2.4 Rahoitustuotot ja -kulut	39
2.5 Rahoituslaskelma	40
2.6 Investointiosa	43
2.7 Talousarvion sitovuustasot.....	47

3. Lautakuntien toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.....48

Kaupunginvaltuusto.....	49
Tarkastuslautakunta	50
Keskusvaalilautakunta.....	52
Konsernihallinto	54
Kaupunginhallitus	54
Kaupungin yhteiset toiminnot	54
Elinvoiman palvelukokonaisuus	67
Työllisyyspalvelut.....	67
Työllisyysaluelautakunta	77
Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus	80
Rakentamis- ja tilajaosto	80
Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus	88
Kaupunkiympäristölautakunta	88
Rakennus- ja lupalautakunta	88
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	88
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	88
Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus	101
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	101
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	101
Kulttuurin palvelukokonaisuus.....	113
Kulttuurilautakunta	113
Liikunnan palvelukokonaisuus	119
Liikuntalautakunta.....	119

4. Konserniyhteisöt	125
Blue Industry Park Oy	126
Business Turku Oy	129
Forum Marinum -säätiö	132
Kaarea Oy	135
KOy Turun Monitoimitilat	138
Kuntec Oy	141
Lounais-Suomen jätehuolto Oy	143
Turku 2029 -säätiö	147
Turku Energia -konserni	149
Turun Aikuiskoulutussäätiö	152
Turun Ammattikorkeakoulu Oy	155
Kulttuuriranta / Turun Kaupunginteatteri Oy	158
Turun Kaupunkiliikenne Oy	160
Turun konservatorio Oy	162
Turun Satama Oy -konserni	165
Turun seudun puhdistamo Oy	168
Turun Seudun Vesi Oy	172
Turun Taiteen talo Oy	175
Turun TeknologiaKiinteistöt Oy	178
Turun Vesihuolto Oy	181
Turun Ylioppilaskyläsäätiö	185
TVT Asumnot Oy	188
Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy	192
Visit Turku Archipelago Oy	195
 5. Laskelmat	 200
 6. Liitteet	 206
Talousarvion noudattamista koskevat määräykset	207

Pormestarin esipuhe

Turku – 800 vuotta kestävä kasvua ja inhimillisiä tarinoita

Turku on kaupunki, joka kunnioittaa menneitä ja kantaa vastuunsa tulevaisuudesta. Ja kaupunki, jossa katsotaan silmiin, hymyillään ja kysytään kuulumisia. Sellainen on 800 vuotta vuonna 2029 täyttävä Suomen vanhin kaupunki Turku ja sitä rakennamme määrätietoisesti myös vuonna 2026.

Turku kasvaa voimakkaasti. Meitä turkulaisia on koko ajan yhä enemmän ja tämä paitsi lisää palvelutarvetta niin ennen kaikkea luo mahdollisuuksia uusille investoinneille, uusille avauksille ja tasapainoisemman kaupungin rakentamiselle. Kasvu on ennen kaikkea positiivinen asia – se kertoo vetovoimasta niin Turun kuin koko seutukunnan. Samalla se kuitenkin haastaa kaupungin taloutta ja palvelurakennetta. Kasvat palvelutarpeet edellyttävät merkittäviä panostuksia niin palvelutuotantoon kuin infrastruktuuriin.

Kasvun positiiviset vaikutukset näkyvät kuitenkin viiveellä, mutta panostukset on tehtävä etupainotteisesti.

Talousarviossa on varauduttu siihen, että lähivuodet voivat olla alijäämäisiä, jotta pystymme vastaamaan kasvavan kaupungin tarpeisiin. Kaupungin taloudellinen asema on kuitenkin vakaa, eikä muutama alijäämäinen vuosi muodosta välitöntä ongelmaa. Näemme tämän investointina Turun tulevaisuuteen – kestäväan kasvuun, osaamiseen ja hyvinvointiin.

Turun tulevaisuus rakentuu lapsissa ja nuorissa. Talousarviossa olemme tehneet yhteisesti tietoisia valintoja, jotka tukevat lasten ja nuorten hyvinvointia sekä koulutuksellista tasa-arvoa. Panostamme ryhmäkokojen pienentämiseen, jotta jokainen lapsi saa tarvitsemansa tuen ja opettajilla on paremmat mahdollisuudet kohdata oppilaat yksilöinä. Tämä on sijoitus tulevaisuuteen – inhimillisiin

tarinoihin, jotka alkavat varhaiskasvatuksesta ja jatkuvat läpi koulupolun.

Erityistä huomiota kiinnitämme osaavan työvoiman saatavuuteen ja huolehdimme ammatillisen toisen asteen tuen uudistuksesta ja riittävästi rahoituksesta. Osaaminen on Turun kilpailukyvyyn ytimessä ja teemme tiivistä yhteistyötä oppilaitosten, korkeakoulujen ja elinkeinoelämän kanssa varmistaaksemme, että koulutus vastaa työelämän tarpeisiin ja että niin nuoret kuin kokeneemmatkin löytävät paikkansa työmarkkinoilla. Näin turvaamme kaupungin elinvoiman ja yritysten kasvuedellytykset. Tavoitteena on, että Turku on Suomen paras työllisyyden edistäjä.

Tätä valtuustokautta ohjaavassa pormestariohjelmassa olemme linjanneet, että Turun taloutta hoidetaan vastuullisesti siten, että tulevaisuuden kasvua ja elinvoimaa tuetaan ja palvelut turvataan. Kestävää taloudenpitoa tukee ennaltaehkäiseviin palveluihin ja osaamiseen panostaminen, jotka ovat sijoituksia tulevaisuuteen.

Verotukseen ei esitetä muutoksia vuodelle 2026. Tämä on tietoinen valinta, jolla haluamme tukea turkulaisten ostovoimaa vaikeassa suhdannetilanteessa. Kun kaupunkilaisten arki on vakaampi, hyötyy siitä myös paikallinen yritystoiminta ja koko seutukunnan talous.

Osana vastuullista talouden johtamista meidän on vietävä Turku kohti kestävää talouden perusuraa. Kansallinen kuntien rahoitusjärjestelmä eli valtionosuusjärjestelmä on uudistumassa, mutta yksityiskohdat eivät ole vielä selvillä. Kaikki valtuustoryhmät ovat kuitenkin yhdessä sitoutuneet laatimaan pitkän aikavälin menojen ja tulojen tarkastelun toimintaympäristöuudistuksen, vos-uudistuksen, investointien, omistuksen ja yleisen taloustilanteen takia.

Samalla haluamme turvata palvelutuotannon nykyisen tason ja vastata kasvaviin tarpeisiin laaja-alaisesti. Tämä tarkoittaa investointeja niin varhaiskasvatukseen, koulutukseen, liikenteeseen, asumiseen kuin hyvinvointipalveluihin. Toimivat palvelut rakentavat luottamusta ja pitovoimaa sekä lisäävät turkulaisten resilienssiä muuttuvassa maailmassa. Siksi on myös tärkeää, että seuraamme mm. runkolinjaudistuksen etenemistä ja olemme valmiit arvioimaan palvelutarpeita, jotta se vastaa parhaalla mahdollisella tavalla turkulaisten tarpeisiin.

Yhteinen halu kehittää Turku tasapainoisesti edellyttää määrätietoisempaa päätöksentekoa ja yhteistä tilannekuvaa. Tämän takia laadimme eri toimijoiden kanssa yhdessä asuntopolitiikka -asiakirjan, jossa huomioidaan kattavasti asuntopolitiikan eri näkökulmat kuten asunnottomuus, kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto, opiskelija-asuminen, segregoituneiden alueiden erityistarpeet, perhe-asuntotuotanto sekä Turun elinvoima ja kilpailukyky seudullisessa asuntotuotannossa.

Turku veturina

Turku toimii koko seutukunnan veturina. Tämä rooli on meille kunnia, mutta myös vastuu.

Piia Elo

Turun pormestari

Kaupunki vastaa useista maakunnallisista palveluista, mikä luo lisäpaineita talouteen. Samalla se vahvistaa Turun asemaa alueellisena keskuksena, joka vetää puoleensa yrityksiä, osaajia ja opiskelijoita.

Haluamme jatkossakin kehittää yhteistyötä seutukunnan kuntien kanssa. Yhdessä voimme rakentaa kestävää kasvua, vahvistaa työpaikkojen syntymistä ja lisätä työllisyyttä. Erityistä huomiota tulee lähivuosina kiinnittää siihen, että Turku säilyttää asemansa houkuttelevana työn, asumisen ja opiskelun kaupunkina.

Katse tulevaisuuteen

Turku on kasvun, sivistyksen ja yhteisöllisyyden kaupunki – ja haluamme, että se on sitä myös tulevaisuudessa.

Turku kasvaa kohti seuraavaa vuosisataansa määrätietoisesti, yhdessä rakentaen. Tämä talousarvio tukee hyvää yhteistyötä, kuuntelemista ja ratkaisujen hakemisesta. Juhlavuoden kynnyksellä emme katso vain taaksepäin vaan myös rohkeasti hymyillen eteenpäin. Rakentaen tulevaisuutta, jossa jokaisen tarina on osa yhteistä kertomustamme.

JOHDANTO

1 Johdanto

1.1. Turun kaupungin strateginen ohjaus

Johtamisen keskeisenä välineenä on kuntastrategia. Kuntalain mukaan kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuustokaudessa. Kuntastrategiassa valtuusto päättää kunnan talouden ja toiminnan pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa huomioidaan kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palveluiden järjestäminen ja tuottaminen, kunnan tehtäviä koskeissa laissa säädetyt palvelutavoitteet, omistaja- ja henkilöstöpolitiikka, kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet sekä elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen. Kuntastrategia sisältää arvion kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi 14.2.2022 kaupungin päivitetyn strategian 'Turku 2030-luvulla'. Strategia sisälsi kahdeksan painopistettä ja 20 strategista tavoitetta. Painopisteet liittyivät kestäväan kasvuun, sujuvaan arkeen, hyvinvointiin asukkaisiin, elinvoimaiseen ja kasvavaan kaupunkiin, luontokaupunkiin, laadukkaaseen koulutukseen, aktiiviseen kulttuurikaupunkiin ja kansainväliseen Turkuun. Uuden kaupunkistrategian valmistelu on käynnistynyt kesällä 2025. Uusi kaupunkistrategia pyritään tuomaan kaupunginvaltuuston päätettäväksi tammikuussa 2026.

Turku siirtyi edellisellä valtuustokaudella pormestari-malliin. Käynnissä olevalla valtuustokaudella 2025–2029 toteutetaan pormestariohjelmaa 'Turku uudelle vuosisadalle –800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävä kasvua ja inhimillisiä tarinoita'. Pormestariohjelman laadinnan yhteydessä päivitettiin ja uudistettiin Turun kaupungin ohjausmallia. Strategian toimeenpanoa tukevat valtuustokausittain sovittava pormestariohjelma ja kaupungin ohjausasiakirjat.

Turun uutta kaupunkistrategiaa laaditaan parhaillaan vuosiksi 2025–2040. Uusi strategia tuodaan valtuuston päätettäväksi loppuvuonna 2025 tai alkuvuonna 2026.

Lyhyen aikavälin toiminnan tavoitteet ovat vuosittain laadittavissa toiminta- ja palvelusuunnitelmissa.

Kaupunkistrategia ja pormestariohjelma

Uuden kaupunkistrategian valmistelu on parhaillaan käynnissä. Kaupunkistrategian laatiminen sisältää neljä

toisiinsa kytkeytyvää vaihetta, jotka liittyvät nykytilanteeseen liittyvän tilannekuvan hahmottamiseen, Turun tulevaisuuskuvan ja –skenaarioiden laatimiseen, osallistamiseen (valtuusto, johtoryhmät, kuntalaiset, henkilöstö ja sidosryhmät) sekä toimeenpanon suunnitteluun, mittarointiin ja seurantaan.

Uusi kaupunkistrategia tulee kiteyttämään, miltä Turku näyttää noin 10–15 vuoden aikahorisontilla ja mitä keskeisiä tavoitteita kaupunki toiminnalleen asettaa. Tavoitteena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin sekä kaupungin elinvoiman ja kilpailukyvyn edistäminen kestäväällä tavalla. Strategia on tarkoitettu paitsi Turun kaupungin organisaation toimintaa ohjaavaksi työkaluksi myös laajemmin koko kaupungin käyttöön. Tavoitteena on, että kaupunkistrategiaan voivat myös kaupunkilaiset ja sidosryhmät sitoutua.

Kaupunkistrategian tavoitteiden toteuttamista tukevia asiakirjoja ovat kaupungin valtuuston hyväksymät pormestariohjelma ja strategiset ohjausasiakirjat.

Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi kesäkuussa 2025 pormestariohjelman 'Turku uudelle vuosisadalle –800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävä kasvua ja inhimillisiä tarinoita'. Pormestariohjelma määrittää Turun valtuustokauden 2025–2029 painopisteet, konkreettiset toimenpiteet ja priorisoinnit.

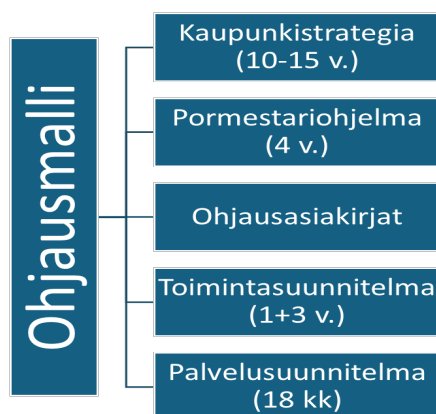
Kaupunkitasoiset ohjausasiakirjat tarkentavat strategisten tavoitteiden toteuttamista. Pormestariohjelman hyväksymisen yhteydessä tunnistettiin 57 ohjausasiakirjaa. Ohjausasiakirjat luokiteltiin pormestariohjelman kuuden painopisteen alle. Luokittelun yhteydessä tarkasteltiin jokaisen ohjausasiakirjan kohdalla niiden päätöspäivämäärä, voimassaoloaika, lakisääteisyys, päättäjätaho ja muut huomiot. Lakisääteisiä ohjausasiakirjoja ovat Turun kaupunkiseudun MAL-sopimus, Turun kaupungin rakennusjärjestys, Turun kaupunkiseudun liikennejärjestelmäsuunnitelma, Vesihuollon kehittämissuunnitelma, Yleiskaava, Ympäristöterveyden valvontasuunnitelma, Turun kaupungin ohjelma kotoutumisen edistämiseksi, Turun kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Laaja hyvinvointikertomus ja Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toimintasuunnitelma. Ohjausasiakirjat määritellään strategian hyväksynnän yhteydessä ja ne pääsääntöisesti päivittyvät kerran valtuustokaudessa.

Kaupunkistrategia ohjaa keskipitkän aikavälin (10–15 vuotta) ja pormestariohjelma lyhyen aikavälin (neljä vuotta) tavoitteita. Strategian ja pormestariohjelman strategiset painopisteet tulevat olemaan yhtenäiset, mutta niitä toteutetaan eri aikaväleillä ja painotukset voivat erota toisistaan. Kaupunkistrategian lisäksi ei laadita muita strategioita, vaan poikkileikkaavat kirjaukset ovat osa strategiaa.

Turun kaupunki työnantajana tukee henkilöstön hyvinvointia merkityksellisessä työssä. Organisaatiokulttuuri on kunnioittava ja turvallinen antaen tilaa osallistumiselle ja arvostavalle dialogille. Työnantaja mahdollistaa uudistumisen toimintaympäristön muutoksen mukana niin, että palvelutuotanto kehittyy asukkaiden tarpeiden mukaan. Työn hyvällä organisoinnilla ja johtamisella varmistamme kaupungin työpaikkojen veto- ja pitovoiman.

Toimeenpano toiminnan ja talouden suunnittelulla

Vuosittain päivitettävä toimintasuunnitelma toteuttaa kaupungin strategiaa ja pormestariohjelmaa. Niiden linjaukset näkyvät toimintasuunnitelmassa palvelukokonaisuuksien toimenpiteinä. Toimenpiteiden pohjalta laaditaan palvelusuunnitelma ja vuosittainen talousarvio. Toimintasuunnitelma aikajänne on 1+3 vuotta ja palvelusuunnitelmien on 18 kk.

Kuva 1. kaupungin ohjausmalli.

Riskienhallinta

Riskienhallintaprosessi perustuu riskien arvioitsijoiden keskeisten toimintojen ja näitä uhkaavien merkittävimpien riskien tunnistamiseen sekä parhaiden riskienhallintakeinojen valitsemiseen ja toteuttamiseen. Riskin merkittävyyttä arvioidaan riskimatriisin avulla todennäköisyyden ja seurauksen tulona. Mitä todennäköisempää riskin toteutuminen on ja mitä vakavampi on sen vaikuttavuus, sitä merkittävämmästä riskistä on kysymys.

Palvelukokonaisuudet ja vastuualueet sekä keskeiset strategiset yhteisöt laativat vuosittain riskien arvioinnin riskienhallinta -työkalun avulla, joka pohjautuu COSO ERM -viitekehikseen ja ISO 31000 -standardiin. Kokonaisvaltaisen riskienhallintatyökalun käyttö yhtenäistää riskienhallintaprosessia sekä parantaa riskien arvioinnin ja riskienhallinnan raportointia. Arvioitavat riskit on jaettu operatiivisiin riskeihin, vahinkoriskeihin, taloudellisiin riskeihin sekä strategisiin riskeihin. Kaupungin vastuulle jäävien omaisuus- tai muiden vahinkojen korvaamiseen on osaltaan varauduttu vahinkorahaston avulla.

Riskienhallinta ja sen kehittäminen on osa strategiaa. Tarvittavat tiedot raportoidaan johdolle ajantasaisesti. Toiminnan kehittämistä ja strategisia painopisteitä mietittäessä riskienhallinta tulee katsoa osana kokonaisuutta. Riskienhallintaa kehitetään siten, että pystytään vastaamaan muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, hyödyntämällä riskienhallinnasta ja sisäisestä valvonnasta annettuja ohjeita.

Turun kaupungin lähtökohtana tietoturvan ja tietosuojan toteuttamisessa on riskilähtöisyys. Kaupunki tai sen alainen organisaatioyksikkö henkilötietojen rekisterinpitäjänä arvioi henkilötietojen käsittelyyn liittyvät riskit ja valitsee arvioidun riskitason mukaan tarvittavat hallintatoimenpiteet. Tietosuoja- ja tietoturvariskien hallinta on osa Turun kaupungin riskienhallintaprosessia, jolloin erityisesti merkittävän tason riskit raportoidaan johdolle saakka. Riskilähtöisyys ohjaa organisaation henkilötietojen käsittelyä ja on erittäin tärkeä osa rekisterinpitäjän lakisääteisen osoitusvelvollisuuden toteuttamista.

Turun kaupunki toteuttaa riskilähtöisen toimintaperiaatteen varmistamiseksi tietosuojan vaikutustenarviointeja sellaisten henkilötietojen käsittelytoimille, joiden kohdalla on todennäköistä, että käsittelytoimiin liittyy yksilöiden oikeuksien ja vapauksien kannalta merkittäviä riskejä. Vaikutustenarvioinnin tuloksia käytetään niiden hallintakeinojen määrittelemisessä, joilla pyritään pienentämään henkilötietojen käsittelyn riskitasoa. Samalla varmistetaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimusten toteutuminen.

Turun kaupungin toiminnassa toteutetaan sisäänrakennetun ja oletusarvoisen tietosuojan periaatetta. Tietosuoja otetaan huomioon monipuolisesti perustoiminnan yhteydessä mm. johtamisessa, hankinnoissa, kehitystyössä sekä toimintaprosesseissa. Tietosuojan ja tietoturvan oikeanlainen toteutuminen varmistetaan myös käyttämällä tilannekohtaisesti parhaita mahdollisia teknisiä ja organisatorisia riskiarvioon perustuvia ratkaisuja.

Turvallisuus ja riskienhallinta

Turvallisuuden nykytilalle ominainen ennalta arvaamaton epävakaus sekä toimintaympäristön kompleksisuus ja jatkuva muutos asettavat organisaatioiden turvallisuudelle haasteita. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää organisaatioilta turvallisuuskentän kokonaisymmärrystä, strategista sitoutumista, jatkuvaa valmiutta sekä kykyä havainnoida ja ennakoita.

Turun kaupungin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumisen tavoitteena on varmistaa tehtävien mahdollisimman häiriötön hoitaminen ja palvelutuotannon jatkuminen kaikissa olosuhteissa (eli myös tilanteissa, joissa kaupungin tuottamien palveluiden kysyntä oleellisesti lisääntyy ja/tai sen mahdollisuus palveluiden tuottamiseen huomattavasti heikentyy).

Varautuminen perustuu aina riskien arviointiin. Riskiarvio tehdään kattavasti kaikki uhkamallit huomioiden. Uhkamalleja tarkennetaan uhka-arvioiden muutosten perusteella, jotka edellyttävät riskien jatkuvaa ja säännöllistä arviointia ja päivittämistä. Riskienhallinnan tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kunnan palveluiden turvaaminen (jatkuvuudenhallinta) perustuu siihen, että suurimmasta osasta normaaliolojen häiriötilanteita voidaan selviytyä jokaisen organisaation omilla voimavaroilla.

Turun kaupungin varautumisasiakirjakokonaisuus käsittää kaikki ne kirjalliset suunnitelmat, selvitykset, ohjeet, määräykset ja toimintakortit, joilla pyritään varmistamaan tehtävien mahdollisimman hyvä hoitaminen erilaisissa häiriö- ja erityistilanteissa ja poikkeusoloissa. Kaupungin valmiusohje toimii turvallisuutta ja varautumista koordinoivana dokumenttina. Se ohjaa ja yhteen sovittaa palvelukokonaisuuksien ja kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen valmiussuunnittelua ja häiriötilanteiden aikaista toimintaa sekä asettaa niille painopisteitä huomioitavaksi niiden omissa operatiivisissa suunnitelmissa ja toimintakorteissa.

Häiriö- ja poikkeustilanteelle on ominaista sen vaikutus useiden alueellisten sektorien toimintaan. Varautumisessa poikkihallinnollinen yhteistyö toimialojen, kuntien, viranomaisten, muiden julkisten toimijoiden, yritysten sekä 3. sektorin välillä on varautumistoimenpiteiden onnistumisen kannalta kriittistä. Turun kaupunki osallistuu aktiivisesti alueelliseen turvallisuus- ja varautumissuunnitteluun Varsinais-Suomen yhteistyöfoorumeissa ja kokonaisturvallisuuden rakenteissa. Aktiivisen osallistumisen lisäksi kaupunki edistää osaltaan kokonaisturvallisuuden yhteistyömallien rakentamista toimimalla alullepanijana ja alustana yhteiselle turvallisuuskeskustelulle sekä järjestämällä turvallisuus- ja valmiusharjoituksia yhteistyössä maakunnan muiden toimijoiden kanssa.

1.2. Turun kaupungin toimintaympäristön kehitysnäkymät

Turun toimintaympäristön kehitys kasvuun ja kilpailukykyyn liittyvillä tunnusluvuilla

Turussa asui heinäkuun lopussa 2025 ennakkotietojen mukaan lähes 207 000 asukasta. Turun kasvu on ollut kokonaisvaltaista ja kiihtynyt useimmilla tunnusluvuilla viime vuosien aikana. Turun väestö on kasvanut 4 000 asukkaalla vuodessa vuosina 2023 ja 2024. Väestönkasvu oli nykyisellä alueluokituksella määrällisesti suurempaa kuin kertaakaan 1970-luvun alun jälkeen. Turun vuotuinen väestönmuutos nousi peräti 2,1 prosenttiin vuonna 2024, joka oli suurten ja keskisuurten C21-kaupunkien joukossa toiseksi suurin kasvuprosentti Espoon jälkeen.

Turun väestönlisäys perustuu muuttovetovoimaan kotimaasta ja ulkomailta, mutta luonnollinen väestönlisäys on jäänyt negatiiviseksi vuodesta 2017 alkaen. Turun muuttovoitosta tulee noin kaksi kolmasosaa ulkomailta ja yksi kolmasosa kotimaasta. Ulkomailta tulevassa muuttovoitossa erottuvat erityisesti lähtöalueittain tarkasteltuna Kaakkois-Aasian maat ja Ukraina. Ulkomainen muuttovoitto painottuu nuoriin aikuisiin, nuoriin ja lapsiin. Kotimaan muuttoliikkeessä Turku saa tasaisesti muuttovoittoa koko maasta lukuun ottamatta muuta Turun ydinkaupunkiseutua ja Helsingin seutua. Turun kotimaan muuttovoitot perustuvat käytännössä yhteen ikäryhmään eli 15–24-vuotiaisiin nuoriin, jotka hakeutuvat Turkuun toisen ja kolmannen asteen opintoihin.

Turun väestönkasvu on hidastumassa vuoden 2024 ennätyksellisistä luvuista: kuukausittainen väestönkasvu on alentunut syyskuusta 2024 alkaen, mutta on edelleen selvästi korkeammalla tasolla kuin 2010-luvulla. Väestönkehityksen osatekijöistä luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuus on vähentynyt syksystä 2024 alkaen. Ulkomainen muuttovoitto on edelleen suurta, mutta vähentynyt työllisyystilanteen heikentyessä ja maahanmuuttopolitiikan linjausten vuoksi maaliskuusta 2024 alkaen. Kotimaan muuttovoitot perustuvat ensisijaisesti nuorista ja opiskelijoista saatuihin muuttovoittoihin, joiden ennakkoidaan olevan vuonna 2025 samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

Turku kasvaisi Turun kaupungin uuden väestöennusteen (2025) mukaan maltillisen perusuran mukaan noin 54 000 asukkaalla vuosina 2025–2045. Perusuran ennusteen mukaan Turku kasvaisi noin neljänneksellä (25,9 %) nykyiseen asukaslukuun verrattuna vuoteen 2045 mennessä. Perusuran ennuste perustuu vuosien 2019–2024 väestönkehityksen osatekijöiden perusteella tehtyyn mallinnokseen. Perusuran rinnalle on tehty kasvuskenaario ja hitaamman kasvun skenaario

suunnittelun liikkumavaran perustaksi. Kasvuskenaario perustuu vuosien 2022–2024 kehitysuran jatkumiseen ja hitaamman kasvun skenaario maahanmuuton palautumiseen 2010-luvun lopun keskimääräiselle tasolle.

Turun nykyisen väestönkasvun taustalla on ensisijaisesti kaupungin kansainvälistyminen ja monikielistyminen. Turussa asui ennakkotietojen mukaan noin 36 000 monikielistä henkilöä heinäkuun lopussa 2025. Monikielisillä tarkoitetaan muita kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvia. Turun kaupungin koko väestöstä hieman yli joka viides (17,4 %) oli monikielinen heinäkuun lopussa 2025. Monikielisten osuus on suurin lasten ja nuorten ikäryhmissä: esimerkiksi 4–6- tai 7–12-vuotiaiden ikäryhmissä monikielisiä oli lähes 30 prosenttia kesällä 2025. Monikielisten osuus vaihtelee merkittävästi myös pienalueittain tarkasteltuna: vaihteluväli on alle 10 prosentin ja yli 50 prosentin välillä pienalueesta riippuen. Monikielisten määrä on kasvanut viimeisen kolmen vuoden aikana keskimäärin noin 250 henkilöllä kuukaudessa. Monikielisten määrällinen kasvu hidastumassa. Ilmassa on useita epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät mm. ukrainalaisten kotikuntavalintoihin ja ulkomaalaistaustaisten heikentyneen työllisyystilanteeseen.

Turun kasvu on ollut kokonaisvaltaista eikä rajoitu vain asukasluvun kasvuun. Turussa oli yhteensä noin 109 500 työpaikkaa vuoden 2023 lopussa. Työpaikkojen määrä kasvoi viimeisen kolmen käytettävissä olevan tilastovuoden aikana yhteensä noin 4 500 työpaikalla. Turun työpaikkojen määrä kasvoi useimmilla toimialoilla. Työpaikkojen määrä kasvoi määrällisesti eniten terveys- ja sosiaalipalveluissa (+744), majoitus- ja ravitsemispalveluissa (+724), Koulutuksessa (+706) ja julkisessa hallinnossa (+422). Työpaikkojen määrä väheni viimeisen kolmen vuoden aikana toimialoittain tarkasteltuna eniten rakentamisessa (-302), tukku- ja vähittäiskaupassa (-104) sekä taiteessa, viihteessä ja virkistyksessä (-25). Turun työpaikkakasvu on alueellisesti keskittynyt etenkin Kupittaaan alueelle, josta on tullut yksi eniten kasvaneista työpaikkakeskittymistä koko maassa.

Turun työllisten määrä on jatkanut kasvuaan, mutta työllisyysaste on samanaikaisesti alentunut. Turussa 20–64-vuotiaiden työllisyysaste oli C6-kaupunkien matalin vuoden 2025 keväällä. Turun työllisyysaste tippui 67,5 prosenttiin keväällä 2025 ja työttömyysaste on noussut asteittain syksystä 2023 alkaen. Myönteisenä tulevaisuuskuvana voidaan pitää sitä, että Turun työikäisen väestön ennustetaan kasvavan jatkossa erityisesti maahanmuuton seurauksena. Turussa oli KEHA-keskuksen

työvälistietojen mukaan noin 16 400 työtöntä työnhakijaa heinäkuun lopussa 2025, joka oli noin 2 100 henkilöä enemmän kuin edellisenä vuonna vastaavaan aikaan. Turun työttömyysaste oli 16 % heinäkuun lopussa 2025. Työttömyysaste oli 1,8 prosenttiyksikköä korkeampi kuin edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana. Työllisyyden heikkeneminen ilmenee rakennetyöttömyyden kasvuna etenkin pitkäaikaistyöttömien osalta. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvanut enemmän kuin työttömien määrä keskimäärin. Työ- ja elinkeinoministeriön järjestelmässä olevien avoimien työpaikkojen määrä laskenut samalla kuin työttömyys on kasvanut. TEM:in toukokuussa 2025 julkaiseman valtakunnallisen työmarkkinaennusteen mukaan työmarkkinoiden käänne parempaan näyttää siirtyvän edelleen kauemmas tulevaisuuteen, vaikka taloudessa on jo näkyvissä pientä kasvua

Turussa oli noin 16 400 toimivaa yritystä vuoden 2024 lopussa. Yrityspästä eli aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten välinen erotus oli noin +1 500 yritystä viimeisen kolmen vuoden aikana. Yritysdynamiikkaan liittyvää myönteistä kehitystä kuvaa se, että yritysten määrä on kasvanut Turussa kaikilla toimialoilla. Kasvu on ollut määrällisesti suurinta kuljetuksessa ja varastoinnissa (+454 yritystä), ammatillisessa tieteellisessä ja teknillisessä toiminnassa (+208 yritystä), teollisuudessa (+128 yritystä) ja muussa palveluliiketoiminnassa (+119 yritystä). Huomionarvoista on, että korkean arvonlisäyksen toimialan M. työpaikat kasvoivat toiseksi eniten kaikista toimialoista ja teollisuuden toimialojen työpaikat neljänneksi eniten kaikista toimialoista.

Turkuun on valmistunut noin 7 600 uutta asuntoa viimeisen kolmen vuoden aikana. Turussa valmistui 2 150 uutta asuntoa vuonna 2024, joka oli noin 420 asuntoa vähemmän kuin vuonna 2023. Asunto- ja rakentamismarkkinoiden alavire heijastuu vahvasti vuoden 2025 lukuihin. Turussa valmistui yhteensä 936 asuntoa tammi-heinäkuussa 2025, joka on noin kolmanneksen vähemmän kuin vuonna 2024 vastaavana ajankohtana. Vuonna 2025 on seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana myönnetty yhteensä 798 rakennuslupaa asuntoihin liittyen. Viime vuoden vastaavasta ajankohdasta ollaan jäljessä noin 11 prosenttia. Vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat ovat laskeneet asteittain vuoden 2022 alusta alkaen. Turun vanhojen osakeasuntojen neliöhinnat olivat 2 752 euroa per neliö kesäkuun lopussa 2025.

Turun toimitilarakentaminen keskittyi edelleen vuonna 2024 Kupittaa-ltäharju alueelle. Asuinrakentaminen oli alueellisesti vilkkainta Kirstinpuistossa, Herttuankulmassa, Pääskyvuorella ja Pukkilassa. Kaikki nämä ovat alueita, joissa rakentaminen myös osittain jatkuu. Turun asukasmäärän kasvu heijastuu myös

asuntokuntien määrän kasvuun. Asuntokuntien määrä on kasvanut 1,3 %-yksiköllä tammi-heinäkuussa 2025. Turun yksinasuvien asuntokuntien määrä on noussut 56 prosenttiin, joka on C21-kaupungeista suurin osuus ja yksi Manner-Suomen suurimmista. Yksinasuvien asuntokuntien määrää selittää Turun rooli suurena opiskelijakaupunkina. Asumistukeen tehdyillä muutoksilla voi olla elokuusta 2025 alkaen vaikutusta erityisesti opiskelijoiden asumispreferensseihin. Valtiovarainministeriön johtama rakennusalan suhdanneryhmä arvioi rakentamisen suhdanteiden parantuvan vuoden 2025 aikana, mutta elpymisen odotetaan olevan hidasta.

Turun toimintaympäristön kehitysnäkymät ovat lupaavat kasvuun liittyvien keskeisten tunnuslukujen osalta. Turun haasteena ovat samat rakenteelliset ongelmat kuin kansantalouden osalta, jotka liittyvät etenkin rakentamisen heikkoon suhdannetilanteeseen ja nopeasti heikentyneeseen työllisyystilanteeseen.

Hyvinvointi

Hyvinvointityön tausta

Kuntien tehtävänä on edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa (Kuntalaki 410/2015 §1). Lisäksi erityinen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävä (hyte) on sote-uudistuksen myötä niin kuntien kuin hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021: 6 ja 7). Tätä varten kaupungin ja Varsinais-Suomen hyvinvointialue Varhan välillä on kuntajohtajakokouksen lisäksi kuusi muuta yhdyspintatyöryhmää. Yksi näistä on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä hytekoordinaattoriverkosto.

Turun hyvinvointia edistävä työ pohjautuu lakien lisäksi sekä hyvinvointialueen että kunnan strategiaan, samoin kuin pormestariohjelman tavoitteisiin ja painopisteisiin. Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnan tulee huolehtia myös ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimetä ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielin. Näiden pohjalta kunnan tulee laatia hyvinvointisuunnitelma, jossa asetetaan tavoitteet ja toimenpiteet kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi valtuustokaudelle.

Kunnassa on lain mukaan raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustokausittain on valmisteltava valtuustolle laaja hyvinvointikertomus, jossa raportoidaan hyvinvointia edistäneistä toimenpiteistä sekä keskeiset hyvinvointihaasteet ja kehittämiskohteet.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä monia yhteisvaikuttavia ja kaikkia palvelukokonaisuuksia koskevia tehtäväkokonaisuuksia (mm. osallisuus- ja järjestöyhteistyö, ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö, asunnottomuus-, ruoka-apu ja yhdenvertaisuustyö sekä maahanmuuttajataustaisten hyvinvoinnin edistäminen) koordinoidaan ja tuetaan Konsernihallinnon Yhteisvaikuttavaan ohjaukseen kuuluvasta Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä osallisuuden tiimistä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lautakunnan lopettamisen jälkeen uusi yhteisvaikuttava hyvinvoinnin johtoryhmä tulee ohjaamaan hyte-työtä.

Hyvinvointia ja terveyttä edistävää työtä tehdään kaupungin kaikissa palvelukokonaisuuksissa ja palveluissa yhteistyössä mm. eri järjestöjen, hyvinvointialue Varhan ja muiden yhteistyökumppanien kanssa. Hyvinvoinnin edistämisessä myös yritykset ovat merkittäviä erityisesti suurimman turkulaisten väestöryhmän (31.12.2024 20–64-vuotiaita 129 268) hyvinvoinnin tuottajia luomalla elinvoimaa työpaikkojen kautta. Sen lisäksi ne voivat huolehtia omien työntekijöidensä työkyvystä ja hyvinvoinnista merkittävin keinoin ja kasvattaa siten koko yhteiskunnan hyvinvointia. Yliopistot ja korkeakoulut ovat myös merkittäviä kumppaneita, koska ne voivat mm. tukea kaupungin tiedolla johtamista tuottamalla tietoa päätöksentekoon esimerkiksi erilaisista hyvinvointivaihteluista.

Kaikkien palvelualueiden hyte-työn lisäksi hyvinvoinnin edistämisessä erityisesti järjestöjen kanssa tehtävä monipuolinen yhteistyö on erittäin merkittävää kuntalaisten moninaisten

hyvinvointia haastavien tarpeiden näkökulmasta. Kansanterveysjärjestöjen lisäksi myös liikunta-,

kulttuuri-, nuoriso ja muiden vapaa-ajan toimintaa järjestävien järjestöjen erittäin laaja toiminta ja

palvelut täydentävät siten merkittävästi kunnan omaa palvelutuotantoa ja luovat hyvinvoinnin perustaa asukkaalle.

Paikallisten hyvinvointia edistävien verkostojen lisäksi Turku toimii aktiivisesti kansallisissa THL:n

koordinoimassa Terve Kunta -verkostossa sekä Kuntaliiton koordinoimassa hyte-johdon verkostossa. Kansainvälistä yhteistyötä ollaan jo pitkään tehty WHO:n Terveet kaupungit-verkostossa.

Hyvinvoinnin tila

Turkulaisten hyvinvoinnin tilanne heijastelee kansallista tilannetta. Valtaosa turkulaisista aikuisista voi hyvin. He ovat elämänsä ja asuinalueeseensa tyytyväisiä, työ- ja

toimintakykyisiä sekä monella tapaa toimeliaita ja aktiivisia osallistujia ja harrastajia. Esimerkiksi 4/5 on työkykyisiä, eikä koe psyykkistä kuormitusta, noin 2/3 kokee terveytensä hyväksi, 85 % ei koe itseään yksinäiseksi ja lähes puolet kokee itsensä onnelliseksi sekä elämänlaatunsa hyväksi ja liikkuu terveysliikuntasuosituksen mukaan.

Samaan aikaan viime valtuustokauden aikana ovat erityisesti aikuisväestön erilaiset psyykkiset haasteet kasvaneet niin Turussa kuin koko maassa. Yksinäisyys, psyykinen kuormitus ja heikko osallisuuden tunne ovat erityisesti työikäisten haasteina. Myös elämänlaatu on heikentynyt ja on kansallisen tason alapuolella. Turku-laisten aikuisten onnellisuuden kokemus on ollut myös lievässä laskusuunnassa ja hiukan alle puolet raportoi kokeneensa elämänlaatunsa hyväksi tai itsensä onnelliseksi.

Pormestariohjelmassa painopisteenä olevaa segregaatia ja sen vaikutusten vähentämisen tarvetta osoittavat myös monet hyvinvointimittarit. Toimeentulon vaikeudet ovat yleisiä turkulaisilla. Elinoloissa (mitattuna ruoasta, lääkkeitä tai lääkärikäynneistä tinkimisenä) haasteita kokee 26 %. Tilanteessa ei ole kuitenkaan yleisellä tasolla tapahtunut oleellista muutosta isoihin kaupunkeihin tai valtakunnan tilanteeseen (20,6 %) verrattuna. Turussa on kuitenkin eri asuinalueiden välillä suuria eroja terveydessä ja hyvinvoinnin kokemisessa ja eriarvoisuus on lisääntynyt siten, että se saattaa heijastua mm. yhteiskunnan turvallisuuteen. Esimerkiksi em. rahanpuutteessa välttämättömiin elämiseen tarvittaviin asioihin, koetussa terveydessä, yksinäisyydessä ja psyykkisessä kuormituksessa on merkittävät alueelliset erot ja sen lisäksi niissä on tapahtunut entisestään suurta kasvua tietyillä alueilla. Myös tyytyväisyydessä asuinalueeseensa on merkittäviä alueellisia eroja ja alueellinen kehitys on kulkenut Turussa vahvasti eri suuntiin. Myös maahanmuuttajataustaisilla on isoja alueellisia eroja hyvinvointia tarkasteltaessa. Kaikkiaan Turun vieraskielisen väestön määrän kasvu on merkittävä tekijä turkulaisten hyvinvointia edistettäessä, sillä 2020–2024 aikana Turun vieraskielisen väestön kasvun osuus on ollut kaikesta väestönkasvusta 91 %.

Turkulaisten työ- ja toimintakyvyn sekä hyvinvoinnin ja elämänlaadun edistämiseksi on hyvinvointikertomuksessa tunnistettu seuraavat haasteet:

- Yksinäisyys ja heikko osallisuus
- Liikkumattomuus ja elintavat
- Psyykinen kuormittavuus ja syrjäytyminen
- Alueiden eriarvoistuminen
- Väestösuhteiden edistäminen

1.3. Muut toimintaympäristön kehitysnäkymät

Hallitusohjelmasta erityisesti huomioitavat asiat

Maan hallituksen hallitusohjelmaan liittyvä julkisen talouden toimeenpano tapahtuu julkisen talouden suunnitelman (JTS) ja sen osana olevan kuntatalousohjelman (KTO) kautta. Edellä mainitut ovat osa valtion tulo- ja menoarvioesitystä.

Osa toimenpiteistä ei sisällä välittömiä talousarviovaikutuksia, mutta ne liittyvät muutoin merkittävästi kuntatalouden kehitysnäkyymiin tai kuntien tehtävien järjestämiseen.

Hallitusohjelman kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet ministeriöittäin:

Oikeusministeriö:

- Lunastuslain korvausperusteita koskevat 1.8.2025 voimaan tulleet lunastuslain muutokset

Valtiovarainministeriö:

- Kunnan peruspalvelujen valtionosuus
- Verotulomenetysten korvaukset
- Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen
- Kiinteistöverouudistus

Opetus- ja kulttuuriministeriö:

- Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus sekä vapaa sivistystyö
- Ammatillinen koulutus ja lukiokoulutus
- Taide ja kulttuuri
- Liikuntatoimi ja nuorisotyö

Liikenne- ja viestintäministeriö:

- Julkisen henkilöliikenteen ostot
- MAL-sopimukset ja liikenteen infra-avustukset
- Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen

Työ- ja elinkeinoministeriö:

- Työvoimapalveluita koskevia uudistuksia
- Nuorten rekrytointitukikokeilu
- Kotoutuminen

Sosiaali- ja terveysministeriö:

- Toimeentulotuen kokonaisuudistus
- Kotihoidon tuen Norjan malli

Ympäristöministeriö:

- Ohjelma pitkäaikaisasunnottomuuden poistamiseen
- Asumisneuvonnan kehittäminen ja laajentaminen

Lisätietoa toimenpiteistä löytyy valtiovarainministeriön julkaisemasta kuntatalousohjelmasta:

Kuntatalousohjelma (syksy 2025, kohta 3)

Työllisyys- ja kotoutumispalvelut

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu työ- ja elinkeinotoimistoilta siirtyi kunnille 1.1.2025. Suomeen muodostui uudistuksen myötä 45 työllisyysaluetta, jotka ovat vastuussa työvoimapalveluiden hallinnollisesta järjestämisestä. Työvoimapalveluista tuli osa kunnan peruspalveluja. Samanaikaisesti TE-uudistuksen kanssa vuoden 2025 alussa tuli voimaan kotoutumislain kokonaisuudistus, joka lisäsi kunnan vastuuta kotoutumisen edistämisessä. Työvoimapalvelujen ja kotouttamispalveluiden rahoitus ohjataan kunnille yleisen valtionosuuden kautta. Laskennallisten kustannusten määräytymistekijöitä ovat mm. työttömyys, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus, koulutustausta ja laaja työttömyys. Lisäksi kunnat saavat laskennallisia korvauksia pakolaistaustaisista henkilöistä sekä kiintiöpakolaisten vastaanotosta. Mahdollista on hakea myös lisä- ja erillisrahoituksia.

Rahoitusmalliin sisältyy työvoimapalveluiden rahoituksen osalta kahden vuoden siirtymäaika, jonka aikana osa rahoituksesta määräytyy kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella. Loput rahoituksesta määräytyy laskennallisen valtionosuuden mukaan. Vaihteellinen siirtymä antaa kunnille mahdollisuuden sopeutua muutokseen.

Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyi myös nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä. Korvaus määritetään poikkileikkaustilanteen mukaan vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuuksien maksuksesta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneiden tietojen perusteella. Korvaus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Kansaneläkeindeksi on kuitenkin jäädytetty vuosille 2024–2027.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen ehdotetaan 3,6 miljardia euroa, mikä on noin 185 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 budjetissa. Valtionosuutta vähennetään 75 miljoonalla eurolla keväällä päätetyn mukaisesti, minkä lisäksi riihessä päädyttiin esittämään 30 miljoonan euron lisäleikkaukset kuntien

laskennallisiin kotouttamiskorvauksiin vuodelle 2027. Vuoden 2026 valtion ja kuntien välinen kustannusten- jaon tarkistus lisää valtionosuutta arviolta 127 miljoonalla eurolla. Peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotus on noin 80 miljoonaa euroa, kun huomioidaan, että hallitusohjelman mukaisesti peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhtä prosenttiyksikköä vastaava vähennys. Lisäksi talousarvioesitykseen esitetään 30 milj. euroa nuorten työllistymisesteliin. Työllistymisesteliä voisivat käyttää yritykset, jotka sitoutuvat 18–29-vuotiaiden nuorten työllistämiseen vähintään puolen vuoden ajaksi, painottaen nuoria, joilla ei ole kertynyttä työhistoriaa tai koulutusta tai se on vähäistä.

Työvoimapaalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään vuoden 2026 alusta. Virkailijoilla annetaan enemmän harkintavaltaa ja veloitetaan yksilölliseen työllistymisen edistämiseen sekä panostetaan alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Uudistus ei kuitenkaan poista nykyisen lainsäädännön suurinta ongelmaa, eli kaavamaista palveluprosessia, jossa työnhakijat palvellaan samanlaisen prosessin kautta heidän palvelutarpeestaan huolimatta.

Lisäksi valmisteilla on muutoksia, joilla varmistettaisiin työllisyysalueille mahdollisuus hyödyntää nykyistä laajemmin tulorekisterin tietoja. Tarkoitus mahdollistaa koko- tai osa-aikatyön tekeminen kotoutumiskoulutuksen aikana. Lisäksi tulossa olisi helpotuksia opiskeluun työttömyysturvalla mahdollistamalla yli 25-vuotiaiden osalta nykyistä laajemmin opintoja avoimessa yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa. Tavoitteena on luoda myös työnhakijalle paremmat kannusteet kokoaikaiseen tai osa-aikaiseen yritystoimintaan. Yrittäjäksi ryhtymisen edellytyksiä parannetaan selvittämällä mahdollisuuksia Viron yrittäjätilin ja muiden yrittäjyyttä edistävien mallien käyttöönottamiseksi.

Uusista lakimuutoksista on valmistelussa toimeentulotuen kokonaisuudistus, työttömyysturvalain muutos ja yleistukea koskeva uudistus. Lisäksi suunnittelukaudella on tarkoitus kumota laki kuntouttavasta työtoiminnasta.

1.4. Turun kaupungin organisaatio ja Turku konserni

Turun Kaupungin organisaatio

Turun kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunginvaltuusto. Valtuutetut ja heidän varajäsenensä valitaan joka neljäs vuosi toimitettavissa kunnallisvaaleissa. Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2025–2029 yhteensä 67 valtuutettua. Valtuutettujen määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimii Kaija Hartiala (KOK), 1. varapuheenjohtajana Mari Lahti (SDP), 2. varapuheenjohtajana Niina Ratilainen (Vihr.), 3. varapuheenjohtajana Timo Furuholm (Vas.) ja 4. varapuheenjohtajana Nicke Wulff (RKP).

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloushoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua ja, jollei laissa toisin säädetä tai hallintosäännössä toisin määrätä, edustaa kaupunkia ja käyttää sen puhevaltaa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevista asioista.

Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä, joista jokaisella on henkilökohtainen varajäsen. Valtuusto valitsee kaupunginhallituksen jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kaupunginhallituksen puheenjohtajana toimii pormestari Piia Elo (SDP), 1. varapuheenjohtajana apulaispormestari Sini Ruohonen (KOK), 2. varapuheenjohtajana apulaispormestari Elina Rantanen (Vihr.) ja 3.

varapuheenjohtajana apulaispormestari Mirka Muukkonen (Vas).

Turku siirtyi kesäkuusta 2021 lähtien pormestarien aikaan: kaupunkia johtavat pormestari ja kolme apulaispormestaria.

Malli vahvistaa demokratiaa antamalla kuntalaisille mahdollisuuden vaikuttaa merkittävästi aiempaa suoremmin kaupungin ylimmän poliittisen johdon valintaan.

Kaupunginvaltuuston ja – hallituksen poliittiset voimasuhteet vuoden 2025 syksyllä:

	Valtuusto	Hallitus
Suomen sosialidemokraattinen puolue	16	4
Kansallinen kokoomus ja Suomen Kristillisdemokraatit	15	4
Vihreä liitto	11	2
Vasemmistoliitto	10	2
Perussuomalaiset	6	1
Suomen Keskustapuolue	4	1
Ruotsalainen kansanpuolue	3	0
Suomen Kristillisdemokraatit	1	0
Vasemmistoryhmä – Asukkaiden Turku	1	0

Turun kaupungin toimielimet

Kuva 2. Turun kaupungin toimielimet.

Turku-konserni

Kaupunkikonsernia johtaa ja ohjaa kaupunginhallituksen konsernijaosto. Hallintosäännön luvun 2 kohdan 5 mukaan kaupunginhallituksen konsernijaosto huolehtii kaupunkikonsernin konserniohjauksen ja -valvonnan täytäntöönpanosta sekä niiden toimivuudesta. Konsernijaosto tekee esityksiä omistajapolitiikan linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista, tytäryhteisöille ja -säätiöille asetettavista toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä muista yhteisöjen sekä säätiöiden toimintaan ja talouteen liittyvistä asioista. Lisäksi konsernijaosto ohjaa, seuraa ja valvoo kaupungin tytäryhteisöjen ja -säätiöiden toimintaa sekä niille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Konsernin yhtiöt jaetaan strategisiin ja operatiivisiin yhtiöihin.

Kuntaliiton antaman talousarvio ja -suunnitelma suosituksen mukaan ”Valtuuston tulee ohjata asettamillaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Valtuuston ohjaus ei kuitenkaan sido oikeudellisesti tytäryhteisöjä. Tavoiteasettelu tässä tarkoituksessa on luonteeltaan välillistä, pääomistajan tahdon esiintuomista. Valtuuston tavoiteasettelu voi koskea tytäryhteisön asemaa, toiminnan laajuutta ja toimintaedellytyksiä (mm. investoinnit) tai palvelun laatua, hinnoitteluperiaatteita taikka pääoman tuottovaatimuksia. Tytäryhteisöille asetettavat tavoitteet tulee pääsääntöisesti ottaa kunnan ja kuntayhtymän voimassa olevaan talousarvioon ja -suunnitelmaan. Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.”

Strategiset yhteisöt vuonna 2025 ovat:

Strategiset tytäryhteisöt

Blue Industry Park Oy
 Business Turku Oy
 Forum Marinum -säätiö
 Koy Turun Monitoimitilat
 Kuntec Oy
 Oy Turku Energia – Åbo Energia Ab
 Turku 2029 -säätiö
 Turun Aikuiskoulutussäätiö
 Turun Ammattikorkeakoulu Oy
 Kulttuuriranta Oy (ent. Turun Kaupunginteatteri Oy)
 Turun Kaupunkiliikenne Oy

Turun Konservatorio Oy
 Turun Satama Oy
 Turun seudun puhdistamo Oy
 Turun Seudun Vesi Oy
 Turun Taiteen talo Oy
 Turun Vesihuolto Oy
 Turun Ylioppilaskyläsäätiö
 TVT Asunnot Oy
 Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy
 Visit Turku Archipelago Oy

Strategiset osakkuusyhtiöt

Kaarea Oy
 Lounais-Suomen Jätehuolto Oy
 Turun TeknologiaKiinteistöt Oy

Organisaatiomuutokset ja omistusjärjestelyt

Turku-konserniin kuuluu Turun kaupunki emoyhteisönä sekä 68 tytäryhteisöä, joista kaupungin suorassa määräysvallassa on 36 osakeyhtiötä ja seitsemän säätiötä.

Kaupunginhallituksen konsernijaoston toimivallassa on 21 strategista tytäryhteisöä sekä kolme osakkuusyhteisöä.

Kaupungilla on suoria omistuksia 12 osakkuusyhtiössä, joista kolme on konsernijaoston toimivallassa olevaa strategista yhtiötä: Turun TeknologiaKiinteistöt Oy (konsernin omistusosuus 47,9 %), Lounais-Suomen Jätehuolto (22,5 %) sekä Kaarea Oy (31,7 %).

Turku-konsernin konsernitilinpäätökseen yhdistellään lisäksi kaksi kuntayhtymää, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymä sekä Varsinais-Suomen Liitto.

Turku City Data Oy:n koko osakekanta myytiin 31.8.2025 FCG Finnish Consulting Group Oy:lle. Osakekaupan jälkeen strategisten yhteisöjen määrä on 24. Lisäksi kaupunki on 20.5.2025 myynyt osakassopimuksen mukaisesti Kaarea Oy:n osakkeita Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Osakekaupan jälkeen kaupungin omistusosuus laski 46 %:sta 31,7 %:iin. Kaupan jälkeen Kaarea Oy kuuluu Varhan konserniin, mutta säilyy edelleen Turun kaupungin osakkuusyhteisönä.

Turun Kaupunginteatteri Oy on muuttanut yhtiöjärjestyksensä siten, että yhtiön uusi toiminimi on Kulttuuriranta Oy. Yhtiön aputoiminimet ovat Turun kaupunginteatteri ja Musiikkitalo Fuuga.

1.5. Turun kaupungin kehittäminen

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimii kaupunkistrategia. Pormestariohjelma ja vuosittain päivitettävä toimintasuunnitelma toteuttavat kaupunkistrategian tavoitteita.

Kesäkuussa 2025 hyväksytty uusi pormestariohjelma määrittää keskeiset Turun vuosien 2025-2029 kehittämisen painopisteet ja konkreettiset toimenpiteet.

Kaupungin kehittämispalvelut, sisältäen kehittämisen ohjauksen, hankepalvelujen, hankkeiden talouspalvelutuen ja tietopalvelujen yksiköt, muodostavat kehittämisen ohjauksen ja tuen kokonaisuuden. Kehittämispalvelujen tavoitteena on vahvistaa kaupungin johtamista tukevaa kaupungintasoista, läpinäkyvää ja ajantasaista kehittämisprosessia. Prosessilla tavoitellaan parempaa kykyä ennakoida ja analysoida kehittämistarpeet paremmin sekä parempaa kyvykkyyttä priorisoida ja löytää tehokkaampia ratkaisuja. Toimintaympäristöön liittyy kansallisia ja kansainvälisiä useampi muutoksia, jotka

vaikuttavat kaupungin talouteen ja palvelujen kehittämiseen. Kehittämispalvelujen tavoite on näistä muutoksista huolimatta tukea kaupunkia löytämään ulkoista rahoitusta kaupungin strategiaan tavoitteisiin.

Kaupungilla on käytössä kehittämisen salkunhallinnan toimintamalli, jota päivitettiin vuonna 2025 huomioimaan uuden kaupunkiorganisaation, priorisoinnin ja yhteisvaikuttavan johtamisen tarpeita. Kehittämissalkkujen hallinta ohjaa kaupungissa tapahtuvaa kokonaiskehittämistä hyötyjen ja resurssien käytön näkökulmasta. Kehittämissalkut muodostuvat laaja-alaisista kehittämiskokonaisuuksista, jotka puolestaan koostuvat kokeiluista ja erilaisista muista kehittämistoimenpiteistä.

Kehittämissalkussa olevat kehittämistoimenpiteet arvioidaan, valmistellaan ja toteutetaan yhtenäisillä parhaisiin käytäntöihin perustuvilla projektihallinnan menetelmillä ja työvälineillä.

1.6. Yhteisvaikuttavat tavoitteet

Johtamisjärjestelmän uudistaminen

Vuoden 2025 kuntavaalien myötä kaupungin luottamus- ja virkaorganisaatiota uudistettiin, ja syksystä 2025 alkaen pormestarihallinnon malli jatkuu valtuustokaudella 2025–2028. Uutena elementtinä ovat pormestariohjelman kokonaisuuksien mukaiset yhteisvaikuttavat johtoryhmät: hyvinvointi, elinvoima ja ympäristö, joita johtavat apulaispormestarit.

Yhteisvaikuttavan toimintamallin tavoitteena on parantaa kaupungin kokonaisjohtamista. Toimintatapana yhteisvaikuttavuus tarkoittaa poikkialaista ja yhteistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja palvelujen toteuttamista. Yhdessä saavutetaan sekä vaikuttavampia että resurssiviisaampia tuloksia. Toimintamallin ytimessä on ihmiskeskeisyys: ihmisten ja yritysten tarpeet sekä näitä tukeva elin- ja toimintaympäristö. Yhteisvaikuttavan johtamisen johtoryhmien ohjelmat on päätetty pormestariohjelmassa. Jokaiselle kolmelle yhteisvaikuttavalle johtoryhmälle tulee johdettavaksi kaksi pormestariohjelman alaotsikkoa. Osana yhteisvaikuttavaa johtamista toiminta ja talous kytketään entistä vahvemmin yhteen ja kuvataan malli poikkialaisen ja yhteisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen.

Kaupungin ensimmäisen pormestariohjelman arviointi toteutettiin keväällä 2025 ja uuden valtuustokauden pormestariohjelma hyväksyttiin kesäkuussa 2025. Pormestariohjelma sekä muut strategiset ohjausasiakirjat ohjaavat palvelutuotantoa ja sen kehittämistä.

Johtamisjärjestelmän uudistusta on toteutettu hallintosäännön muutoksin (Kv18.5.2020 § 60, Kv 14.12.2020 § 214, Kv 17.5.2021 § 103, Kv 17.4.2023, Kv 17.6.2024, Kv 12.5.2025 § 64, Kv 9.6.2025).

Turun toiminta- ja johtamismalli

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja Hyvinvointialueen muodostamisen myötä vuoden 2023 alussa syntyi "Uu-si Turku". Muutos edellytti myös johtamisjärjestelmän sekä organisaation uudelleen tarkastelua. Toiminnan vakiinnuttua voidaan Uusi Turku -nimestä luopua ja palata käyttämään Turku.

Turku on siirtynyt vaiheittain kohti yhteisvaikuttavaa johtamista ja toimintakulttuuria. Johtamisen tueksi vahvistetaan tiedolla johtamista eli tietoperusteisen yhteisen tulkinnan ja ymmärryksen muodostamista eri ilmiöistä.

Strategisella johtamisen tasolla tavoitteena on kaupunkitason yhteisvaikuttava strateginen johtaminen.

Taktisella johtamisen tasolla tavoitteena on ohjelmoinnin avulla yhdistää ja muotoilla strategisen tason

tavoitteista, resursseista ja toimijoista toimenpidekokonaisuuksia. Tämä vähentää operatiivisella tasolla palveluaukkoja, päällekkäistä palvelutuotantoa ja huonosti koordinoitua kehittämistä.

Operatiivisen johtamisen ja palvelujen tuottamisen tasolla tavoitteena on koordinoitua ja tietoperusteisesti johtaa ja toteuttaa yksittäiset toimenpiteet, palvelut ja projektit.

Matka vuonna 2025 tehtyyn luottamus- ja virkaorganisaation muutoksiin alkoi yli kymmenen vuotta sitten. Ihmis- ja asiakaslähtöisyys sekä integraatiojohtaminen ovat vienneet kohti yhteisvaikuttavaa ja horisontaalista johtamista, jossa voidaan linjaorganisaation rinnalla johtaa ja ohjata poikkihallinnollisia ilmiöitä ja kokonaisuuksia kuten ikäkaaren tai ilmiön mukaisia kokonaisuuksia.

Poikkihallinnollista ja yhteisvaikuttavaa toiminta- ja ajattelumallin muutosta on toteutettu Turussa systemaattisesti jo pitkään (maailman moderneimman kunnan toimintamalli). Vuoden 2023 päätöksen jälkeen yhteisvaikuttavuutta on toteutettu eri piloteissa ja tuotoksia yhteisvaikuttavasta kehittämisestä ovat mm:

- Lasten ja nuorten palveluiden uudelleen organisointi, ensin muutoshankkeena ja nyt pysyvästi toimintamallina.
- Harrastamisen Turun malli
- Vaikuttavuuslaskennan kaupunkitason pilotti osana koulusegregaation vähentämistä
- Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen johtamismalli
- Yhteisvaikuttavan vuosisuunnittelun pilotti
- Ilmastojohtamisen toimintamalli
- Osallisuuden toimintamallin kehittäminen

Vuonna 2025 valmisteltu johtamisen kehittämisen ohjelma ja sen osana palvelustrategian toimeenpano sekä segregaaion ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin edistäminen vahvistavat kaupungin kokonaisjohtamista.

Yhteisvaikuttavuus keskiössä

Yhteisvaikuttava toiminta sovittaa yhteen kaupunkitasolla hyvinvoinnin, elinvoiman ja rakennetun ympäristön näkökulmat. Näin tuetaan palvelukokonaisuuksia huomioimaan oman palvelutuotannon lisäksi myös yhteiset tavoitteet ja toimenpiteiden yhteensovittamisen.

Syksyllä 2025 toimintansa aloittavat Yhteisvaikuttavat johtoryhmät linjaavat poikkileikkaavat tavoitteet, joihin vastataan toteuttamalla muutoksia palvelutuotantoon

Yhteisvaikuttavan johtamisen johtoryhmien ohjelmat on päätetty pormestariohjelmassa. Jokaiselle kolmelle yhteisvaikuttavalle johtoryhmälle tulee johdettavaksi kaksi pormestariohjelman ohjelma/tavoitekokonaisuutta. Johdettavat kokonaisuudet ovat

- Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset ja Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota
- Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle sekä vetovoimainen ja kansainvälinen Turku
- Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana sekä kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki
- Lisäksi huomioitava johdantokappaleessa olevat taloustavoitteet

Yhteisvaikuttavuuden ja integraation tavoitteena on, että palveluita tuotetaan linjaorganisaation lisäksi horisontaalisesti paitsi kaupungin oman organisaation kesken myös Turun keskeisten verkostojen kanssa, jotta asiakkaat saavat parhaat palvelut ja resursseja käytetään ja jaetaan tarkoituksenmukaisesti. Palveluiden, palveluverkon ja palveluresurssin suunnittelussa keskeistä on asiakastarpeen ymmärtäminen.

Kaupunkitasoisia ydinprosesseja (toiminnanohjaus, palvelujen hallinta, palveluverkkojen hallinta ja asiakasohjaus) johdetaan konsernihallinnon yhteisvaikuttava ohjaus -palvelualueella ja niiden tavoitteena on johtaa ja ohjata yhteisten toimintamallien ja -prosessien avulla palvelujen ja palveluverkkojen hallintaa, asiakkuuksien hallintaa sekä toiminnanohjausta. Kaupunkitasoisten ydinprosessien tehtävänä on varmistaa, että kaupungissa hyödynnetään asiakkaista, palveluista ja resursseista saatavia tietoja yhtenevällä tavalla johtamisen tueksi.

Yhteisvaikuttavat pilotit

Vuoden 2026 aikana yhteisvaikuttavaa suunnittelua, kehittämistä ja johtamista pyritään laajentamaan myös muihin ikäkausiin ja ilmiöihin. Toiminnallisten tavoitteiden vuosisuunnitteluun luodaan toimintatapa, jolla yhteiset, poikkialaiset tavoitteet tehdään näkyväksi, jolloin niitä on helpompi myös toteuttaa, johtaa ja seurata.

Keväällä 2025 valmistettiin poikkialaisesti kolme yhteisvaikuttavaa pilottia:

- lapset ja nuoret, Varissuon tytöt
- työikäiset, työkyvyn ylläpito
- ikääntyvät, äijäkerhot

Näitä pilotteja lähdetään toteuttamana joiltain osin jo syksyllä 2025, päätöteutuksen ollessa kuitenkin vuonna 2026. Piloteista saatavat kokemukset voivat toimia jatkossa muutostarpeiden tunnistamiseen ja muutosohjelmien rakentamiseen sekä sisällyttämiseen vuosisuunnitteluun.

Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin rakentamisesta päätettiin kesällä 2024 (kh 10.6.2024). Toimintamallin strategiset päämäärät ovat: lasten ja lapsiperheiden sekä koulusegregaation ehkäisy, alueellinen tarvelähtöisyys palveluiden laadussa ja saatavuudessa alueiden erityispiirteet huomioiden, hyvä asuinalueiden koettu laatu kaikilla asuinalueilla, kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka ja muunkielisten ja muista kulttuureista Turkuun tulevien riittävä tuki. Segregaation toimintamallin edellä kuvatuille näkökulmille on nimetty omistajat, jotka yhdessä muodostavat ydinryhmän segregaaation ehkäisemiseksi.

Ilmastopolitiikkaa ja vihreän siirtymän edistämistä on Turussa tehty pitkään ja ansiokkaasti. Osana Uuden Turun yhteisvaikuttavia pilotteja ilmastojohtamista näkökulmasta kehitetään erillisessä projektissa, joka on alkanut 2024. Turun tavoitteena on saavuttaa 75 % päästövähennystavoite ja olla hiilineutraali vuonna 2029. Ilmastojohtamista ja sen tavoitteita sekä raportointia on kuvattu tarkemmin osana Elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelmaa.

Harrastamisen kokonaisuuden edistäminen on monimuotoinen kokonaisuuskaupungin omien toimijoiden yhteistyönä edistettävistä palveluista sekä yhteistyöstä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Innovatiivista toimintoja ovat BOOSTII-edun jatkokehittämiseen sekä Pihalla-työn yhteistyön vahvistaminen yhteisvaikuttavasti.

Vuonna 2025 laadittu kaupunkitasoinen osallisuuden johtamisen toimintamalli otetaan käyttöön vuonna 2026.

Yhteisvaikuttavan johtamisen johtoryhmien ohjelmat on päätetty pormestariohjelmassa. Jokaiselle kolmelle yhteisvaikuttavalle johtoryhmälle tulee johdettavaksi kaksi pormestariohjelman kokonaisuutta (lukua).

1.7. Pormestariohjelman tavoitteet

Turun kaupungin keskeiset strategiset asiakirjat ovat pormestariohjelma ja kaupunkistrategia. Lisäksi on useita kymmeniä strategisluonteisia ohjausasiakirjoja. Pormestariohjelma 2025–2029 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 9.6.2025. ”Turku uudelle vuosisadalle – 800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävä kasvua ja inhimillisiä tarinoita” sisältää taloustavoitteet ja kuusi sisällöllistä kokonaisuutta

- Taloustavoitteet
- Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset
 - 2.1 Lasten kaupunki
 - 2.2 Nuorten kaupunki
 - 2.3 Liikkuva ja liikuttava kaupunki
 - 2.4 Elävä kulttuurikaupunki
- Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota
 - 3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki
 - 3.2 Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki
 - 3.3 Osallisuuden mahdollistava kaupunki
 - 3.4 Köyhyyttä torjuva ja asunnottomuuden poistava
- 4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle
 - 4.1 Osaava ja oppiva kaupunki

4.2 Suomen paras työllisyyttä edistävä kaupunki

4.3 Yritystoimintaan innostava kaupunki

4.4 Kotoutumista kehittävä kaupunki

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen

5.1 Kestävän rakenteen kaupunki

5.2 Hyvän asuinen kaupunki

5.3 Toimivan liikkumisen kaupunki

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki

6.1 Hiilineutraali kaupunki 2029

6.2 Saaristomerta suojeleva kaupunki

6.3 Vastuullinen luontokaupunki

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

7.1 Alueen veturi ja yhteistyövoima

7.2 Turku 800 vuotta tapahtumien keskipisteessä

Pormestariohjelma ohjaa kaupungin virkavalmistelua sekä poliittista päätöksentekoa. Sen toimeenpano ja seurannan sisältö on jalkautettu toimenpiteiksi ja niihin liittyviksi tavoitteiksi taloussuunnitelmakauden ajalle.

Pormestariohjelmaa toimeenpaneavat toimenpiteet hyväksytään talousarviopäätöksellä ja toimenpiteiden toteutumista seurataan talousarvioseurannan yhteydessä.

1.8. Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi

Hiilineutraali ja resurssiviisas Turku

Turku kasvaa nopeasti ja kasvun odotetaan jatkuvan kohti vuotta 2040. Kasvun tulee olla kestävää ja sitä on kyettävä tukemaan kaupunkikonsernin sekä alueen muiden keskeisten toimijoiden investoinnein. Pormestariohjelman mukaisesti Turku toteuttaa määrätietoisesti päästövähennyksiä kaikilla sektoreilla pyrkien hiilineutraaliksi ja luontoposiitiviseksi kaupungiksi. Turku toteuttaa vihreää siirtymää investointiensä kautta hyödyntäen ilmastobudjetointia ja nostaen edelleen sen kunnianhimon tasoa. Investointien jatkuvuus edellyttää poliittista pitkäjänteisyyttä, selkeää strategiaa ja monipuolista kumppanuutta. Samalla vahvistetaan yhteistyössä alueen houkuttelevuutta kestäville investoinneille ja vihreän siirtymän toimijoille.

Yhteiset ilmasto-, luonto- ja resurssiviisaustavoitteet luovat toiminnallemme ja kasvullemme kestävät raamit, joita ilmasto- ja kestävyysbudjetointi kaupunkikonsernin investointien osalta toteuttaa. Samalla se vahvistaa merkittävästi kykyämme hyödyntää kestävää rahoitusta, jossa suurin kumppanimme on 2020-luvun aikana ollut Euroopan Investointipankki tähän mennessä yhteensä 370 miljoonan euron lainoituksella vuodesta 2019 alkaen. Euroopan Komission hyväksymä EU:n hiilineutraalien kaupunkien mission mukainen Turun kaupunkikonsernin ilmasto- ja kestävyysinvestointien suunnitelma 2025-2030 on laajuudeltaan noin 1,7 miljardia euroa (taulukko 1).

Kaupunkistrategian mukaisesti Turku pyrkii olemaan kokonaisuutena resurssiviisas kaupunkialue - päästö-ön, jätteen ja luonnonvarojen kestävästi käytävä - vuoteen 2040 mennessä. Tavoitteenamme on hiilineutraali kaupunkialue vuoteen 2029 mennessä ja ilmasto-positiivinen siitä eteenpäin – eli alueen nettovaikutuksen muuttaminen ilmakehää lämmittävästä sitä viilentäväksi. Samanaikaisesti päästöjen vähentämisen kanssa Turku varautuu ilmastomuutokseen mahdollisimman kattavasti ja kaupunkia kehitetään muutoksen paremmin kestäväksi.

Turun ilmastosuunnitelman valtuustokausittainen arviointi- ja päivitysprosessi on käynnissä ja päivitetty suunnitelma tuodaan päätöksentekoon kesäkuuhun 2026 mennessä (kh 07.04.2025 § 108). Kaupunginhallitus päätti 24.3.2025 § 81 asettaa luontoposiitivisuustavoitteen vuoteen 2030 sekä käynnistää luontoposiitivisuuden tiekarttatyön, jotta Turun alueen toiminta kokonaisuutena vahvistaisi luonnon monimuotoisuutta. Luontotavoitteen on tarkoitus olla linjassa kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen tavoitteiden ja EU:n

biodiversiteettistrategian kanssa. Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartta hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 22.11.2021 § 518 ja sitä toteutetaan laajassa yhteistyössä.

Turun kaupunkialueen päästöjen ja hiilinielujen kehitys

Turun alueen toteutuneet kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2024 ennakkotiedon mukaan 381,4 kt CO₂-ekv. Päästöt ovat laskeneet 69 prosenttia vuoden 1990 tasosta, ja vuoden 2025 tavoitteena on 75 prosentin vähennys. Päästöjen laskuun ovat vaikuttaneet erityisesti fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäminen kaukolämmön tuotannossa sekä päästöttömän sähkön tuotannon lisääntyminen paitsi Turussa, myös valtakunnallisesti. Tieliikenne oli vuonna 2024 suurin päästöjä aiheuttava sektori Turussa. Vuodesta 1990 myös tieliikenteen päästöt ovat vähentyneet merkittävästi (38 %), mutta kuitenkin energian päästöjä hitaammin ja vähemmän.

Päästöjen vähentämisen lisäksi hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2029 mennessä edellyttää, että jäljelle jäävät päästöt (noin 120 kt CO₂-ekv) sidotaan hiilinieluihin tai muuten hyvitetään. Hakkuiden ja maankäytön muutosten jälkeen Turun omistamat metsät sitoivat vuonna 2024 vain noin 2 % alueen päästöistä. Metsäalueiden siirtyessä rakentamiselle myös maaperän hiilivarasto usein hävitetään, mikä kasvattaa päästöjä. Keskeisimmät hiilinielun vahvistamisen keinot ovatkin yksityisten maanomistajien saaminen mukaan sekä maankäytön muutosten hillintä.

Tarkemmat tiedot päästöjen ja hiilinielujen kehityksestä esitetään vuosittain Turun ilmastoraportissa (linkki Ilmastoraporttiin 2024: [Turun ilmastoraportti 2024](#)). Vaikka Turku on edistynyt ilmastotoimissaan hyvin, kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttaminen edellyttää edelleen merkittäviä päästövähennyksiä erityisesti tie- ja katuliikenteessä sekä myös energiassa ja muilla sektoreilla. Samanaikaisesti on pyrittävä vahvistamaan hiilinieluja.

Turun kaupunkialueen päästöjen kustannukset ympäristölle ja yhteiskunnalle

Kasvihuonekaasupäästöjen aiheuttama ilmaston lämpeneminen tuottaa yhteiskunnalle merkittäviä haittoja ja kustannuksia. Osana ilmastotyötä varaudumme ennakkoivasti ja järjestelmällisesti ilmastomuutoksen aiheuttamiin riskeihin, joiden vaikutuksesta kaupungille ja alueen ympäristölle sekä yrityksille, yhteisöille ja asukkaille voi aiheutua merkittäviä haittoja ja kustannuksia.

Tällaisia riskejä ovat esimerkiksi rankkasateet, myrskyt ja tulvat sekä kuumuus- ja kuivuusjaksot.

Merkittävä osa kasvihuonekaasupäästöjemme aiheuttamista haitoista kohdistuu ilmaston lämpenemisen kautta myös Turku laajemmalle alueelle. Hiilen varjohinnan avulla voidaan havainnollistaa kasvihuonekaasupäästöjen yhteiskunnalle aiheuttamia ulkoiskustannuksia eli päästöjen todellista hintaa, jos kaikki niiden aiheuttamat haitat otetaan huomioon. Tätä arvoa voidaan käyttää esimerkiksi päätöksenteossa, kun halutaan arvioida päästövähennystoimien taloudellista järkevyyttä suhteessa päästöjen aiheuttamiin yhteiskunnallisiin kustannuksiin. Euroopan investointipankki on arvioinut hiilidioksiditonin varjohinnan olevan 165 euroa vuonna 2025, 250 euroa vuonna 2030 ja nousevan 800 euroon vuoteen 2050 mennessä (EIB Group Climate Bank Roadmap 2021-2025).

Hiilen varjohintaa voidaan käyttää laskennallisena apuna päästövähennys- ja hiilinelutoimenpiteiden kustannuksia ja hyötyjä arvioitaessa sekä tulevaisuudessa soveltaa hiilineutraaleiden hankkeiden budjetoinnissa. Turun alueen vuoden 2024 päästöjen varjohinta oli noin 60 M€/v, ja päästövähennystoimien ansiosta sen tulisi merkittävästi alentua suunnitelmakaudella.

Turun alueella tapahtuvan päästöjen vähentämisen rinnalla Turku pyrkii vähentämään myös alueen ulkopuolisia päästöjä. Kaupungin investointihankkeita on tällöin mielekästä tarkastella normaaleissa suunnittelu- ja päätösprosesseissa kokonaisvaltaisesti koko elinkaaren yli. Turku pilotoi ja kehittää hiilen varjohinnan hyödyntämistä myös yhtenä peruskaupungin toimitila- ja infra-hankkeiden ilmasto- ja ympäristövaikutuksia kuvaavana indikaattorina. Tällöin varjohinta kuvaa hankkeiden yhteiskunnalle aiheuttamia piilokustannuksia.

Ilmasto- ja kestävyysarviointi vahvistaa talouden suunnittelua ja rahoitus pohjaa

Kaupunkikonsernin toiminnan ja investointien tulee olla kokonaisvaltaisesti linjassa kaupungin ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa. Kunnianhimoista ilmasto- ja luontotyötä ja ilmastobudjetin kehittämistä tukevat kaupunkistrategia, pormestariohjelma ja ilmastosuunnitelma. Vuonna 2030 Turku pyrkii olemaan yksi maailman johtavista ilmasto- ja luontokaupungeista sekä hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä. Pormestariohjelman mukaisesti ilmastobudjetointi edistää alueellista vihreää siirtymää.

Turun ilmasto- ja kestävyysbudjetoinnin malli integroi ilmasto- ja ympäristötavoitteet kaupungin investointeihin ja taloudellisiin päätöksiin, edistäen kestävä ja tehokasta resurssien käyttöä. Voimakkaan kasvun johdosta

sekä korjausvelan taittamiseksi lähivuosiin kohdistuu Turussa poikkeuksellisen paljon suuria investointeja. Investointien kestävyys arviointiin ja edistämiseen keskittyvä ilmastobudjetti pyrkii varmistamaan, että nämä investoinnit tukevat kestävä kasvua.

Turku käyttää ilmasto- ja kestävyysbudjetin arviointihikkona EU:n kestävä rahoituksen taksonomialuokitusta (ks kuva 1: EU-taksonomian periaatteet), joka mahdollistaa kaupunkistrategiaan kirjattujen ilmasto- ja kestävyystavoitteiden moniulotteisen ja tasapainoisen tarkastelun. Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi muodostaa myös perustan Euroopan hiilineutraalien kaupunkien mission mukaiselle Turun hiilineutraaliuden investointisuunnitelmalle (taulukko 1). Euroopan Komission vuonna 2024 hyväksymän suunnitelman pohjana on käytetty kaupungin ilmastobudjettia.

EU-taksonomiaan perustuva ilmasto- ja kestävyysbudjetointi ja EU:n kaupunkimissio mahdollistavat myös vihreiden rahoituslähteiden käytön. Elokuussa 2025 julkaistettu Euroopan investointipankin (EIP) ja Turun Raitiotie Oy:n yhteistyösopimus asiantuntijatuesta on tästä tuore esimerkki. Yhteistyön avulla tutkitaan raitiotien myönteisiä ilmastovaikutuksia, vihreän rahoituksen mahdollisuuksia sekä samankaltaisten EU-hankkeiden kustannuksia. Syksyllä 2025 on käynnissä myös toinen EIP:n asiantuntijatuen mahdollistama selvitystyö kiertotalousratkaisuista Linnanniemen alueen suunnittelussa ja vesienhallinnassa.

Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi on pysyvä osa konsernin investointien ohjausta ja vuosittaista talouden ja toiminnan suunnittelua ja sitä myös kehitetään jatkuvasti. Kehitystyötä toteutetaan vuosina 2025-2027 erityisesti EU-rahoitteilla KIITO- ja IKI-hankkeilla. Ilmasto- ja kestävyysbudjetin kehittämisestä vastaa vihreän siirtymän palvelualue yhteistyössä taloushallinnon, kaupunkirakentamisen, tilahallinnan ja omistajaohjauksen sekä konserniyhteisöjen ja ulkopuolisten kumppanien kanssa. Ilmasto- ja kestävyysbudjetin prosessia selkeytetään ja vaikuttavuutta vahvistetaan edelleen suhteessa kaupungin ilmasto- ja kestävyystavoitteisiin. KIITO-hankkeessa toteutetaan investointien kestävyystietoa, joka parantaa tiedon kulkua investoinnin vaiheiden läpi. Myös ilmastomuutoksen sopeutumisen toimenpiteet, seuranta ja indikaattorit on todettu kehitystyössä erityisen keskeisiksi, ja niitä viedään eteenpäin IKI-hankkeessa.

Toimenpidesuosituksukset vuodelle 2026:

- vahvistetaan kaupunkikonsernin vihreän rahoituksen pohjaa yhteistyössä Euroopan investointipankin (EIP) kanssa osana Euroopan unionin 100 hiilineutraalin kaupungin missiota
- osana luontoposiitiivisuuden tiekarttatyötä selvitetään luonnonarvohehtaarin toimivuutta luontoposiitiivisuuden mittaroinnissa

Ilmasto- ja kestävyysbudjetointi käytännössä

Turun ilmastobudjetti tarkastelee kaupunkikonsernin investointeja kahdesta näkökulmasta:

1. **Investointiohjelman ilmasto- ja ympäristöinvestoinnit:** Kuinka hyvin investointiohjelma toteuttaa kaupungin ilmasto- ja ympäristötavoitteita.
2. **Investointien kestävyys:** Ovatko investointihankkeiden suunnittelu ja toteutus linjassa ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kanssa. Tarkastelussa sovelletaan EU-taksonomian viitekehystä ja siinä huomioidaan kaikki kaupungin yli miljoonan euron investoinnit.

Investointiohjelman ilmasto- ja ympäristöinvestoinnit

Turun ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että kaikki tehtävät investoinnit tukevat siirtymää hiilineutraaliuuteen ja kiertotalouden mukaiseen luontokaupunkiin. Osana EU:n Hiilineutraalien kaupunkien missiotyötä Turun kaupunkikonsernin investoinneista vuosille 2025-2030 valmisteltiin Euroopan

Komission 2024 hyväksymä ilmastoinvestointien suunnitelma, joka sisältää ilmasto- ja kestävyystavoitteita edistävät investoinnit kokonaisuuksissa, jaoteltuna ilmastosuunnitelman, kiertotalouden tiekartan ja LUMO-ohjelman mukaisiin toiminta-alueisiin (taulukko 1). Investointisuunnitelma päivitetään vuoden 2026 aikana.

Toiminta-alueet ja niiden keskeiset tavoitteet ovat seuraavat:

- **Vähähiilinen liikkuminen ja kestävä kaupunkirakenne:** Tie- ja katuliikenteen päästöjä pyritään vähentämään vähintään 50 prosenttia vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä. Kestävien kulkumuotojen osuus on yli 66 prosenttia vuonna 2030.
- **Vähähiilinen rakentaminen:** Talo-, infra- ja esirakentamisessa toteutetaan vähähiilistä rakentamista.
- **Hiilineutraali energiajärjestelmä:** Turun alueella käytettävä lämpö, jäähdytys, höyry ja sähkö tuotetaan hiilineutraalisti viimeistään vuonna 2029.
- **Luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen vahvistaminen:** Luonnon monimuotoisuus ja ekologinen verkosto Turun alueella vahvistuu. Alueen hiilinieluja lisätään.
- **Siirtyminen kiertotalouteen:** Turku on päästötön, jätteen- ja kuluttaa globaalisti kestävästi vuoteen 2040 mennessä.

Toimenpidekokonaisuus	Investoinnit	2025–2030	Toteuttaja
 Vähähiilinen liikkuminen ja kestävä kaupunkirakenne	Kävely- ja pyöräilyverkoston kehittäminen	70,3 M€	Peruskaupunki
	Raitiotie ja muu raideliikenne	104,9 M€*	Peruskaupunki ja konserniyhtiöt
	Meriliikenteen supra- ja infrastruktuuri	33,0 M€	Konserniyhtiöt
	Yhteiskuntarakenteen tiivistäminen	137,4 M€	Peruskaupunki
	Sähköbussit ja runkolinjasto	22,3 M€	Peruskaupunki ja konserniyhtiöt
 Vähähiilinen rakentaminen	Uudet energiatehokkaat toimitilarakennukset	91,5 M€	Peruskaupunki
	Uudet energiatehokkaat toimitilarakennukset	147,5 M€	Konserniyhtiöt
	Toimitilarakennusten peruskorjaus- ja energiatehokkuusinvestoinnit	313,8 M€**	Peruskaupunki
	Energiatehokkaat asuinrakennukset	385,0 M€	Konserniyhtiöt
	Muut konserniyhtiöiden omistamat rakennukset	63,8 M€	Konserniyhtiöt
	Sähköiset työmaakoneet	19,2 M€	Konserniyhtiöt
 Hiilineutraali energiasysteemi	Uusiutuvan energian tuotanto	5,1 M€	Konserniyhtiöt
	Kaukokylmän ja -lämmön varastointi	17,0 M€	Konserniyhtiöt
	Uusiutuvan energian siirto ja jakelu	85,3 M€	Konserniyhtiöt
	Hiilidioksidin talteenotto	3,5 M€	Konserniyhtiöt
 Luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen vahvistaminen	Puistot ja viheralueet	20,5 M€	Peruskaupunki
	Ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen	3,0 M€	Konserniyhtiöt
	Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttö	116,2 M€	Konserniyhtiöt
	Jätehuollon ja kierrätyksen kehittäminen	23,5 M€	Konserniyhtiöt
 Siirtyminen kiertotalouteen	Kaatopaikkakaasun jatkojalostus	3,0 M€	Konserniyhtiöt
	Jätevesihuoltoverkoston kehittäminen	1,3 M€	Konserniyhtiöt
	Investoinnit yhteensä	1 667,1 M€	

* Raitiotien investointipäätös kaupunginvaltuustossa vuoden 2026 alussa, minkä jälkeen kustannukset täydentyvät päätöksen mukaisesti.

** Osassa peruskorjaushankkeita toteutusmuoto (peruskorjaus vs. uudiskohde) vielä epävarmaa.

Taulukko 1. Kaupunkikonsernin ilmasto- ja ympäristöinvestointisuunnitelma vuosina 2025–2030 (Euroopan Unionin Hiilineutraalien kaupunkien missio).

Investointien kestävyys

Kaupunkikonsernin investointihankkeita tarkastellaan suunnittelu- ja päätösprosesseissa kokonaisvaltaisesti koko elinkaaren yli huomioiden ilmasto- ja ympäristövaikutukset. Investoinneissa ja hankinnoissa pyritään edistämään kiertotalousratkaisuja ja vähentämään luonnonvarojen kulutusta. Hankkeet toteutetaan EU:n taksonomialuokitus huomioiden sekä taksonomiamukaisiin ratkaisuihin pyrkien. Ilmastobudjetti esittää investointihankkeiden EU-taksonomian mukaisuuden sekä hankkeiden muiden ympäristöindikaattorien, kuten hiilijalanjäljen, tiedot.

Kuva 1. EU-taksonomian periaatteet.

Hankkeiden taksonomian mukaisuus arvioidaan ensin kaava- ja suunnitteluvaiheessa. Kriteerien edellytykset sisällytetään kaavaan sekä hanke- ja toteutussuunnitelmiin yhteistyössä hankkeen toimihenkilöiden ja asiantuntijoiden kanssa. Vaatimukset tullaan sisällyttämään entistä selkeämmin urakoitsijoiden kilpailutusasiakirjoihin. Hankkeiden valmistuttua tehdään toinen arviointi, jossa tarkastetaan, kuinka hyvin suunnitteluvaiheen tavoitteet on saatu toteutettua. Suunnittelu- ja toteumavaiheen arvioinnissa käytetään oheista liikennevalomallia.

Kuva 2. Turun kaupunkikonsernin investointien taksonomian mukaisuuden arvioinnissa käytettävä liikennevalomalli.

Turun ilmastobudjetoinnin mallia on haluttu täydentää hankkeiden tosiasiallisia ympäristövaikutuksia kuvaavilla indikaattoreilla (esim. hankkeiden hiilijalanjälki). Taksonomian kriteerien mukaisuus ja indikaattorit yhdessä kuvaavat, ovatko hankkeet linjassa Turun kaupungin ilmastotavoitteiden kanssa.

Toimitilainvestointien kestävyys

Toimitilainvestointien ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Kaupungin toimitilahankkeiden ilmasto- ja ympäristötavoitteet keskittyvät korkeatasoisen ympäristöluokituksen saavuttamiseen (YL 4 tähteä) ja innovatiivisten energia- sekä kestävä kehityksen ratkaisujen toteuttamiseen. Yli miljoonan euron hankkeet pyritään toteuttamaan EU-taksonomian mukaisina.

Kaupungin toimitilahankkeiden ilmastotavoitteiden keskiössä ovat rakennusten energiatehokkuus sekä elinkaaren hiilijalanjälki. Uudisrakennukset suunnitellaan A-energialuokkaan ja vanhan rakennuskannan energiatehokkuutta pyritään parantamaan edistämällä samalla uusiutuvan energian investointeja rakennushankkeissa. Kaikille uudisrakennushankkeille ja suurille korjaushankkeille tehdään elinkaaritarkastelu sisältäen hiilijalanjäljen, hiilikädenjäljen ja kustannukset.

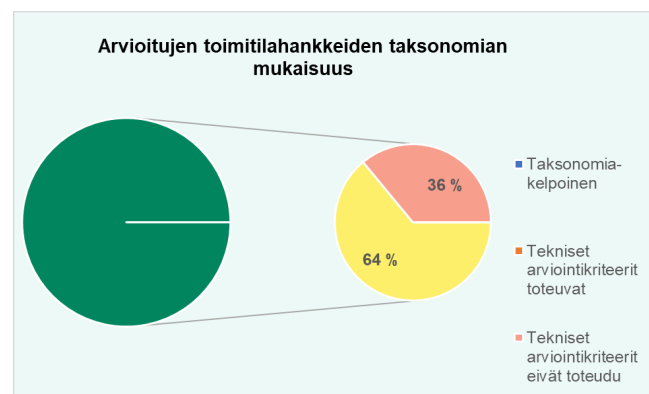
Toimitilahankkeiden kiertotaloustavoitteisiin kuuluu rakennusten korjausvelan alentaminen sekä tilojen käytöasteen parantaminen. Hankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa painotetaan materiaalihokkuutta, tilojen muuntojoustavuutta sekä rakennus- ja purkujätteen tehostunutta uudelleenkäyttöä ja kierrätystä.

Toimitilahankkeiden pihasuunnittelussa pyritään entistä vahvemmin panostamaan monimuotoisen luonnon lisäämiseen ja ekologisen verkoston ylläpitämiseen, vahvistamiseen ja ennallistamiseen.

Toimitilahankkeiden EU-taksonomian mukaisuus

Kaikki kaupungin toimitilahankkeet ovat lähtökohtaisesti taksonomiakelpoisia ja ne on arvioitu taksonomian ilmastoasetuksen (2021/2139) kriteerien mukaan. Jotta toimitilahankkeiden taksonomian mukaisuus täyttyisi, tulee hankkeiden merkittävästi edistää ilmastonmuutoksen hillintää tai ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä olla aiheuttamatta merkittävää haittaa kiertotaloudelle, luonnon monimuotoisuudelle, vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävälle käytölle sekä ympäristön pilaantumiselle.

Vuonna 2025 arviointi on suoritettu seitsemälle hankkeelle, joiden kustannusarvio vuosille 2026-2029 on 71 miljoonaa euroa. Arvioitujen hankkeiden taksonomian mukaisuus on esitetty kuvassa 3 ja teknisten kriteerien toteutuminen avattu tarkemmin kuvassa 4. Vuosille 2026-2029 kohdistuu arvioitujen hankkeiden lisäksi kuusi monitoimitilainvestointia, jotka toteutetaan Turun Monitoimitilat Oy:n toimesta. Myös näille on suoritettu taksonomia-arviointi, ja se on sisällytetty konserniyhtiöiden arviointuihin hankkeisiin (ks Konserniyhtiöiden investointien kestävyys).

Kuva 3. Arvioitujen toimitilahankkeiden taksonomian mukaisuus.

Toimitilahankkeiden taksonomian mukaisuus on arvioitu hankkeiden suunnitteluvaiheessa. Teknisten arviointikriteerien toteuma tarkastetaan ja tarvittaessa päivitetään hankkeiden valmistuttua. Suunnitteluvaiheen

arvioinnissa havaittiin, että erityisesti ilmastonmuutoksen hillinnän ja ympäristön pilaantumisen ehkäisyn kriteerien vaatimukset täyttyivät lähes poikkeuksetta kaupungin toimitilahankkeissa. Sen sijaan sopeutumisen, kiertotalouden, biologisen monimuotoisuuden sekä vesivarojen kestävä käytön kriteereiden täyttymisessä havaittiin enemmän epävarmuutta. Näiden kriteerien vaatimukset ovat sekä haastavammin toteutettavissa että niiden arvioimiseksi tarvittava tieto on ollut organisaatiossa rajallisempaa.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen DNSH- ja pääkriteerien arviointi on havaittu erityisen haastavaksi johdettujen tarvittavasta asiantuntijuuden tasosta ja laajuudesta. DNSH-kriteerin täytyminen edellyttää kattavaa, tulevaisuuden skenaarioihin perustuvaa hankkeille olennaisten ilmastoriskien tunnistamista sekä sopeutumistoimenpiteitä riskien vaikutusten pienentämiseksi. Lisäksi hankkeiden tulee varmistaa, että ne eivät heikennä ilmastonmuutokseen sopeutumista muilla alueilla tai hankkeissa. Sopeutumisen 'merkittävän edistämisen' -kriteeristö vaatii lisäksi myös muun muassa sopeutusratkaisujen toimivuuden seuranta erinäisin mittarein.

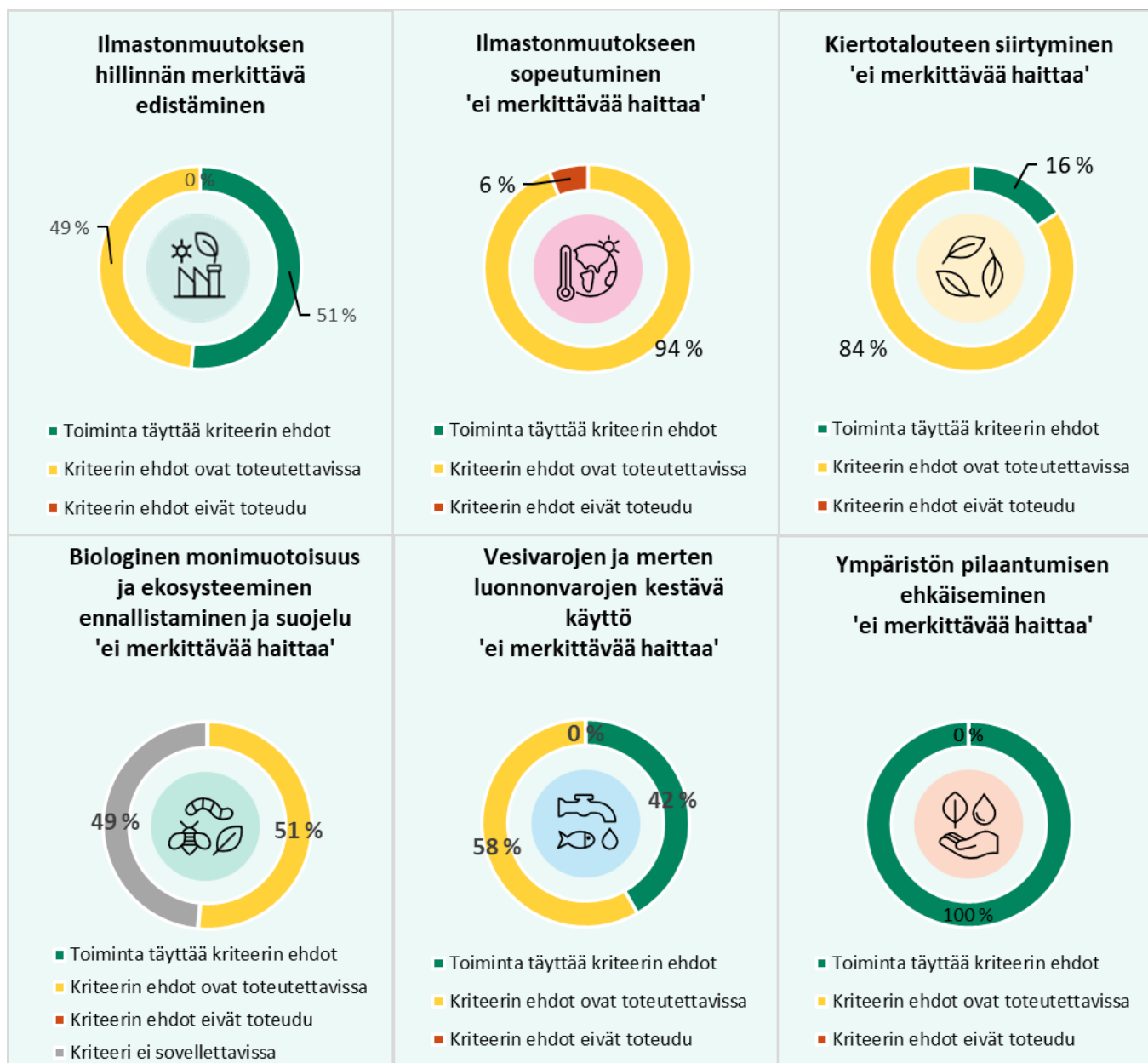
Kiertotalouden DNSH-kriteerin osalta ilmenee epävarmuuksia, koska suunnitteluvaiheen arviointi tehdään ennen kuin tarkat tiedot jätevirroista ovat saatavilla. Tämä luo haasteita varmistaa, että hankkeet todella täyttävät kriteerit. Tämän vuoksi on välttämätöntä kehittää yhtenäiset pelisäännöt ja raportointikeinot jätevirtojen hallintaan, jotta voidaan luoda selkeä ja ennustettava arviointiprosessi.

Hankkeissa pyritään johdonmukaisesti resurssiviisautta korostavaan toimintaan sekä 70 prosentin rakennus- ja

purkujätteen kierrätys- ja uudelleenkäyttöasteeseen. Suomessa tämän tavoitteen saavuttamista vaikeuttaa erityisesti puujätteen suuri määrä, sillä puu päättyy usein polttoon sen sijaan, että sitä käytettäisiin uudelleen tai kierrätettäisiin. Tämän haasteen vuoksi on tärkeää seurata tarkasti rakennusjätteen biohiililaitosten pilotointeja, jotka voivat tarjota uusia ja kestävämpiä ratkaisuja puujätteen hyödyntämiseen.

Biologisen monimuotoisuuden sekä vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käytön kriteerien täyttämiseksi on erityisen tärkeää varmistaa, että kriteerien täyttymiseen vaadittavat selvitykset, kuten luontoselvitykset, tehdään oikea-aikaisesti ja että niiden tulokset ovat käytettävissä suunnitteluprosessin aikana. Tämä on erityisen merkittävää niiden paikkojen tai toimien osalta, jotka sijoittuvat haavoittuville alueille tai niiden läheisyyteen, kuten alueet, jossa esiintyy uhanalaista lajistoa tai luontotyyppejä. Näissä tapauksissa on tehtävä asianmukainen arviointi ja tarvittaessa toteutettava lieventävät toimenpiteet arvioinnin johtopäätösten mukaisesti.

Toimitilahankkeissa biologisen monimuotoisuuden ja vesiensuojelun kriteerien täytyminen edellyttää tiivistä yhteyttä kaavoitukseen, sillä tontin sijainnilla on merkittävä vaikutus kriteerien toteutumiseen. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä ympäristönsuojelun asiantuntijoiden kanssa, erityisesti suunnittelun ja työmaavalvonnan osalta. Asiantuntijayhteistyö on olennaista, jotta biologisen monimuotoisuuden ja vesiensuojelun vaatimukset voidaan integroida tehokkaasti hankkeiden kaikkiin vaiheisiin ja varmistaa niiden toteutuminen käytännössä.

Kuva 4. Arvioitujen toimitilahankkeiden teknisten arviointikriteerien toteuma suunnitteluvaiheen arvioinnin perusteella.

Toimitilahankkeiden kestävyysindikaattorit

Toimitilahankkeiden kestävyttä kuvataan taksonomian mukaisuuden lisäksi erilaisilla indikaattoreilla, jotka tarjoavat kattavan näkymän hankkeen ympäristövaikutuksista. Tällä hetkellä käytössä olevia indikaattoreita ovat:

- rakennuksen hiilijalanjälki (+ hiilen varjohinta),
- sinivihherkerroin,
- rakennus- ja purkujätteen uudelleenkäyttöprosentti,
- hankkeen vaikutus ekologisiin yhteyksiin
- sekä hankkeen vaikutus uhanalaisten luontotyyppien ja uhanalaisten eliölajien elinympäristöjen pinta-alaan.

Näiden indikaattoreiden avulla voidaan arvioida hankkeiden kokonaisvaltaista kestävyttä ja ohjata päätöksentekoa ympäristön kannalta parempiin ratkaisuihin. Suunnitteluvaiheen arviointi indikaattoreista oltiin syyskuussa 2025 tehty kymmenen toimitilahankkeen osalta. Suunnitteluvaiheen arvioita päivitetään hankkeiden toteututtua.

Ilmastomuutoksen hillinnän indikaattorit

Toimitilahankkeiden ilmastomuutoksen hillinnän indikaattoreina toimivat rakennuksen hiilijalanjälki sekä hiilen varjohinta. Kaupungin uusille toimitilarakennuksille

tehdään elinkaaritarkastelu osana rakennustiedon ympäristöluokituksen mukaista suunnittelua ja toteutusta. Hiilijalanjäljen laskennassa on käytetty ympäristöministeriön kehittämää laskentatapaa. Menetelmä huomioi rakennuksen elinkaaren kaikki vaiheet, mukaan lukien rakennusmateriaalien valmistuksen, kuljetuksen, rakentamisen, käytön aikaiset energiankulutukset sekä rakennuksen käytöstä poiston ja purkamisen. Indikaattorissa on huomioitu ainoastaan rakennuksen hiilijalanjälki (Kg CO₂/m²/vuosi).

Rakennustiedon ympäristöluokituksessa hiilijalanjälki pyritään minimoimaan, ja rakennushankkeille annetaan ohjeita ja suosituksia, miten ympäristövaikutuksia voidaan vähentää. Lisäksi uuden rakentamislain hiilijalanjäljen raja-arvoa koskevat muutokset astuvat voimaan 1.1.2026. Muutokset edellyttävät uudisrakentamiskohteilta ilmastaselvityksen laatimista, joka luovutetaan lopputarkasteluun yhteydessä sekä asettavat rakennuksille hiilijalanjäljen raja-arvot rakennuksen käyttötarkoituksen mukaisesti. Toimisto- ja opetusrakennusten raja-arvo vuosille 2026–2027 tulee olemaan 20 kg CO₂e/m²/a ja vuodesta 2028 eteenpäin 18 kg CO₂e/m²/a.

Ilmastomuutokseen sopeutumisen indikaattorit

Ilmastomuutoksen sopeutumisen indikaattorina toimitilahankkeille käytetään hankkeiden sinivihherkerrointa. Sinivihherkerroin on menetelmä, jolla vihertehokkuutta eritellään ja mitataan tonttitasolla. Sinivihherkerroimen arvoon vaikuttavat pihan kasvillisuus, pinnat ja mahdolliset hulevesirakenteet. Näiden vaaditut tasot on määritetty uusissa asemakaavoissa sekä rakennustyyppitain Turun rakennusjärjestyksessä. Huleveden viivyttämisen ohella hyvällä vihertehokkuudella on mikroilmastoa säätelevä sekä luonnon monimuotoisuutta ja käyttäjien terveyttä tukeva vaikutus. Kaupungin toimitilahankkeiden keskimääräinen sinivihherkerroimen saavutettu taso indikoi näin ollen moniulotteisesti sopeutumisen tavoitteiden toteutumista hankkeissa.

Toimitilahankkeiden osalta sinivihherkerroimen tavoite-taso on asetettu 0,7:ään. Suunnitteluvaiheen arvion mukaan 100 % arvioiduista toimitilahankkeista täyttää tämän tavoitetason. Arvio päivitetään toteumalla hankkeiden valmistuessa.

Kiertotalouteen siirtymisen indikaattorit

Toimitilahankkeiden kiertotalouden indikaattorina käytetään hankkeiden jätejakaamaa. Kiertotalouden DNSH-kriteerin mukainen vähimmäistavoite rakennus- ja purkujätteen kierrätys- ja uudelleenkäytölle on 70 prosenttia. Hankkeiden jätejakaamaa vertaillaan tähän tavoitetasoon, ja suunnitteluvaiheen arvion mukaan 100 % hankkeista saavuttaa 70 % tavoitteen. Arvio päivitetään hankkeiden valmistuttua.

Toimitilahankkeiden toisena kiertotalouden indikaattorina käytetään uudisrakentamisen suhdetta korjausrakentamiseen. Tämä indikaattori on kuvaava, koska se mittaa, kuinka hyvin hankkeet hyödyntävät olemassa olevaa rakennuskantaa uudisrakentamisen sijaan. Korjausrakentaminen edistää kiertotaloutta vähentämällä materiaalien kulutusta, jätemääriä ja hiilijalanjälkeä, mikä tekee siitä usein uudisrakentamista kestävämmän vaihtoehdon. Indikaattori auttaa arvioimaan, kuinka tehokkaasti kaupungin hankkeet edistävät resurssivii-sautta. Vuonna 2025 arvioiduista hankkeista 58 % oli peruskorjaushankkeita, ja 42 % uudisrakentamisen hankkeita.

Kuva 5. Arvioidujen uudis- ja peruskorjaushankkeiden jakauma

Biologisen monimuotoisuuden indikaattorit

Toimitilahankkeiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen tarkastellaan kahdella indikaattorilla: 1) uhanalaisten luontotyyppien ja uhanalaisten eliölajien elinympäristöjen pinta-alalla sekä 2) ekologisten yhteyksien laadulla. Luontotyyppien ja lajien uhanalaistumiskehitys on ollut jatkuvaa ja monimuotoisuustyön tärkein tehtävä on pysäyttää tämä kehitys. Uhanalaistumisen yksi tärkeimmistä syistä on elinympäristöjen pirstoutuneisuus ja niiden heikko kytkeytyneisyys.

Toimitilahankkeiden vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen on arvioitu hankkeiden suunnitteluvaiheessa yhteistyössä hankkeiden toimihenkilöiden ja ympäristönsuojelun kanssa. Arvioinnissa käytetään kolmiporonta asteikkoa, joka kuvaa hankkeen vaikutusta:

- -1 (pienentää pinta-alaa tai heikentää ekologisten yhteyksiä)
- 0 (ei vaikutusta pinta-alaan tai ekologisiin yhteyksiin)
- +1 (suurentaa pinta-alaa tai parantaa ekologisia yhteyksiä).

Arvioista käy ilmi, että jopa **80 % arvioitujen toimitilahankkeiden investointikustannuksista allokoitui hankkeille, joissa uhanalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alaa pyritään kasvattamaan. Hankkeiden pihasuunnitelmien perusteella elinympäristöjen pinta-alaa kasvatetaan 3250 m².** Elinympäristöjä lisätään muun muassa rakennusten ja pihakatosten viherkatoille sekä muille viherrakenteille. Vaikka nämä toimenpiteet ovat askel oikeaan suuntaan, on selvää, että luonnon monimuotoisuuden ja elinympäristöjen lisäämiseen tarvitaan laajempia strategioita ja pitkäjänteisiä toimia (kaupungin LUMO-ohjelma). Indikaattori antaa kuitenkin hyvän perustan jatkokehitykselle ja auttaa ohjaamaan tulevia hankkeita entistä kestävämpään suuntaan.

Infrainvestointien kestävyys

Infrahankkeiden ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Tie- ja katuliikenteen osalta tavoitteena on kasvihuonekaasupäästöjen puolittaminen vuoden 2015 tasosta vuoteen 2029 mennessä. Kestävien kulkutapojen osuutta pyritään nostamaan yli 66 % vuoteen 2030 mennessä, edistään erityisesti kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä. Kaavoituksessa ja suunnittelussa pyritään vahvistamaan ekologisia verkostoja sekä säilyttämään olemassa olevat metsät ja puut.

Kaupungin infrahankkeiden ilmasto- ja ympäristötavoitteet keskittyvät kestävien ja ympäristöystävällisten

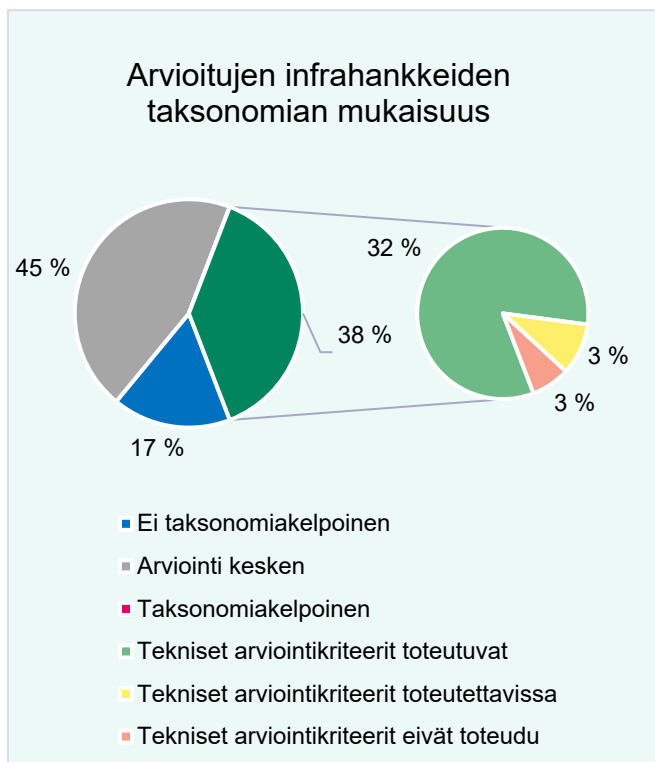
ratkaisujen toteuttamiseen huomioiden EU-taksonomian kuusi ympäristötavoitetta. Yli miljoonan euron infrahankkeet pyritään toteuttamaan EU-taksonomian mukaisina.

Kaikille infrahankkeille lasketaan hiilijalanjälki, mikä auttaa arvioimaan niiden ympäristövaikutuksia ja tukee kestävien ratkaisujen valintaa. Turun infrahankkeiden hiilijalanjäljen laskennassa on vuodesta 2024 alkaen hyödynnetty infrahankkeiden kustannuslaskentajärjestelmää ja -palveluallianssia, Ihkua.

Lisäksi Turku on sitoutunut päästöttömät työmaat – kestävien hankintojen green deal -sopimukseen. Sopimukseen liittyneet kunnat ja organisaatiot laativat työmaille yhteiset hankintakriteerit, jotka otetaan vaiheittain käyttöön 2021–2030 aikana. Ratkaisuihin ovat mm. fossiilitomat käyttövoimat ja työmaasähkö, energiatehokkuuden lisääminen teknisillä ratkaisulla ja henkilöstön koulutuksella sekä konekannan uusiminen. Vuoden 2025 tavoitteena on saavuttaa fossiilivapaus kaikilla hankintayksikön työmaille toimivilla työkoneilla ja kuljetuskalustolla ja näistä 20 % tulisi toimia sähköllä, biokaasulla tai vedyllä. Hankintayksikkö tekee tiivistä yhteistyötä urakoitsijoiden kanssa esimerkiksi hyödyntämällä markkinavuoropuheluita.

Infrahankkeiden EU-taksonomian mukaisuus

Kaikki kaupungin yli 1 miljoonan euron arvoiset infrahankkeet arvioidaan taksonomiakelpoisuuden ja taksonomian mukaisuuden osalta ilmastoasetuksen kriteerein. Kaikki kaupungin infrahankkeet eivät ole taksonomiakelpoisia. Esimerkiksi kaupunkipuistot eivät ilmastoasetuksessa täytä taksonomiakelpoisuuden vaatimuksia, mikä rajoittaa niiden sisällyttämistä arviointiin. Taksonomian kriteeristö ei tältä osin huomii kaupunkien hankkeiden erityispiirteitä, mikä tekee suurten kaavahankkeiden arvioinnista haastavaa. Tämä puute voi johtaa siihen, että osa kaupunkien merkittävistä infrahankkeista, jotka ovat keskeisiä kestävästä kaupunkikehityksen kannalta, eivät täytä taksonomiakelpoisuuden vaatimuksia, vaikka ne edistäisivätkin pitkän aikavälin ympäristötavoitteita. Arvioitujen infrahankkeiden taksonomiakelpoisuus ja taksonomian mukaisuus on esitetty kuvassa 6.

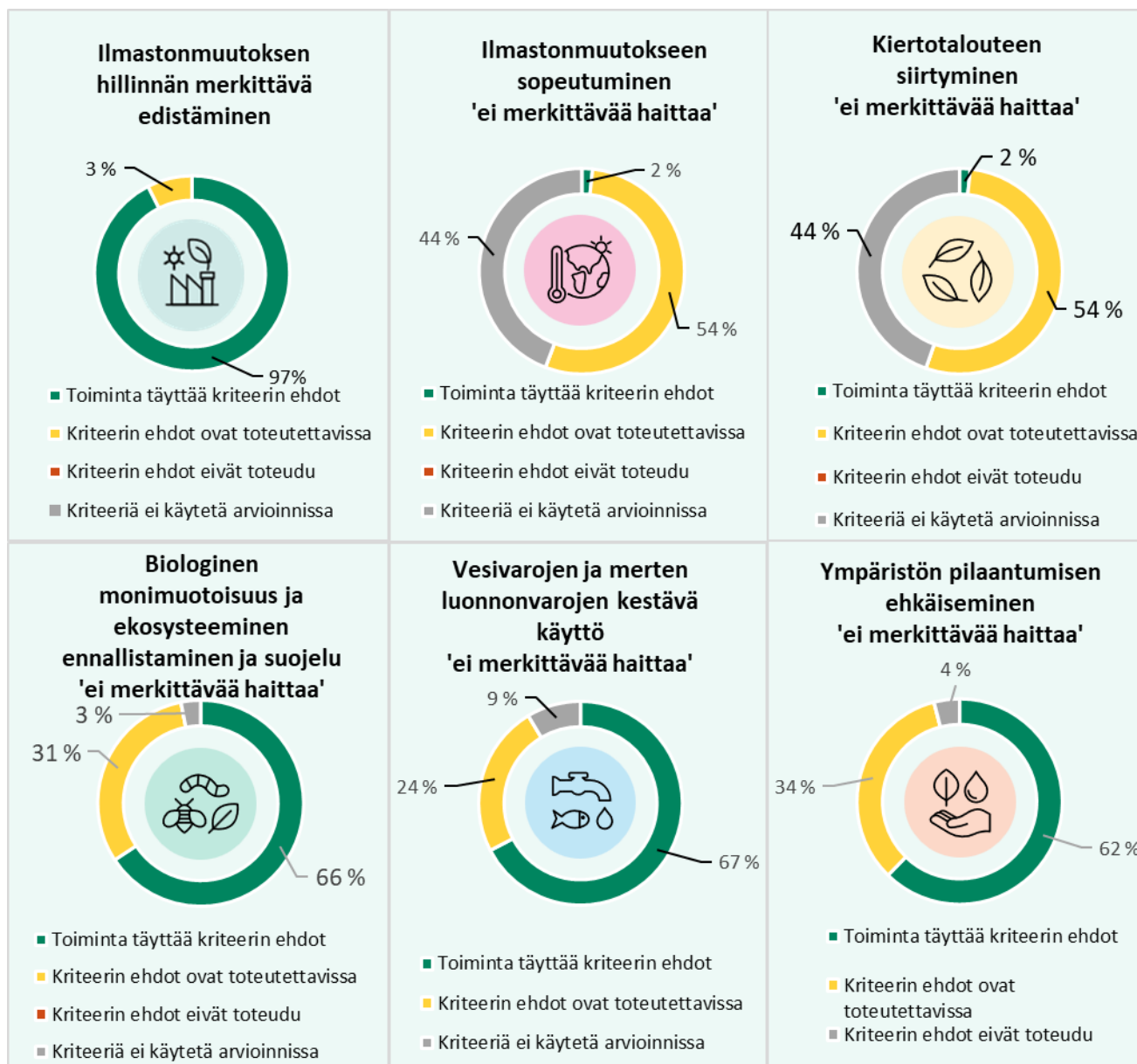

Kuva 6. Kaupungin infrahankkeiden taksonomiakelpoisuus ja taksonomian mukaisuus.

Infrahankkeet on arvioitu suunnitteluvaiheessa, ja arvioinnin mukaan hillinnän, biologisen monimuotoisuuden, vesivarojen kestävä käytön ja ympäristön pilaantumisen kriteerit täyttyvät hyvin. Sen sijaan sopeutumisen ja kiertotalouden kriteerien täyttymisessä on enemmän epävarmuutta. Syyt kriteerien haastavuudelle infrahankkeissa ovat pitkälti samat kuin toimitilahankkeiden osalta. Sopeutumisen DNSH-kriteerien täyttäminen vaatii kattavaa asiantuntemusta ja ilmastoriskien skenaariotarkastelua, samalla kun kiertotalouden kriteerien arvioinnissa on epävarmuutta jätevirtojen tietojen rajallisuuden vuoksi. Näiden haasteiden vuoksi on tärkeää kehittää selkeät pelisäännöt ja raportointikeinot, erityisesti jätevirtojen hallintaan.

On myös tärkeää huomioida, että vaikka biologisen monimuotoisuuden ja vesivarojen kestävä käytön kriteerit täyttyvät suunnitteluvaiheen arvion mukaan, toteuma vaatii tehostunutta kommunikointia urakoitsijoille erinäisistä ympäristötavoitteista sekä tehokasta työmaavalvontaa.

Ympäristötavoitteisiin liittyvien teknisten arviointikriteerien tarkempi toteuma on esitetty kuvassa 10 seuraavalla sivulla. Ilmastobudjetin lopussa on esitetty taloussuunnitelmakauden kehitystavoitteet EU-taksonomian mukaisuuden saavuttamiselle kaupunkikonsernin investointihankkeissa.

Kuva 7. Arvioitujen infrahankkeiden teknisten arviointikriteerien toteuma suunnitteluvaiheen arvioinnin perusteella.

Infrahankkeiden kestävyysindikaattoreita kehitetään

Infrahankkeiden kestävyttä kuvataan taksonomian mukaisuuden lisäksi erilaisilla indikaattoreilla, jotka tarjoavat kattavan näkymän hankkeen ympäristövaikutuksista. Infrahankkeiden osalta indikaattorien kehitys- ja arviointityö on vielä käynnissä, ja indikaattoreita sekä arviointimenetelmiä tarkennetaan ja laajennetaan jatkuvasti. Tällä hetkellä käytössä olevia indikaattoreita infrahankkeiden osalta ovat hiilijalanjälki, hiilen varjohinta, rakennus- ja purkujätteen uudelleenkäyttöaste, hankkeen vaikutus ekologisiin yhteyksiin sekä hankkeen vaikutus uhanalaisten luontotyyppien ja eliölajien elinympäristöihin. Indikaattoritietoja oltiin syyskuussa 2025 kerätty 14 hankkeen osalta.

Ilmastomuutoksen hillinnän indikaattorit

Ilmastomuutoksen hillinnän indikaattorina toimii hankkeiden hiilijalanjälki. Turun Infrahankkeiden hiilijalanjäljen laskennassa on käytetty infrahankkeiden kustannuslaskentajärjestelmä ja -palveluallianssia eli Ihkua vuoden 2024 alusta. Ihkun päästölaskenta on kustannuslaskennan tapaan panospohjaista. Ihku huomioi rakentamisen aikaiset elinkaarivaiheet, eli vaiheet A1-A5. Laskentapalvelussa käytettävät päästökertoimet perustuvat SYKE:n kehittämään ja ylläpitämään infrapäästötietokantaan. Päästöjen kattavuus vaihtelee hanketyypin ja erityisesti hankkeen sisällön mukaan.

Testihankkeiden perusteella rakennusosien kustannuksista noin 80–100 prosentille on voitu osoittaa päästö-tieto.

Toisin kuin rakennusten hiilijalanjäljet, joita mitataan yksikkönä kg CO₂e/m²/vuosi ja ovat siten vertailukelpoisia, infrahankkeiden hiilijalanjäljet eivät ole suoraan vertailtavissa johtuen hankkeiden suurista kokoluokkaeroista. Hiilijalanjäljen ohjaavaa vaikutusta kehitetään edelleen pyrkien tuomaan päästöjä vähentävien toimenpiteiden vaikutuksia vahvemmin esiin.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen indikaattorit

Turun kaupungin infrahankkeilla ei ole tällä hetkellä käytössä siniviherkertoimen kaltaista työkalua, jota voitaisiin käyttää ilmastonmuutokseen sopeutumisen indikaattorina. Kaupunki toimii kuitenkin liitännäispartnerin roolissa ARVO-hankkeessa, jonka tavoitteena on viherakenteen vahvistaminen tiiviisti rakennetuissa kaupungeissa ilmastonmuutokseen varautumisen ja sopeutumisen edistämiseksi. Hanke kehittää yleis- ja asema-kaavoitusta ohjaavaa suunnittelutyökalua, joka soveltuu kaupunkien viherrakennetavoitteiden arviointiin, toteuttamiseen ja mittaamiseen. Turku tutkii työkalun mahdollisuuksia infrahankkeiden sopeutumisen indikaattorin tuottamisessa. Lisäksi ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimenpiteitä ja indikaattoreita kehitetään käynnissä olevassa IKI-hankkeessa.

Kiertotalouteen siirtymisen indikaattorit

Infrahankkeiden kiertotalouden indikaattorina käytetään hankkeiden jätejakaamaa. Kiertotalouden DNSH-kriteerin (Do No Significant Harm) mukainen vähimmäistavoite rakennus- ja purkujätteen kierrätys- ja uudelleenkäytölle on 70 prosenttia. **Hankkeiden jätejakaamaa vertaillaan tähän tavoitetasoon, ja suunnitteluvaiheen arvion mukaan vajaa 80 % hankkeista saavuttaa 70 % tavoitteen.** Arvio päivitetään hankkeiden valmistuttua.

Biologisen monimuotoisuuden indikaattorit

Myös infrahankkeiden vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen tarkastellaan kahdella indikaattorilla: 1) uhanalaisten luontotyyppien ja uhanalaisten eliölajien elinympäristöjen pinta-alalla sekä 2) ekologisten yhteyksien laadulla. Arvioinnissa käytetään kolmiportaista asteikkoa, joka kuvaa hankeen vaikutusta:

- -1 (pienentää pinta-alaa tai heikentää ekologisten yhteyksiä)

- 0 (ei vaikutusta pinta-alaan tai ekologisiin yhteyksiin)
- +1 (suurentaa pinta-alaa tai parantaa ekologisia yhteyksiä).

Vuodesta 2023 tehtyjen arviointien perusteella jopa 71 % arvioitujen infrahankkeiden investointikustannuksista allokoitui hankkeille, joissa uhanalaisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen pinta-alaa pyritään kasvattamaan. Hankealueiden suunnitelmiin suositellaan lisättävän uhanalaisten luontotyyppien ja eliölajien elinympäristöä.

Konserniyhtiöiden investointien kestävyys

Konserniyhtiöiden yhteiset ilmasto- ja ympäristötavoitteet

Strategiset konserniyhteisöt ovat vuodesta 2019 alkaen kirjanneet tulokortteihin ilmastotavoitteet, joiden mukaan yhteisöt toteuttavat Turun Ilmastosuunnitelmaa omilla toimillaan tavoitellen samalla myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä. Yhteisenä tavoitteena nämä yhteisöt ovat sitoutuneet kehittämään liikumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Ilmastotavoitteiden lisäksi konserniyhteisöt ovat kirjanneet vuodesta 2024 alkaen tulokortteihinsa myös luonto- ja kiertotaloustavoitteet. Tulokortteihin kirjatun mukaisesti yhteisöt sitoutuvat suunnittelemaan ja raporttoimaan luontotavoitteet, joiden avulla toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta. Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, yhteisöt suunnittelevat toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti. Yhteisöt sitoutuvat myös suunnittelemaan ja raporttoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla niiden toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

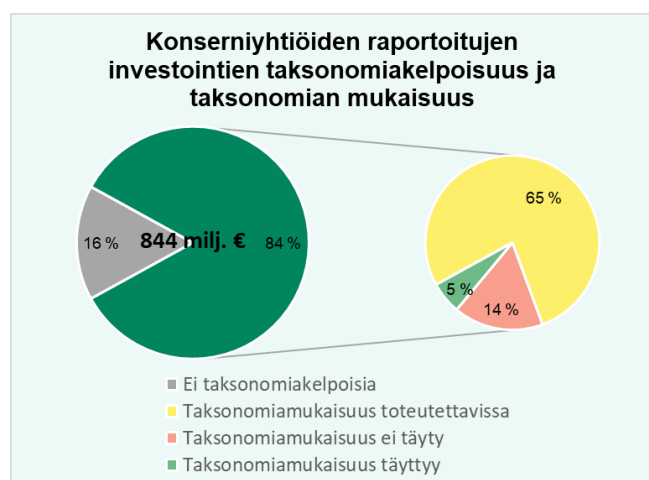
Yhteisöt myös osallistuvat investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön pyrkien toteuttamaan vihreää siirtymää EU-taksonomian mukaisesti.

Konserniyhtiöiden investointien EU-taksonomian mukaisuus

Investointien taksonomiamukaisuuden arviointia sovelletaan myös strategisten konserniyhtiöiden investointeihin vuoden 2025 ilmastobudjetissa käyttöön otetun syvennetyn mallin mukaisesti. Yhtiöt ovat arvioineet

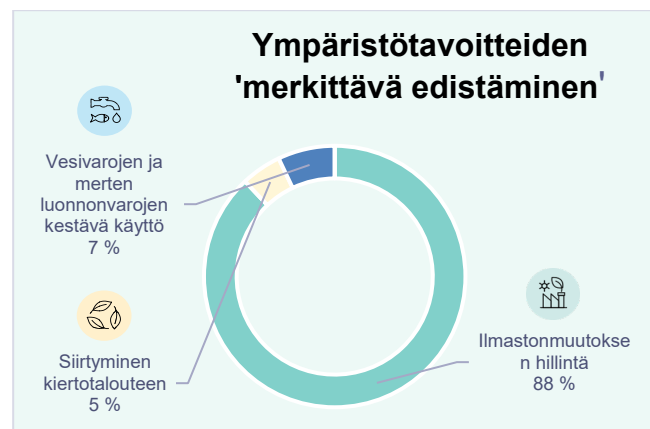
talousarviokauden 2026–2029 aikana toteutettavien yli 1 miljoonan euron suuristen investointien taksonomiakelpoisuuden sekä taksonomian mukaisuuden teknisten arviointikriteerien ehdoin. Arvioinnissa tarkastellaan pääkriteerin edellytysten lisäksi DNSH-kriteerien ehtoja. Vuodesta 2025 alkaen strategisten konserniyhtiöiden investointien tarkasteluun on sisällytetty myös Turun Monitoimitilat Oy:n tulevat investoinnit.

Strategisten konserniyhtiöiden lisäksi konserniyhtiöiden taksonomiamukaisuuden koontilukuihin on sisällytetty Taito-kampus-uudisrakennushanke, joka toteutetaan Kupittaaan Taito Kampus Oy:n investointina. Taito-kampukselle on suoritettu Turun toimitilahankkeiden mukainen taksonomianarviointi, jonka tulokset on kuvattu tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Kuva 8. Konserniyhtiöiden arvioitujen investointien taksonomian mukaisuus.

Konserniyhtiöiden taksonomian mukaan arvioituja investointeja vuosille 2026–2029 on yhteensä **844,5 miljoonaa euroa**. Näistä investoinneista 16 % ei ole taksonomiakelpoisia, kun taas 84 % täyttää kelpoisuuskriteerit. Yhtiöt ovat arvioineet taksonomian mukaisiksi katsottavia investointeja olevan 5 % taksonomiakelpoisista investoinneista. Arviointien tuloksena 65 % taksonomiakelpoisista investoinneista voidaan toteuttaa taksonomian mukaisina. Taksonomiakelpoisista investoinneista 14 % eivät tule täyttämään taksonomian mukaisuutta. Tulokset korostavat, että suurin osa investoinneista on potentiaalisesti sopeutettavissa taksonomiavaatimuksiin, vaikka osassa investoinneista on vielä kehittämistarpeita.

Kuva 9. Konserniyhtiöiden arvioitujen investointien ympäristötavoitteiden 'merkittävän edistämisen' jakauma.

Konserniyhtiöt ovat arvioineet investointiensa edistävän merkittävästi useita ympäristötavoitteita. Taksonomiakelpoisista investoinneista suurin osuus, 88 % (647 milj. €), kohdistuu ilmastomuutoksen hillintään, mikä korostaa vahvaa sitoutumista päästöjen vähentämiseen. Vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävä käyttöön on allokoitu 6 % (52 milj. €) ja siirtymiseen kiertotalouteen 5 % (37 milj. €). Investointeja ei ole kohdennettu ilmastomuutokseen sopeutumisen tai biologisen monimuotoisuuden suojelun ja ennallistamisen merkittävään edistämiseen. Nämä ympäristötavoitteet on kuitenkin huomioitu DNSH-kriteerien kautta. Lisäksi on huomioitavat, että taksonomian määrittelemät ympäristötavoitteet eivät välttämättä aina vastaa sitä tavoitetta, jonka yhtiöt itse näkevät parhaiten kuvaavan investointiaan.

Esimerkki investoinnin taksonomia-arvioinnista: Turun ammatti-instituutin Taito-kampuksen taksonomiamukaisuus

Turun ammatti-instituutin uudisrakennus Taito-kampus rakennetaan Kupittaaan ja Itäharjun yhdistävän kansirakenteen viereen, keskelle Kupittaaan kärjen aluetta. Rakennus sijoittuu kehittyvän joukkoliikennekäytävän varrelle. Hanke on siirtymässä rakennusvaiheeseen vuoden 2026 alussa. Hanke toteutetaan Kupittaaan Taito Kampus Oy:n toimesta, ja sen hankesuunnitelmassa vuonna 2024 hyväksytty kokonaiskustannusarvio on noin 93,7 miljoonaa euroa.

Vähähiiliset ja energiatehokkaat ratkaisut näkyvät Taito-kampuksen hankesuunnitelmassa. Kampuksen toteutuksen tekniset ratkaisut ovat älykkäitä ja kestäviä, innovatiivisia sekä muuntojoustavia, ja sen tavoitteena on YL-ympäristöluokituksen 4:n tähden taso. Rakennushankkeen myötä tontin kaupunkivihreää lisätään, ja viherympäristön suunnittelussa on huomioitu paikallinen

lajisto, uhanalaiset lajit ja ekologisten yhteyksien vahvistaminen.

Taito-kampukselle on suoritettu taksonomiamukaisuuden arviointi, jonka tuloksena hanke on todettu taksonomiamukaiseksi. Hankkeen taksonomiamukaisuuden arviointi suoritettiin suunnitteluvaiheessa syksyllä 2024, ja arviointi tarkastettiin ja päivitettiin syyskuussa 2025 tarkentuneiden suunnitelmien pohjalta. Tarkistuksessa todettiin, että suunnitteluvaiheen arvioinnissa tehdyt kirjaukset olivat mukana keskeisissä rakentamista ohjaavissa asiakirjoissa, eikä arvioinnin tuloksiin tullut muutoksia. Merkittävä osa taksonomiakriteereistä täyttyy YL-ympäristöluokituksen asettamien vaatimusten kautta. Keskeiset taksonomiamukaisuuden

varmistavat toimenpiteet on kirjattu tarkemmin Taito-kampuksen hankesuunnitelmassa.

Arvioinnin tuloksena hankkeen on todettu merkittävästi edistävän ilmastonmuutoksen hillinnän tavoitetta, sekä olevan aiheuttamatta merkittävää haittaa (DNSH-kriteerit) muilla kestävyiden osa-alueilla. Kiertotalouden sekä ilmastonmuutoksen sopeutumisen osalta DNSH-kriteerit ovat täytettävissä hankkeen aikana, mutta vaativat huomiota ja toimenpiteitä. Hanke täyttää myös muut toimitilahankkeiden kestävyyskriteerit, ja esimerkiksi kirjaukset luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten yhteyksien vahvistamisesta on viety rakennustapaselosteeseen.

Kuva 10. Taito-kampuksen taksonomia-arvioinnin tulokset

Taloussuunnitelmakauden kehitystavoitteet EU-taksonomian mukaisuuden saavuttamiselle kaupunkikonsernin investointihankkeissa			
EU-taksonomian ympäristötavoite	Peruskaupunki	Edistyminen	Lisätietoja
	Hiilen varjohinta sisällytetään systemaattisesti osaksi hankkeiden suunnitteluprosessia.	Aloitettu	
	Olennaisten ilmatoriskien arvioinnin helpottamiseksi kehitetään paikkatietoaineistoja, jotka tukevat sekä kaavoitusta että hankesuunnittelua.	Käynnissä	IKI-hankkeelle saatu EAKR-rahoitusta, hanke käynnissä
	Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tueksi otetaan käyttöön kaupunkitasoisia indikaattoreja, jotka mahdollistavat sopeutumistoimien tehokkuuden seurannan ja arvioinnin.	Käynnissä	IKI-hankkeelle saatu EAKR-rahoitusta, hanke käynnissä
	Materiaalivirtojen seurantaa tulee tehostaa luomalla hankkeille yhteinen raportointitapa, joka sisällytetään purku- ja rakennushankkeiden kilpailutukseen.	Aloitettu	Raportointitapaa pilotoitiin syksyllä 2024 tila- ja infra-hankkeiden osalta.
	Taksonomia-arvioinnissa tarvittavien tietojen, kuten luontoselvityksen, oikea-aikaisuuden ja saatavuuden kehittäminen.	Ei aloitettu	
	Ilmastobudjetoinnin tueksi otetaan käyttöön tietoaalusta. Kehitettävä tietoaalusta pyrkii vastaamaan investointiprosessin kehityskohtiin ja varmistamaan asetetut ympäristötavoitteet kaupungin rakennushankkeissa.	Käynnissä	KIITO-hankkeelle saatu EAKR-rahoitusta, hanke käynnissä
EU-taksonomian ympäristötavoite	Konserniyhtiöt	Edistyminen	Lisätietoja
	Taksonomia-arviointiin tarvittavan asiantuntijatuen kehittäminen sekä arviointiprosessin jatkuvuuden varmistaminen.	Käynnissä	

Taulukko 2. Taloussuunnitelmakauden kehitystavoitteet EU-taksonomian mukaisuuden saavuttamiselle kaupunkikonsernin investoinneissa.

TALOUSARVIO JA TALOUSSUUNNITELMAT

LUKUOHJEET

TULOSLASKELMA

TOIMINTAKATE ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

VIOSIKATE osoittaa tulo-rahaituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahaituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulo-rahaitus olisi riittävä.

TILIKAUDEN TULOS on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja meno- jien erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varau- sten ja rahastojen muutokset.

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

Määritelmä: $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate %:a poistoista:

Määritelmä: $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Vuosikate saadaan suoraan tuloslaskelmasta ja vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulo-rahaituksen korjaukset. Korjaukset ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot, mikäli ne on esitetty toiminnan muissa tuotoissa sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot.

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenot ovat sekä osakkeiden ja osuuksien ostoja että aineettomia ja aineellisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeja. Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot.

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto- omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Rahoituslaskelmasta tulee erikseen käydä ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituksen rahavirtalaskelmassa esitetään ensin antolainojen ja lainakannan muutokset. Maksuvalmiuden muutoksiin vaikuttavat myös toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto- omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten ja korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Investointien tulo-rahaitus, %

Määritelmä: $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintamenot} (= \text{käyttöomaisuusinvestointien hankintameno} - \text{investointien rahoitusosuudet})$

Lainakanta 31.12.

Määritelmä: Vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

2 Talousarvio ja suunnitelmat

Talousarvion tuloksen muodostuminen

Kaupungin taloussuunnittelun tärkeänä ohjaavana tekijänä toimii pormestariohjelma, jonka yhtenä osa-alueena on kestävä talousraami, joka muodostuu neljästä kohdasta:

- Talouden kestävä perusura
 - toimintakatteen keskimääräinen kasvu vuosina 2026–2029 enintään 3,0 %
- Velkakatto
 - Kaupungin emo-organisaation oikaistu lainakanta (lainakanta – antolainat = oikaistu lainakanta) voi olla vuoden 2029 päätteeksi enintään 7 200 euroa asukasta kohden. Kaupungin rahoitusvastuulla olevat kiinteistöyhtiöiden lainat sisällytetään oikaistuun lainakantaan.
- Menettelytapa yllättävässä negatiivisessa poikkeustilanteessa
 - vuosikate painuu negatiiviseksi
 - kertyneet ylimäärät laskevat alle 100 miljoonan euron
- Verolinjaus
 - lähtökohtaisesti pidättäydytään kunnallis- ja kiinteistöveron muutoksista

Vuonna 2027 laaditaan pormestariohjelman puolivälitarkastelu, jossa arvioidaan toimintamenojen kehitys ja talousraami sekä velkakaton yläraja. Puolivälitarkastelun yhteydessä arvioidaan myös verotulojen, valtionosuuksien ja rahoitustuottojen riittävyys talouden tasapainotilaan taloussuunnitelmakauden ajalla.

Tavoitteet on huomioitu talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelussa. Kaupungin tulee toteuttaa toimenpiteitä, joiden kautta kyetään hillitsemään toimintamenojen kehitystä sekä lisäämään tulo-rahoitusta. Näiden toimenpiteiden seurauksena tavoitellaan kestävämpää talouden perusrakennetta.

Toiminnan nettomenot = toimintakate

Toimintaympäristö on muuttunut lähivuosien aikana voimakkaasti. Kaupungin väestömäärä on kasvanut oletettua voimakkaammin ja tämä heijastuu palvelutarpeeseen. Samaan aikaan on toteutettu kansallisia uudistuksia, kuten oppimisen tuen uudistus ja

työllisyyspalvelujen uudistus. Valtio on osallistunut uudistusten rahoitukseen, mutta kunnilla on merkittävä rahoitusvastuu ja erityisesti työllisyyden negatiivinen suhdannemuutos on kasvattanut kuntien menoja.

Tämän lisäksi palkkaratkaisu kasvattaa henkilöstömenoja taloussuunnitelmakauden aikana, minkä lisäksi henkilöstön käytön kasvu on luonnollisesti lisännyt kustannuksia. Ulkoisista tekijöistä lähivuosina voimakkaasti vahvistunut inflaatio on hieman hellittänyt ja tästä seurannut kustannuspaine pienentynyt. Sopimuksiin kirjautut indeksitarkistukset kuitenkin kasvattavat toimintamenoja.

Kuluvan vuoden toisen talousennusteen mukaan nettokäyttömenoja kuvaava toimintakate on alittamassa talousarvion tavoitteen. Positiivinen kehitys selittyy toimintatuottojen oletettua positiivisemmasta tilanteesta. On kuitenkin huomioitavaa, että osa tekijöistä on kertaluontoisia. Toimintamenojen osalta tavoite on ylitynmässä vain hieman. Palvelukokonaisuuksissa on kiinnitetty tilanteeseen huomiota ja tilannetta pyritään oikaisemaan tilikauden aikana.

Yleisen taloussuhdanteen heikentyminen on näkynyt kaupungin rakentamiseen liittyvien tulo-odotusten kehityksessä. Rakentamisen odotetaan elpymän vuosina 2025–2026. Rakentamisella on merkittävä työllistävä vaikutus ja onkin toivottavaa, että suhdanteen heikentyminen jää lieväksi ja lyhytkestoiseksi. Viitteitä yleisen taloussuhdanteen kääntymisestä kasvu-uralle on havaittu vuoden 2025 aikana, mutta toistaiseksi kehitys on varsin tahmeaa.

Viimeiset vuodet ovat olleet talouden ennustamisen osalta erittäin haasteellisia ja vertailukelpoisuus vuosien välillä on valitettavan heikko. Talousarvion johtolankana on pyrkiä varmistamaan, että kaupungin eri toiminnoilla on riittävät resurssit palvelujen järjestämiseen. Kaupungin taloudellinen asema ei mahdollista palvelutuotannon laadun parantamista tai kaupungin rahoitusvastuulla olevien palvelujen lisäämistä.

Turku haluaa turvata kuntalaisten hyvinvoinnin laadukaiden palvelujen kautta sekä vahvistaa alueen elinvoimaisuutta. Turku tarjoaa runsaasti maakunnallisia palveluja ja vahvistaa koko seutukunnan elinvoimaetua erityisesti kehittymistä kiihdyttävien investointien avulla.

Verotulot

Arviot verotulojen kehityksestä perustuvat syyskuussa käytettävissä oleviin tietoihin. Käytännössä valtiovarainministeriön ja Kuntaliiton julkaisemiin ennusteisiin. Sote-uudistuksen seurauksena kaupungista on tullut aiempaa suhdanneherkempi, mikä on seurausta yhteisöverotulojen suhteellisen osuuden kasvusta.

Taloussuunnitelmakaudella verotettavien ansiotulojen arvioidaan kehittyvän keskimäärin +4,2 % vuodessa. Yhteisöverojen osalta verotettavien tulojen arvioidaan kasvavan keskimäärin +4,6 % vuosina 2026-2028. On kuitenkin syytä huomioida, että suhdanteen säilyminen tahmeana voi heikentää verotulo-odotuksia.

Veroprosentteihin ei esitetä muutoksia ja tällä halutaan osaltaan turvata kuntalaisten taloudellista asemaa valitsevassa tilanteessa. Tämän lisäksi halutaan säilyttää kaupungin vetovoima myös verorahoituksen näkökulmasta.

Turun veroprosentit 2025

	2025	2026
Tuloveroprosentti	7,1	7,1
Kiinteistöveroprosentti		
Yleinen veroprosentti	1,30	1,30
Maapohjan veroprosentti	1,30	1,30
Vakituinen asuinrakennus	0,45	0,45
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00	4,00
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,10	1,10
Yleishyödyllinen yhteisö		

Valtionosuudet

Viime vuosina peruspalvelujen valtionosuuksiin on kohdistunut kaksi merkittävää uudistusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät siirrettiin vuoden 2023 alusta hyvinvointialueille ja niitä vastaava rahoitus valtiolle. Siirtyvien toimintojen kustannuskehitys oli viimeisten vuosien aikana voimakasta. Tähän vaikuttivat palvelutarpeen ja oman toiminnan lisäksi myös koronapandemia.

Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannustaso oli oletettua korkeampi myös kansallisella tasolla. Siirtyvien toimintojen välittömät toimintatulojen ja kustannusten jälkitarkastuksen seurauksena kuntien valtionosuuksiin kohdistettiin lisäleikkaus.

Verotuksen valmistuttua marraskuussa 2023 tarkistettiin tulojen siirtoon liittyvät siirtolaskelmat.

Tulorahoituksen erät eivät yltäneet aiemmin käytettyihin arvioihin ja tästä syystä siirrettäviä tuloja ei muodostunut riittävästi. Tästä syystä valtio päätti kohdentaa kunnille uuden lisäleikkauksen, jonka vaikutus jaksoitettiin vuosille 2025-2027.

Kokonaisuutena Turun kaupungin valtionosuuksiin kohdistuvien sote-erien vaikutus on -29,9 miljoonaa vuosina 2025-2027 ja vuodesta 2028 eteenpäin -22,3 miljoonaa euroa.

Toinen merkittävä uudistus liittyi työllisyyspalvelujen uudistukseen, jonka seurauksena työllisyyspalvelut siirtyivät kuntien vastuulle. Toiminnon rahoitus siirrettiin vuoden edellisen vuoden tason perusteella. Siirto tapahtui työllisyysuudistuksen näkökulmasta positiiviseen ajankohtaan ja suhdanne on heikentynyt tämän jälkeen. Rahoitus ei muutu, joten kasvanut rahoitusvastuu on jäänyt kunnille.

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella. Se tehdään tasaamalla kuntien välisiä eroja palvelujen järjestämiskustannuksissa ja tulopohjassa.

Kuntien itsehallinnon varmistamiseksi Suomessa noudatetaan ns. rahoitusperiaatetta, eli valtio takaa kunnille riittävät voimavarat antaessaan kunnille tehtäviä. Kuntien tehtäviä koskevissa hallituksen esityksissä tulee tarkastella rahoitusperiaatteen toteutumista.

Toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa on huomioitava, että kuntien kyky rahoittaa lakisääteiset tehtävänsä perustuu pitkän aikavälin tulojen ja menojen tasapainopyrkimykseen. Lyhyemmällä aikavälillä kuntien nettoinvestointitarpeet voidaan kuitenkin rahoittaa nettolainanotolla, joten toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus ei välttämättä suoraan kerro siitä, ettei rahoitusperiaate toteutuisi. Kuntien taloudellinen kantokyky ja maksukyky ovat kuitenkin pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen.

Viimeisimmät valtionosuuslaskelmat eivät takaa riittäviä voimavaroja erityisesti kasvaville keskuskaupungeille, kuten Turulle ja Tampereelle. Nykyinen valtionosuusjärjestelmä ei tunnista kuntien erilaista ja muuttunutta tehtäväkenttää. Kuntiin kohdistuu erilaisia tarpeita ja tämä olisi jo aika tunnustaa myös valtionosuusjärjestelmän osalta. Tarve valtionosuusjärjestelmän uudistamiselle on suuri ja muutoksia tulisi tehdä pikaisesti, jotta kaupunkien toimintakyky turvataan kestäväällä tavalla.

Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän

kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sekä sote-uudistuksen voimaantuloa ja TE-uudistuksen jälkeistä tilannetta.

Valtiovarainministeriö nimesi 2024 alkupuolella valmistelun tueksi kaksi selvityshenkilöä. Valtionosuusuudistuksen selvityshenkilöt Eero Laesterä ja Arto Sulonen luovuttivat oman "Valtionosuusuudistus 2027 – taustotusta" raportin Valtiovarainministeriölle 16.12.2024

Uudistuksen tausta-aineistoksi valtiovarainministeriö tilasi lisäksi Valtion taloudelliselta tutkimuskeskukselta (VATT) tutkimuksen Manner-Suomen kuntien palvelutuotannon menoja selittävistä tekijöistä.

Tavoitteena oli, että valmisteluprosessin aikana olisi syntynyt hallituksen esitysluonnos, joka olisi lähetetty lausunnoille loppuvuodesta 2024. Uudistuksen voimaantulo vuonna 2026 olisi edellyttänyt eduskunnan käsittelyä kevätistuntokauden 2025 aikana. Loka-kuussa 2024 kunta- ja alueministeri ilmoitti kuitenkin, että uudistuksen voimaantulo lykkääntyy vuodelle 2027.

Uudistuksen lykkääntyessä selvityshenkilöt antoivat työstään raportin, mikä sisälsi kuvauksen valtionosuusuudistuksen eri osatekijöistä ja hahmotelman uudeksi valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvaksi kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmäksi.

Uudistuksen käsittelystä ei ole saatu lisätietoja. Kaupungin taloussuunnitelmaan kirjatut valtionosuudet perustuvat syyskuussa julkaistuihin ennakkolaskelmaan sekä valistuneeseen selvitysmiesten esityksestä johdettuun arvioon valtionosuuksien kehityksestä taloussuunnitelmavuosille. Arviot sisältävät tämän seurauksena epätietoisuudesta johtuvaa epävarmuutta vuosien 2027–2029 osalta.

Lopulliset tiedot peruspalvelujen valtionosuudesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta saadaan loppuvuoden aikana.

Rahoituserät

Korkotuottojen ja -menojen sekä rahoitustuottojen ja -kulujen nettomääräksi vuodelle 2026 arvioidaan 29,0 milj. euroa sisältäen kasvu- ja korvausrahaston yhdistetyn tuloslaskelman. Rahoituserien nettoluku heikkenee voimakkaasti vuosien 2027–2029 aikana johtuen korollisen lainamäärän voimakkaasta kasvusta. Lähtökohdana rahoituskulujen arvioinnissa on käytetty 2,5 prosentin keskimääräistä korkotasoa, mikä vastaa tällä hetkellä kaupungin varainhankintahintaa lyhyessä maturiteetissa sisältäen kaupungin varainhankintamarginaalin.

Korkotulot ja korkomenot

Vuoden 2026 talousarviossa korkotuloja arvioidaan kertyvän tytäryhtiöiden antolainoista sekä muista korkotuloista noin 23 milj. euroa, riippuen siitä toteutuvatko antolainojen nostot lainavarausten mukaisesti ja kuinka paljon korkotuloja saadaan kaupungin kassavaroista ja kasvu- ja korvausrahaston sijoituksista. Suurimmat korkotulot tulevat TVT Asunnot Oy:stä, Oy Turku Energiasta, Turun Vesihuolto Oy:stä ja Turun Satama Oy:stä. Tytäryhtiöiden lainojen korkoehdot aiheuttavat epävarmuutta ennusteisiin, koska osaltaan tytäryhtiöiden lainojen korkoihin vaikuttaa tytäryhtiöiden tuloskehitys mm. Turun Sataman osalta. Taloussuunnitelma-kauden 2027–2029 osalta korkotulot antolainoista nousevat lähinnä Turun Monitoimitiloille ja Kupittaaan Taito kampukselle myönnettävien tililimiittien korkotulon johdosta. Tämä nostaa vastaavasti Tilapalveluiden maksamaa rahoitusvastiketta yhtiölle eli kyseessä on täysin sisäinen rahoituserä, jonka nettovaikutus kaupungin tulokseen on nolla. Nostettavien lainojen määrä ja korkoehdot vaikuttavat merkittävästi saatavaan antolainojen korkotuloon.

Vuoden 2026 talousarviossa ulkoisia korkomenoja arvioidaan olevan 19,9 milj. euroa, sisältäen ottolainojen ja korkosuojausten kustannukset. Korkomenot vuonna 2026 ovat vielä maltilliset, mutta ovat kasvussa vuosien 2027–2029 aikana, koska kaupungin rahoitustarve on voimakkaassa kasvussa kyseisenä aikana ja uudet lainat joudutaan nostamaan keskimäärin noin 2,5 prosentin korkotasossa (laskentaoletus). Lyhyet viitekorot ovat laskeneet vuoden 2025 kuluessa noin kahden (2) prosentin tuntumaan, mutta pitkät viitekorot ovat noin 2,7 %:n tasolla (10 vuoden kiinteä korko). Tämä vaikuttaa ottolainoista maksettavaan korkotasoon sitä mukaa kun vanhoja korkosuojausjauksia eräänny ja uusia lainoja joudutaan nostamaan markkinakorkotasolla sekä mahdollisesti suojaamaan korkeampaan korkotasoon.

Muut rahoitustulot ja rahoitusmenot

Muita rahoitustuloja arvioidaan kertyvän vuonna 2026 noin 25 milj. euroa. Määrästä suurin osa eli 20 milj. euroa on arvio Oy Turku Energian maksamasta osingosta. Muiden osinkotulojen saamiseen liittyy epävarmuutta, mutta vuoksi niitä on budjetoitu saatavaksi 5 milj. euroa vuonna 2026. Lisäksi tuloja voi muodostua rahastojen saamista osingoista ja arvopaperien myyntivoitoista ja muista satunnaisista tuottoeristä. Vuosien 2027–2029 aikana muiden rahoitustulojen arvioidaan olevan 25 milj. euroa ja Turku Energian osingon arvioidaan säilyvän 20 milj. Euron tasolla. Muut kaupungin saamat osinkotulot ovat verrattain vähäiset ja osin epävarmat.

Kasvu- ja korvausrahaston arvonkehityksen ja tuoton odotetaan olevan maltillinen, noin 2,6 milj. euroa vuodessa ja noudattavan sijoitusperiaatteissa asetettua linjaa. Muita rahoituskuluja arvioidaan taloussuunnitelmakaudella 2026–2029 olevan noin 0,9 milj. euroa vuosittain, mitkä koostuvat lähinnä pankki, konsernitili, maksuliikenne ja käteiskassakustannuksista. Kasvu- ja korvausrahaston osalta ei ole huomioitu mahdollisesti syntyviä vahinkoja, jotka saattavat tulla katetuksi rahastosta.

Vuosikate

Vuoden 2026 vuosikate on 37,3 miljoonaa euroa, joka on euromäärä, joka tulorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Kaupungin vuosikate on heikko

taloussuunnitelmakauden ensimmäisinä vuosina. Vuosikate parantuu suunnitelmakauden loppua kohden. Vuosikatteen olisi hyvä kattaa poistot, mutta tästä tasosta jäädään merkittävästi koko taloussuunnitelmakaudella.

Satunnaiset erät

Taloussuunnitelma ei sisällä satunnaisia eriä vuosina 2026–2029.

Tilikauden yli-/alijäämä

Vuoden 2026 tilikauden alijäämäksi muodostuu -21,0 miljoonaa euroa. Taloussuunnitelma on voimakkaasti alijäämäinen vuosina 2026–2027. Talouden tasapaino pyritään saavuttamaan taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä.

2.1. Talousarvion tuloslaskelma, 1 000 € (ulkoiset erät)

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Myyntitulot	75 217	81 810	86 855	77 600	75 600	83 400
Maksutulot	30 705	38 750	49 710	50 500	51 700	52 300
Tuet ja avustukset	24 208	18 527	15 023	16 000	16 800	17 200
Vuokratulot	61 512	63 415	64 999	60 700	61 900	62 800
Muut toimintatulot	34 412	36 473	23 615	24 000	24 800	25 100
TOIMINTATULOT	226 054	238 975	240 200	228 800	230 800	240 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 923	1 910	1 910	1 910	1 910	1 910
Henkilöstömenot	335 621	351 296	361 840	369 097	379 171	387 273
Palvelujen ostot	275 901	313 447	326 301	334 977	333 152	340 532
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42 824	39 278	38 306	38 856	39 917	40 770
Avustukset	46 794	80 214	81 853	83 607	85 889	87 724
Vuokrat	51 609	58 299	55 247	56 200	57 734	58 968
Muut toimintamenot	7 899	595	2 523	2 572	2 642	2 699
TOIMINTAMENOT	760 648	843 128	866 070	885 309	898 505	917 966
TOIMINTAKATE	-532 671	-602 243	-623 959	-654 599	-665 795	-675 256
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Rahoitustulot- ja menot	36 132	28 301	28 953	26 895	23 145	19 015
VIISIKATE	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Poistot ja arvonalentumiset	60 376	58 192	60 006	66 463	73 722	84 416
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	6 394	-21 851	-22 715	-25 493	-6 060	1 429
Varausten ja rahastojen muutokset	-6 309	1 703	1 703	1 703	1 703	1 506
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	85	-20 148	-21 012	-23 790	-4 357	2 935

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Toimintatulot – muutos-% ed. vuode- sta		5,7 %	0,5 %	-4,7 %	0,9 %	-4,3 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		10,8 %	2,7 %	2,2 %	1,5 %	-2,2 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuode- sta		-13,1 %	-3,6 %	-4,9 %	-1,7 %	-1,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	29,7 %	28,3 %	27,7 %	25,8 %	25,7 %	26,2 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuode- sta		-8,3 %	3,6 %	5,8 %	6,2 %	-4,5 %
Vuosikate / poistot, %	110,6 %	62,4 %	62,1 %	61,6 %	91,8 %	101,7 %
Vuosikate / asukas	324,1	175,9	178,4	193,7	316,2	396,6
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470

2.2. Talousarvion tuloslaskelma, 1 000 € (ulkoiset ja sisäiset erät)

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Myyntitulot	100 007	82 810	87 855	77 600	75 600	83 400
Maksutulot	31 156	38 750	49 710	50 500	51 700	52 300
Tuet ja avustukset	24 208	18 527	15 023	16 000	16 800	17 200
Vuokratulot	157 866	64 015	64 999	60 700	61 900	62 800
Muut toimintatulot	35 019	36 553	23 615	24 000	24 800	25 100
TOIMINTATULOT	348 255	240 655	241 200	228 800	230 800	240 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 923	1 910	1 910	1 910	1 910	1 910
Henkilöstömenot	335 621	351 296	361 840	369 097	379 171	387 273
Palvelujen ostot	311 709	317 282	327 301	334 977	333 152	340 532
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42 948	39 278	38 306	38 856	39 917	40 770
Avustukset	46 794	80 214	81 853	83 607	85 889	87 724
Vuokrat	153 000	58 899	55 247	56 200	57 734	58 968
Muut toimintamenot	-7 223	-2 160	2 523	2 572	2 642	2 699
TOIMINTAMENOT	882 849	844 808	867 070	885 309	898 505	917 966
TOIMINTAKATE	-532 671	-602 243	-623 959	-654 599	-665 795	-675 256
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Rahoitustulot- ja menot	36 132	28 301	28 953	26 895	23 145	19 015
VUOSIKATE	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Poistot ja arvonalentumiset	60 376	58 192	60 006	66 463	73 722	84 416
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	6 394	-21 851	-22 715	-25 493	-6 060	1 429
Varausten ja rahastojen muutokset	-6 309	1 703	1 703	1 703	1 703	1 506
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	85	-20 148	-21 012	-23 790	-4 357	2 935

* Sisäisten erien kustannusten kohdentamistapa on muuttunut laskuttamisesta vyöryttämiseksi 2024-2025 välillä. Vyöryttämisessä kulut kohdistetaan palveluille ja laskuttamisessa ne tulee palveluille kuluina ja sisäiselle tuottajalle tuloina.

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Toimintatulot – muutos-% ed. vuodesta		-30,9 %	0,2 %	-5,1 %	0,9 %	-4,3 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		-4,3 %	2,6 %	2,1 %	1,5 %	-2,2 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuodesta		-13,1 %	-3,6 %	-4,9 %	-1,7 %	-1,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	39,4 %	28,5 %	27,8 %	25,8 %	25,7 %	26,2 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuodesta		-8,3 %	3,6 %	5,8 %	6,2 %	-4,5 %
Vuosikate / poistot, %	110,6 %	62,4 %	62,1 %	61,6 %	91,8 %	101,7 %
Vuosikate / asukas	324,1	175,9	178,4	193,7	316,2	396,6
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470

2.3. Verotulot ja valtionosuudet, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Verotulot	489 603	509 775	518 000	540 000	565 000	593 000
Kunnan tulovero	317 376	333 800	345 000	360 000	378 000	399 000
Kiinteistövero	79 003	84 975	84 000	86 000	88 000	90 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	93 224	91 000	89 000	94 000	99 000	104 000
Valtionosuudet	73 706	100 508	114 297	128 674	145 312	149 086
Kunnan peruspalvelujen valtion- osuus (ilman tasausta, vuosi 2026 sisältää TE-rahoituksen)	-2 342	34 362	42 343	128 674	145 312	149 086
Verotuloihin perustuva valtionosuu- den tasaus	-3 012	-2 307	-813			
Opetus- ja kulttuuritoimen muut val- tionosuudet	47 345	46 495	46 832			
Verotulomenetysten korvaus	31 715	21 959	25 935			

2.4. Rahoitustuotot ja -kulut, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Kaupunki	Vahinko- rahasto
Rahoitustuotot	53 072	53 948	49 386	46 586	2 800
Rahoituskulut	16 940	25 648	20 433	20 233	200
NETTO	36 132	28 301	28 953	26 353	2 600
Muutos-%		-21,7 %	2,3 %		
Korkotuotot	23 340	24 622	24 186	21 586	2 600
Muut rahoitustuotot	29 732	29 326	25 200	25 000	200
Korkokulut	16 633	24 747	19 933	19 933	0
Muut rahoituskulut	307	901	500	300	200

2.5. Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Vuosikate	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	22 505	30 375	18 507	9 320	9 310	9 800
TOIMINNAN RAHAVIRTA	44 265	5 966	18 784	31 650	58 352	76 045
Investointimenot	182 299	232 581	339 486	344 426	311 476	238 915
Valtionosuudet ja muut rahoitus- osuudet	7 898	9 360	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödykkei- den luovutustulot	28 677	33 909	57 485	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-145 724	-189 311	-277 022	-329 426	-296 476	-223 915
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-101 459	-183 345	-258 238	-297 776	-238 124	-147 870
Antolainauksen muutokset	1 274	-52 268	-43 838	-10 006	-32 933	-27 848
Antolainasaamisten lisäykset, -	19 809	70 000	64 000	63 000	58 000	48 000
Antolainasaamisten vähennykset, +	21 083	17 732	20 162	52 994	25 067	20 152
Lainakannan muutokset	62 637	294 455	301 267	275 867	247 567	158 967
Pitkäaikaisten lainojen lisäys, -	120 000	265 000	300 000	220 000	155 000	250 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys, +	4 240	46 600	76 633	76 633	26 633	96 633
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-53 123	76 055	77 900	132 500	119 200	5 600
Muut maksuvalmiuden muutokset	27 922					
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	91 833	242 187	257 429	265 861	214 634	131 119
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-9 625	58 842	-808	-31 915	-23 490	-16 751

Rahoituslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470
Investointien omahankintameno, M€	174,4	223,2	334,5	339,4	306,5	233,9
Investointien tulorahoitus, %	38 %	16 %	11 %	12 %	22 %	37 %
Lainakanta 31.12., M€	926	1 089	1 324	1 607	1 875	2 143
Lainat / asukas, €	4 494	5 270	6 333	7 597	8 762	9 900

Antolainauksen muutokset

Vuoden 2026 aikana jatketaan keskitettyä konsernirahoitusta eli antolainojen myöntämistä kaupungin tytäryhtiöille. Kaikki talousarvioon merkityt rahoitustarpeet ovat luonteeltaan varausmäärärahoja (eivät sitovia määrärahoja) ja rahoitustarpeet voivat muuttua merkittävästi periodin aikana. Yhteensä antolainojen lisäykset

vuonna 2026 ovat 64 milj. euroa ja vähennykset 20,2 milj. euroa, nettomääräisesti lisäystä yhteensä 43,8 milj. euroa.

TVT Asunnot Oy:lle on varattu kaupungin antolainoja vuodelle 2026 yhteensä 28 milj. euroa, joka koostuu seuraavista lainoista: 8 milj. euroa vanhojen erääntyvien lainojen uudelleen lainoitukseen, 4 milj. euroa

tertiäärilainat Varke uudiskohteiden omarahoitusosuuksien lainoitukseen ja 16 milj. euroa uudiskohteiden ja perusparannusten rahoitukseen. Taloussuunnitelma-
vuosille on arvioitu varauksena vastaavat lainamäärät per vuosi

Oy Turku Energialle on varattu 16 milj. euroa antolainaa pääasiassa yhtiön uusien investointien rahoittamiseen vuodelle 2026. Kohdentamattomia antolainoja on varattu yhteensä 10 milj. euroa tytäryhtiöille sekä 10 milj. euroa liikuntapaikkarakentamisen mahdollisille antolainatarpeille.

Turun Monitoimitilat Oy:n ja Kupittaaan Taito Kampus Oy:n rahoitus talousarviossa on ratkaistu konsernitilin liimiillä käytöllä ja se näkyy kohdassa muiden lyhytaikaisten lainojen lisäys. Vuodelle 2026 on yhtiölle merkitty yhteensä 77,9 milj. euroa lyhytaikaista rahoitusta näille kahdelle yhtiölle. Hankkeiden rakennusaika rahoitetaan konsernitilin tililimiitillä, joka konvertoidaan yhtiön

pitkäaikaiseksi velaksi hankkeiden valmistuttua, joista ei vielä ole tarkkaa tietoa.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassavaaroista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikaisia (tai konsernitilin) luottolimiittejä yhteensä enintään 300 milj. euroa talousarviovuonna. Kaupungin antolainaus tytäryhtiöille säilyy tulevinakin vuosina korkealla tasolla erityisesti, jos kaupungin suuret kehityshankkeet toteutetaan yhtiömuotoisesti (mm. Kupittaaan kansihanke, Monitoimitilat) ja rahoitetaan konsernin sisäisellä antolainauksella tai tililimiitillä tulevina vuosina. Mainituista hankkeista tai niiden rahoitustavasta ei ole kuitenkaan vielä lopullisia päätöksiä tehty. Antolainojen myöntäminen tytäryhtiöille aiheuttaa sen, ettei kaupungin nettovelka kasva yhtä nopeasti kuin emokaupungin bruttovelka. Konserninelka kasvaa joka tapauksessa, koska kaupungin ulkoinen velkaantuminen kiihtyy.

	TA 2025	Talousarvio 2026	Taloussuunnitelma 2027	Taloussuunnitelma 2028	Taloussuunnitelma 2029
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET	49 268	43 838	10 006	32 933	27 848
Antolainasaamisten lisäykset	67 000	64 000	63 000	58 000	48 000
TVT Asunnot Oy	30 000	28 000	28 000	28 000	28000
Oy Turku Energia	27 000	16 000	15 000	10 000	0
Muut kohdentamattomat	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
Liikuntapaikkainvestoinnit	0	10 000	10 000	10 000	10 000
Antolainasaamisten vähennykset	17 732	20 162	52 994	25 067	20 152
TVT Asunnot Oy	12 268	13 799	14 124	13 090	13 073
Oy Turku Energia	0	1 000	2 000	7 000	2 000
Muut velkakirjojen mukaiset lyhennykset	5 464	5 363	36 870	4 977	5 079

Lainakanta, konserninelan suojaaminen sekä kaupungin rahoitustoiminnan ja riskienhallinnan muut valtuudet ja rajat (Moi-siolinna)

Konserninelan korkoriskin hajauttaminen on entistä tärkeämpää velkamäärän ja korkotason noustessa voimakkaasti. Kaupungin korkoriskiä hallitaan hajauttamalla lainoja eri viitekorkoperusteisiin sekä käyttämällä tarvittaessa koronvaihtosopimuksia korkoriskin hallinnassa. Korkosuojausta toteutetaan myös nostamalla kaupungin ottolainat kiinteäkorkoisina sidottuna pitkään viitekorkoon, mikäli tämä on markkinatilanne huomoiden mahdollista ja kustannustehokasta. Lisäksi voidaan tarvittaessa solmia koronvaihtosopimuksia, jolla pyritään pitämään kaupungin maksaman rahoituskulun

kasvun maltillisena korkojen mahdollisesti noustessa. Kaupunki nostaa rahoitusta hyödyntäen useita rahoituslähteitä, kuten Euroopan Investointipankki (EIP), Euroopan neuvoston kehityspankki (CEB), Pohjoismainen investointipankki (NIB). Kotimaisista rahoittajista Kuntarahoitus on kaupungille merkittävä ja kilpailukykyinen rahoittaja. Kaupunginhallitus päättää hyväksyessään lainannosto- ja sijoitussuunnitelmassa tarkemmin rahoituksen nostojankohdista ja suojausasteesta.

Kaupunki hajauttaa konserninelan korkoriskiä eri korkoperusteisiin solmimalla tarvittaessa talousarviovuoden aikana uusia valuutan- ja koronvaihtosopimuksia enintään 400 milj. euroa. Mikäli pitkäaikainen laina nostetaan muuna valuuttana kuin euron, niin valuutta- ja korkoriski muutetaan valuutan- ja koronvaihtosopimuksella euromääräiseksi. Muiden tase-erien tai taseen

ulkopuolisten vastuiden (esim. (leasingsopimukset) kor-
koriskia tai muuta riskiä voidaan muuttaa enintään 100
milj. euroa talousarviovuoden aikana.

Kaupungin tytäryhteisöille voidaan kaupungin kassava-
roista myöntää edellä olevien lainojen lisäksi lyhytaikai-
sia (tai konsernitilin) luottolimiittejä yhteensä enintään
300 milj. Euroa talousarviovuoden aikana. Kaupunki yl-
läpitää vähintään 400 milj. euron kuntatodistuslimiittejä
tai muita ei-sitovia limiittejä, joita voidaan käyttää tarvit-
taessa täysimääräisesti lyhytaikaisen maksuvalmiuden
turvaamiseksi tai korvaamaan pitkäaikaisia lainoja.

Lainarahoituksen muutokset

Kaupungin korollisen velan arvioidaan olevan vuoden
2026 alussa noin 1 089 milj. euroa, joista pitkäaikaisia
lainoja noin 920 milj. euroa, lyhytaikaisia lainoja (kunta-
todistuksia) enintään 68 milj. euroa, ja yhtiöiden talle-
tuksia noin 100 milj. euroa. Vuonna 2026 arvioidaan
nostettavan pitkäaikaista lainaa enintään 300 milj. eu-
roa ja 78 milj. euroa tililimiitin käyttöä. Lyhytaikaista lai-
naa eli kuntatodistuksia käytetään aktiivisesti kassan-
hallinnan välineinä ja kaupunginhallituksen hyväksy-
män lainannosto- ja sijoitussuunnitelman mukaisesti.
Pitkäaikaisia lainoja erääntyy 76,6 milj. euroa vuoden
2026 aikana, jotka joudutaan kaikki jälleenrahoittamaan
eli pitkäaikainen lainanotto nettona 223,4 milj. euroa.

Yhtiöiden talletusten oletetaan keskimäärin olevan 80–
120 milj. euron tasolla, mutta yhtiöiden talletusten mää-
rään liittyy huomattavaa epävarmuutta. Näin ollen

korollinen velka (lainakanta) lisääntyisi nettomääräisesti
233 milj. euroa vuonna 2026. Pitkäaikaisen kokonaisve-
lan arvioidaan kasvavan voimakkaasti vuosina 2026–
2029. Korollisen velan määrä arvioidaan olevan enin-
tään 2,1 miljardia euroa vuoden 2029 lopulla. Kokonais-
velan kasvuun liittyy huomattavaa epävarmuutta, koska
kaupunkikonsernin suurten investointihankkeiden ajalli-
seen etenemiseen liittyy merkittäviä epävarmuuksia. Li-
säksi mainittu velkamäärä ei sisällä suuria raidehank-
keita kuten Länsirata Oy:n pääomitusta tai Turun Raitio-
tie Oy:n rahoitusta, koska mainituista hankkeista ei ole
lopullisia toteutuspäätöksiä.

Kassavarannon muutokset ja maksuval- mius

Kassavarannon ennustetaan olevan 25–50 milj. euron
tasolla vuoden 2026 alussa, millä tasolla se pyritään
myös pitämään vuoden 2026 aikana. Kaupunki saa kas-
savarailleen maltillista sijoitustuottoa, joka alittaa kuiten-
kin vieraan pääoman kustannuksen, minkä vuoksi yli-
määräisiä kassavaroja ei ole tarkoituksenmukaista pi-
tää. Kuntatodistuksia käytetään aktiivisesti kassanhal-
linnan välineinä ja ne ovat kaupungille tärkeä ja kustan-
nustehokas lyhytaikaisen rahoituksen varainhankinnan
väline. Koko taloussuunnitelmakaudella eli vuosien
2026–2029 aikana kaupungin rahoitusaseman odote-
taan säilyvän hyvänä ja kaupunki saa markkinoilta vel-
karahoitusta kustannustehokkaasti.

2.6. Investointiosa

Kaupungin toteuttamat investoinnit

Turun kaupungin toimintasuunnitelman mukaisesti kaupungin investointimenojen määrärahaesitys suunnitelmakaudella 2026–2029 on yhteensä 1 234,3 miljoonaa. Investointimenojen rahoitusosuuksien tavoite suunnitelmakaudella on yhteensä 20,0 milj. euroa. Investointien omarahoitusosuudeksi jää erotus 1 214,3 milj. euroa.

Talousarviovuoden 2026 investointiosaan esitetyt määrärahat investointimenoihin ovat yhteensä 339,5 milj. euroa. Rakennuttamisen tila- ja infrainvestointiohjelmien määrärahojen osuus on yhteensä 271,1 milj. euroa, josta infrainvestointien osuus on 193,9 milj. euroa ja tilainvestointien 77,2 milj. euroa.

Jäljelle jäävä vuoden 2026 investointimäärärahojen osuus 68,3 milj. euroa jakautuu osakkeisiin ja osuuksiin 50,6 milj. euroa, tietojärjestelmien ja toiminnan kehittämisen osuuteen 6,6 milj. euroa, koneet ja kalusto sekä muut aineelliset hyödykkeet 7,6 milj. euroa ja maa- ja vesialueiden hankinta 3,5 milj. euroa.

Kaupunginhallituksen investointimäärärahat ovat yhteensä 335,9 milj. euroa, joka jakautuu kaupungin omaisuudenhallinnan osuuteen 329,1 milj. euroa ja konsernihallinnon osuuteen 6,8 milj. euroa. Lasten ja nuorten investointimäärärahojen osuus on 1,3 milj. euroa, kulttuurin 1,1 milj. euroa, liikunnan 0,5 milj. euroa, Turun kaupunkiseudun joukkoliikenteen 0,4 milj. euroa ja kaupunkiympäristön 0,2 milj. euroa.

Kaupungin investointiohjelmat ja investointitasot

Kaupunginhallitus antaa erilliset määräykset siitä, miten toimintasuunnitelmiin kirjatut sitovat tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia kaupunginhallitukseen nähden.

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan talousarviomäärärahoihin sisältyy kaupungin osakkeiden ja osuuksien hankintaan liittyvät investointimäärärahat ja investointien tuloerät, joiden toteutuksesta ja raportoinnista Konsernihallinto vastaa (1600 KH/osuudet ja käytökorvaukset).

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosityksikölle on varattu investointiosaan talousarviomäärärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604 KH/Infraomaisuus, 1605 KH/Ensikertainen kalustaminen) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa kiinteän omaisuuden myyntiin liittyvien kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus vastaa tilaomaisuuden ja infraomaisuuden sekä

ensikertaisen kalustamisen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista 1.6.2025 alkaen.

Tilapalveluiden palvelualue vastaa tilahankkeiden hankesuunnittelusta, jossa kerätään tilahankkeen lähtötiedot investointipäätöstä varten. Samassa yhteydessä päätetään hankkeen toteutusmuodosta ja rahoitusmallista. Tilahankkeiden päivitetty hankesuunnitteluohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.1.2024 § 10. Tila-konseptointi toimii suunnittelijoiden käsikirjana, joka nopeuttaa hankesuunnitteluprosessia. Suunnittelun käsikirjat saavat liitteeksi kalustekonseptit. Tilapalveluiden toimitilajohtaminen vastaa kohteiden ensikertaisesta kalustamisesta toteutuksesta ja raportoinnista. Kalustemäärärahat sisältyvät kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan talousarviomäärärahoihin (KH/Ensikertainen kalustaminen).

Infrapalveluiden palvelualue vastaa infrainvestointiohjelman laadinnasta. Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun menettelyohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.2.2023 § 32. Ohjeen päivittäminen on tullut ajankohtaiseksi organisaatiomuutoksen yhteydessä ja se tuodaan päätöksentekoon vuoden 2025 aikana. Talousarviossa 2025 kiinteistökehityshankkeiden ja kärkihankkeiden kaava-ajoitusten muutokset ja vaikutukset infrainvestointiohjelmaan on sovitettu yhteen ja sama on tehty myös talousarvion 2026 suunnittelun aikana. Investointien aikatauluttaminen tehdään kokonaisarviointin pohjalta, joissa huomioidaan tehokkuus, kannattavuus, välttämättömyys, käytötalous ja kasvun mahdollisuudet.

Kaupunkiympäristön infrarakennuttamisen ja kaupungin toimitilarakennuttamisen oman toteutuksen investointimenot talousarviovuonna 2026 ovat yhteensä 271,1 milj. euroa. Taloussuunnittelukaudelle 2026–2029 esitetyt kaupungin infra- ja tilainvestointikohteiden oman toteutuksen investointimenot ovat yhteensä 1 056,6 milj. euroa.

Kaupungin infrainvestointiohjelman määrärahaesitys taloussuunnitelmakaudelle 2026–2029 on yhteensä 1.234,4 milj. euroa. Infrainvestointihankkeiden rahankäyttöesitys vuodelle 2026 on 339,5 milj. euroa. Määrärahan jako pääluokkiin on esitetty taulukossa Infrainvestointiohjelma. Investointimäärärahoista kohdistuu strategiaan kärkihankkeisiin 108,6 milj. euroa, kiinteistökehityshankkeisiin 41,9 milj. euroa, korjausvelkaa alentaaviin 20,4 milj. euroa ja loput 23,1 milj. euroa asukasvihtyvyyttä parantaviin, liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta parantaviin sekä toimintoja tukeviin hankkeisiin ja aikaistettuun toteutussuunnitteluun.

Talousarviovuonna 2026 taloudellisesti ja strategisesti merkittäviä infrainvestointikohteita ovat Kupittaan kärryjen kumppanuushanke ja Turun Sataman

yhteisterminaali hankkeen edellyttämä infra sekä kiinteistökehityskohteiden infrainvestoinnit kaava-alueille mm. Pihlajaniemi, Vaasanpuisto, Skanssin keskuspuiston ja Särkilahti.

Kaupungin tilainvestointiohjelman määrärahaesitys taloussuunnitelmakaudella 2026–2029 on yhteensä 402,4 milj. euroa. Tilainvestointiohjelman rahankäyttöesitys vuonna 2026 on 77,2 milj. euroa, joista pienten hankkeiden, joiden kustannusarvio on alle 3 miljoonaa euroa, yhteenlaskettu arvo on 11,2 milj. euroa ja energiatehokkuusinvestointien yksi miljoona euroa. Jaottelu on esitetty taulukossa Tilainvestointiohjelma.

Peruskaupungin taseelle tehtävä merkittävä uudisrakennuskohde on Turun musiikkitalo Fuuga. Peruskorjauskohteista taloudellisesti merkittävimmät ovat Kaupungintalon pihapiirin rakennusten osittainen peruskorjaus ja paalutus, Teräsratulan koulun peruskorjaus, Kaskenmäen päiväkodin peruskorjaus ja laajennus sekä Wäinö Aaltosen museon tekninen peruskorjaus.

Toimintasuunnitelman liitteenä olevat infra- ja tilainvestointiohjelmat sisältävät hankkeiden kustannusarviot, määrärahojen jakautumisen toteutusajalle ja valmistumisvuositavoitteen sekä toteutusmuodon. Osa tilainvestointiohjelman yli 3 milj. euron hankkeista on kuitenkin vielä suunnittelu-/valmisteluvaiheessa, jolloin lähtötiedot ovat vielä vaillinaisia, eikä hankkeiden toteutusmuotoa ole päätetty.

Turku-konsernin toteutusratkaisut ja konsernin ulkoisten vuokrahankkeiden toteuttaminen

Kaupungin investointitasoja on pyritty keventämään muun muassa tilahankkeiden osalta hyödyntämällä Turku-konsernin toteutusratkaisuja. Kaupunki voi antaa hankkeille rakennusaikaisen väliaikaisen rahoituksen konsernitilin limitin kautta tai antaa omavalkaisen takauksen hankkeiden rahoitukselle. Kaikki uudet tilakohdet tehdään pääsääntöisesti Kiinteistö Oy Turun Monitoimitilat -taseeseen, päätös tehdään kuitenkin hankekohtaisesti. Turku toteuttaa vuosien 2026–2029 aikana

päiväkotien uudistushankkeen elinkaari- ja vuokramallilla.

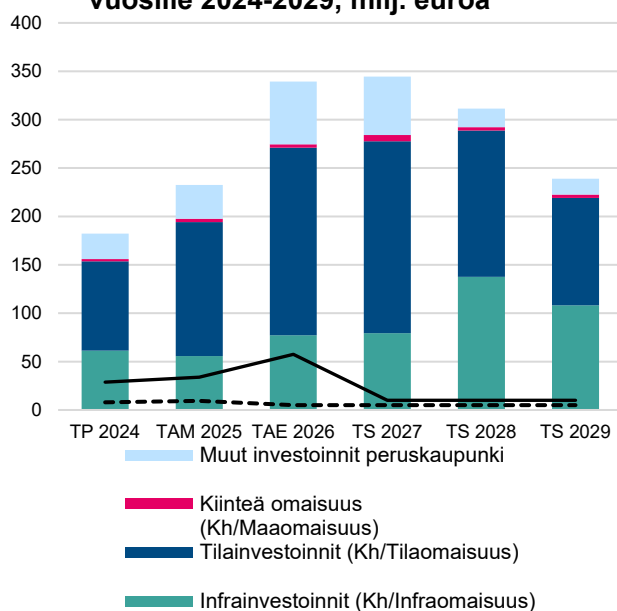
Tilainvestointiohjelmassa taloussuunnitelmakaudelle 2026–2029 on käynnissä olevien ja suunniteltujen kaupungin taseeseen tehtävien tilahankkeiden lisäksi yhtiömuotoisia tilahankkeita kustannusarviolta noin 409,9 milj. euroa, joista on suunnitelmakaudelle jokin päätös sekä pitkäkestoisia vuokrakohteita noin 111,1 milj. euroa. Kustannukset näistä jakautuu vuokran muodossa vuokra-ajalle. Suunnitelmakaudella merkittävä yhtiömuotoinen toteutus on Taito-kampus. Osa tilainvestointiohjelman mahdollisista yhtiömuotoisista yli 3 milj. euron hankkeista on kuitenkin vielä suunnittelu-/valmisteluvaiheessa, jolloin lähtötiedot ovat vielä vaillinaisia, eikä hankkeiden toteutusmuotoa ole päätetty. Summat eivät pidä sisällään leasinghankkeita.

Investointitulot ja rahoitusosuudet

Investointiosan pysyvien vastaavien myyntitulojen osuus vuodelle 2026 on 57,5 milj. euroa, josta myyntivoittotavoite on 18,2 milj. euroa. Suunnittelukaudella 2026–2029 luovutustuloja on budjetoitu yhteensä 100,5 milj. euroa ja myyntivoittoja 46,7 milj. euroa. Tonttien myyntien sijaan on kaupungin tavoitteena enenevissä määrin siirtyä tonttien vuokraukseen (Kv 13.2.2023 § 29). Tämä vaikuttaa arvioon myyntitulojen, ja niistä saatavien myyntivoittojen osuuteen taloussuunnitelmakaudella ja vuokratulojen kasvuodotuksiin pidemmällä aikavälillä.

Valtionosuuksien ja muiden rahoitusosuuksien määräksi vuodelle 2026 esitetään yhteensä 5,0 milj. euroa. Taloussuunnitelmakaudella 2026–2029 rahoitus- ja valtionosuudet ovat yhteensä 20,0 milj. euroa. Valtion rahoitusta myönnetään muun muassa asuntotuotannolle, kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmien kehittämiseksi. Kuvaajassa on esitetty investointien rahavirtalaskelma vuosille 2024–2029. Mukana ovat kaupungin oman taseen investoinnit ilman yhtiömuotoisia toteutuksia tai vuokrahankkeita sekä rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

milj. euroa	TP 2024	TAM 2025	TAE 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Muut investoinnit pe- ruskaupunki	26,3	34,9	64,8	60,4	19,3	16,3
Kiinteä omaisuus (Kh/Maaomaisuus)	2,2	3,5	3,5	6,4	3,5	3,5
Tilainvestoinnit (Kh/Tilaomaisuus)	61,3	55,7	77,2	79,4	137,6	108,2
Infrainvestoinnit (Kh/Infraomaisuus)	92,4	138,5	193,9	198,3	151,1	110,9
Rahoitusosuudet	7,9	9,4	5,0	5,0	5,0	5,0
Pysyvien vastaavien luovutustulot	28,7	33,9	57,5	10,0	10,0	10,0

Investointien rahavirtalaskelma
vuosille 2024-2029, milj. euroa

Investointimäärärahat ja investointien tuloterät, 1 000 €

Talousarvio 2025 muutoksin sisältää kaupunginvaltuustolle osavuositarkastus 2:ssa esitetyt talousarviomuutokset.

Turku, yhteensä	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Investointimenot	-182 299	-232 581	-339 486	-344 426	-311 476	-238 915
Valtionosuudet ja muut rahoitus- osuudet	7 898	9 360	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödykkei- den luovutustulot	28 677	33 909	57 485	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-145 724	-189 311	-277 002	-329 426	-296 476	-223 915
Muutos-%		-129,9	-46,3	-18,9	10,0	24,5

Kaupungin investointiohjelmat osana talousarviota

Infrainvestointiohjelma jaettuna pääluokkiin, 1 000 €

Pääluokat	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Strategiset kärkihankkeet	48 092	75 490	108 564	117 990	80 578	51 780
Kiinteistökehitys	22 758	37 032	41 900	45 212	41 460	36 650
Toimintoja tukevat	2 903	2 985	5 400	400	400	1 400
Korjausvelkaa alentavat	1 722	14 115	20 375	21 545	20 995	14 895
Liikenteen toimivuutta & turvalli- suutta parantavat	2 494	1 950	10 810	7 280	3 260	1 260
Asukasviihtyisyyttä parantavat	3 761	6 700	6 650	5 580	4 150	4 700
Aikaistettu toteutussuunnittelu	257	250	250	250	250	250
Infrainvestointiohjelma yhteensä	92 404	138 522	193 949	198 257	151 093	110 935

Tilainvestointiohjelma jaettuna pääluokkiin, 1 000 €

Pääluokat	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunnitelma 2029
Suunnitellut hankkeet > 3 miljoonaa euroa (toteutusmuotoa ei ole pää- tetty)	0	0	1 500	47 550	112 200	96 000
Nimetyt tilainvestointihankkeet > 3 miljoonaa euroa	52 657	49 500	63 500	19 600	13 203	0
Tilainvestointihankkeet < 3 miljoo- naa euroa	8 402	500	1 000	1 000	1 000	1 000
Energiatehokkuushankkeet	277	5 700	11 200	11 200	11 200	11 200
Tilainvestointiohjelma yhteensä	61 335	55 700	77 199	79 350	137 603	108 200

2.7. Talousarvion sitovuustasot

	Sitovuus
KÄYTTÖTALOUSOSA (ulkoiset erät)	
Kaupunginvaltuusto	Toimintakate
Keskusvaalilautakunta	Toimintakate
Tarkastuslautakunta	Toimintakate
Työllisyysaluelautakunta	Toimintakate
Kaupunginhallitus	Toimintakate
Rakentamis- ja tilajaosto	Toimintakate
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Toimintakate
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Toimintakate
Kaupunkiympäristölautakunta	Toimintakate
Rakennus- ja lupalautakunta	Toimintakate
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	Toimintakate
Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta	Toimintakate
Kulttuurilautakunta	Toimintakate
Liikuntalautakunta	Toimintakate
TULOSLASKELMAOSA	
Verotulot	
Valtionosuudet	
Rahoitustuotot ja -kulut	Netto
Satunnaiset erät	Netto
INVESTOINTIOSA	
Kaupunginhallitus	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Kaupunkiympäristölautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Kulttuurilautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
Liikuntalautakunta	Investointimenot Rahoitusosuudet Luovutustulot
RAHOITUSOSA	
Lainakannan muutokset	Netto
Osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä raportoidaan kaupunginvaltuustolle talousarvion määrärahojen ja tuloerien poikkeamat ja niiden muutokset.	

LAUTAKUNTIEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET

Kaupunginvaltuusto

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Ylintä päätäntävaltaa kaupungin toiminnassa käyttää asukkaiden valitsema kaupunginvaltuusto. Valtuusto valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan neljän vuoden välien järjestettävillä vaaleilla.

Turun kaupunginvaltuustossa on kaudella 2025–2029 yhteensä 67 valtuutettua, joiden määrä on kuntalaissa sidottu kaupungin asukaslukuun.

Kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Kaupunginvaltuuston tehtävät on määrätty kuntalaissa. Sen mukaan valtuusto päättää:

1. kuntastrategiasta;
2. hallintosäännöstä;
3. talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
4. omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta;
5. liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista;
6. varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista;
7. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
8. palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista;

9. takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta;
10. jäsenten valitsemisesta toimielimiin, jollei jäljempänä toisin säädetä;
11. luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista,
12. tilintarkastajien valitsemisesta;
13. tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
14. muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrättyistä asioista.

Kaupunginvaltuutettujen paikkajako puolueittain (tilanne 1.9.2025):

Suomen Sosialidemokraattinen puolue	16
Kansallinen Kokoomus	15
Vihreä Liitto	11
Vasemmistoliitto	10
Perussuomalaiset	6
Suomen Keskusta	4
Ruotsalainen Kansanpuolue	3
Suomen Kristillisdemokraatit	1
Vasemmistoryhmä – Asukkaiden Turku	1

Kaupunginvaltuuston määrärahoista maksetaan valtuutettujen kokouspalkkiot sekä valtuustoryhmien tuet.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-350	-564	-558
TOIMINTAKATE	-350	-564	-558
Muutos-%		-61,1	1,1

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-506	-470	-300
TOIMINTAKATE	-506	-470	-300
Muutos-%		7,1	36,1

Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: kaupunginreviisori Kari Koivuluhta

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on

- järjestää hallinnon ja talouden tarkastus ja arviointi
- huolehtia kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta
- tuottaa kaupungin ja sen strategisen johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi luotettavaa ja olennaista arviointitietoa
 - valtuustolle ja muille päätöksentekijöille
 - kuntalaisille ja ympäröivälle yhteiskunnalle
 - kaupungin henkilöstölle
- arvioida valtuuston asettamien strategisten tavoitteiden ja talousarvion tavoitteiden toteutumista koko kuntakonsernissa ja sitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- valvoa kuntalain 84 §:sä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi
- hoitaa muita kuntalaissa lautakunnan tehtäväksi annettuja asioita.

Arviointi- ja tarkastustoiminnan tavoitteena on varmistaa kaupunkikonsernin toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja tuloksellisuus sekä kuntalaisten etujen toteuttaminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Tarkastuslautakunnan tehtäväkenttään vaikuttavat vaatimukset talouden tasapainottamisesta, tasapainottamista koskevien suunnitelmien sisällön ja toimenpiteiden toteutuksen ja riittävyyden arvioinnin tarve.

Toimintaan vaikuttavat myös kuntakonsernin toiminnan ja palvelutuotannon organisointi, järjestämistapa ja johtaminen sekä näissä tapahtuvat muutokset.

Lisäksi lautakunnan toiminnassa tulee ottaa huomioon kulloinkin voimassa olevien ohjausasiakirjojen rakenne ja sisältö sekä ne muutostekijät, jotka vaikuttavat kaupunkikonsernin ja sen eri osien toimintaan ja tulokseen. Toimintaympäristössä tapahtuu jatkuvia muutoksia muun muassa lainsäädännöstä sekä lisääntyvästä kuntarajat ylittävästä yhteistyöstä johtuen.

Toiminnan kehittäminen

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on tukea valtuuston päättämien strategisten tavoitteiden toteutumista toiminta-ajatuksensa mukaisesti. Tavoitteiden toteutusta tuetaan arviointitoiminnalla, jossa tarkastellaan asetettujen tavoitteiden toimeenpanoa, toteutumista ja vaikutuksia organisaation eri tasoilla ja toiminnoissa. Arviointitoiminnalla pyritään kattamaan olennaisimmiksi katsotut asiakokonaisuudet tai toiminnot valtuustokauden aikana. Arviointitoiminnan tuloksista raportoidaan kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan toiminnan sisältöön vaikuttavat muun muassa toimintaympäristössä ja kaupungin omassa toiminnassa tapahtuvat muutokset ja kulloinkin asetetut tavoitteet. Tarkastuslautakunnan toimintatapoja ja toiminnan sisältöä kehitetään jatkuvasti vastaamaan eteen tulevia haasteita.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-427	-486	-536
TOIMINTAKATE	-427	-486	-536
Muutos-%		-13,8	-10,3

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-44	-49	-41
TOIMINTAKATE	-44	-49	-41
Muutos-%		-9,6	16,5

Keskusvaalilautakunta

Tilivelvolliset viranhaltijat: keskusvaalilautakunnan sihteerit, kaupunginjuristi Noora Syysvirta ja juristi Henna Saanakorpi

Lyhyt kuvaus toiminnasta

Vaalilain mukaan valtuuston on asetettava toimikaudekseen keskusvaalilautakunta. Keskusvaalilautakunta on vaalilakiin perustuva lakisääteinen toimielin, jonka keskeisin tehtävä on vaalien toimittaminen. Keskusvaalilautakunta toimii alue- ja kuntavaaleissa sekä valtiollisissa vaaleissa. Keskusvaalilautakunnan tehtävä on ylläpitää valmiutta vaalien ja kansanäänestysten järjestämiseen, vastata vaalien ja kansanäänestysten järjestämisestä sekä suorittaa alue- ja kuntavaaleissa tuloksen laskenta valtakunnallisten ohjeaikojen puitteissa.

Keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Keskusvaalilautakunta on ottanut sihteeriksi kaupunginjuristin ja juristin Turun kaupungin konsernihallinnon lakipalveluiden yksiköstä.

Keskusvaalilautakunta päättää kokousaikatauluistaan. Keskusvaalilautakunta kokoontuu muun ohella vaalilaissa säädettyinä aikoina sekä lautakunnan puheenjohtajan kutsusta tarvittaessa. Lisäksi keskusvaalilautakunnan tulee huomioida toiminnassaan erilaiset tavara- ja palveluhankinnat ja henkilöstön palkkaukseen liittyvät

kustannukset huomioiden kulloinkin vallitsevat poikkeusolosuhteet.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuosi 2026 on vaaliton vuosi, jolloin säännönmukaisia vaaleja ei toimiteta. Keskusvaalilautakunta valmistautuu vuoden 2026 aikana seuraaviin eduskuntavaaleihin, jotka toimitetaan 18.4.2027. Eduskuntavaalien henkilöstön rekrytoinnit sijoittuvat syksylle 2026 ja osa henkilöstöstä aloittaa vaalien valmistelut vuoden 2026 puolella. Lisäksi keskusvaalilautakunta varautuu tulevien vaalien uudistustarpeisiin ja hankintoihin, joita on tarkoitus tehdä jo vuoden 2026 puolella.

Toiminnan kehittäminen

Keskusvaalilautakunta käyttää samoja asianhallinta- ja tiedonvälitysjärjestelmiä kuin muutkin toimielimet ja noudattaa vaalilaista johtuvia poikkeuksia lukuun ottamatta samoja kokous- ja muita käytäntöjä.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	1 128	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-1 312	-833	-116
TOIMINTAKATE	-184	-833	-116
Muutos-%		-353,6	86,1

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-57	-77	-57
TOIMINTAKATE	-57	-77	-57
Muutos-%		-33,9	26,4

2026 Vaaliton vuosi, ei säännönmukaisia vaaleja

2027 Eduskuntavaalit

2028 Vaaliton vuosi, ei säännönmukaisia vaaleja

2029 Alue- ja kuntavaalit, europarlamenttivaalit

Konsernihallinnon toimintasuunnitelma 2026

Kaupunginhallitus

Kaupungin yhteiset toiminnot

Kuvaus toiminnasta

Turun kaupungin hallintosääntö määrittelee, miten kaupungin hallinto ja päätöksenteko järjestetään. Hallintosääntöä päivitettiin kesäkuussa 2025 vastamaan käynnistynyttä valtuustokautta 2025-2029. Turun kaupungin toimielimet ovat: kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, konsernijaosto, rakentamis- ja tilajaosto, tarkastus- sekä keskusvaalilautakunnat, suomen- ja ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta, rakennus- ja lupalautakunta, kaupunkiympäristölautakunta, kulttuurilautakunta, liikuntalautakunta, seudulliset lautakunnat: työllisyysaluelautakunta, Turun kaupunki- seudun liikennelautakunta ja Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta sekä konsernihallinto ja palvelukokonaisuudet.

Valtuustokaudella *kaupunginvaltuustoon* kuuluu yhteensä 67 kaupunginvaltuutettua. Valtuuston vastuulla on päättää kaupungin toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto päättää myös kaupungin muista toimielimistä, kuten lautakunnista ja niiden jäsenistöistä. Lisäksi valtuusto päättää työtehtävien jakamisesta luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden kesken.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia ja käyttää puhevaltaa useimmissa laajakantoisissa ja koko kaupunkia koskevilla asioissa. Kaupunginhallituksessa on 14 jäsentä.

Kaupunginhallituksen konsernijaosto vastaa konserniohjauksen kehittämisestä sekä strategisiksi yhteisöiksi määriteltävien yhteisöjen omistajaohjauksesta ja valvonnasta.

Kaupunginhallituksen rakentamis- ja tilajaosto vastaa Turun kaupungin infran ja tilojen hankesuunnittelusta, rakennuttamisesta, kunnossapidosta ja ylläpidosta, ellei tehtävää ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle. Lisäksi jaosto vastaa kaupungin infra- ja tilaomaisuuden kehittämisestä sekä infra- ja tilahallinnan strategianmukaisuudesta. Jaosto myös seuraa ja valvoo kaupungin investointihankkeiden etenemistä ja tavoitteiden toteutumista.

Pormestari ja kolme apulaispormestaria edustavat Turun kaupungin ylintä johtoa. Pormestariohjelmasta

määrittelee Turun valtuustokauden 2025–2029 keskeiset tavoitteet ja toiminnan suunnan. Turku uudelle vuosisadalle – 800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävää kasvua ja inhimillisiä tarinoita - ohjelman ovat hyväksyneet kaikki Turun kaupunginvaltuuston valtuustoryhmät ja päätös ohjelmasta tehtiin kesäkuussa 2025.

Kaupunginvaltuusto valitsee pormestarin sekä apulaispormestarin neljän vuoden valtuustokaudeksi. Pormestarin jäsenet ovat päätoimisia luottamushenkilöitä.

Pormestari on kaupunginhallituksen ja konsernijaoston puheenjohtajana. Kuntalain mukaan pormestari johtaa kaupungin toimintaa, hallintoa ja taloudenhoitoa.

Kaupunkiympäristön apulaispormestari on kaupunginhallituksen 1. varapuheenjohtaja sekä kaupunkiympäristölautakunnan puheenjohtaja.

Lasten ja nuorten apulaispormestari on kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja sekä lasten ja nuorten palveluiden lautakunnan puheenjohtaja.

Hyvinvoinnin apulaispormestari on kaupunginhallituksen 3. varapuheenjohtaja sekä kulttuurilautakunnan ja liikuntalautakunnan puheenjohtaja.

Syksyllä 2025 uusina johtamisfoorumina toimintansa aloittavat apulaispormestarien johdolla toimivat yhteisvaikuttavat johtoryhmät. Jokaiselle kolmelle yhteisvaikuttavalle johtoryhmälle tulee johdettavaksi kaksi pormestariohjelman lukua. Johdettavat kokonaisuudet ovat

- Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset ja Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota
- Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle sekä vetovoimainen ja kansainvälinen Turku
- Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävä ja kehittyvä kaupungin perustana sekä kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki

Lisäksi huomioidaan pormestariohjelmasta kirjatut taloustavoitteet.

Toimikuntien päätösvaltaiset jäsenet eli apulaispormestari puheenjohtajana sekä 4 muuta henkilöä ovat luottamushenkilöitä. Muut johtoryhmän jäsenet ovat

kaupungin virkajohdosta. Konsernihallinto koordinoi toimikuntien työtä, valmistelua ja varmistaa niiden toimivuutta.

Konsernihallinto

Konsernihallinto vastaa kaupungin toiminnan ohjaamisesta ja koordinoimisesta. Se yhdistää kaupunkiorganisaation palvelukokonaisuudet ja yhtiöt toimivaksi kokonaisuudeksi. Konsernihallinnon tehtävänä on varmistaa, että Turun strategiset tavoitteet ja päätökset toteutuvat yhtenäisesti koko kaupunkikonsernissa.

Konsernihallinto valmistelee kaupungin toimielinten päätettäviksi tulevia asioita ja vastaa päätösten täytäntöönpanosta. Lisäksi se avustaa pormestaria ja kansliapäällikköä kaupungin hallinnon, taloudenhoidon ja toiminnan johtamisessa.

Konsernihallinnon johtajana toimiva kansliapäällikkö on Turun kaupungin ylin viranhaltija, ja johtaa pormestarin alaisuudessa kaupunkikonsernia.

Konsernihallinnon palvelukokonaisuuteen kuuluvat strategiaohjauksen, yhteisvaikuttavan ohjauksen ja resurssiohjauksen palvelualueet sekä kansliapäällikön suorassa ohjauksessa toimivat lakipalvelut, kaupunginsihteeristö, omistajaohjaus, sisäinen tarkastus sekä turvallisuus ja riskienhallinta -toiminnot.

Strategiaohjaus vastaa kaupungin strategian, strategisen tiedon ja strategisen viestinnän johtamisesta ja kehittämisestä sekä johtaa kaupunkistrategian ja pormestariohjelman tavoitteiden toimeenpanoa. Tietotarpeiden kokonaishallintaa tukee tietopalvelut ja tiedon teknistä datanhallintaa tietohallinto. Strategiaohjauksen vastuualueita ovat Kansainvälinen yhteistyö ja protokolla-asiat, Strateginen tieto ja vaikuttaminen sekä viestintä- ja markkinointipalvelut.

Resurssiohjaus toimii konsernihallinnon ja palvelukokonaisuuksien tukena yhtenäistämällä muun muassa Turun kaupungin henkilöstö-, talous-, tieto- ja yleishallinnon sekä hankintojen toimintamalleja ja ratkaisuja sekä tuottamalla näihin liittyen ajantasaista tietoa koko kaupungin käyttöön. Resurssiohjauksen vastuualueita ovat Hankintapalvelut, Henkilöstöpalvelut, Talouspalvelut, Tietohallinto ja Yleishallinto.

Yhteisvaikuttava ohjaus vastaa kaupungin hallinto- ja organisaatorajojen ylittävän toiminnan ja palveluiden koordinoimisesta, jotta kaupunkiorganisaation toiminta on vaikuttavaa ja laaja-alaista. Kaupungin kehittämispalvelut, sisältäen kehittämisen ohjauksen, hankepalvelut, hankkeiden talouspalvelutuen ja tietopalvelut muodostavat kehittämisen ohjauksen ja tuen kokonaisuuden. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjaus, samoin osallisuuden ja verkkopalvelujen kehittäminen ovat niin

ikään palvelualueelle kuuluvia koko kaupunkia tukevia toimintoja. Yhteisvaikuttavan ohjauksen vastuualueita ovat Asiakasohjaus, Asiakaspalvelu, Kehittämispalvelut, Palvelujen hallinta ja toiminnanohjaus sekä Palveluverkkojen hallinta.

Toimintaympäristöön liittyvät muutokset

Toimintaympäristön muutoksissa korostuu ennakoiva varautuminen **kaupungin nopean kasvun** aiheuttamiin syy- ja seuraussuhteisiin muuttuvien palvelutarpeiden osalta sekä kaupunki- että aluetasolla ja eri väestö- ja ikäryhmissä. Strategisen ja kriittisen tiedon tuottamisen osalta korostuu yhteistyön syventäminen etenkin C6-kaupunkien kanssa, mikä vaatii lisäresursointia. Julkisen talouden kiristynyt kehys jakaa niukkuutta kuntataloudelle seuraavat vuodet, ja merkittävä muutos tulee olemaan valtionosuusuudistuksen valmistelu. Viestinnän ja markkinoinnin strateginen merkitys kasvaa entisestään. Kansainvälisessä yhteistyössä EU:n rahoituksen ja tavoitteiden painopiste siirtyy kilpailukykyyn, kasvuun ja puolustukseen. EU-toimiston kannalta korostuu EU-rahoituksen ja ohjelmien painopisteen muuttuminen, mikä vaikuttaa Turun seudun hankkeisiin. Suuria muutoksia on tulossa myös EU:n uuden monivuotisen rahoituskehityksen osalta.

Turvallisuusympäristö on jatkuvassa muutoksessa, ja sen tunnuspiirteitä ovat epävarmuus, ennalta arvaamattomuus, tunnistamattomien riskien lisääntyminen, muutoksenopeus sekä uhkien ja tilanteiden moninaisuus ja kompleksisuus. Turvallisuustoiminnan ja varautumisen painopiste on yleisen valmiuden, vasteen, suorituskyvyn ja kriisinsietokyvyn kehittämisessä. Keskeisin säädosmuutos on valmiuslain kokonaisuudistus, joka on valmis keväällä 2026.

Hyvinvointierojen kasvun hillintä ja osallisuuden vahvistaminen ovat osa segregaatian ja sen vaikutusten vähentämistä. Digitaalisten palveluiden ja verkkopalveluiden jatkuva ja asukaslähtöinen kehittäminen on keskeistä tulevaisuudessa. Kaupunkitasoisen aluemallin mahdollinen uudistaminen vaikuttaa moneen ja mahdollistaa toimenpiteiden tarkempaa kohdentamista. Alue-työn ja siihen liittyvän järjestötyön kehittäminen palvelee osallisuuden toteutumista ja segregaatian ehkäisyä sekä alue-työn yhteisvastuullisuuden tunnistamista huomioiden kaupungin muu muuttuva alueellinen työ.

Talousarvion ja toimintasuunnitelmien valmistelu on ollut viimeisten vuosien aikana poikkeuksellisen haastavaa. Kaupungin talouteen on kohdistunut vaikutuksia, joiden ennakointi on ollut vaikeaa. Menoja ovat kasvattaneet yleisen hintatason nousun välittömien

vaikutusten lisäksi sopimusperusteiset indeksitarkistukset. Tämän lisäksi palkkaratkaisun vaikutukset ovat lisänneet ja tulevat lisäämään kaupungin menoja läpi sopimuskauden.

Kaupunki on aktiivisesti pyrkinyt tasapainottamaan taloudellista asemaa viimeisten vuosien aikana. Viimeisten vuosien aikana on valmisteltu, päätetty ja toimeenpantu sopeuttamistoimenpiteitä. Tavoitteena on ollut saavuttaa talouden kestävä perusura, joka käytännössä muodostuu maltillisen toimintamenojen kehityksen kautta. Tasapainon saavuttaminen edellyttää sekä hyväksytyjen sopeutustoimenpiteiden toteuttamista että tarvittaessa uusien toimenpiteiden määrittämistä taloussuunnitelmakauden aikana.

Palvelukokonaisuuksien tulee huomioida taloudellinen näkökulma niin käytännön tekemisessä kuin toiminnan suunnittelussa. Asioista päätettäessä tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että päätöksen taloudellisesta vaikutuksesta on kirjattu vähintään arvio. On tärkeää varmistaa, että tuotamme palveluja mahdollisimman järkevästi ja samalla kustannustehokkaasti.

Kasvu on yksi vaivattomimmista lääkkeistä talouden epätasapainoon. Tästä syystä toimintasuunnitelmassa tulee priorisoida erityisesti kasvua tukevia toimenpiteitä. Kevään aikana on kartoitettu palvelualuekohtaisesti talouteen kohdistuvia tarpeita. Valmistelussa on havaittu runsaasti toimintakatetta heikentäviä toimintamenojen lisäyksiä ja toimintatulojen vähennyksiä. Menoja vähentäviä tai tuloja lisääviä tekijöitä tunnistettiin maltillisesti. Konsernihallinnon ja kaupungin yhteisten kokonaisuudessa menoja ovat kasvattaneet palkkaratkaisun sopimusperusteiset muutokset, mutta muilta osin menojen kasvu vuodelle 2026 on hillittyä. Tulojen kehitys kuluvaan vuoteen nähden on laskeva, koska vuoden 2025 talousarvio sisälsi kertaluonteisia luovutusvoittoja, jotka eivät toistu enää vuonna 2026.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Turun kaupungin keskeiset strategiset asiakirjat ovat pormestariohjelma ja kaupunkistrategia, jotka uudistettiin valtuustokauden alkaessa. Lisäksi kaupungissa on useita kymmeniä strategisuonteisia ohjausasiakirjoja. Konsernihallinnolla on kaupungin toimintaa ohjaava ja tukeva rooli, ja sen toiminnot mm. koordinoivat ja seuraavat asiakirjoissa asetettujen tavoitteiden toteutumista palvelukokonaisuuksissa ja -alueilla. Näitä konsernihallinnon tukitoimintoja tulee jatkuvasti kehittää tehokkuuden ja tuottavuuden parantamiseksi.

Turun yhteisvaikuttavan toimintamallin tavoitteena on parantaa kaupungin kokonaisjohtamista. Toimintatavana yhteisvaikuttavuus tarkoittaa poikkialaista ja yhteistä toiminnan ja talouden suunnittelua ja palvelujen toteuttamista. Osana yhteisvaikuttavaa johtamista toiminta ja talous kytketään entistä vahvemmin yhteen ja kuvataan malli poikkialaisen ja yhteisen toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Keskeisinä elementteinä on strategisen-, taktisen- ja operatiivisen tason yhden-suuntaisuus, ennakointi sekä joustava resurssien allokointi. Yhteisvaikuttavaa toimintaa toteutetaan hyvinvointierojen kaventamisessa segregaaion ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin rakentamisessa sekä eri ikäisiin kohdennettujen pilottien toteutuksessa. Laaja poikkihallinnollinen ja moniammatillinen yhteistyö sekä siiloutumisen välttäminen ovat olennaisia kehittämistavoitteiden saavuttamisessa.

Vuodelle 2026 konsernihallinnon tukee ja vahvistaa mm. seuraavia kehittämiskohteita.

- ennakoiva varautuminen kaupungin nopean kasvun aiheuttamiin syy- ja seuraussuhteisiin
- informaatiovaikuttamisen ja disinformaation ehkäisemiseen sekä nopeaan tilanteisiin vastaamiseen
- vahvat verkkopalvelut ja -viestintä
- henkilöstön kansainvälisten valmiuksien kehittäminen sekä monikulttuurisuuden kohtaaminen ja rekrytointi
- elinkeinoelämän edunvalvonnan sekä yhteistyön järjestäminen monipuolisesti
- digiviestinnän ja tekoälyn käytön ja osaamisen vahvistaminen henkilöstöllä
- EU rahoituspohjan muutosten huomiointi ja eurooppalaisten verkostojen johtaminen sekä C6- ja allianssitoiminta
- turvallisuusjohtaminen, tilannetietoisuuden ja tiedolla johtamisen vahvistaminen

Johtamisen kehittämisen ohjelma, palvelustrategian toimeenpano sekä segregaaion ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin edistäminen ovat keskeisiä konsernihallinnon kehittämiskokonaisuuksia.

Kehittämispalvelujen painopisteet vuodelle 2026 ovat uudistettujen kehittämisen tukipalvelujen sekä yhteisvaikuttavan kehittämisen tuen käytänteiden vakiinnuttaminen. Lisäksi ajantasaistetaan tietanalytiikkaympäristö, mikä parantaa tiedolla johtamisen edellytyksiä, tiedon hyödyntämistä ja uudelleenkäyttöä. Tietopalveluilla on keskeinen rooli tässä kehittämistyössä. Näillä toimenpiteillä tuetaan pormestariohjelman toteutumista sekä tehokasta ja laadukasta kaupungin toiminnan ja palvelujen kehittämistä.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Talouteen liittyvät lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Vaikutus käyttö- talouteen 2026
Kaupunginhallitus	Steam määrärahan siirto Lanuun	210 000
Kaupunginhallitus	Pormestariohjelman tavoitteen saavuttamiseksi varataan 1Me kaupunginhallituksen määrärahoihin perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen. Varauksen purku on riippumaton laitoshuollon järjestämisestä.	-1 000 000
Kaupunginhallitus	Ammatillisen koulutuksen laadun ja osaavan työvoiman saatavuuden parantamiseksi sekä tuen uudistukseen varataan 0,5Me kaupunginhallitukselle.	-500 000
Kaupunginhallitus	Työllisyyspalveluiden uudistuksen läpivientiin sekä työllistymistä parantavien pilottien toteuttamiseksi varataan 0,5Me kaupunginhallitukselle.	-500 000
Kaupunginhallitus	Määrärahavaraus talousarviolausekkeiden täytäntöönpanoon.	-200 000
Kaupunginhallitus	Toimintatuottojen tuloarvion tarkistus (sote-kiinteistöjen myynnin vaikutus)	5 100 000
Kaupunginhallitus	Toimintamenojen tarkistus (kertaluontoinen)	4 000 000
	Verotulojen tarkistus (kaupunkitasoinen)	-4 600 000
	Peruspalvelujen valtionosuuden tarkistus (kaupunkitasoinen)	-1 000 000

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Kaupunginhallitus	Perustetaan työryhmä runkolinjauudistuksen arvioimiseksi ja muutostarpeiden tunnistamiseksi. Työryhmän tehtävänä on myös tarkastella lipputulojen muodostuminen ja mahdolliset alennukset. Samalla se selvittää koululaisryhmien maksuttomien matkojen toimintamallin jatkoon.
Kaupunginhallitus	Laaditaan asuntopolitiikka -asiakirja hyväksyttäväksi 2026 aikana. Asiakirjassa huomioidaan kattavasti asuntopolitiikan eri näkökulmat kuten asunnottomuus, kohtuuhintainen vuokra-asuntotuotanto, opiskelija-asuminen, segregoituneiden alueiden erityistarpeet, perheasuntotuotanto sekä Turun elinvoima ja kilpailukyky seudullisessa asuntotuotannossa.
Kaupunginhallitus	Puheenjohtajatoimikunta laatii pitkän aikavälin menojen ja tulojen tarkastelun toimintaympäristön muuttumisen, vos-uudistuksen, investointien, omistuksen ja yleisen taloustilanteen näkökulmista vuoden 2026 aikana.
Kaupunginhallitus	Vähennetään varhaiskasvatuksen ilmoittamattomia poissaoloja tehostamalla viestintää ja testaamalla uusia seurantamenetelmiä.
Kaupunginhallitus	Parannetaan Halisten alueen lähiliikuntapaikkoja hyödyntämällä uusittavia tekonurmia.

Toimielin	Talousarviolauseke
Kaupunginhallitus	Laaditaan eläinten hyvinvointisuunnitelma. Osana tätä työtä tarkastellaan myös kaupungin ja kolmannen sektorin yhteistyö eläinsuojelutyössä.
Kaupunginhallitus	Jatketaan mopopaja-toimintaa Paattisilla.
Kaupunginhallitus	Selvitetään mahdollisuus ja kustannukset tekojäiden säänmukaisen jäädytyksen parantamiseksi.
Kaupunginhallitus	Valmistellaan kummiurheilija-statusen käyttöönotto huomioiden olemassa olevat avustumuodot.
Kaupunginhallitus	Selvitetään esikoululaisten ja koululaisten saamat maksuttomat uimahallikäynnit koskemaan myös lapsen mukana olevaa huoltajaa.
Kaupunginhallitus	Otetaan tekoäly käyttöön Turun palautepalvelussa.

Pormestariohjelman toimenpiteet

1. Kestävä talous turvaa hyvinvoinnin ja elinvoiman

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
100	1.1 Kuntataloudessa tullaan lähivuosina näkemään muutoksia, kun valtionosuusjärjestelmää uudistetaan. Turun on osaltaan vaikuttettava siihen, että kasvavien kaupunkien haasteet huomioidaan ja niiden investointikykyä tuetaan.	Kiinnitetään huomiota edunvalvontaan erityisesti talouden näkökulmasta ja jatketaan yhteistyötä suurimpien kaupunkien kanssa.
101	1.1 Omistajapolitiikan päivittämisen yhteydessä arvioidaan omistaja-arvon kasvattamisen mahdollisuudet.	Päivitetään omistajapolitiikka.
102	1.1 Talousraami arvioidaan kokonaisuudessaan vuonna 2027 pormestariohjelmakauden puolivälitarkastelun yhteydessä. Lähtökohtaisesti koko valtuustokauden 2025–2029 ajan pysytään talousraamissa ja sen velkakatto- ja verokirjauksissa. Puolivälitarkastelun päivitykset tehdään suhteessa toiminnallisiin tavoitteisiin, talouden toteumaan ja ennusteisiin sekä suhdannetilanteeseen.	Vuonna 2027 laaditaan pormestariohjelmakauden talouden puolivälitarkastelu, jonka johtopäätökset huomioidaan toiminnan ja talouden suunnittelussa.
103	1.1 Toiminnan ja hallinnon on oltava tehokasta. Kaupunkia johdetaan tiedolla. Muutosten seuranta ja vaikutusten arviointi toteutetaan datan pohjalta.	
104	1.1 Turku valmistautuu hyödyntämään tekoälyn mahdollisuuksia toiminnoissaan. Oikein ja vastuullisesti hyödynnettynä tekoäly voi tukea palveluiden saavutettavuutta, tehostaa hallintoa ja rutiineja, parantaa asiakaskokemusta sekä auttaa kohdentamaan resursseja tehokkaammin.	
105	1.1 Turun kaupungin tärkein voimavara tulevaisuutta rakennettaessa on henkilöstö, jonka hyvinvointiin panostetaan. Kaupungin työnantajapolitiikan tulee perustua luottamukseen, avoimuuteen ja tasa-arvoon. Hyvällä johtamisella ja työntekijöiden mahdollisuudella vaikuttaa omaan työhönsä parannetaan työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia sekä lisätään työpaikkojen kiinnostavuutta. Turussa henkilöstön osaamisen täydentäminen mahdollistetaan erityisesti työvoimapula-aloilla kuten varhaiskasvatuksessa.	

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
106	1.1 Turun kaupungin tärkein voimavara tulevaisuutta rakennettaessa on henkilöstö, jonka hyvinvointiin panostetaan. Kaupungin työnantajapolitiikan tulee perustua luottamukseen, avoimuuteen ja tasa-arvoon. Hyvällä johtamisella ja työntekijöiden mahdollisuudella vaikuttaa omaan työhönsä parannetaan työntekijöiden jaksamista ja hyvinvointia sekä lisätään työpaikkojen kiinnostavuutta. Turussa henkilöstön osaamisen täydentäminen mahdollistetaan erityisesti työvoimapula-aloilla kuten varhaiskasvatuksessa.	Tuetaan työhyvinvointia palvelualueilla työhyvinvointikyselyiden tulosten ja arjen tarpeiden pohjalta. Panostetaan nopeaan tukeen Apua työhyvinvointiin -kanavan kautta. Varmistetaan Pulssi-kyselyn avulla ajantasainen työhyvinvoinnin tilannekuva ja tukeminen työyksiköissä. Edistetään arvostavaa työskulttuuria fasilitoidun dialogin ja sovittelun keinoin. Johtamisen kehittämisessä panostetaan arvostavaan ja kunnioittavaan kulttuuriin. Tuetaan niiden alojen jatkokoulutautumista, joissa on rekrytointihaasteita.
107	1.2 Kaupungin tulee jatkaa taloudellisen aseman ja investointikyvyn parantamista. Palvelutuotannon laatua tulee parantaa kaupunkitasolla kustannusneutraalisti. Erityisesti edistetään toimenpiteitä ja investointeja, joiden seurauksena kyetään lisäämään tuottavuutta, kasvattamaan tuloja tai hillitsemään toimintamenojen kehitystä. Toimintamenojen kasvua hillitään ensisijaisesti parantamalla tuottavuutta rakenteellisten uudistusten kautta palvelutasoa heikentämättä.	Kehitetään hankekohtaista arviointia siten, että taloudelliset vaikutukset kyetään tunnistamaan ja kirjaamaan aiempaa selkeämmin.
108	1.2 Talouden kestävyys edellyttää, että keskipitkällä aikavälillä toimintamenot kasvavat hitaammin kuin verotulot. Toimintamenojen suunnitteluraamin keskimääräinen muutos vuosina 2026–2029 on +3,0 %. Muutoksella vastataan kustannustason muutokseen, 0–18-vuotiaiden väestömäärän muutokseen sekä ensisijaisesti lasten ja nuorten palveluihin kohdistuvaan palvelutarpeen kasvuun.	Toimintamenojen kehitystä ja vertailua asetettuun tavoitteeseen seurataan säännöllisesti osavuosi- kausausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.
109	1.3 Investointien toteutuksessa kiinnitetään huomiota niiden ajoittamiseen ja taloudelliseen tehokkuuteen sekä kannattavuuteen.	Kehitetään investointiohjelmien keskitettyä hallintaa sekä hankekohtaista valmisteluprosessia.
110	1.3 Kaupungin emo-organisaation oikaistu lainakanta (lainakanta – antolainat = oikaistu lainakanta) voi olla vuoden 2029 päätteeksi enintään 7 200 euroa asukasta kohden. Kaupungin rahoitusvastuulla olevat kiinteistöyhtiöiden lainat sisällytetään oikaistuun lainakantaan.	Oikaistun lainakannan kehitystä ja vertailua asetettuun tavoitteeseen seurataan säännöllisesti osavuosi- kausausten ja tilinpäätöksen yhteydessä.
111	1.3 Kaupungin velkaantumisen ja vastuiden seurantaan kehitetään ottamalla seurantaan myös tunnusluku, joka kertoo oikaistun lainakannan lisäksi myös vuokra- ja leasingvastuut. Tämän lisäksi velan kehitystä verrataan suurten kaupunkien kesken vuosittain konsernitasolla tilinpäätöksen yhteydessä. Velkakaton yläraja arvioidaan vuonna 2027 pormestariohjelmakauden puolivälitarkastelussa.	Luodaan talouden tärkeimmistä mittareista koonti, joka sisällytetään talouden seurannan raportointiin.
112	1.4 Mikäli sopimuskauden aikana talousarvion toteumaennusteen mukainen vuosikate painuu negatiiviseksi tai kertyneet ylijäämät laskevat alle 100 miljoonan euron, tehdään erillisiä sopeutustoimia, joilla vuosikate palautetaan kestäväälle tasolle poistojen kokoiseksi korkeintaan kahden vuoden siirtymäajalla.	Kirjattujen tunnuslukujen kehitystä seurataan säännöllisesti osana talouden seurantaan. Erillisten sopeuttamistoimenpiteiden valmistelu käynnistetään tarpeen vaatiessa.

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
113	2.1 Parannetaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien perheiden tietoisuutta harrastesetelistä lasten harrastamisen mahdollistamiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä lisätään tietoisuutta harrastesetelistä monikielisten lasten perheille	Käyttöön otetaan nuorten asiakasohjausta tukeva toimintamalli sekä sitä tukevia teknologioita kuten elämäntilannekartoitus ZekkiPro. Asiakasohjausta parannetaan kaupunkitasoista palvelutietoa hyödyntävällä palveluhauulla sekä nuorille suunnatulla verkkosivustolla ja kaupunkisovelluksella. Tätä tuetaan yhteisvaikuttavan ohjauksen tiedonhallinnalla ja ydinprosesseilla (tietoon perustuva päätöksenteko). Nuorten asiakasohjauksen toimintamalli huomioi mm. järjestöjen sekä Varhan palvelut.
114	2.2 Jatketaan nuorisotyön uudistusta ja jalkautuvan nuorisotyön kokeiluja	Ohjattu ja säännöllinen harrastus monikielisille työille Varissuolla. Toiminnan yhteinen koordinointi. Yhteisvaikuttava pilotti.
115	2.2 Panostetaan etsivään nuorisotyöhön ja koulu-nuorisotyöhön, ja toteutetaan palvelut saavutettavina	Panostetaan nuorten palveluiden tarvelähtöisempään esittämiseen kaupunkitasoista palvelutietoa hyödyntävällä palveluhauulla sekä nuorille suunnatulla verkkosivustolla ja kaupunkisovelluksella. Selvitetään nuorille suunnatun chatbotin soveltuvuutta.
116	2.3 Boostii-mallin vaikuttavuutta selvitetään ja mallia päivitetään vuoden 2026 aikana, jotta lasten harrastamisen kustannustaso ei nouse ja uudistuksen muut tavoitteet saavutetaan. Mallia jatkokehitetään yhteistyössä seurojen kanssa turvaten seuratoiminnan ja siten erityisesti lasten ja nuorten harrastamisen edellytykset. Tarvittaessa seurojen toiminnan avustaminen turvataan.	Osallistutaan talousohjauksen kanssa tehtävään avustusmallin vaikuttavuuden arviointiin sekä luodaan yhtenäisempi avustusten vaikuttavuusseurantamalli.
117	2.3 Etsitään keinot edistää ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia lisäämällä liikuntaa ja virike-toimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa	Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen ohjelma tehdään osaksi hyvinvointisuunnitelmaa. Järjestöyhteistyön jatkaminen mm. ikääntyneiden palvelukeskuksissa.
118	2.4 Boostii-mallin laajentamista myös muuhun lasten ja nuorten ohjattuun harrastamiseen kuin liikuntaan selvitetään.	
119	2.4 Kulttuuripalveluita kehitetään periaatteella "kulttuuri kuuluu kaikille". Matalan kynnyksen kulttuuri-toiminta ulotetaan lähiöihin ja eri ryhmille, myös pienituloisille suunnattuja sisältöjä vahvistetaan.	Kulttuurihyvinvoinnin edistämisestä huolehtiminen "kulttuuri kuuluu kaikille" -periaatteella uuden osallisuuden toimintamallin periaatteiden mukaisesti siten, että matalan kynnyksen kulttuuri-toiminta ulotetaan lähiöihin ja eri ryhmille, myös pienituloisille suunnattuja sisältöjä vahvistetaan.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
120	3.1 Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi.	Varmistetaan toimintakonseptin ja tilaresurssin hallinnan periaatteiden mukaisen kehitystyön yhteensovittaminen.
121	3.1 Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi.	Tuetaan Koulu alustana- mallia tukemalla koulu-laisten hyvinvointia tukevaa toimintaa järjestöavustusten kohdentamisella ja linkittämällä kouluhyvinvointityö muuhun alueelliseen järjestöjen johdolla tehtävään yhteistyöhön.
122	3.1 Lisätään yhteistyötä järjestöjen kanssa ja tarjotaan aktiivista ja saavutettavaa nuorisotoimintaa kaupungin eri osissa.	Aikuisten (työikäiset ja ikääntyneet) yhteisöllisyyden tukeminen ja mielen hyvinvoinnin edistäminen haastavilla alueilla järjestöyhteistyössä.
123	3.1 Perustetaan asukkaiden ja yhdistysten käyttöön osoitettavat yhteisötilat Varissuolle ja Halisiin.	Haetaan palveluverkkosuunnittelun kautta ratkaisut Varissuon ja Halisten yhteisötilojen toteuttamiselle.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
	Olemassa olevien alueolohuoneiden toiminta turvataan.	Saatetaan Varissuon palveluverkkosuunnitelma päätöksentekoon.
124	3.1 Perustetaan asukkaiden ja yhdistysten käyttöön osoitettavat yhteisötilat Varissuolle ja Halisiin. Olemassa olevien alueolohuoneiden toiminta turvataan.	Alueellisen järjestöyhteistyöhön perustuvan yhteistyön koordinointi (mm. alueolohuoneet) uuden osallisuuden toimintamallin periaatteiden mukaisesti.
125	3.1 Toteutetaan kaupungin eri alueille julkisia kohtaamisen paikkoja, kuten ulkopelipaikkoja, ulkokuntosaleja ja ympärivuotisesti saavutettavia ei-kauppallisia tiloja huomioiden koulu- ja päiväkotiverkon uudistaminen ja asukasbudjetointi.	Asukasbudjetin koordinaatio.
126	3.1 Varmistetaan kaupungin avustusperiaatteilla, että järjestöjen mahdollisuudet yhteistoimintaan kaupungin kanssa toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla.	Järjestöyhteistyön kehittäminen kumppanuutta ja kumppanuusavustuksia lisäämällä huomioiden tilaresurssin hallinnan periaatteet. Toteutetaan Ikämiesten äijäkerhot - yhteisvaikuttava pilotti järjestöyhteistyössä.
127	3.1 Varmistetaan kaupungin avustusperiaatteilla, että järjestöjen mahdollisuudet yhteistoimintaan kaupungin kanssa toteutuvat tarkoituksenmukaisella tavalla.	
128	3.1 Yhteisöllinen ja innostava kaupunki	Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen kokonaisuutta johdetaan neljän päämäärän kautta: lapset ja lapsiperheet, palvelut & alueiden laatu, mahdollisuuksien asuntopolitiikka ja maahan muuttaneiden kotoutuminen. Ohjelma, tarkennettu aikataulu ja toimenpiteet määritellään syksyn 2025 aikana ja vahvistetaan KH:ssa.
129	3.2 Koulusegregaatiota vähennetään tiedolla johtaen panostamalla ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan toimenpiteisiin.	Tuodaan vaikuttavuuslaskennan piloteista opit ja kehittäminen mukaan toiminnanohjauksen ja resurssisuunnittelun prosesseihin sekä myös muihin yhteisvaikuttavan ohjauksen ydinprosesseihin.
130	3.2 Palveluverkon kehittämisessä tulee huomioida asuinalueiden erityispiirteet entistä paremmin.	Segregaation toimintamalli: Alueelliset palvelut & fyysinen ympäristö - määrittelee toimenpiteet ja aikataulun syksyn 2025 aikana.
131	3.2 Pansion koulun tilanne ratkaistaan. Peruskorjausvaihtoehdossa tehdään lisäksi lisätiloja muille palveluille, kuten nuoriso- ja asukastoiminnalle.	Pansio-Perno palveluverkkolinjaukset saatetaan päätöksentekoon.
132	3.2 Pansion koulun tilanne ratkaistaan. Peruskorjausvaihtoehdossa tehdään lisäksi lisätiloja muille palveluille, kuten nuoriso- ja asukastoiminnalle.	Alueellisen yhteistyön koordinointi.
133	3.2 Tulevalla aluejakomallilla edistetään koulujen välistä ja alueellista tasa-arvoa ja täsmällisempiä aluekohtaisia toimia jokaisen lapsen ja nuoren turvallisen ja hyvinvoivan tulevaisuuden rakentamiseksi.	Segregaation toimintamalli: Lasten ja lapsiperheiden ja koulusegregaation vähentäminen - määrittelee toimenpiteet ja aikataulun syksyn 2025 aikana.
134	3.2 Turussa jokainen asuinalue on hyvä asuinalue, ja kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asunto- ja maankäyttöpolitiikka edistää monimuotoista asumista eri puolilla kaupunkia eri ikäryhmille ja eri elämäntilanteissa oleville kaupunkilaisille.	Segregaation toimintamalli päämäärä III: Kaupunkitasoinen mahdollisuuksien asuntopolitiikka. Syksyn 2025 aikana määritellään toimenpiteet aikatauluihin.
135	3.2 Varissuon alueen oppilaiden koulunkäynti ratkaistaan yhden koulun mallilla yhteistyössä yliopiston kanssa.	Varissuon palveluverkkolinjaukset saatetaan päätöksentekoon.
136	3.3 Asukasbudjetointia kehitetään ja resursoidaan osallisuuden lisäämiseksi.	Toteutetaan asukasbudjetoinnin äänestysvaihe. Valmistellaan toteutusvaiheeseen siirtyvät hankkeet.
137	3.3 Asukkaita osallistetaan eri kieliryhmät huomioiden. Kaupungin viestintä on kaksikielistä.	Varmistetaan asukasbudjetoinnin monikielinen viestintä. Hyödynnetään kolmannen sektorin toimijoita kieliryhmien tavoittamiseksi.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
	Kehitetään moni-, selko- ja englanninkielistä viestintää ja varmistetaan saavutettavan viestinnän riittävä taso.	
138	3.3 Asukkaita osallistetaan eri kieliryhmät huomioiden. Kaupungin viestintä on kaksikielistä. Kehitetään moni-, selko- ja englanninkielistä viestintää ja varmistetaan saavutettavan viestinnän riittävä taso.	Hyödynnetään / laajennetaan tekoälykääntäjän mahdollisuuksia. Laaditaan kaupungille kielilinjaus.
139	3.3 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisen kohtelun kokemus on keskeinen hyvän elämän perusta. Kuuntelemme asukkaita, kohtaamme heidät ja tarjoamme keinoja osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon vaikuttamiselinten, kansalaispaneelien ja asukasbudjetoinnin avulla. Turussa turvallisuus perustuu kohtaamiseen ja turvattomuuden juurisyiden ratkomiseen, ei muurien pystyttämiseen. Turku panostaa määrätietoisesti yhteisöllisyyteen, ihmisten kohtaamiseen ja toistemme ymmärtämiseen.	Osallisuuden, yhteisöllisyyden ja kohtaamisten sisällyttäminen segregaaion vähentämisen toimenpiteisiin.
140	3.3 Vahvistetaan yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken kumppanuussopimuksilla.	
141	3.3 Vahvistetaan yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken kumppanuussopimuksilla.	Järjestöyhteistyön kehittäminen hyte-avustuksiin liittyvillä kumppanuussopimuksilla.
142	3.4 Asunnottomuuden vähentämiseksi jatketaan yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän yhteistyöverkoston toimintaa jatketaan.	Asumisneuvonnan koordinaatio ja hankekoordinaatio.
143	3.4 Jatketaan yhteistyötä ruoanjakelua toteuttavien yhteisöjen kanssa.	Ruoka-aputoiminnan kehittäminen ja hankekoordinaatio.
144	3.4 Jatketaan yhteistyötä ruoanjakelua toteuttavien yhteisöjen kanssa.	Parannetaan ruoka-avun toimija- ja asiakastiedon hallintaa, sekä kokonaistiedonhallintaa ja asiakasprosesseja.
145	3.4 Päivitetään toimenpideohjelma syrjäytymisen ja huono-osaisuuden ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi kaupungissa.	Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamalli.
146	3.0 Segregaatioketjitystä ei ratkaista yksittäisillä toimilla, vaan se on useiden toimenpiteiden summa. Segregaation vähentämistä tulee johtaa yhtenä kokonaisuutena, vaikka toimenpiteitä toteutetaan kaikissa toiminnoissa.	Segregaation ja sen vaikutusten vähentämisen toimintamallin viimeistely ja hyväksyttäminen KH:ssa. Toimintamallista, tavoitteista ja toimenpiteistä tiedottaminen läpi kaupunkiorganisaation.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
147	4.1 Aloitetaan ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen toteutus.	Ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampusten sijaintipaikkavalinnat saatetaan päätöksentekoon.
148	4.1 Vahvistetaan kouluissa yhteisöllisyyttä ja opiskeluhuoltoa osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa.	Kouluhyvinvointityön tukeminen Varhan lanu-hytestuunnitelmatyö huomioiden.
149	4.2 Laaditaan toimenpideohjelma haastavassa työmarkkina-asemassa olevien ja osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi.	Työttömille työkykyä toimintamallin kehittäminen. Yhteisvaikuttava pilotti vuodelle 2026.
150	4.4 Maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista parannetaan työllistymisen edistämiseksi.	Lisätään lähijohtajien osaamista, varmistetaan anonyymin rekrytoinnin käyttö oletusarvona ja lisätään

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		oppilaitosyhteistyötä muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien saamiseksi harjoitteluun.
151	4.4 Maahanmuuttajille kohdistettavien palveluiden kokonaisuus arvioidaan vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi.	Tuodaan tietoa arvioinnin pohjaksi: asukas/asiakaskokemus, palvelujen elinkaaren hallinta, palvelujen hallinta, monikielisen kohderyhmän käyttäjätestaukset (verkkopalvelut).
152	4.4 Yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen kanssa vahvistetaan kotoutumisen edistämisen onnistumiseksi.	Yhteistyössä maahanmuuttajatyötä koordinoivan kanssa maahanmuuttajajärjestöjen yhteistyön koordinointi.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
153	5.1 Toteutetaan Tiedepuiston ja Merellisen Turun visioita.	Itäharjun palveluverkkosuunnittelu; uuden monitoimitalon tarpeiden määrittely. Merellisen Turun alueen palveluverkkosuunnittelun käynnistäminen pitkän aikavälin asukastarpeet huomioiden.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Kaupunginhallitus yhteensä

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	100 761	86 069	83 881
Valmistus omaan käyttöön	1 803	1 830	1 830
Toimintamenot	-290 520	-295 435	-292 565
TOIMINTAKATE	-187 956	-207 536	-206 853
Muutos-%		-10,4	0,3

Kh, Konsernihallinto

Käyttötalouden	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	1 212	1 142	884
Valmistus omaan käyttöön	61	0	0
Toimintamenot	-38 783	-40 221	-39 859
TOIMINTAKATE	-37 510	-39 079	-38 975
Muutos-%		-4,2	0,3

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	6 039	2 001	1 329
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-35 647	-26 055	-24 156
TOIMINTAKATE	-29 608	-24 054	-22 827
Muutos-%		18,8	5,1

Kh, Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	35 535	29 883	30 114
Valmistus omaan käyttöön	1 703	1 830	1 830
Toimintamenot	-139 168	-139 267	-138 750
TOIMINTAKATE	-101 930	-107 554	-106 806
Muutos-%		-5,5	0,7

Kh, kaupungin yhteiset toiminnot

(sisältää kaupungin yhteisiä menoja sekä maa-, tila- ja infraomaisuuteen liittyvät menot ja tulot)

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	57 976	53 044	51 554
Valmistus omaan käyttöön	39	0	0
Toimintamenot	-76 923	-89 892	-89 799
TOIMINTAKATE	-18 908	-36 848	-38 245
Muutos-%		-94,9	-3,8

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Kaupunginhallitus yhteensä

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	119 599	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	63	121 420	112 289
TOIMINTAKATE	119 662	121 420	112 289
Muutos-%		1,5	-7,5

Kh, Konsernihallinto

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	372	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-8 550	-9 304	-8 036
TOIMINTAKATE	-8 178	-9 304	-8 036
Muutos-%		-13,8	13,6

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	216	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-2 559	-1 890	-2 756
TOIMINTAKATE	-2 344	-1 890	-2 756
Muutos-%		19,3	-45,8

Kh, Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	96 001	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	4 965	100 332	104 807
TOIMINTAKATE	100 966	100 332	104 807
Muutos-%		-0,6	4,5

Kh, kaupungin yhteiset toiminnot

(sisältää kaupungin yhteisiä menoja sekä maa-, tila- ja infraomaisuuteen liittyvät menot ja tulot)

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	23 010	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	6 207	32 282	18 274
TOIMINTAKATE	29 217	32 282	18 274
Muutos-%		10,5	-43,4

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunginhallitus yhteensä

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-177 612	-229 388	-335 901
Rahoitusosuudet	7 557	9 100	5 000
Luovutustulot	28 677	33 909	57 485
NETTO	-141 378	-186 378	-273 416
Muutos-%		-31,8	-46,7

Kh, Konsernihallinto

Investointiosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-5 662	-6 350	-6 790
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-5 662	-6 350	-6 790
Muutos-%		-12,2	-6,9

Kh, Kaupungin yhteiset toiminnot

(sisältää kaupungin yhteisiä menoja sekä maa-, tila- ja infraomaisuuteen liittyvät menot ja tulot)

Investointiosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-171 950	-223 018	-329 111
Rahoitusosuudet	7 557	9 100	5 000
Luovutustulot	28 677	33 909	57 485
NETTO	-135 716	-180 008	-266 626
Muutos-%		-32,6	-48,1

Kaupungin yhteiset toiminnot, omaisuuden hallinnan talousarviomäärärahaehdotukseen sisältyy osakkeiden, infran, tilojen, kiinteän omaisuuden ja ensikertaisen kalustamisen hankinnan sekä pysyvien vastaavien myynteihin liittyvät käytötalouden ja investointien määrärahat vuodelle 2026.

Kaupungin osakkeiden ja osuuksien hankintaan liittyvät investointimäärärahat ja investointien tuloerät, joiden toteutuksesta ja raportoinnista Konsernihallinto vastaa.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus vastaa kiinteän omaisuuden myyntiin liittyvien kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus vastaa tilaomaisuuden ja infraomaisuuden sekä ensikertaisen kalustamisen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista 1.6.2025 alkaen.

Elinvoiman palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Kuvaus toiminnasta

Elinvoiman palvelukokonaisuus vauhdittaa Turun kasvua ja kehitystä kaupunginhallituksen alaisuudessa. Sen tehtävänä on vahvistaa Turua kilpailukykyisenä ja houkuttelevana kaupunkina niin yrityksille, asukkaille kuin matkailijoille sekä johtaa strategisesti kaupunkikonsernin yritys- ja matkailupalveluita. Elinvoiman palvelukokonaisuus tunnistaa elinkeinoelämän tarpeet ja varmistaa, että ne näkyvät kaupungin arjessa.

Palvelukokonaisuus vastaa seuraavista toiminnoista: innovaatiot, kasvu ja osaaminen; sijoittumispalvelut; yrityspalvelut; hankekehitys; kaupunkimarkkinointi; keskuksen elinvoiman kehittäminen; tapahtumapalvelut sekä vihreä siirtyminen.

Lisäksi elinvoiman palvelukokonaisuus kokoaa yhteen koulutuksen, osaamisen ja innovaatiot koko oppimisen polulla, houkuttelee investointeja ja yrityksiä alueelle sekä ohjaa ja edistää ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa yhdessä kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa.

Elinvoiman palvelukokonaisuus on myös uuden luomisen alusta: se rakentaa innovaatio- ja kokeilukulttuuria, vahvistaa kumppanuuksia ja vie eteenpäin elinkeinoelämän kannalta merkittävää kaupunkikehitystä – edistäen erityisesti tekoälyn, digitaalisten palveluiden ja datan hyödyntämistä osana kaupungin kehittämistä.

Työllisyyspalvelujen palvelualue uudistui vuoden 2025 alussa samalla julkisten työvoimapalvelujen järjestämisvastuun siirryttyä valtiolta kunnille. Samaan aikaan kunnille siirtyi myös kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Lakisääteisten palvelujen rinnalla Turku tarjoaa täydentäviä osaavan työvoiman saatavuutta, työllisyyttä ja kotoutumista edistäviä palveluja.

Lakisääteisten tehtävien järjestämiseksi Turku on muodostanut yhdessä 22:n varsinaissuomalaisen kunnan kanssa Turun työllisyysalueen. Turku toimii työllisyysalueen vastuukuntana. Työllisyysaluetta koskevan yhteistoimintasopimuksen mukaisesti toimivaltaa delegoidaan työllisyysalueen muiden kuntien viranhaltijoille kuntalain 54 §:n mukaisella sopimuksella. Sopimus koskee työllisyysalueen lähipalvelutehtäviä. Turku vastuu- kuntana tuottaa työllisyysalueen keskitetyt ja tukipalvelut kaikille kunnille. Lisäksi Turku vastaa lähipalveluista kaupungin omille työnhakija- ja työnantaja-asiakkaille.

Työllisyysaluelautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota työvoimapalveluiden lakisääteisten tehtävien järjestämisessä sopimuksen osapuolten yhteisenä monijäsenenä toimilimenä ja työllisyysalueen työvoimaviranomaisena.

Lakisääteisten tehtävien muuttuessa työllisyyspalvelujen palvelualue on uudistunut. Vuoden 2025 alusta alkaen työllisyyspalvelujen palvelualue on vastannut osaavan työvoiman saatavuuden sekä työllisyyden ja kotoutumisen edistämisestä. Työvoimaviranomaiselle kuuluvien tehtävien lisäksi palvelualue vastaa Turun täydentävistä työllisyyspalveluista ja kotoutumisen edistämisen palveluista työvoiman ulkopuolella oleville. Toiminnallisia uudistuksia ovat mm. työkeskustoiminnan supistaminen sekä kaupungilla tehtävän palkkatuetun työn vähentyminen yksittäisiin henkilöihin palkkatukea koskevien lakimuutosten seurauksena. Muutosten takia työllisyyspalveluissa on tarpeita henkilöstön perehdytykseen ja koulutukseen sekä yhteisen uuden organisaatiokulttuurin luomiseen.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset

Turku 2025 – kasvun kaupunki

Turku ja Turun seutu kasvavat edelleen kovaa vauhtia yhtenä Suomen valtakunnallisen kasvukolmion kulmapisteistä yhdessä Helsingin ja Tampereen kanssa. Väestöennusteen maltillisen perusuran mukaan Turun väestö kasvaisi noin 43 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä, mutta todellinen kehityskuva on tätä kunnianhimoisempi. Kansainvälistyminen, vetovoimainen elinkeinoelämä, uudet kampus- ja tutkimusinvestoinnit sekä vihreän siirtymän ja sinisen talouden mahdollisuudet tukevat nopeampaa kasvun polkua.

Tämä nopeampi kasvu edellyttää ennakoivaa varautumista maankäytön, asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinotoiminnan ratkaisuihin. Samalla kasvu haastaa kaupungin niukkenevia resursseja ja pakottaa priorisoimaan sekä kehittämään uusia, innovatiivisia

toimintatapoja. Vastauksena tähän haasteeseen Turussa on viime vuosina laadittu merkittävimmistä kaupunkikehityskohteista visiotasoisia kehityskuvia, jotka ohjaavat pitkäjänteistä suunnittelua ja luovat ennustettavuutta niin kaupungin omalle päätöksenteolle kuin alueelle sijoittumista pohtiville yrityksille ja sijoittajille.

Työllisyyspalvelut

Voimakkaasta kausivaihtelusta huolimatta työttömyys on Turussa ollut aikavälillä 2013–2023 loivassa laskussa koronapandemian aiheuttamasta äkillisestä työttömyyden kasvusta huolimatta. Myös työllisyysaste on samalla aikajaksolla noussut. Vuonna 2024 kehitys kääntyi heikompaan suuntaan työttömyyden kasvaessa voimakkaasti Turussa ja koko Varsinais-Suomessa. Tilanne on johtanut työllisyyspalvelujen asiakasmäärien nousuun, mikä puolestaan on nostanut työllisyysasiantuntijoiden asiakassalkkukokoot huomattavasti suunniteltua ja odotettua suuremmiksi.

Kasvava työttömyys on näkynyt jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien tilanteessa, mutta työllisyyden heikkeneminen on koskenut myös muita väestöryhmiä. Uutena ongelmana on sekä Turussa että valtakunnallisesti noussut esiin voimakkaasti kasvanut korkeakoulutettujen työttömyys. Korkeakoulutettujen työllisyys on edelleen keskiarvoa korkeammalla tasolla, mutta ryhmän vuodessa n. 30 %:lla noussut työttömyys on vaarassa murentaa uskoa korkeakoulututkintoon eräänä tärkeimmistä työttömyydeltä suojaavista tekijöistä. Samassa ajassa myös nuorten ja naisten työttömyys on lisääntynyt voimakkaasti, mutta erityisen pahasti suhdanne on kuitenkin Turussa koetellut pitkäaikaistyöttömiä. Näiden määrä oli huhtikuussa 2025 noussut lähes kolmanneksella vuodentakaisesta. Suomessa 1990-luvun alun lamasta lähtien jokaisen matalasuhdanteen jälkeen pitkäaikais- ja rakennetyöttömyys on jäänyt pysyvästi aiempaa korkeammalle tasolle. Tämän kehityskulun jatkumisen estämiseksi haastavassa työmarkkina-asemassa oleviin ja täsmätyökykyisiin työnhakijoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Turun työikäisen väestön kasvu syntyy maahanmuutosta. Ulkomaalaisten työttömyystilanne Turussa on kuitenkin ollut pitkään heikko, ja kuudesta suurimmasta kaupungista Turussa on korkein ulkomaalaisten työttömyysaste. Kaupungin elinvoiman, osaavan työvoiman saatavuuden ja työllisyyden edistämisen näkökulmasta maahanmuutto ja muunkielisten turkulaisten määrän kasvu on silti mahdollisuuksia luova ja väestön ikääntymisen vaikutuksia hillitsevä tekijä. Muunkielisen väestön osuuden ennustetaan kasvavan; tällä hetkellä Turun työikäisestä väestöstä muunkielisiä on noin 16 %, ja osuuden ennustetaan nousevan yli viidennekseen vuosikymmenen loppuun mennessä.

Työmarkkinatilanteen kehitys on nyt aiempaa vaikeammin ennakoitavissa. Taloudellisen nousun ennakoitaan lähtevän käyntiin laajalla rintamalla aikaisintaan vuoden 2026 alussa, ja ennusteisiin liittyy merkittävää epävarmuutta. Turulle ja Turun seudulle merkittävistä toimialoista meriteollisuudella, lääketeollisuudella ja ICT:llä työllisyystilanne on kuitenkin edelleen melko hyvä ja alojen tulevaisuusnäkymätkin kohtuulliset. Muilla toimialoilla, kuten rakennusteollisuudessa sekä sosiaali- ja terveydenhoidossa, tilanne on haastavampi ja kehitysnäkymät epävarmempia.

Julkisia työvoimapalveluja suoraan tai välillisesti koskevan lainsäädännön uudistamista jatketaan myös TE24-uudistuksen jälkeen. Toimintasuunnitelmakaudella työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalvelujen kehittämistä koskeva lainsäädäntö tuonee osittaisia kevennyksiä henkilöasiakkaan palveluprosessiin. Vuonna 2025 lausuntokierroksella olleiden lakiesitysluonnosten perusteella kevennykset tulevat pääosin merkitsemään myös valtion työvoimapalveluihin osoittaman rahoituksen vähennyksiä, jotka perusteluna käytetään arviota työvoimaviranomaisen muutosten myötä vähentyvästä työmäärästä. Samaan aikaan osana sosiaaliturvauudistusta tehtävä toimeentulotukilain kokonaisuudistus tuonee työvoimaviranomaisen palvelujen piiriin lisää heikossa työmarkkina-asemassa olevia asiakkaita. Näiden palveleminen tulee lisäämään kuntien työvoimapalvelujen työmäärää ja lisäämään työttömyyden ja etenkin pitkittyneen työttömyyden kunnille aiheuttamia kustannuksia.

Kehitämme Turun kaupungin yrityspalveluita entistä asiakaslähtoisemmiksi ja läpinäkyvämmiksi. Uusi toimintamalli ja -työkalut otetaan käyttöön vaiheittain vuoden 2025 loppuun mennessä. Työkalujen ensisijainen tarkoitus on kerätä entistä paremmin tietoa alueen yritysten rekrytointitarpeista sekä tarjota yritysasiakkaille proaktiivisesti relevantteja, potentiaalisten rekrytoitavien henkilöiden osaamisprofiileja. Samalla pyritään identifioimaan ns. Piilotyöpaikkoja ja tuomaan yritykset osaksi työllisyyspalveluiden ekosysteemiä. Haluamme pitää Turun vetovoimaisena toimipaikkana yrityksille jatkossakin. Siksi meidän on tunnistettava nykyisten asiakkaidemme tarpeet ja vastattava niihin sujuvalla palvelukokemuksella, joka rakentaa pitkäkestoista luottamusta kaupunkia kohtaan. Palvelukehittämisessä etsitään aktiivisella vuoropuhelulla synergioita myös Business Turun yritysasiakkuuksien kanssa.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Turku 2025 – Kasvun ja osaamisen kaupunki

Turun kasvu perustuu elinvoimaisiin, kansainvälistyviin yrityksiin ja vahvaan osaamisperustaan. Rakennamme yrityksillemme ja uusille sijoittujille Euroopan parasta toimintaympäristöä, jossa yhdistyvät asiakaslähtöiset palvelut, vahvat kumppanuudet ja tiedolla johtaminen. Yritysassiakkaita palvellaan entistä vaikuttavammin tekoälypohjaisen automatisoinnin ja dataan perustuvan ennakkoinnin avulla, jolloin palvelut ovat nopeampia, tarkempia ja aidosti yritysten tarpeita ennakoivia.

Turun keskeiset kehityskokonaisuudet – Tiedepuisto, Kulttuuriranta, Linnanniemi ja Matkakeskus – etenevät vauhdilla. Perusrakentamisen rinnalla painotetaan entistä vahvemmin sisältöjen, innovaatioiden ja digitaalisten palveluiden merkitystä. Investointien, tapahtumien ja kulttuuripanostusten vaikuttavuutta seurataan järjestelmällisesti data-analytiikan avulla.

Elinvoiman kehittämisen painopisteitä ovat:

- Yritykset, innovaatiot ja ekosysteemit
- Osaamisen pääkaupunki
- Vihreä siirtymä
- Tapahtumapalvelut

Työllisyyspalvelut

Työllisyyspalvelujen tärkein tehtävä on saattaa yhteen työnantaja ja työntekijä. Lakisääteinen henkilöasiakkaan palveluprosessi yhdessä työttömyysturvatehtävien ja valtion vanhentuneiden tietojärjestelmien kanssa eivät kuitenkaan ole mahdollistaneet tosiasiallisen työlläytyspalvelun tarjoamista.

Turun kaupunginhallituksen 7.3.2022 asettaman (108 §, 2655–2022) työllisyyden muutosryhmän linjauksen mukaisesti uudistuvat palveluprosessit on rakennettava osin ns. puhtaalta pöydältä ja lakisääteisten palvelujen rinnalle on tuotava täysin uudenlaisia, kaupungin itse tuottamia työvoiman kysynnän ja tarjonnan kestävä

kohtaantoa nopeuttavia ratkaisuja. Palvelujen uudistamisen suurin rajoite on tiedon puute asiakkaista, heidän palvelutarpeistaan ja tarjottujen palvelujen kustannusvaikuttavuudesta. Työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestäminen ja kohdentaminen mahdollisimman tehokkaalla tavalla edellyttää seuranta- ja vaikuttavuuden mittaamista sekä omassa palvelutuotannossa että ostopalveluissa. Toimivat, todellista työlläytystä ja palvelujen vaikuttavuuden seuranta- ja tukevat tietojärjestelmät ja työvoimapalvelujen tulosten mittaamisen kannalta relevantin tiedon saatavuus (esim. tulorekisteristä) ovat keskeisessä roolissa työllisyyspalvelujen valtakunnallisessa edunvalvonnassa.

Turun kaupunkistrategian tavoitteena on maan suurten kaupunkien keskiarvoa matalampi työttömyysaste. Tätä tavoitetta silmällä pitäen työllisyyspalvelut kiinnittää erityistä huomiota maahanmuuttajien, nuorten ja pitkäaikaistyöttömien palveluihin.

Turun kaupungin väestönkasvu perustuu maahanmuuttoon, ja 2040-luvulla joka neljännen työikäisen turkulaisen ennustetaan olevan muunkielinen. Maahan muuttavien kotoutumiseen on panostettava kokonaisvaltaisesti, koko perheet huomioon ottaen. Naisten ja erityisesti perheiden äitien kotoutumisen tukea vahvistetaan; äidit ovat usein lastensa ensimmäisiä kasvattajia ja tärkeimpiä arjen turvaajia, ja tukemalla äitejä yhteiskuntaan kiinnittymisessä edistetään tehokkaasti myös lasten ja kokonaisten perheiden kotoutumista.

Nuorten työelämään kiinnittymistä tuetaan ohjaamalla syrjäytymisvaarassa olevat nuoret kohti koulutusta tai työelämään yhteistyössä nuorisopalvelujen ja nuorten työpaja Fendarin kanssa. Ohjaamon toiminta vakiinnutetaan alle 29-vuotiaiden palvelujen saatavuuden varmistamiseksi. Yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa tiivistetään pitkäaikaistyöttömien ja muiden haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palvelujen saatavuuden turvaamiseksi. Tähän ryhmään kuuluvien työllistymisedellytyksiä parannetaan myös kokeilemalla avustuspohjaista toimintamallia kolmannen sektorin työllistämistoiminnan tukemiseen. Pormestariohjelman mukaisesti selvitetään myös työllisyyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistävän sosiaalisen yrityksen toimintaedellytykset.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
1	3.1 Lisätään yhteistyötä järjestöjen kanssa ja tarjotaan aktiivista ja saavutettavaa nuorisotoimintaa kaupungin eri osissa.	

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
2	4.2 Laaditaan toimenpideohjelma haastavassa työmarkkina-asemassa olevien ja osatyökykyisten työllistymisen edistämiseksi.	Kehitetään toiminnallista yhteistyötä Varhan kanssa etenkin täsmätyökykyisten työnhakijoiden työllistymisen edistämiseksi.
3	4.2 Selvitetään edellytykset sosiaalisen yrityksen perustamiseen ja kaupungin roolia siinä sekä luodaan malli yhdistysten tukemiseksi työllisyyden edistämiseksi.	Selvitetään Turun kaupungin in-house-yhtiönä toimivan sosiaalisen yrityksen toimintamahdollisuudet. Yritys keskittyy haastavassa työmarkkina-asemassa olevien turkulaisten työllisyyden kestävään edistämiseen. Kehitetään ja otetaan käyttöön avustuspohjainen toimintamalli kolmannen sektorin työllistämistyön tukemiseksi.
4	4.2 Toteutetaan toiminnallinen yhteistyö ammatillisen koulutuksen ja työllisyyspalveluiden välillä.	Vahvistetaan oppilaitosyhteistyötä koulutuspaikkojen ja -tarjonnan sekä koulutustarpeiden yhteensovittamiseksi.
5	4.3 Aloittaville yrittäjille tarjotaan neuvontapalveluita monikielisesti.	Aloittavien yrittäjien neuvontapalveluita tarjotaan usealla eri kielellä.
6	4.3 Varmistetaan sujuvat ja oikea-aikaiset yrityspalvelut määrittelemällä yrityksille selkeä palvelulupaus, joka sisältää sujuvat lupapalvelut, palvelukonseptit ja aikataulut.	Varmistetaan yritysten sijoittumis- ja tonttikysymyksiin luodun toimintamallin käyttöönotto yhdessä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa. Kytetään työnantaja- ja työllisyyspalvelut sekä lupapalvelut osaksi elinvoiman kokonaisuutta palvelupolkujen parantamiseksi. Yritysten tarpeista lähtevien pilottihankkeiden kautta kehitetään toimintamalli kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden, elinvoiman palvelukokonaisuuden sekä Business Turun väliseen elinkeinorajapintaan. Pilottien kautta kehitetään yhteistointa ja laaditaan yrityksille palvelukuvaus (Kasvua ja kehitystä yhteistyöverkostossa) sekä tähän liittyvä palvelulupaus.
7	4.3 Yritysten sijoittumista Turkuun tuetaan aktiivisella vuoropuhelulla sekä riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tontti- ja toimitilatarjonnalla	Varmistetaan kysyntää vastaava tonttitarjonta yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa. Kehitetään invest-in toimintaa yhteistyössä seudullisen toimijan kanssa.
8	4.4 Kotoutumisen palveluiden hyödyntäminen aloitetaan mahdollisimman nopeasti painottaen työelämävalmiuksia tukevaa kielikoulutusta ja integraatiota. Puretaan kielikoulutuksen jonoja.	Yhteiskuntaorientaatio palvelusta rakennetaan vaikuttava ja kunnan kaikki palvelut huomioiva paikallinen kokonaisuus. Rakennetaan non-stop-kotoutumismalli, jossa asiakkaat pääsevät palveluun jonottamatta. Tunnistetaan eri kohderyhmien erilaiset koulutustarpeet ja -polut. Huomioidaan myös työvoiman ulkopuoliset kotoutujat, erityisesti kotihoidontukea saavat kotiäidit, joiden kotoutumistoiminnassa huomioidaan yhä enemmän myös poluttaminen koulutukseen ja työhön.
9	4.4 Kotoutumisen palveluiden hyödyntäminen aloitetaan mahdollisimman nopeasti painottaen	Vakiinnutetaan kotiäitien ja ikääntyneiden ryhmätoiminnat työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen edistämiseksi. Kehitetään malli kotoajan

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
	työelämävalmiuksia tukevaa kielikoulutusta ja integraatiota. Puretaan kielikoulutuksen jonoja.	ylittäneiden ohjaamiseksi täydentäviin palveluihin.
10	4.4 Maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista parannetaan työllistymisen edistämiseksi.	Hyödynnetään asiakassegmentointia asiakkaiden palvelutarpeiden tunnistamisessa ja soveltuvien palveluiden kehittämisessä asiakkaiden aiempi osaaminen huomioiden. Tunnistetaan ja toteutetaan kokeiluja, jotka tähtäävät palvelujen parantamiseen ja osaamisen tunnistamiseen yhteisvaikuttavasti.
11	4.4 Maahanmuuttajille kohdistettavien palveluiden kokonaisuus arvioidaan vaikuttavuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi.	Puretaan kotoutumiskoulutusten jonot. Kaksikielisen kotoutumismallin pilotointi. KOTO24-uudistuksen ja Turun kaupungin organisaatiouudistuksen jälkeinen maahanmuuttajien palveluiden kokonaisuus rakentuu vuoden 2025 aikana. Kokonaisuuden vaikuttavuus ja tehokkuus voidaan arvioida toimintavuoden 2026 perusteella. Huomioidaan eri perusteilla maahan muuttaneiden kohderyhmät ja heidän perheenjäsenensä.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
12	6.1 Ilmastosuunnitelmassa asetetaan toimenpiteet ja mittarit hiilineutraaliustavoitteen toteuttamiseksi. Suunnitelman toteutumista seurataan vuosittain ilmastoraportilla.	Ilmastosuunnitelmaa kehitetään ja vahvistetaan edelleen valtuustokausittaisen arviointi- ja päivitystyön (kh 7.4.2025 § 109) avulla ja uusitusta ilmastosuunnitelmasta tehdään esitys valtuustolle kesäkuun 2026 loppuun mennessä. Suunnitelmassa huomioidaan pormestariohjelman mukaisesti sekä hillintä että sopeutuminen ja vahvistetaan vaikuttavuutta asukkaiden hyvinvointiin ja osallisuuteen sekä alueen kestävään kilpailukykyyn ja elinvoimaan. Ilmastoraportti valmistellaan valtuustolle vuosittain.
13	6.1 Turun hiilineutraaliustavoite 2029 toteutetaan ja päästövähennyksiä tehdään kaikilla sektoreilla.	Ilmastosuunnitelman toimeenpanoa vahvistetaan yhteistyössä koko kaupunkikonsernissa sekä alueen kumppaneiden ja sidosryhmien kanssa hyödyntäen Euroopan 100 hiilineutraalin kaupungin missiota. Ilmasto- ja kestävyysbudjetointia sekä vihreän siirtymän investointeja ja rahoitusta vahvistetaan pormestariohjelman mukaisesti laajassa yhteistyössä.
14	6.2 Itämeri-toimenpideohjelman toteuttamista jatketaan, ja sen etenemisestä raportoidaan päättäjille.	Luontoposiitiivisen Turun tiekartan (kh 24.3.2025 § 81) valmistelussa selvitetään merellisen luonnon merkitys osana luontoposiitiivisuuden tavoitetta sekä Itämeriohjelman ja Saaristomeren suojelun sekä luonnon monimuotoisuustyön synergia sisällöllisesti, viestinnällisesti ja edunvalvonnan näkökulmista.
15	6.2 Kaupungin omistamien maa-alueiden aiheuttamaa ravinnekuormitusta vähennetään suunnitelmallisesti.	Luontoposiitiivisen Turun tiekartan (kh 24.3.2025 § 81) valmistelussa vahvistetaan kaupungin ympäristövastuun toteutumista ja positiivisia luontovaikutuksia myös vähentämällä kaikin tavoin Saaristomereen kohdistuvaa ravinnekuormitusta kaupungin alueelta (ja soveltuvien tavoin myös laajemmin), koskien erityisesti kaupungin omistamia maita (mutta ei rajoittuen niihin).

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
16	6.2 Turku tavoittelee Saaristomeren suojelun edistämistä vapaaehtoisten toimien lisäksi myös lainsäädäntöön tehtävin muutoksin.	Luontoposiitiivisen Turun tiekartan (kh 24.3.2025 § 81) valmistelussa selvitetään merellisen luonnon merkitys osana luontoposiitiivisuuden tavoitetta sekä mahdollisuudet edistää Itämeriohjelman ja Saaristomeren suojelun sekä luonnon monimuotoisuustyön tavoitteita edunvalvonnan keinoin huomioiden ajankohtaiset ja tulevat lainsäädännön muutokset kansallisella ja eurooppalaisella tasolla.
17	6.3 Toteutetaan kaupungin vuosien 2023–2029 LUMO-ohjelma ja turvataan ohjelman toteuttamiselle riittävät resurssit.	Pormestariohjelman ja kaupunginhallituksen päätöksen (kh 24.3.2025 § 81) mukaisesti Turku pyrkii luontoposiitiiviseksi kaupungiksi vuoteen 2030 mennessä ja tavoitteen saavuttamiseksi valmistellaan sidosryhmiä osallistava luontoposiitiivisuuden tiekartta päätöksentekoa varten vuoden 2026 loppuun mennessä. Tiekarttatyö osallistaa kumppanit ja sidosryhmät luontotavoitteen valmisteluun, toteuttamiseen, viestintään ja vaikuttamiseen sekä tehostaa LUMO-ohjelman toimeenpanoa.
18	6.3 Valmistellaan seuraava LUMO-ohjelma vuosiksi 2030–2038 ja kytketään se vahvemmin kaupungin kaikkeen toimintaan.	Pormestariohjelman mukaisesti Turku pyrkii luontoposiitiiviseksi kaupungiksi ja kaupunginhallituksen päätöksen (kh 24.3.2025 § 81) mukaisesti tavoitteen saavuttamiseksi valmistellaan sidosryhmiä osallistava luontoposiitiivisuuden tiekartta. Tiekartan valmistelu ja toteuttaminen osallistavat kumppanit ja sidosryhmät ja vahvistavat Turun luontotavoitteiden pohjaa sekä edellytyksiä uuden LUMO-ohjelman valmistelulle.
19	6.0 Kaupungin tulee yhdessä seudun muiden kuntien kanssa lisätä alueen houkuttelevuutta vihreän siirtymän toimijoille ja varmistaa Suomen vetovoimaisin investointiympäristö muun muassa lupaprosessien ja maankäytön keinoin.	Ilmasto- ja kestävyysbudjetointia ja yhteensopivuutta eurooppalaisten markkinoiden vihreän rahoituksen kanssa vahvistetaan koko kaupunkikonsernissa (ml. osana TS/TA-valmistelua ja toteutusta). Yhteistyötä Euroopan Investointipankin kanssa laajennetaan yhteisin investointien tietopohjaa vahvistavin hankkein ja vahvistetaan yhteyksiä muihin vihreän rahoituksen toimijoihin (ml. Pohjoismaiden Investointipankki ja Kuntarahoitus / kestävän kehityksen rahoitus) sekä julkisiin ja yksityisiin investoihin.
20	6.0 Kaupungin tulee yhdessä seudun muiden kuntien kanssa lisätä alueen houkuttelevuutta vihreän siirtymän toimijoille ja varmistaa Suomen vetovoimaisin investointiympäristö muun muassa lupaprosessien ja maankäytön keinoin.	Tiedepuiston kiertotalousverkosto ja sitä toteuttava Circular Tiedepuisto hanke jatkuu 06/2026. Jatkotoimenpiteiden toteutus em. hankkeen lopputuloksen mukaisesti (yhteistyöverkoston opeointimallin jatkotoimenpiteet, yritysysteistyöhanke tai pilotti).

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
21	7.0 Kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoimaa lisätään tarjoamalla kattavasti englanninkielisiä palveluita.	Palvelumallin vahvistamisen toimenpidekokonaisuus on käynnistetty.
22	7.0 Luontoposiitiivisuus, päästöjen vähentäminen ja kiertotalouden edistäminen tukevat kestävä kasvua ja parantavat asukkaiden elämänlaatua.	Resurssiviisaan kiertotalouden tiekartta (kh 22.11.2021 § 518) arvioidaan ja päivitetään yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa. Tiekartta yhdistää ilmasto-, luonto- ja kestävyystavoitteita sekä kokoaa ja vahvistaa niitä toteuttavia kiertotalouden toimenpidekokonaisuuksia sekä

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		toteuttaa reilua siirtymää ja vahvistaa kestävästä hyvinvointia.
23	7.0 Matkailupotentiaalin kasvattamisessa on tärkeää huolehtia saavutettavuudesta, korostaa merellisyttä, luoda ympärivuotista kiinnostusta ja tuoda esiin ruoka- ja ravintolakulttuuria. Oleellista on kiinnostava, oikea-aikainen ja oikein kanavoitu viestintä.	Jatketaan Ruokakaupunki Turku -ohjelman toteuttamista ja tavoitellaan merkittäviä ruokaan kytkeytyviä suurtapahtumia ja kilpailuja. Jatketaan merellisen Turun kehittämistä vahvistamalla Merikeskuksen ja merellisen Turun palveluita, elämyksiä ja tapahtumia.
24	7.0 Saariston ja laajemminkin merellisyyden luonto- ja matkailuarvot huomioidaan kaupunkisuunnittelussa ja elinvoimatyössä.	Saaristo ja merellinen luonto sekä kestävä matkailu huomioidaan resurssiviisaan ja luontopositiivisen Turun valmistelussa ja toteutuksessa (luontopositiivisen Turun sekä resurssiviisaan kiertotalouden tiekarttatyö).
25	7.0 Teemme aktiivista vaikuttamistyötä osaavan työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton edistämiseksi ja alueen yritysten osaamistarpeisiin vastaamisen varmistamiseksi.	Edunvalvonnan toimenpidesuunnitelmaan on kytetty työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton vaikuttamistavoitteet ja niitä edistetään laajasti.
26	7.0 Turku vahvistaa "International House Turku" -palvelumallia, jossa yhdistyvät asettautumispalvelut, kielikoulutus ja työllistymisen tuki myös perheenjäsenille.	Palvelumallin vahvistamisen toimenpidekokonaisuus on käynnistetty
27	7.0 Vihreä siirtymä luo uusia työpaikkoja ja liiketoimintamahdollisuuksia vahvistaen samalla Turun asemaa ja imagoa kansainvälisesti vastuullisena ja houkuttelevana kaupunkina.	Kaupunkistrategian mukaiset resurssiviisaan kiertotalouden (kh 22.11.2021 § 518) tavoitteet ja toimenpiteet arvioidaan ja päivitetään yhdessä sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa. Euroopan 100 hiilineutraalin kaupungin missiota toteutetaan laajassa yhteistyössä hyödyntäen sen vahvaa eurooppalaista näkyvyyttä sekä rahoitumahdollisuuksia.
28	7.0 Yhteistyötä vahvistetaan ja lisätään samalla mahdollisuuksia uusille investoinneille, innovaatioille ja liiketoiminnalle, jotka parantavat ja monipuolistavat Turun vetovoimaa ja palveluita.	"Keskustan kauppapaikkojen vuokrauksen digitalisointi ja monikielistäminen. Kartoitetaan ja kilpailutetaan uudet kauppapaikat. Keskustan turvallisuuden kehittäminen aluevartiointiyhteistyöllä. Tuetaan uusien yritysten ja brändien sijoittumista keskustaan yhdessä kiinteistönomistajien kanssa. Lisätään kaupunkikehityksen proaktiivisuutta nostamalla kaupunkikehitykseen liittyvästä datavarannosta / prosesseista / hankkeista kaksi yrityksille tarjottavaa haastetta ratkaistavaksi ja hankkeistettavaksi. Varmistetaan tarkoituksenmukaiset toiminnan rakenteet ja yhteistyöverkostot yhdessä sidosryhmien kanssa. Elinvoimapalveluiden kokonaisuus osallistuu Tiedepuiston kehittämiseen tarjoamalla Tiedepuisto kehittämisalustaksi yrityksille ja elinkeinotoimijoille ja vahvistamalla Tiedepuiston ekosysteemin yhteistyötä.
29	7.1 Yhteisiä tutkimus- ja kehittämishankkeita on edistettävä ja mahdollisuuksia menestyä kilpailussa kansallisesta ja kansainvälisestä rahoituksesta on parannettava. Kaupunki on aktiivinen toimija TKI-rahoituksen saamiseksi alueelle yhteistyössä yritysten ja korkeakoulujen kanssa. Kaupungin kaksikielisyys edistää yhteistyötä pohjoismaisten yritysten, korkeakoulujen ja innovaatioekosysteemien kanssa.	Käynnistetään Turun kasvuohjelman toimeenpano ja TKI-panostusten kaksinkertaistamiseen tähtäävä toimenpideohjelma yhdessä keskeisten sidosryhmien kanssa. Hyödynnetään täysimääräisesti Turun innovaatiotoiminnan ekosysteemi-sopimusten rahoituskehystä ja huolehditaan EU-sekä kansallisen tason edunvalvonnasta tulevan rahoituskauden suuntaviivojen yhteensovittamiseksi Turun strategisten tavoitteiden kanssa. Huomioidaan kaksikielisyyden tuoma potentiaali triple helix -yhteistyössä alueella ja kansallisesti. Elinvoimapalveluiden kokonaisuus osallistuu Tiedepuiston kehittämiseen tarjoamalla Tiedepuisto

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		kehittämisalustaksi yrityksille, elinkeinotoimijoille sekä oppilaitoksille vahvistaen Tiedepuiston ekosysteemin yhteistyötä.
30	7.1 Kaupunki tekee arjessa jatkuvaa yhteistyötä alueen kuntien, Varsinais-Suomen liiton, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.	Luontopositiivisen Turun tiekarttaa (kh 24.3.2025 § 81) valmistellaan vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien kanssa (Turun kaupunkiseudun seutuhallitus 23.4.2025). Varsinais-Suomen liitto, VARHA sekä alueen korkeakoulut ja yritykset kytetään edelleen vahvasti mukaan Turun ilmasto-suunnitelman arviointiin, päivitykseen ja toteutukseen (kh 7.4.2025 § 109) sekä EU ilmastomissioiden toteutukseen (hiilineutraaliusmissio sekä sopeutumisen missio). Osallistumme aktiivisesti Valonian työhön ja sen ohjaukseen.
31	7.2 Juhlavuotta hyödynnetään täysimääräisesti kaupungin markkinoinnissa, vetovoiman rakentamisessa ja kulttuurin monipuolisessa tarjonnassa.	
32	7.2 Suur tapahtumatoinnin edistämisen edellytyksiä ja kansallista sekä kansainvälistä kilpailukykyä vahvistetaan ottamalla tapahtumatoinnin tarpeet järjestelmällisesti huomioon kaupungin kehittämisessä, investoinneissa ja infrastruktuurihankkeissa.	Kaupunki palvelee suur tapahtumajärjestäjiä asiakaslähtöisesti ja pyrkii varmistamaan suur tapahtumien sujuvan ja tuloksellisen toteuttamisen. Tavoitteen toteuttamiseksi kaupungin tapahtumajärjestäjälle suunnatut toiminnot ja palvelut päivitetään. Palveluiden tuloksellisuutta ja asiakaslähtöisyyttä mitataan säännöllisesti. Tapahtumatoinnista saatavaa vaikuttavuustietoa jaetaan kehittämisen, investointien ja infra hankkeiden tueksi.
33	7.2 Tapahtumien mahdollistaminen on osa Turun elinvoimapolitiikkaa, ja kaupunki tukee aktiivisesti sekä uusien että vakiintuneiden tapahtumien syntymistä ja kasvua.	Kasvu- ja kansainvälistymispotentiaalia omaavien suur tapahtumien kasvuohjelmaa jatketaan. Suur tapahtumia edistetään vahvistamalla ja kehittämällä olemassa olevia tapahtumia, hakemalla uusia suur tapahtumia sekä toteuttamalla erilaisia suur tapahtumakokeiluja ja -pilotoiteja. Kaupunki toimii aktiivisesti merkittävässä suur tapahtumatoinnin kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.
34	7.2 Tavoitteena on vahvistaa Turun asemaa ympärivuotisena tapahtumakaupunkina, joka tarjoaa elämyksiä niin kaupunkilaisille kuin vierailijoillekin.	Jatketaan koko ajan päivittyvän suur tapahtumaohjelman toteuttamista yhdessä keskeisten teema- ja tapahtumaympäristökohtaisten avainyhteistyökumppaneiden kanssa. Suur tapahtumien vaikuttavuutta arvioidaan ja saatua tietoa käytetään tapahtumatoinnin edistämässä ja resurssien kohdentamisessa.
35	7.2 Turun 800-vuotisjuhlavuodesta vuonna 2029 ja matkasta sitä kohti rakennetaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa koko vuoden kattava tapahtumakokonaisuus, joka vahvistaa kaupungin elinvoimaa pysyvästi ja lisää Turun tunnettuutta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.	

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus yhteensä

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	6 039	2 001	1 329
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-35 647	-26 055	-24 156
TOIMINTAKATE	-29 608	-24 054	-22 827
Muutos-%		18,8	5,1

Kh, Elinvoima

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	3 080	638	210
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-20 735	-13 728	-12 218
TOIMINTAKATE	-17 655	-13 090	-12 008
Muutos-%		25,9	8,3

Työllisyyspalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	2 959	1 363	1 119
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-14 911	-12 328	-11 938
TOIMINTAKATE	-11 953	-10 965	-10 819
Muutos-%		8,3	1,3

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus yhteensä

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	216	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-2 559	-1 890	-2 756
TOIMINTAKATE	-2 344	-1 890	-2 756
Muutos-%		19,3	-45,8

Kh, Elinvoima

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-454	-228	-395
TOIMINTAKATE	-454	-228	-395
Muutos-%		49,8	-73,2

Työllisyyspalvelut

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	216	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-2 105	-1 662	-2 361
TOIMINTAKATE	-1 889	-1 662	-2 361
Muutos-%		12,0	-42,0

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kh, Elinvoiman palvelukokonaisuus yhteensä

Investointiosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-	-	-
Rahoitusosuudet	-	-	-
Luovutustulot	-	-	-
NETTO	-	-	-
Muutos-%		-	-

Työllisyysaluelautakunta

Tilivelvollinen viranhaltija: työllisyysaluejohtaja Jukka Varonen

Kuvaus toiminnasta

Turun työllisyysaluelautakunta toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota työvoimapaalveluiden lakisääteisten tehtävien järjestämisessä Turun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen osapuolten yhteisenä monijäsenisenä toimielimenä ja Turun, Auran, Kaarinan, Kemiönsaaren, Kustavin, Laitilan, Liedon, Loimaan, Maskun, Mynämäen, Naantalin, Nousiaisten, Oripään, Paimion, Paraisten, Pyhärannan, Pöytyän, Raision, Ruskon, Sauvon, Taivassalon, Uudenkaupungin ja Vehmaan muodostaman Turun työllisyysalueen työvoimaviranomaisena. Työllisyysalueen tavoitteena on tarjota henkilö-, yritys- ja työnantaja-asiakkaille kattavat ja kustannusvaikuttavat palvelut asiakkaiden kielelliset ja muut tarpeet huomioiden. Työllisyysalueen palvelujen tavoitteena on työvoiman saatavuuden varmistaminen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantaminen. Lakisääteiset työvoimapaalvelut integroituvat kuntien laajempaan elinvoimakoosysteemiin. Toimivien yhteistyö rakenteiden aikaansaaminen hyvinvointialueen ja muiden keskeisten kumppaneiden, mm. oppilaitosten kanssa on keskeistä.

Työvoimaviranomaisen palvelujen ja niihin vaadittavien resurssien tarve vaihtelee voimakkaasti talouden ja työmarkkinoiden suhdanteen mukaan. Vuonna 2025 kasvanut pitkäaikaistyöttömyys on kasvattanut myös haastavassa työmarkkina-asemassa olevien palveluihin tarvittavaa henkilöstömäärää, ja tilanteen oletetaan entistään pahenevan talvella 2026 voimaan astuvan toimeentulolain kokonaisuudistuksen myötä. Myös edelleen korkealla tasolla pysyttelevä maahanmuutto lisää kotoutumiskoulutusten ja yhteiskuntaorientaation tarvetta koko työllisyysalueella. Positiivisena signaalina voidaan pitää etenkin meriteollisuuden tarvetta osavalle työvoimalle, johon tullaan vastaamaan mm. Meyer Turun kanssa yhdessä toteutettavilla rekrytointikoulutuksilla.

Vuonna 2026 valmistuu Turun työllisyysalueen strategia, jonka laatimiseen osallistetaan työvoimaviranomaisen asiantuntijoiden lisäksi laajalti myös eri sidosryhmiä. Osaavan työvoiman saatavuuden, työnvälityksen ja kohtaannon tehostamisen, yrittäjyyden vahvistamisen sekä pitkäaikais- ja rakennetyöttömyyden haasteisiin vastaamisen lisäksi strategian lähtökohtiin kuuluu myös oppilaitoksista valmistuvien nuorten

kiinnittäminen työelämään. Strategia tulee sisältämään työllisyysalueen keskeiset tavoitteet ja niiden seurannassa käytettävät mittarit, ja se luo puitteet alueelliselle yhteistyölle työllisyyden, kohtaannon ja elinvoiman edistämiseksi. Sen osana esitetään myös selkeät suositukset työllisyysalueen yhteisiin tavoitteisiin johtavista, yleisen toimivallan alaisista toimenpiteistä työllisyysalueen kunnille.

Työllisyyslautakunnan alainen vaikuttavuuspalvelu tuottaa työllisyysalueen toimintaan liittyvää seuranta- ja vaikuttavuustietoa sekä niihin pohjaavia analyysejä. Tuotettavaa tietoa tarvitaan työllisyysalueen johtamisen, toiminnan vaikuttavuuden ja lautakunnalle kuuluvan valvontavastuun toteuttamiseksi. Vaikuttamispalveluiden vastuulla on myös kaikki työllisyysalueen yhteiseen digitaaliseen palvelutarjontaan liittyvä valmistelutyö sekä kattava yhteistyö KEHA-keskuksen kanssa.

Henkilöstön osaamisen kehittämisen tavoitteena on tukea Turun kaupungin ja työllisyyspalvelujen strategisia päämääriä tarjoamalla henkilöstölle koulutuksia ja kehittymismahdollisuuksia. Hyvä perehdytys sekä tarjottavat koulutukset tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista ja edistävät uuden innovointia sekä henkilöstön motivaatiota ja työhön sitoutumista.

Työntekijöille tarjotaan mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen monin eri tavoin. Osaamisen kehittämistä tuetaan suunnitelmallisella alkuvaiheen perehdytyksellä, ammattitaitoa ylläpitävillä ja kehittäville koulutuksilla sekä mentoroinnilla/kollegoiden tuella.

Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset

Vuonna 2024 kehitys kääntyi heikompaan suuntaan työttömyyden kasvaessa voimakkaasti Turussa ja koko Varsinais-Suomessa. Tilanne on johtanut työllisyyspalvelujen asiakasmäärien nousuun, mikä puolestaan on nostanut työllisyysasiantuntijoiden asiakassalkkukokoot huomattavasti suunniteltua ja odotettua suuremmiksi.

Kasvava työttömyys on näkynyt jo valmiiksi heikossa työmarkkina-asemassa olevien ryhmien tilanteessa, mutta työllisyyden heikkeneminen on koskenut myös

muita väestöryhmiä. Uutena ongelmana on voimakkaasti kasvanut korkeakoulutettujen työttömyys. Korkeakoulutettujen työllisyys on edelleen keskiarvoa korkeammalla tasolla, mutta ryhmän vuodessa n. 30 %:lla noussut työttömyys on vaarassa murentaa uskoa korkeakoulututkintoon eräänä tärkeimmistä työttömyydeltä suojaavista tekijöistä. Samassa ajassa myös nuorten ja naisten työttömyys on lisääntynyt voimakkaasti, mutta erityisen pahasti suhdanne on kuitenkin koetellut pitkäaikaistyöttömiä.

Työmarkkinatilanteen kehitys on nyt aiempaa vaikeammin ennakoitavissa. Taloudellisen nousun ennakoitaan lähtevän käyntiin aikaisintaan vuoden 2026 alussa, mutta ennusteisiin liittyy merkittävää epävarmuutta. Turun seudulle merkittävistä toimialoista meriteollisuudella, lääketeollisuudella ja ICT:llä työllisyystilanne on kuitenkin edelleen melko hyvä ja alojen tulevaisuuskymätkin kohtuulliset. Muilla toimialoilla, kuten rakennusteollisuudessa sekä sosiaali- ja terveydenhoidossa, tilanne on haastavampi ja kehitysnäkymät epävarmempia.

Keskeiset lainsäädännölliset työllisyyspalveluja koskevat lainsäädäntöuudistukset:

Hallituksen kehysriihessä päätettiin esittää nuorten työllistämisseteliin 30 milj. euron panostusta. Työllistämisseteliä voivat käyttää yritykset, jotka sitoutuvat 18-29 vuotiaiden nuorten työllistämiseen vähintään puolen vuoden ajaksi. Setelin käyttö kohdistuu nuoriin, joilla ei ole kertynyttä työhistoriaa tai koulutusta tai se on vähäistä. Setelien käytön päättäminen ja maksatus tulee työllisyysalueen tehtäväksi.

Kotouttamisen osalta kuntien velvoitteiden purkaminen on tarkoitus aloittaa vuonna 2027 siten, ettei toimenpiteillä heikennetä kielikoulutusta, varhaiskasvatuksen tai opetuksen palveluita tai työllisyyttä edistäviä palveluita. Näihin tehtäviin kohdistuva määräraahaleikkaus olisi arviolta 30 miljoonaa euroa, ja lainsäädäntömuutokset tulisivat voimaan 1.1.2027.

Lisäksi valmisteilla on muutoksia, joilla varmistettaisiin työllisyysalueille mahdollisuus hyödyntää nykyistä laajemmin tulorekisterin tietoja. Myös koko- tai osa-aikatyön tekeminen kotoutumiskoulutuksen aikana halutaan mahdollistaa. Lisäksi suunnitteilla on helpotuksia opiskeluun työttömyysturvalla, tarkoituksena mahdollistaa yli 25-vuotiaiden osalta nykyistä laajemmin opiskelu avoimessa yliopistossa ja ammattikorkeakoulussa. Tavoitteena on luoda myös työnhakijalle paremmat kannusteet kokoaikaiseen tai osa-aikaiseen yritystoimintaan.

Työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään vuoden 2026 alusta. Virkailijoille annetaan

enemmän harkintavaltaa ja velvoitetaan yksilölliseen työllistymisen edistämiseen sekä panostetaan alkukartoitukseen ja henkilökohtaiseen kohtaamiseen. Uudistus ei kuitenkaan poista nykyisen lainsäädännön suurinta ongelmaa, eli kaavamaisista palveluprosessista, jossa työnhakijat palveillaan samanlaisen prosessin kautta heidän palvelutarpeestaan riippumatta.

Uusista lakimuutoksista on valmistelussa toimeentulotuen kokonaisuudistus, työttömyysturvalain muutos ja yleistukea koskeva uudistus. Lisäksi suunnittelukaudella on tarkoitus kumota laki kuntouttavasta työtoiminnasta.

Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen myötä esitetään, että toimeentulotuen hakijalle säädettäisiin aiempaa vahvempi velvoite hakea ensisijaisia etuuksia, kuten työttömyysturvaetuuksia. Tämä merkitsee kuitenkin työllisyyspalvelujen asiakasmäärien kasvua erityisesti vaikeimmin työllistyvien osalta. Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa toimeentulotuen luonnetta viimesijaisena ja väliaikaisena tukena sekä hillitä toimeentulotukimenojen kasvun hillintää

Esityksessä tiivistettäisiin velvollisuutta hakea ensisijaisia etuuksia ja ilmoittautua työttömäksi koko-aikatyön hakijaksi työvoimaviranomaiseen. Tilanteita, joissa toimeentulotuen perusosan alentaminen olisi mahdollista, lisättäisiin. Kuntien rahoitusosuutta perustoimeentulotuesta lisättäisiin 100 %:iin 18–24-vuotiaiden toimeentulotuen saajien osalta, mikä korvattaisiin kunnille peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Uudistus merkitsee työllisyyspalveluiden asiakasmäärän kasvua erityisesti vaikeimmin työllistettävien asiakkaiden osalta. Laki on ehdotettu tulevaksi voimaan pääosin 1. helmikuuta 2026. Sen sisältämä rahoitusosuuden muutos tulisi voimaan vasta 1. tammikuuta 2027, jotta Kela ja hyvinvointialueet ehtisivät valmistautua muutoksiin.

Työttömyysturvalain muutoksen myötä työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen jo ensimmäisestä työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä. Karensi olisi 7 kalenteripäivää. Jos työnhakija jatkaisi menettelyään, toisesta työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä asetettaisiin kuuden kalenteriviikon työssäolovelvoite.

Yleistuki olisi uusi työttömän työnhakijan perustoimeentuloa turvaava tarveharkintainen etuus, joka korvaisi peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. Jos yleistuen hakijalla ei ole peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, yleistukea maksettaisiin 21 viikon odotusajan jälkeen. Nykytilanteesta poiketen yleistuen saajan aktivointijakssoon sisältyvät työnhakukeskustelut tulisi esityksen mukaan

järjestää aina lähtökohtaisesti kasvokkaisina tapaamisina.

Ehdotettua yleistuen saajan aktivointijakson sääntelyä ei sovellettaisi henkilöihin, jotka ovat syntyneet ennen vuotta 1965 ja ovat saaneet vähintään 1000 päivää työmarkkinatukea ennen lain voimaantuloa. Laki tulisi voimaan 1.2.2026

Kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki olisi tarkoitus kumota, STM:n asettama työryhmä antaa tästä selvityksen 31.1.2026 mennessä. Hallituksen esitykset annettaisiin budjettilakina syksyllä 2026. Kuntouttavaa työtoimintaa ei kuitenkaan sellaisenaan siirrettäisi kuntiin. Muutokset tulisivat voimaan aikaisintaan vuonna 2027.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot		20 467	21 050
Valmistus omaan käyttöön		0	0
Toimintamenot		-49 991	-50 774
TOIMINTAKATE		-29 524	-29 725
Muutos-%			-0,7

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot		0	0
Valmistus omaan käyttöön		0	0
Toimintamenot		-1 200	-503
TOIMINTAKATE		-1 200	-503
Muutos-%			58,1

Kaupunkirakentaminen ja tilat - palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Rakentamis- ja tilajaosto

Kuvaus toiminnasta

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden tehtävänä on kaupunginhallituksen sekä sen rakentamis- ja tilajaoston alaisuudessa vastata infra- ja tilaomaisuuden hankesuunnittelusta, kaupungin rakennetusta infra- ja tilaomaisuudesta, laadukkaan kaupunkiympäristön toteuttamisesta ja kunnossapidosta sekä terveellisten tilojen toteuttamisesta. Lisäksi palvelukokonaisuus huolehtii kaupungin hallinnassa olevien tilojen kehittämisestä ja ylläpidosta kaupungin strategiset tavoitteet huomioiden sekä vastaa toimintaa tukevien toimitilojen tarjoamisesta kaupungin eri toimijoille.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus muodostuu kahdesta palvelualueesta:

- Infrapalvelut vastaa katujen ja muiden yleisten alueiden toteutussuunnittelusta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta.
- Tilapalvelut vastaa kaupungin tilahallinnasta ja sen kehittämisestä, toimitilajohtamisesta ja kohdejohtamisesta sekä kaupungin toimitilojen suunnitteluttamisesta ja rakennuttamisesta.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuuden toimintaa kehittää, ohjaa ja valvoo kaupunginhallituksen rakentamis- ja tilajaosto.

- Kaupunginhallituksen rakentamis- ja tilajaosto vastaa kaupungin infran ja tilojen hankesuunnittelusta, rakennuttamisesta, kunnossapidosta ja ylläpidosta, ellei tehtävää ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle. Rakentamis- ja tilajaosto vastaa myös kaupungin infra- ja tilaomaisuuden kehittämisestä sekä kaupungin infra- ja tilahallinnan strategianmukaisuudesta. Lisäksi rakentamis- ja tilajaosto seuraa ja valvoo kaupungin investointihankkeiden etenemistä ja niille asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan tulosityksikölle on varattu investointiosaan talousarviomäärärahat (1602 KH/Maaomaisuus, 1603 KH/Tilaomaisuus, 1604 KH/Infraomaisuus, 1605 KH/Ensikertainen

kalustaminen) investointiohjelmien ja kiinteän omaisuuden myyntitavoitteiden toteutusta varten. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus vastaa tilaomaisuuden ja infraomaisuuden sekä ensikertaisen kalustamisen kokonaisuuksien toteutuksesta ja raportoinnista.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia ilmiöitä ovat ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, eriarvoistuminen, digitalisaatio sekä lainsäädännön muutokset. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus toimii aktiivisesti käynnissä olevassa muutoksessa. Tavoitteena on omalta osaltaan luoda hyvän elämän mahdollisuuksia ja kasvua niin yrityksille kuin kansalaisillekin.

Palvelutuotannon muutokset suhteessa vuoden 2024 tilinpäätökseen

Vuoden 2024 tilinpäätöksessä tilapalvelut on sisällytetty konsernihallinnon tilinpäätökseen ja kaupunkirakentamisen palvelualueen tilinpäätös on ollut osana kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tilinpäätöstä. 1.6. alkaen tilirakenne on uusittu ja palvelualueet muodostavat yhteisen palvelukokonaisuuden. Kaupunkirakentaminen ja tilat on uusi palvelukokonaisuus

1.6.2025 alkaen myös vastuualueiden nimet tarkentuvat ja toimitilojen rakennuttaminen siirtyi tilapalveluiden palvelualueelle ollen aiemmin kaupunkirakentamisen palvelualueella.

Vuoden 2025 alussa KOY Turun monitoimitilat on aloittanut toimintansa ja jatkossa lähtökohtaisesti kaikki uudet toimitilahankkeet toteutetaan ko. yhtiön taseeseen. Tilapalvelut tulee kuitenkin toteuttamaan myös uusia hankkeita Koy Turun monitoimitiloille erillisen palvelusopimuksen mukaisesti. Yhtiön taseeseen toteutettavat hankkeet toteutetaan siis yhteistyössä Koy Turun monitoimitilojen kanssa.

Toimintaympäristön ennakoidut muutokset vuosilla 2026-2029

Toimintaympäristö tulee laajenemaan tuntuvasti sekä Infran että tilapalveluiden osalta. Tämä tarkoittaa kaupunkiympäristössä kunnossapitoalueiden kasvua ja ylläpidon piiriin tulevien toimitilojen määrän kasvua. Esi-merkkinä toimintaympäristön laajentumisesta ovat esimerkiksi Kupittaaan tiedepuiston alue, Herttuankulman, Pihlajanniemen ja Skanssin asuntoalueet sekä satama-alueen ja yhteisterminaali-hankkeeseen liittyvät alueet, Linnanniemi, Matkakeskus ja Elämyskeskus laajoina hankekokonaisuuksina. Myös mahdollisen raitiotiehankeeseen tai muun vastaavan joukkoliikennet- kaisun työnaikaiset järjestelyt ja liittyvät hankkeet tuovat merkittävää laajennusta toimintaympäristöön. Pyöräi- lyn, kävelyn ja oleilun alueet laajenevat ja tulevat niin ikään kunnossa- ja ylläpidon piiriin.

Palvelurakennusten verkko (koulu, päiväkot, liikunta, kulttuuri) kasvaa ja tulee ylläpidon piiriin. Tyhjiillään oleva kaupungin tilaomaisuus pienenee purkamisen ja myynnin ym. kautta. Tilojen käyttöä tullaan tehosta- maan toimintamallia kehittämällä. Sisäisestä vuokrajär- jestelmästä luovutaan.

Rakennus- ja kiinteistöala on voimakkaassa muutok- sessa lainsäädännön ja sääntelyn suhteen. Energiadi- rektiivien (EED, EPBD ja REDIII) kansallinen toimeen- panno, jätelain uudistus, valmiuslain kokonaisuudistus, asetus gigabitin viestintäverkon toteuttamisen vauh- dittamisesta, yhdyskuntajätevesidirektiivin uudistus ja jätedirektiivin uudistus ovat erityisesti huomioonotetta- via uudistuksia. Lisäksi RT ja Rakli ovat käynnistäneet YSE98-asiakirjan uudistamisen, jolla tulee olemaan merkittävä vaikutus rakennuttamisen sopimuskokonai- suuteen.

Palvelutarpeen ennakoidut muutokset vuosilla 2026-2029

Raitiotiehanke on kehitysvaiheessa ja toteutusvaihee- seen siirtymisestä on mahdollista päättää kesällä 2026. Jos toteutusvaiheeseen päätetään siirtyä, aiheuttaa se liikennejärjestelmän ja toiminnan kannalta laajoja muu- toksia vuoden 2026 alusta alkaen koko tarkastelujak- solle ja siitä eteenpäin. Suunnittelu jatkuu myös toteu- tusvaiheessa ja toteutussuunnittelun resursseja tarvi- taan myös liikennejärjestelyjen toteuttamista varten. Myös kunnossapidon järjestämiseen ja raitiotien ope- rointiin ja sen rajapintoihin liittyvät asiat tulevat ratkais- taviksi (raitiotien kunnossapito/yleisten alueiden kun- nossapito).

Liikku mistapojen muutokset kulkutapajakauman tavoit- teet, palveluvaatimusten kasvu sekä muut niihin liittyvät

palvelutarpeen muutokset vaikuttavat liikennejärjestel- män laatuun, laajuuteen ja ylläpidon kustannuksiin. Tal- vipyöräilyn laajentuminen jatkuu vuonna 2027 ja tal- vipyöräilyn ohjelma toteutuu jatkuvuutena, jolla on vaikutusta kunnossapidon kustannuksiin.

Alueita tullaan tarkastelemaan jatkossa laajempina ja läpileikkaavampina kokonaisuuksina.

Hiilidioksidipäästötavoitteet tulevat osaltaan nostamaan rakentamisen hintaa korkeamman ympäristöluokituk- sen (YL) ja Green Deal sopimuksen päästöttömät työ- maat ja kiertotaloustavoitteiden myötä.

Rakentamisen päästöille tullaan asettamaan raja-arvoja, joilla saattaa olla vaikutusta myös kustannuksiin.

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset henki- löstöresurssiin ja tarvittavaan osaamiseen

Hankintamenettelyt, suunnittelun, rakentamisen-, kun- nossapidon- ja ylläpidon menetelmät kehittyvät edel- leen ja henkilöstön osaamiselle asetetaan uusia osaa- misvaatimuksia mm. kestävään kehitykseen tähtäävän toiminnan kehittämisen ja käyttöönottamisen myötä. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä, varmistamista ja ylläpitoa.

Yhteistoiminnalliset hankkeet tulevat osaksi myös infra- hankkeita. Tarvittava tilaajaosaaminen tulee varmistaa, että kehittyvien hankintamallien myötä kaupungin etu voidaan turvata.

Digitaalisuus (digitaalinen kaksonen), koneohjaus, mit- tarointi, monitorointi ja tekoälyavusteisuus tulee vah- vemmin osaksi palvelutuotantoa ratkaisemaan ja kor- vaamaan osaltaan henkilöresurssin lisäämistarvetta

Tilaresurssin hallinnan periaatteet (ent. tilastrategia) hy- väksyttiin kaupunginhallituksessa 31.3.2025. Näiden periaatteiden toimeenpano tuo Tilapalvelulle uusia vas- tuita ja tehtäviä, kuten kaupunkitasoinen tilojen varaa- misen kokonaistoimintamallikin. Sisäisen vuokrauksen periaatteiden kumouduttua roolien, vastuiden ja periaat- teiden uudelleenmäärittely on sisäistettävä ja vakiinnu- tettava osaksi toimintaa. Myös Koulu alustana –periaate tuo uudenlaista yhteisvaikuttavaa toimintatapaa ja vaatii osaamisen varmistamista.

Katsaus rakennusalan suhdannenäkymiin syys- kuussa 2025 (lähde Raklin suhdannekatsaus)

Rakentamisen kasvu jää vaisuksi vuonna 2025. Asuin- rakentaminen matalenee edelleen pohjalukemissa ja toi- pumisen tapahtuu odotettua hitaammin. Kiinteistösijoi- tusmarkkina on selvässä kasvussa ja vuoden 2025

ennustetta on nostettu merkittävästi. Yhdysvaltojen ja EU:n välisellä tullisopimuksella olisi merkittäviä vaikutuksia Suomen talouteen ja kiinteistö- ja rakentamisalaan. Suomessa rakentamisen kehitys on ollut odotettua heikompaa alkuvuoden 2025 aikana ja osa aiemmin ennustetusta kasvusta lykkäytyy vuoden 2026 puolelle. Rakentamisen tuotannon arvon odotetaan nyt kasvavan 2,5–3,0 prosenttia vuonna 2025 ja 7 prosenttia vuonna 2026. Tänä vuonna heikompia lukuja ajaa erityisesti asuinrakentamisen odotettua pienempi kehitys alkuvuoden aikana. Myös toimitilarakentamisen puolella alkuvuosi 2025 on lähtenyt vaisusti käyntiin, mutta sektorille ennakoitaan silti kasvua. Korjausrakentamisessa kasvu jää lähelle nollaa vuonna 2025 ja vuonna 2026. Rakentamisen matalasuhdanne tuo painetta vauhdittaa julkisen rakentamisen hankkeita mm. alan työllisyystilanteen parantamiseksi. Turun kaupungin normaalitilanteesta poikkeavan korkea investointitaso suunnitelma-kaudelle toteuttaa hyvin tätä tavoitetta. Myös yritysten tarjoushalukkuus on korkealla tasolla ja se pitää rakentamisen hintatasoa maltillisena suurista investoinneista huolimatta.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Toiminnan kehittämissuunnitelma keskittyy pormestariohjelman toimenpiteiden toteuttamiseen niiltä osin, kun kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus voi omilla toimillaan ja/tai yhteistyössä muiden palvelukokonaisuuksien kanssa niitä toteuttaa. Lisäksi kehittämissuunnitelma sisältää perustoiminnan tavoitteita, joissa painopisteinä on omaisuuden hallinnannan kehittäminen ja sitä kautta tiedolla johtamisen lisääminen tila- ja infraomaisuuden kokonaishallinnassa.

Kestävän rakenteen kaupunki

Uusia asuinalueita rakennettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää ja asuinalueita rakennettaessa huomioidaan kaupunkivihreän säilyttämismahdollisuudet ja jo hankesuunnitteluvaiheessa huomioidaan kulttuuriympäristön erityispiirteet jatkosuunnittelun pohjaksi. Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet ja arvot huomioidaan mm. viheralueiden kunnossapitotoiminnassa. Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus on osaltaan toteuttamassa Merellisen Turun visiota ja tiedepuiston suunnittelussa, joissa kestävän rakenteen kaupunkia toteutetaan. Myös keskustan kehittämisen toimenpideohjelman laadinnassa ollaan mukana.

Kunnianhimoinen ilmasto ja luontokaupunki

Ilmastomuutos tarkoittaa maailmanlaajuisia ilmaston lämpenemistä, joka johtuu ihmisen tuottamien kasvihuonekaasujen määrän voimakkaasta kasvusta ilmakehässä. Turun kaupungin tavoitteena on edetä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä kohti hiilineutraaliutta vuoteen 2029 mennessä. Tämän jälkeen Turku pyrkii olemaan ilmastopositiivinen alue.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuudella on keskeinen rooli kaupungin ilmastotavoitteiden toteuttajana. Päästövähennyksiä toteutetaan mm. päästöttömät työmaat green deal sopimuksen mukaisesti v. 2026 soveltuvin osin. Ilmastovaikutukset huomioidaan infra- ja tilahankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa sekä toteutetaan kiertotalousohjeistusta.

Liikkuva ja liikuttava kaupunki

Lapsien innostaminen liikkumaan virikkeellisillä koulu- ja päiväkotipihoilla toteutuu parhaiten palvelukokonaisuuksien yhteistyöllä, jossa kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus on mukana esim. Pihalla-työryhmän kautta sekä liikunta-alueiden ja -tilojen hankesuunnittelusta ja myös rakentamisen ja ylläpidon osalta.

Yhteisöllinen ja innostava kaupunki

Tilaresurssien kartoituksen kautta päästään parhaiten luomaan mahdollisuuksia esim. yhdistysten käyttöön soveltuvista yhteisötiloista ja olemassa olevien alueolo- huoneiden käytöstä. Samalla tehdään tiloihin tilakonseptit, päiväkotien ja perusopetustilojen osalta. Lisäksi palvelukokonaisuus suunnittelee ja toteuttaa kävelyn ja oleilun kehittämisohjelmaa. Osallistuvan budjetoinnin 2026 kyselyn perusteella ryhdytään suunnittelemaan vuoden 2027 toimenpiteitä. Myös liikuntapaikkaverkon toteutussuunnitelma huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa ja PIHALLA työryhmän toiminta.

Viihtyisien ja toimivien asuinalueiden kaupunki

Tilapalveluiden laatima Tilakonseptointi tulee sisältämään myös viihtyisien ja toimivien kaupunkitilojen elementit. Kävelyn ja oleilun ohjelman toteuttamisella tavoitella alueiden viihtyisyyden ja toimivuuden parantamista. Myös Pansion koulun hankesuunnitelman yhteydessä huomioidaan mm. nuoris- ja asukastoiminnat

Osallisuuden mahdollistava kaupunki

Valmistellaan segregaatian vähentämiseen liittyvän (kaupunkiympäristön laatu) työryhmien tavoitteet ja toimenpiteet, joka osaltaan lisää myös alueellista tasavertaisuutta.

Osaava ja oppiva kaupunki

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus mahdollistaa mm. lukiotilojen ja ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen hankesuunnittelun käynnistämisen ja laatii tarvittavat selvitykset niihin liittyen

Yritystoimintaan innostava kaupunki

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus suunnittelee hankintoja siten, että alan yrityksillä on laajasti mahdollisuuksia ottaa kilpailuihin osaa. Tämä toteutuu parhaiten siten, että yrityksille järjestetään laajasti markkinavuoropuheluja ja eri hankintamenettelyjä käytetään laajasti ja sekä isot että pienet yritykset huomioidaan hankintoja suunniteltaessa. Myös erilaisia kumppanuusmenettelyjä käytetään osana palveluiden tuottamista.

Toimivan liikkumisen kaupunki

Kaupunkirakentaminen ja tilat palvelukokonaisuus suunnittelee ja toteuttaa investointiohjelmassa ja kunnossapidossa kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman toimenpiteet, jolla mahdollistetaan mm. kulkutapaja-kauman muutosta edullisempaan suuntaan. Samalla ohjelmoidaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteuttamista yhdessä liikennesuunnittelun kanssa.

Saaristomerta suojeleva kaupunki

Infrapalveluissa meneillään oleva RESIT-hanke edistää monella tavalla saaristomeren suojelutoimenpiteitä. Hankkeen yhteydessä selvitetään mm. hulevesikaivojen suodatusmekanismien ja hulevesien valuma-alueiden haitta-aineiden pääsyä saaristomereen. Palvelukokonaisuus jatkaa omassa roolissaan itämeriohjelman toimenpiteiden toteuttamista.

Vastuullinen luontokaupunki

LUMO-ohjelman toimenpiteitä toteutetaan palvelukokonaisuudessa ja ollaan aktiivisesti mukana, kun seuraavaa ohjelmaa vuosille 2030-2038 valmistellaan. EU:n rahoittama Skanssin biodiversiteettipuiston toteutus on käynnissä. Tämä hanke on herättänyt laajaa kansallista ja kansainvälistä huomiota, koska se on ensimmäisiä tällaisia puistoja Euroopassa.

Investoinnit 2026-2029

Kaupungin investointitarpeet ovat edelleen kasvussa etenkin vuosina 2026 ja 2027, mutta poikkeuksellisen korkealla tasolla myös vuosina 2028 ja 2029 sekä infrapalveluissa että tilapalveluissa. Tämä johtuu infrapalveluissa etenkin suurien strategisten hankkeiden siirtymisestä toteutusvaiheeseen, mutta myös kaupungin

kasvun edellytysten toteuttamisesta. Tilapalveluiden kasvava investointien määrä johtuu suurelta osin 1960 ja 1970 -luvuilla valmistuneiden palvelurakennusten korjaus ja uusimistarpeesta, mutta myös palveluverkkoratkaisuista, joiden avulla palveluverkkotarjontaa optimoidaan ja vähennetään asuntoalueilla segregaatoinnivaikutuksia. Myös liikuntapaikkarakentaminen kasvaa tulevalle jaksolla. Investointien toteuttamisessa eri urakamallien käyttö laajenee edelleen ja erilaisia yhteistoinninnallisia malleja otetaan käyttöön. Hankintalain uudistus tuo osaltaan tarpeita muuttaa hankintamaalien käyttöä. Erityisesti toimitilahankkeita toteutetaan jatkossa enemmän myös kiinteistöyhtiöiden taseeseen ja vuokra- ja elinkaarimallit tuleva merkittävämmäksi osaksi toimitilahankkeiden toteuttamista.

Kaupunkirakentaminen ja tilat -palvelukokonaisuus vastaa infra- ja tilainvestointiohjelman laadinnasta ja toteutuksesta. Tilapalvelut vastaa tilahankkeiden hankesuunnittelusta, jossa kerätään tilahankkeen lähtötiedot investointipäätöstä varten. Samassa yhteydessä päätetään hankkeen toteutusmuodosta ja rahoitusmallista. Tilahankkeiden päivitetty hankesuunnitteluohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.1.2024 § 10. Infrapalvelut vastaa infrahankkeiden hankesuunnittelusta. Infrahankkeiden tarveselvitys- ja hankesuunnittelun menettelyohje on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.2.2023 § 32. Ohjeen päivittäminen on tullut ajankohtaiseksi organisaatiomuutoksen yhteydessä ja se tuodaan päätöksentekoon vuoden 2025 aikana. Talousarviossa 2025 kiinteistökehityshankkeiden ja kärkihankkeiden kaava-ajoitusten muutokset ja vaikutukset infrainvestointiohjelmassa on sovitettu yhteen ja sama on tehty myös talousarvion 2026 suunnittelun aikana. Investointien aikatauluttaminen tehdään kokonaisarvioinnin pohjalta, joissa huomioidaan tehokkuus, kannattavuus, välttämättömyys, käyttötalous ja kasvun mahdollisuudet.

Investoinnit toteutetaan kestävästi. Sen edellytyksenä on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen. Investoinneilla luodaan kaupungin kasvun edellytykset ja sijoittumisalueita uusille yrityksille.

Investointien lähtökohtana on palveluverkkotarkastelu (väestön ikärakenteen muutokset ja väestönkasvu) ja liikuntapaikkarakentamisen tukena liikuntaverkkoselvitys. Kaupungin palvelurakennusinvestoinnit perustuvat hyväksytyihin palveluverkkosuunnitelmiin ja hankesuunnitelmiin.

Investointien aikatauluttaminen tehdään kokonaisarvioinnin pohjalta, joissa huomioidaan tehokkuus, kannattavuus, välttämättömyys, käyttötalous ja kasvun mahdollisuudet. Infrainvestointien priorisoinnissa

hyödynnetään pääoma-arvoja, jotka perustuvat kaava-kohtaisiin tuloarvioihin ja aikatauluihin. Kaupunkirakentaminen osallistuu kehittämishankkeisiin, joiden tavoitteena on investointien tehokas ajallinen ja taloudellinen hallinta sekä osaava ja huolellinen rakennuttaminen esimerkiksi Prodigial-tutkimushanke ja Infrakustannuslaskentajärjestelmä ja –palveluallianssi (IHKU). IHKU-hankkeessa kehitetään edelleen laskentapalvelua, jolla saadaan tuotettua luotettavat kustannusarviot infra-hankkeiden eri vaiheisiin sekä luodaan tehokkaat menettelyt laskennan käyttämien ja tuottamien hinnastojen ylläpitoon sekä päästölaskenta. Kaikessa rakentamisessa huomioidaan energiatehokkuus ja kestävät ratkaisut, kuten ilmastopäästöt kiertotalousmahdollisuudet. Rakennuskannan energiatehokkuutta ja rakennusten älykkyyttä parannetaan ja priorisoidaan investointiraamin puitteissa.

Päiväkotien ja koulujen tulee olla terveellisiä ja turvallisia ja palvella käyttäjää toiminnallisten tavoitteiden mukaisesti. Rakennutamme toimitilahankkeet aikataulussa ja kustannusraamissa pysyen, pohjautuen hyväksyttyihin hankesuunnitelmiin.

Isoista investointihankkeista toteutamme Fuugan, olemme mukana allianssin osapuolena toteuttamassa Kupittaa kärjen kumppanuushanketta ja samassa yhteydessä yhtiömuotoisesti toteutettavaa Taito-kampusta. Toteutamme Turun sataman yhteisterminaalin hankkeen edellyttämän infran sekä edistämme omalta

osaltamme ratapihan elämyskeskuksen toteutumista. Asuin-, työpaikka- ja täydennysrakentamisalueiden rakentamista teemme luonnollisena osana kaupungin kasvua.

Tavoittelemme muutosta kulkutapajakaumaan parantamalla kävelyn ja pyöräilyn houkuttelevuutta suunnitelmalla ja toteuttamalla pyöräteitä kehittämisohjelmien pohjalta. Raitiotiehanke tai vastaava muu merkittävä joukkoliikennehanke tulee työllistämään erityisesti infrapalveluja koko suunnitelmakauden ajan.

Turun kaupungin strategisia ilmastotavoitteita jalkauteaan investointiprosessiin ilmastobudjetoinnin avulla. Ilmastobudjetin viitekehysten ja investointien arviointityökaluna käytetään EU:n kestävän rahoituksen taksonomaluokitusta. Teknisten arviointikriteerien avulla tunnistetaan, mitä toimenpiteitä investointiprosessin eri vaiheissa on tehtävä, jotta taksonomiamukaisuus voidaan saavuttaa ja vihreän rahoituksen mahdollisuudet voidaan hyödyntää.

Tilakonseptointi toimii suunnittelijoiden käsikirjana, joka nopeuttaa hankesuunnitteluprosessia. Suunnittelun käsikirjat saavat liitteeksi kalustekonseptit. Tilapalveluiden toimitilajohtaminen vastaa kohteiden ensikertaisesta kalustamisesta toteutuksesta ja raportoinnista. Kalustemäärärahat sisältyvät kaupunginhallituksen omaisuudenhallinnan talousarvion määrärahoihin (KH/Ensikertainen kalustaminen).

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
47	2.3 Innostetaan lapsia liikkumaan virikkeellisillä koulu- ja päiväkotipihoilla ja lähiliikuntapaikoilla sekä lisäämällä liikettä lasten ja nuorten päiväkotijä ja koulupäivien yhteyteen.	Lapsia innostetaan liikkumaan mm. toteuttamalla Pihalla-työryhmän toimintatapaa yhteistyössä muiden palvelukokonaisuuksien kanssa.
48	2.3 Toteutetaan liikuntatilojen investointikokonaisuus keväällä 2024 hyväksyttyjen kehittämislinjausten pohjalta.	Toteutetaan hankesuunnitelmien ja investointiohjelman mukaisesti ja kehittämislinjausten pohjalta myös liikuntatiloja.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
49	3.1 Perustetaan asukkaiden ja yhdistysten käyttöön osoitettavat yhteisötilat Varissuolle ja Halisiin. Olemassa olevien alueolohuoneiden toiminta turvataan.	Tehdään tilaresurssin kartoitus Varissuolle ja Halisiin ottaen huomioon asukkaiden ja yhdistysten käyttöön osoitettavat yhteisötilat.
50	3.1 Toteutetaan kaupungin eri alueille julkisia kohtaamisen paikkoja, kuten ulkopelipaikkoja, ulkokuntosaleja ja ympärivuotisesta saavutettavia ei-	Tehdään tiloihin päiväkotia ja perusopetustilojen konsepti. Suunnitellaan ja toteutetaan kävelyn ja oleilun kehittämisohjelmaa. Osallistuvan budjetoinnin 2026 kyselyn perusteella ryhdytään

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
	kaupallisia tiloja huomioiden koulu- ja päiväkotiverkon uudistaminen ja asukasbudjetointi.	suunnittelemaan v. 2027 toimenpiteitä. Huomioidaan liikuntapaikkaverkon toteutussuunnitelma ja PIHALLA työryhmän työskentely, joiden avulla osataan toteutua kaupungin eri alueille julkisia kohtaamisen paikkoja.
51	3.2 Pansion koulun tilanne ratkaistaan. Peruskorjausvaihtoehdossa tehdään lisäksi lisätiloja muille palveluille, kuten nuoriso- ja asukastoiminnalle.	Saatetaan Pansion koulun hankesuunnitelma loppuun ja selvitetään alueen palveluverkkolinjausta.
52	3.3 Vahvistetaan yhteistyötä julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin kesken kumppanuussopimuksilla.	Valmistellaan segregaaation vähentämiseen liittyvien (kaupunkiympäristön laatu) työryhmien tavoitteet ja toimenpiteet julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön parantamisen näkökulmasta.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
53	4.1 Aloitetaan ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen toteutus.	Tehdään hankesuunnittelun valmistelevat selvitykset ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen osata.
54	4.1 Lisätään Turun lukioden tiloja lukiokoulutuksen hyvän laadun ja riittävän määrän varmistamiseksi.	Käynnistetään Turun lukioden tilojen hankeselvitys uudelleen.
55	4.3 Kaupungin hankinnoissa huomioidaan myös pienten yritysten mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.	Tehdään pienhankintoja ja toteutetaan puitesopimuskumppanuutta, joilla mahdollistetaan myös pienten yritysten mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
56	5.1 Kaupungin historialliset arvot ja kulttuuriympäristön erityispiirteet huomioidaan kaupunkikehityksessä entistä paremmin.	Hankesuunnitteluvaiheessa huomioidaan kulttuuriympäristön erityispiirteet jatkosuunnittelun pohjaksi. Kansallisen kaupunkipuiston tavoitteet ja arvot huomioidaan toiminnassa.
57	5.1 Laaditaan valtuustokauden ajalle keskustan kehittämisen toimenpideohjelma, jonka osana hyväksytään myös keskustan liikennesuunnitelma.	Infrapalvelut on mukana keskustan kehittämisen toimenpideohjelman laatimisessa.
58	5.1 Toteutetaan Tiedepuiston ja Merellisen Turun visioita.	Infrapalvelut on mukana Tiedepuiston ja merellisen Turun vision suunnittelussa.
59	5.1 Uusia asuinalueita rakennettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää.	Asuinalueita rakennettaessa huomioidaan kaupunkivihreän säilyttämismahdollisuudet.
60	5.3 Kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan ja resurssit turvataan. Kulikutapajakauman muutosta edistäviä toimia toteutetaan ja seurataan.	Suunnitellaan ja toteutetaan investointiohjelmassa ja kunnossapidossa kestävän kaupunkiliikkumisen ohjelman toimenpiteet.
61	5.3 Ohjelmoidaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteuttaminen.	Osallistutaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteutusaikataulun laatimiseen yhteistyössä liikennesuunnittelun kanssa.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
62	6.1 Turun hiilineutraaliustavoite 2029 toteutetaan ja päästövähennyksiä tehdään kaikilla sektoreilla.	Päästövähennyksiä toteutetaan mm. Päästöttömät työmaat green deal sopimuksen mukaisesti v. 2026 soveltuvin osin. Ilmastovaikutukset huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa. Toteutetaan kierto-talousohjeistusta.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
63	6.2 Hulevesien suodatusta tehostetaan.	Selvitetään hulevesikaivojen suodatustekniikoita. Toteutetaan mm. Resist-hankkeen yhteydessä.
64	6.2 Itämeri-toimenpideohjelman toteuttamista jatketaan, ja sen etenemisestä raportoidaan päättäjille.	Toteutetaan Itämeri-ohjelman mukaiset toimenpiteet Karatille kuuluvilta osin.
65	6.3 Toteutetaan kaupungin vuosien 2023–2029 LUMO-ohjelma ja turvataan ohjelman toteuttamiselle riittävät resurssit.	Toteutetaan LUMO-ohjelman toimenpiteet 2023–2029 karatin osalta. Toteutuneet toimenpiteet raportoidaan erikseen.
66	6.3 Valmistellaan seuraava LUMO-ohjelma vuosiksi 2030–2038 ja kytketään se vahvemmin kaupungin kaikkien toimintaan.	Karati on mukana LUMO -ohjelman valmistelussa vuosiksi 2030–2038. Ei toimenpiteitä v. 2026.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
67	7.2 Suur tapahtumatoiminnan edistämisen edellytyksiä ja kansallista sekä kansainvälistä kilpailukykyä vahvistetaan ottamalla tapahtumatoiminnan tarpeet järjestelmällisesti huomioon kaupungin kehittämisessä, investoinneissa ja infrastruktuurihankkeissa.	Suur tapahtumatoiminta huomioidaan toimitilojen ja infrahankkeiden suunnittelussa, toteuttamisessa, ylläpidossa ja kunnossapidossa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Rakentamis- ja tilajaosto

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	35 535	29 883	30 114
Valmistus omaan käyttöön	1 703	1 830	1 830
Toimintamenot	-139 168	-139 267	-138 750
TOIMINTAKATE	-101 930	-107 554	-106 806
Muutos-%		-5,5	0,7

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Rakentamis- ja tilajaosto

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	96 001	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	4 965	100 332	104 807
TOIMINTAKATE	100 966	100 332	104 807
Muutos-%		-0,6	4,5

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Rakentamis- ja tilajaosto

Investointiosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-	-	-
Rahoitusosuudet	-	-	-
Luovutustulot	-	-	-
NETTO	-	-	-
Muutos-%		-	-

Infrainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Infraomaisuus 1604), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Strategiset kärkihankkeet, kh	75 490	108 564	117 990	80 578	51 780
Kiinteistökehitys, kh	37 032	41 900	45 212	41 460	36 650
Toimintoja tukevat, kh	2 985	5 400	400	400	1 400
Korjausvelkaa alentavat, kh	14 115	20 375	21 545	20 995	14 895
Liikenteen toimivuutta ja turvalli- suutta parantavat, kh	1 950	10 810	7 280	3 260	1 260
Asukasviihtyvyyttä parantavat, kh	6 700	6 650	5 580	4 150	4 700
Aikaistettu toteutussuunnittelu, kh	250	250	250	250	250
Yhteensä	138 522	193 949	198 257	151 093	110 935

Tilainvestoinnit (Palvelutilaus Kh/Tilaomaisuus 1603), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Suunnitellut hankkeet > 3 M€ (to- teutusmuotoa ei ole päätetty)	0	1500	47 550	112 200	96 000
Nimetyt investointihankkeet > 3 M€, kh	49 500	63 500	19 600	13 203	0
Energiatehokkuusinvestoinnit, kh	500	1 000	1 000	1 000	1 000
Pienet hankkeet < 1 M€, kh	5 700	11 200	11 200	11 200	11 200
Yhteensä	55 700	77 199	79 350	137 603	108 200

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Kaupunkiympäristölautakunta

Rakennus- ja lupalautakunta

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Kuvaus toiminnasta

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tehtävänä on vastata toimintaedellytysten luomisesta vetovoimaisen kaupungin kasvulle, kaupunkiympäristön kehittämiseksi, rakenteelliselle toimivuudelle ja viihtyisyydelle. Palvelukokonaisuus vastaa myös kaupunkikehityksen, liikenteellisen saavutettavuuden ja liikkumisen sekä asuntopolitiikan ohjauksesta. Lisäksi palvelukokonaisuus vastaa ympäristöön ja rakentamiseen liittyvistä viranomaispalveluista, ympäristönsuojelusta, seudullisista jätehuollon viranomaispalveluista, seudullisista joukkoliikennepalveluista sekä muista liikkumisen palveluista ja paikkatiedosta siten, että palvelukokonaisuuden toiminta tukee kaupunkitasoista integraatiota.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus muodostuu strategisen ohjauksen toiminnosta ja neljästä palvelu-alueesta:

- **Strateginen ohjaus** vastaa kaupunkikehityksen, liikenteellisen saavutettavuuden ja liikkumisen sekä asuntopolitiikan ohjauksesta.
- **Kaupunkisuunnittelu ja maaomaisuus** vastaa kaupungin maankäytön ja liikenteen suunnittelusta, asemakaavoituksesta, tonttituotannosta sekä kaupungin maaomaisuuden hallinnasta.
- **Luvat ja valvonta** vastaa rakentamisen ja pysäköinninvalvonnan viranomaistehtävistä, ympäristön- ja luonnonsuojelun, ympäristöterveyden sekä seudullisen jätehuollon viranomaistehtävien valmistelusta, vesihuollon valvontatehtävistä sekä palvelualueen tehtäviin liittyvästä neuvonnasta, ohjauksesta, valvonnasta ja asiantuntijapalveluista.
- **Seudullinen joukkoliikenne** vastaa Turun kaupunkiseudun Föli-kunnissa kaikille avoimien joukkoliikennepalvelujen tuottamisesta sekä muiden liikkumisen

palvelujen tuottamisesta ja kehittämisestä Turussa ja kaupunkiseudulla.

- **Paikkatieto- ja kaupunkimittaus** vastaa tonttijaoista, kiinteistönmuodostuksesta ja kiinteistörekisterin pidosta, paikkatietoaineistojen tuottamisesta ja ylläpidosta, paikkatietojärjestelmistä sekä maastonmittauspalveluista.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden toimintaa kehittää, ohjaa ja valvoo neljä lautakuntaa.

- **Kaupunkiympäristölautakunta** vastaa kaupungin maankäytön, liikenteen ja yleisten alueiden suunnittelusta, liikkumispalveluiden tuottamisesta, rakennetun ympäristön sekä kulttuuri- ja luonnonympäristön tilan seurannasta ja kaupungin maaomaisuuden hallinnasta, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle tai viranhaltijalle.
- **Rakennus- ja lupalautakunta** vastaa kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden viranomaistehtävistä, ellei tehtäviä ole annettu muulle toimielimelle.
- **Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota seudullisena joukkoliikenteen toimivaltaisena viranomaisena Turun, Kaarinan, Liedon, Naantalin, Paimion, Raision sekä Ruskon kuntien alueella.
- **Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta** toimii kuntalain 51 §:n mukaisesti osana Turun kaupungin organisaatiota jätelain mukaisena 18 kunnan seudullisena jätehuoltoviranomaisena.

Toimintaympäristön muutokset

Toimintaympäristössä voimakkaasti vaikuttavia ilmiöitä ovat ilmastonmuutos, kaupungistuminen, väestönkasvu, väestön ikääntyminen, maahanmuutto, eriarvoistuminen, digitalisaatio sekä lainsäädännön

muutokset. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus toimii aktiivisesti käynnissä olevassa muutoksessa. Taavoitteena on luoda hyvän elämän mahdollisuuksia ja kasvua niin yrityksille kuin kansalaisillekin.

Kaupungistuminen. Kaupungit kasvavat ja kehittyvät ennennäkemättömällä vauhdilla. Kasvu keskittyy jatkossa yhä harvemmille kaupunkiseuduille ja Turun seutu on yksi niistä. Turun kasvua vauhdittavat tällä hetkellä useat suuret kaupunkikehityksen, viihtymiseen ja liikkumiseen liittyvät suurhankkeet. Kaupungistumisprosessien kiihtyessä on löydettävä myös uudenlaisia liikkumisen ratkaisuja niin kaupunkien sisällä kuin kaupunkien välillä.

Kaupunkiseuduilla kasvu tiivistyy lähelle ydintä ja joukkoliikennereittien varrelle, jolloin tiivis kaupunkirakenne mahdollistaa kustannustehokkaan infrastruktuurin ja liikenneverkon järjestämisen. Turussa tämä tarkoittaa mm. maankäytön, palveluverkon ja joukkoliikenteen kehittämistä. Näillä toimilla edistetään myös sujuvan arjen ja palveluiden parempaa saavutettavuutta. Toteuttamalla uusi joukkoliikenneratkaistu kokonaisvaltaisena kaupunkikehityshankkeena voidaan tukea ja nopeuttaa Tiedepuiston, keskustan ja Linnakaupungin kehittämistä ja edistää myös kaupungin ilmastotavoitteita.

Väestön kasvu ja moninaistuminen. Turun väkiluku on kasvanut yhteensä noin 30 000 uudella turkulaisella vuosina 2010-2024 eli keskimäärin noin 2 000 uudella asukkaalla vuodessa. Turun väestön kokonaiskasvu oli ennätyksellisellä tasolla vuosina 2022-2024 ja väestömuutos ylitti ensimmäisen kerran 2 prosentin rajan vuonna 2024. Turun väestönkasvu perustuu muuttovetoimaan kotimaasta ja ulkomailta. Kesäkuun 2025 lopulla Turussa oli 206 655 asukasta. Joka kuudes turkulainen ja alle 25-vuotiaista nuorista joka viides oli monikielinen. Luonnollinen väestönlisäys on negatiivinen. Yksinasuvien asutokuntien osuus asutokunnista on Manner-Suomen korkein. Osin tähän vaikuttaa Turun rooli opiskelijakaupunkina, osin väestön ikääntyminen.

Kaupungin väestöennusteen mukaan Turun väestö kasvaisi perusuralla yhteensä noin 40 000 asukkaalla ja maahanmuuttoskenaariolla jopa noin 59 000 asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Monikielisten väestön osuuden ennustetaan kasvavan 25-29 %:iin nykyisestä noin 17 %:sta vuoteen 2040 mennessä.

Alueellinen eriytyminen. Turku on useilla alueelliseen ja sosiaaliseen eriarvoistumiseen liittyvillä mittareilla yksi eriytyneimmistä tai eriytynein suurista kaupungeista Suomesta. Turun kaupungin osa-alueiden välillä on suuret alueelliset erot asukasrakenteen, tulojen, koulutuksen, työllisyyden ja etnisen taustan perusteella. Alueellinen eriytyminen näkyy mm. eroina asukkaiden

hyvinvoinnissa ja turvallisuuden tunteessa sekä kaupungin vetovoimassa. Sosiaalisesti kestävä kaupunkikehityksen edistäminen ja kaupungin asuinalueiden välisen tasa-arvon kohentaminen edellyttää monitasoisia toimenpiteitä; ennaltaehkäiseviä, negatiivisia vaikutuksia rajoittavia sekä hallintaa ja positiivisia vaikutuksia tukevia välittömiä ja pitkäkestoisia yhteisvaikuttavia toimia.

Asuminen ja rakentaminen. Asuntotuotanto on hiipunut edelleen myös Turun seudulla vuoden 2024 aikana mutta vuoden 2025 alkupuoliskolla on ollut havaittavissa pientä piristymistä asuntorakentamisen rakentamislupien hakemisessa. Pinta-alatarkastelun (m²) perusteella vuonna 2025 on myönnetty reilut 5 % enemmän rakentamislupia vuoteen 2024 verrattuna (tilanne 31.7.). Tilavuudella (m³) mitattuna kasvu vuoteen 2024 verrattuna on ollut noin 20 %. Asuntoja on valmistunut vähemmän 2025 kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Rakentamisen suhdanteen kehittyminen ja sen vaikutukset koko rakentamissektorin tilanteeseen ovat vielä tällä hetkellä hyvin epäselviä. Valtiovarainministeriön johtama rakennusalan suhdanneryhmä arvioi rakentamisen suhdanteiden parantuvan vuoden 2025 aikana, mutta elpymisen odotetaan olevan hidasta. Korkojen laskun myötä oletetaan rakentamisen suhdanteen kehittyvän positiivisesti vuoden 2026 aikana.

Liikkuminen ja saavutettavuus.

Uusi MAL-sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2024. Sopimuksessa on sovittu kaupunkiseudun kuntien ja valtion välillä pidemmän aikavälin tavoitteista (2024-2035) sekä konkreettisista toimenpiteistä vuosille 2024-2027. Tuomiokirkkosillan peruskorjaus ja E18 parantaminen vaikuttavat merkittävästi liikenteen järjestämiseen rakennustöiden ajaksi.

Mahdollisen lähijunaliikenteen järjestämisessä noudatetaan EU:n palvelusopimusasetusta. Palvelusopimusasetus velvoittaa kilpailuttamaan julkisilla varoilla hankittuun liikenteen. Tämä toteutuu Suomessa vuodesta 2031 alkavaan junaliikenteeseen, kun liikenne- ja viestintäministeriön ja VR:n liikennöintisopimus on päättynyt. Toimivaltaiset viranomaiset Suomessa ovat tällä hetkellä Traficom ja HSL. Kunnilla on mahdollisuus osallistua valtion järjestämään kilpailutukseen, jos ne maksavat itse liikenteen. Valtion hankintaan mukaan haluavien kuntien pitää ilmoittaa hankittavasta liikenteestä vuoden 2025 loppuun mennessä. Raideinfran heikko kunto on haaste Varsinais-Suomen lähijunaliikenteen kannalta.

Fölin matkamäärä on hyvässä kasvussa. Tammi-elo-kuun 2025 matkamäärä oli noin 5 % suurempi kuin vastaavana aikana vuonna 2019.

Fölin runkolinjastouudistus tehtiin 1.7.2025. Ensimmäisen vuoden aikana toteutumista seurataan, ja tarvittaessa tehdään korjauksia palveluun. Kuitenkaan isossa kuvassa runkolinjastoon ei tehdä isoja muutoksia, vaan asiakkaille annetaan aikaa tottua muutokseen. Artukaisiin on tulossa merkittävä liikuntakeskittymä, joka saat-
taa vaikuttaa joukkoliikennetarjontaan Artukaisissa. Te-
lakkarantaan selvitetään mahdollista robottibusseilla
hoidettavaa liityntäliikennettä. Joukkoliikenteen matka-
määrien odotetaan kasvavan runkolinjaston myötä. Runkolinjaston arvioidaan nostavan matkamääriä mer-
kittävästi, mutta ison muutoksen vaikutukset saavute-
taan tyypillisesti noin kolmessa vuodessa, jonka jälkeen
matkamäärien kasvu hidastuu.

Linja-autoliikennöinnin kustannukset nousevat mm. linja-autonkuljettajien palkankorotusten seurauksena, sillä kuljettajien palkat muodostavat noin 60 % linja-au-
toliikennöinnin kustannuksista. Palkankorotukset tule-
vat täysimääräisinä Fölin maksettaviksi osana liiken-
nöintiä.

Fölin vesibussiliikenne on vakiintunut tärkeäksi ja erit-
täin pidetyksi osaksi Turun joukkoliikennepalveluja. Ve-
sibussiliikenne tukee Turun tavoitteita merellisenä kau-
punkina. Vesibusseja on nyt kaksi, ja ne liikennöivät
Martinsillan kupeesta Ruissaloon ja Hirvensaloon. Vesi-
bussiliikenteen uuden sopimuksen tavoitteet tulee rat-
kaista ennen seuraavaa kilpailutusta (sopimus päättyy
joko 2029 tai 2031). Ratkaistavia asioita ovat mm. ka-
luston määrä ja korkeus eli mahdollisuus tulla jokea pit-
kin pidemmälle Turun keskustaan ja lisätä näin sekä
palvelun laajuutta että imagohyötyjä.

Kaupunkipyöräjärjestelmä (Föllärit) on jo merkittävä osa
Turun kestävästä liikkumisesta. Käyttö lisääntyy vuosi vuo-
delta. Uuden kaupunkipyöräjärjestelmän laajuus ja ta-
voitteet, esim. mahdollinen ympärivuotisuus tulee rat-
kaista ennen seuraavaa kilpailutusta (sopimus päättyy
vuonna 2029).

Useat lainsäädäntömuutokset vaikuttavat toimin-
taympäristöön.

Valtion rahoitus uusille asumisoikeusasunnoille on
päättymässä vuoden 2025 lopussa. ARAn toiminnot
ovat 1.3.2025 siirtyneet ympäristöministeriön alaiseen
Valtion tukeman asuntorakentamisen keskus Varkeen.
Valtion asuntorahastoa ollaan lakkauttamassa ja siirtä-
mässä osaksi valtion talousarviota vuoden 2026 alusta.
Valtion kehysriihessä syyskuussa 2025 esitetty myön-
tövaltuuksien leikkauksia aiempiin vuosiin verrattuna,
joka tulee vähentämään valtion tukemaa asuntotuotan-
toa, näillä näkymin erityisesti vuodesta 2027 eteenpäin.
Em. toimintaympäristön muutokset vaikuttavat merkittä-
västi kaupungin asuntopolitiikan toteuttamiseen

jatkossa. Myös asumistukeen tehdyillä muutoksilla voi
olla vaikutusta erityisesti opiskelijoiden asumisprefe-
rensseihin.

Vuoden 2025 alusta voimaan tullut rakentamislaki on
keventänyt rakentamisen luvanvaraisuutta, mutta lisän-
nyt rakentamista koskevan sääntelyn tulkintojen epä-
varmuutta ja rakentamisen jälkivalvontaa. Rakentamis-
laissa on uudet määräykset rakentamislupien käsittely-
aikatakuusta, joka tulee voimaan 1.1.2026 alkaen. Ra-
kentamislakiin on tulossa vielä täydennyksiä ja rakenta-
misasetus tuo voimaan tullessaan uusia tarpeita tieto-
järjestelmiin.

Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä (RYTJ)
edellyttää laajasti kuntien päätöksenteossa syntyvien
maankäytön tietojen siirtämistä keskitettyyn valtakun-
nalliseen järjestelmään. Siirtymäaika rakennutun ympä-
ristön tietojen (kaavat, tonttijaot, rakennukset) toimitta-
miselle Ryhti-järjestelmään päättyy 1.1.2029. Tämä
edellyttää valmistautumista tietomallien käyttöönottoon
ja koulutukseen erityisesti kaavoituksessa ja rakennus-
valvonnassa.

Lunastuslain uudistus on tullut voimaan 1.8.2025. Lu-
nastuskorvauksiin lisätään 25 %:n korotus kohteen ja
haitankorvausten osalta. Vaikutuksia voivat olla lisään-
tyvät lunastukset, vapaaehtoisten kauppojen vähenty-
minen, maanhankinnan kustannusten kasvu ja kaava-
alueiden toteutuksen viivästyminen.

Alueidenkäyttölain uudistus on valmisteilla. Sisältää val-
takunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja kaavoitusjär-
jestelmää koskevat säännökset. Tavoitteena on, että
muutokset tulevat voimaan 2026.

Uusi yhdyskuntakehittämislaki valmisteilla. Tavoitteena
on antaa HE eduskunnalle vuoden 2026 aikana. Erityi-
sesti maankäytösopimuksiin, niistä perittäviin korvauk-
siin ja raportointiin liittyviä muutoksia voi olla tiedossa.
Yhdyskuntakehittämislain rinnalla ympäristöministeri-
össä valmistellaan myös yhdyskuntarakentamislakia,
jossa on tarkoitus yhdistää eri lakien yhdyskunnan ra-
kentamista koskevia menettelyjä ja valvontavastuita.
Tällä on vaikutusta muun muassa yleisten alueiden
kaivu- ja aitaamislupamenettelyihin sekä kaupungin
mahdollisuuksiin puuttua yleisillä alueilla tapahtuvan,
yhdyskuntaa palvelevan rakentamisen epäkohtiin.

Niin ikään ympäristöministeriössä on valmisteilla raken-
nusvalvontauudistus, jonka tavoitteena on varmistaa,
että Suomen jokaisella alueella on rakennusvalvontojen
käytössä riittävä osaaminen ja että rakennusvalvonnan
tarkastustoiminta on sujuvaa. Uudistuksessa tarkastel-
laan vaihtoehtoa, jossa rakennusvalvonnan järjestämi-
nen on sidottu alueelliseen vähimmäisväestöpohjaan.
Lisäksi uudistuksessa pohditaan yksityisen

tarkastuksen käyttöönottoa erityisesti työmaatarkastuksissa. Valtakunnallisten rakentamista koskevien tulkintojen tueksi on suunniteltu valtakunnallisen tulkintalautakunnan perustamista. Lautakunnan ratkaisuilla ei kuitenkaan olisi juridista sitovuutta. Rakennusvalvontauudistus on sidottu nykyiseen hallituskauteen yksityiskohdat eivät vielä ole tiedossa. Toteutuessaan uudistus tulisi vaikuttamaan myös Turun rakennusvalvonnan toimintaan, vaikka väestöpohja Turussa on joka tapauksessa riittävä rakennusvalvontatoimen järjestämiseen.

Luonnonsuojelulaki mahdollistaa uutena toimenpiteenä vapaaehtoisen ekologisen kompensaation.

Mikroliikkumisen lakipaketti. Tieliikennelain muutokset astuivat voimaan 17.6.2025 ja liikennepalvelulain muutokset 1.8.2025. Liikennepalvelulakiin liittyvä uusi toimilupajärjestelmä tarkoittaa, että yhteiskäyttöisten kevyiden mikroliikkumisvälineiden, kuten sähköpotkulautojen, vuokraustoiminnasta kunnan hallinnoimalla alueella tulee luvanvaraista. Toimilupajärjestelmän käyttöönoton johdosta kunnalle tulee tehtäviä, päätösvaltaa ja vastuuta lupaehtojen oikeasuhtaisesta asettamisesta ja niiden valvonnasta.

AFIR-asetuksen myötä toteutettavat latauskadut keskusta-alueelle tuo myös kaupungille uusia tehtäviä.

Mahdollinen EU-lainsäädäntö käteismaksun velvoittavuudesta vaikuttaa pysäköintimaksuautomaateista luopumiseen.

Turvallisuustilanne lisää tarvetta kriittisen tiedon suojaamiseen. Valtakunnallisen sijaintitietopalvelun käyttöönotto keskeytettiin lokakuussa 2024, linjauksia tulevasta ratkaisusta odotetaan vuoden 2025 aikana. Kriittisen infran tietojen luovuttaminen on entistä rajoitetumpaa. Paikkatiedon luovuttamisen osalta tulossa mahdollisesti tarkempaa ohjeistusta valtakunnallisesti. Valtakunnallista sääntelyä on tulossa myös ns. Gigabittiasetuksessa ja Liikennejärjestelmien digitaalisten tietopalveluiden osalta.

Hankintalakiuudistuksen vaikutus jätehuollon järjestämiseen. Mikäli lakiesityksen 10 % vähimmäisomistusvaatimus kuntien jäteyhtiöstä toteutuu ja jätehuollon palvelutehtävät joudutaan järjestämään alueella uudelleen, on myös viranomaistoiminnot järjestettävä uudella uudelleen.

Valtakunnallisen lupa- ja valvontaviraston toiminnan käynnistyminen vuoden 2026 alusta arvioidaan lisäävän kaupungilla neuvonnan tarvetta ympäristönsuojelussa ja ympäristöterveydessä, kun paikallista ELY-keskusta ei ole.

Lisäksi eri ministeriöissä on vireillä muita lainsäädäntöuudistuksia, jotka toteutuessaan tulevat vaikuttamaan

erityisesti luvat ja valvonnan palvelualueen toimintaan. Eläinlääkintähuoltolain muutokset tulevat voimaan 1.1.2026. Merkittävimmät muutokset koskevat erityisesti niitä kuntia, joilla on omaa kunnaneläinlääkäripraktiikkaa. Kuitenkin esimerkiksi kunnan järjestämisvastuulla oleviin eläinlääkäripalveluihin on tulossa täsmennyksiä, jotka vaikuttavat tulevien vuosien eläinlääkäripalveluiden kilpailutukseen. Ympäristöterveyden vastuualuetta koskee myös terveydensuojelulain kokonaisuudistus, jota valmistellaan vuodelle 2027. Lakimuutoksessa on tavoitteena muun muassa jonkinasteisesti vapauttaa terveydensuojelua koskevaa sääntelyä. Muutokset tulevat todennäköisesti toteutuessaan vähentämään viranomaisvalvonnan tarvetta terveydensuojelussa.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Turun kaupunkiseutu on siirtynyt uuteen kasvun vaiheeseen, jossa toimintaympäristön muutokset edellyttävät entistä vahvempaa strategista otetta. Geopoliittinen tilanne on muuttunut nopeasti, mikä korostaa varautumisen ja turvallisuuden merkitystä myös kaupunkisuunnittelussa ja palvelutuotannossa. Samalla valtakunnallinen taloustilanne jatkuu epävakana, mikä vaikuttaa investointien ajoitukseen, tonttikysyntään ja palveluiden rahoitukseen. Turussa väestönkasvu on ennätyslistä, mikä lisää painetta varhaiskasvatukseen, koulutukseen ja liikkumisen palveluihin sekä toimitilojen kapasiteettiin. Kaupungin sisäinen eriytyminen eli segregatio on noussut keskeiseksi haasteeksi, ja sen torjumiseksi tarvitaan yhteisöllisyyttä tukevia palvelumalleja, suunnitelmallista asuntopolitiikkaa sekä alueellista saavutettavuutta edistäviä ratkaisuja.

Strateginen johtaminen on keskeisessä roolissa Turun yhteisvaikuttavassa johtamisessa. Uuden Turun toimintamallissa strateginen johtaminen muodostaa yhteisvaikuttavan johtamisen ensimmäisen tason, jossa kaupungin kokonaisuutta johdetaan poikkialaisesti – yhdistäen hyvinvoinnin, elinvoiman ja rakennetun ympäristön näkökulmat. Kaupunkiympäristön strategisen ohjauksen toiminto tukee kaupungin johtoa maankäytön, liikenteellisen saavutettavuuden ja asumisen linjauksissa. Strateginen ohjaus toimii myös tilannekuvan tuottajana tutkimusdataan pohjautuen, mikä vahvistaa tiedolla johtamista ja vaikuttavuutta.

Kaupunkiympäristön toiminnalla tuetaan, normaalitoiminnan lisäksi, kaupungin palveluverkon suunnittelua ja kehittämistä. Lisäksi kaikessa suunnittelussa otetaan huomioon sekä segregatian vaikutusten

vähentäminen että eri väestöryhmien tarpeet. Kaupunkiympäristö kehittää myös yhteisiä toimintatapoja elinvoiman palvelukokonaisuuden kanssa.

Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet on johdettu kaupunginvaltuuston 9.6.2025 hyväksymästä pormestariohjelmasta vuosille 2025-2029 ja kaupunginvaltuuston 14.2.2022 hyväksymästä kaupunkistrategiasta. Lisäksi kehittämissuunnitelma sisältää perustoiminnan tavoitteita.

Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Kestävällä kaupunkirakenteella edistämme kaupungin ilmastotavoitteita, viihtyisyyttä ja asumisen laatua sekä kaupunkilaisten hyvinvointia. Kaupunkia kehitettäessä varmistamme, että luontoa ja lähimetsiä löytyy myös kaupunkirakenteen sisältä.

MAL-sopimukseen pohjautuen laadimme Kaupunkiseutusuunnitelman ja edistämme muita sopimukseen kirjatun sekä seudun että Turun kaupungin tavoitteita.

Vahvistamme kaupunkikehityksen kohdistamista Varisuo-Sataman kehityskäytäväalueelle ja houkutteleville merellisille ranta-alueille. Kehityskäytävällä tavoitellaan alueiden välistä sosiaalista tasapainoa ja siinä tulee huomioida niin asuminen, työpaikat, palveluverkko kuin matkailun vetovoimakohteet ja ylipäättään viihtyisän ja sujuvan arjen kestävä kaupunki.

Edistämme kiinteistökehitysohjelman ja kaavoitusohjelman mukaisia strategisia kehityshankkeita, kuten Tie-depuistoa, Matkakeskusta sekä Linnanniemeä asetettujen tavoitteiden ja ohjelmien mukaisesti. Merikaupunkivision pohjalta laadimme osayleiskaavan Länsi-Turkuun. Valmistelemme keskustan toimenpideohjelman, johon kootaan ja aikataulutetaan keskusta-alueen keskeisimmät kehityshankkeet. Samalla viimeistelemme keskustan liikennesuunnitelman. Lisäksi pyrimme edistämään kaupungin maanhankintaa tulevaisuuden strategisista painopisteistä.

Tuemme yritysten sijoittumista Turkuun aktiivisella vuoropuhelulla, monipuolisilla kehittyvillä kumppanuuksilla sekä elinvoimaa tukevalla riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tontti- ja toimitilatarjonnalla.

Päivitämme asunto- ja maapoliittiset periaatteet, jolla tähtäämme suunnitelmalliseen ja pitkän aikavälin asuntopolitiikkaan. Edistämme asemakaavoituksella ja tontinluovutuksella kohtuuhintaisen asuntotuotannon hyvää määrällinen ja laadullinen toteutus alueiden erityispiirteet huomioiden asuinalueiden tasapainoisen kehityksen edistämiseksi ja segregaaion ehkäisemiseksi.

Turku haluaa houkutella lapsiperheitä hyvillä palveluilla ja viihtyisällä ympäristöllä. Pyrimme lisäämään perheasuntojen määrää ja pientaloalueiden kaavoitusta. Monimuotoista asuntotuotantoa edistämme lisäämällä kohtuuhintaista asumista sinne, missä sitä on suhteellisesti vähän ja pyrimme edistämään markkinaehtoista asumista erityyppisille asuinalueille.

Asuntopolitiikassa otetaan huomioon myös erityisryhmät. Olemme aktiivinen kumppani erityisryhmien, kuten ikääntyneiden ja vammaisten asumisen edistämiseksi. Opiskelijakaupunkina Turku huolehtii, että kaupungissa on riittävästi opiskelijoille suunnattuja asuntoja.

Hyvä liikenteellinen saavutettavuus on strateginen menestystekijä Turulle ja koko kaupunkiseudulle. Liikenteen sujuvuus tai sujumattomuus vaikuttaa käytännössä suoraan kaupungin, asukkaiden, yritysten ja vierailijoiden toimintaedellytyksiin ja tyytyväisyyteen. Se on elinehto sille, että kaupunkiseudun elinvoima ja talous voivat kasvaa ja kehittyä. Turku ja Turun kaupunkiseutu yhdessä ohjaavat omilla päätöksillään tulevaisuutta ja sitä, miten saavutettava ja siis samalla miten menestyvä Turun seutu on. Liikenteellisen saavutettavuuden täytyy olla nyt keskiössä.

Kestävä ja sujuva liikkuminen ovat yksi kasvavan kaupungin avainkysymyksistä. Sillä ratkaistaan kaupungin toimivuus, päästövähennystavoitteiden saavuttaminen, kaupunkitilan viihtyisyys ja liikenneturvallisuus. Sillä vaikutetaan ihmisten terveyteen ja osallisuuteen. Panostamme myös liikkumisen esteettömyyteen. Turun joukkoliikenteen on oltava käyttäjälleen luotettavaa, edullista ja toimivaa. Keskeiset palvelut ovat mahdollisimman monen asukkaan saavutettavissa joukkoliikenneyhteyksin. Joukkoliikenteen kehittämisessä kuulemme käyttäjiä. Kehitämme joukkoliikennekäytävää välillä Varissuo-Satama sekä liikennettä ja liikenneolosuhteita Turun kaupungin kestävän kaupunkiliikkuksen suunnitelman (SUMP) ja kestävän kaupunkilogistikan suunnitelman (SULP) mukaisesti. Liikenne ei noudata kuntarajoja. Turku osallistuu aktiivisesti kaupunkiseudun kestävän liikkumisen kehitystyöhön.

Varsinais-Suomessa ei ole tällä hetkellä lähijunaliikennettä. Mahdollista lähijunaliikennettä selvitetään Varsinais-Suomen radanvarsikunnissa Turun johdolla. Maakunnan sisäinen tai maakuntien välinen lähijunaliikenne tarjoaisi Turulle mahdollisuuden vahvistaa asemaansa elinvoimaisena ja saavutettavana keskuksena, joka tukee alueen kestävä kehitystä ja kilpailukykyä. Lähijunaliikenne on osa laajempaa strategista kehitystä, joka tukee kaupungin ja maakunnan tavoitteita. Edistämme lähijunaliikenteen käynnistymistä yhteistyössä työssäkäyntialueen muiden kuntien kanssa ja huomioimme

mahdollisten lähijuna-asemien sijoittumisen kaavoituksessa.

Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Kaupunkitasolla tehtävä ilmastotyö on pohja Suomen ilmastotoimille. Turun hiilineutraalisuus 2029-tavoitteesta pidetään kiinni. Päästövähennyksiä tehdään määrätietoisesti kaikilla sektoreilla. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus tekee töitä sen eteen, että kaupungin toiminta muuttuisi ilmastopositiiviseksi vuoteen 2035 mennessä. Pyrimme myös tehostamaan liikenteen päästöjen vähentämistä ilmastotavoitteen saavuttamiseksi. Samanaikaisesti päästöjen vähentämisen kanssa Turku varautuu ilmastomuutokseen mahdollisimman kattavasti ja kaupunkia kehitetään muutoksen paremmin kestäväksi.

Turku pyrkii luontopositiiviseksi kaupungiksi. Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on globaali uhka ilmastomuutoksen ohella. Alueellisesti monimuotoisuuden heikkenemistä torjumme paikallisia luontotyyppejä huomioimalla ja suojelemalla. Turku on hyväksynyt vuonna 2024 Luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO), jonka toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu ohjelman mukaisesti. Alkaneella pormestarikaudella yksi LUMO:n merkittävimmistä toimenpiteistä on erillisen luonnonsuojeluohjelman hyväksyminen ja sen toteuttaminen asteittain 2030-luvulle saakka.

Saaristomeren suojelu on yksi valtuustokauden painopistealueista. Käytännön toimenpiteinä Turku jatkaa Saaristomeren-ohjelman alueellista yhteistyötä ja tavoittelee toimenpiteiden rahoituksen, vaikuttavuuden ja skaalautuvuuden kestävää toteutumista. Turku sitoutuu ottamaan saariston ainutlaatuisen luonnon ja monimuotoisen biosfäärin huomioon kaikissa siihen liittyvissä päätöksissään. Saaristomeren kuormitusta on vähennettävä alueellista osaamista hyödyntämällä ja kaupungin omilla toimilla yhteistyössä alueen kuntien ja Varsinais-Suomen liiton ja valtion kanssa. Turku edistää kestävää Saaristomeren matkailua osana elinvoimansa vahvistamista. Turku ja Helsinki ovat vuonna 2024 hyväksyneet nykyisen Itämerihaasteen toimenpideohjelman seuraavalle viisivuotiskaudelle ja haasteen toimenpiteiden toteuttaminen jatkuu Turun kaupungilla omana työnä sekä yhteistyökumppaneiden kanssa.

Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Turku on Suomen eriytynein kaupunki. Asuinalueiden eriytyminen vaikuttaa niin kouluihin, asuinalueiden houkuttelevuuteen kuin sosioekonomiseen rakenteeseen ja hyvinvointiin. Segregatiokehitystä ei ratkaista yksittäisillä toimilla, vaan se on useiden toimenpiteiden summa.

Kaupunkitasoisella mahdollisuuksien asunto- ja maankäyttöpolitiikalla edistämme monimuotoista asumista eri puolilla kaupunkia eri ikäryhmille ja eri elämäntilanteissa oleville kaupunkilaisille, jotta Turussa jokainen asuinalue on hyvä asuinalue. Asuinalueiden eriytymistä puromme asuntopolitiikan, maankäytön ja kestävästä kaupunkiliikkumisen keinoin huomioiden asuinalueiden erityispiirteet.

Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisen kohtelun kokemus on keskeinen hyvän elämän perusta. Kuuntelemme asukkaita, kohtaamme heidät ja tarjoamme keinoja osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon vaikuttamiselinten, kansalaispaneelien ja asukasbudjetoinnin avulla.

Turussa jokaisella on oikeus omaan kotiin. Turku on sitoutunut asunnottomuuden puolittamiseen vuoteen 2027 mennessä. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus osallistuu asunnottomuuden vähentämistoimiin yhteisvaikuttavan ohjauksen kanssa tiiviissä yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa.

Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Turku tarvitsee elinvoimaisia yrityksiä, työpaikkoja, innovaatioita ja investointeja. Yritystoiminnan käynnistämisen tulee olla Turussa mahdollisimman sujuvaa. Varmistamme yritysten sijoittumis- ja tonttikysymyksiin luodun toimintamallin käyttöönoton yhdessä elinvoiman palvelukokonaisuuden kanssa.

Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Turku tarvitsee elinvoimaisia yrityksiä, työpaikkoja, investointeja ja innovaatioita kasvaakseen. Turun talouden kannalta keskeistä on positiivisesti kehittyvä talous, onnistunut työllisyydenhoito ja yrityspalvelut. Kaupunki on aktiivinen toimija TKI-rahoituksen saamiseksi alueelle yhteistyössä yritysten ja korkeakoulujen kanssa.

Läntiset yhteydet ovat ratkaisevan tärkeitä sekä kansallisesti että alueellisesti. Turku edistää Länsirataa osana Suomen monipuolisempien länsiyhteyksien mahdollistamista ja toimii Länsiradan hankeyhtiön aktiivisena osakkaana.

Vetovoimainen ja kestävä matkailu vahvistaa Turun elinvoimaa. Saariston ja laajemminkin merellisyyden luonto- ja matkailuarvot huomioidaan kaupunkisuunnittelussa ja elinvoimatyössä. Matkailupotentiaalin kasvattamisessa on tärkeää huolehtia saavutettavuudesta, korostaa merellisyyttä, luoda ympärivuotista kiinnostusta ja tuoda esiin ruoka- ja ravintolakulttuuria.

Turku kulkee kohti tulevaisuutta yhdessä kumppaneidensa kanssa. Yhteistyö ja kumppanuus ovat Turulle tärkeitä toimintatapoja. Teemme arjessa jatkuvaa

yhteistyötä alueen kuntien, Varsinais-Suomen liiton, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Kansallisesti Turun läheisimpiä kumppaneita ovat suuret kaupungit. Kansainvälinen yhteistyö on Turulle luonteva viitekehys, jossa kaupunki toimii aktiivisesti.

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat yksi Turun tärkeimmistä voimavaroista. Kaupunkiympäristön palvelukokonaisuus on aktiivinen kumppani korkeakoulujen ja yritysten kanssa. Edistämme yhteisiä tutkimus- ja kehittämissankkeita ja tavoittelemme ulkoista rahoitusta hankkeisiin.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Talouteen liittyvät lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Vaikutus käyttö-talouteen 2026
Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta	Toimintatuottojen tuloarvion tarkistus (joukkoliikenne)	-1 300 000

Pormestariohjelman toimenpiteet

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
68	3.2 Pansion koulun tilanne ratkaistaan. Peruskorjausvaihtoehdossa tehdään lisäksi lisätiloja muille palveluille, kuten nuoriso- ja asukastoiminnalle.	Valmistellaan tarvittavat asemakaavanmuutokset Pansion koulun hankesuunnitelman pohjalta.
69	3.3 Asukkaita osallistetaan eri kieliryhmät huomioiden. Kaupungin viestintä on kaksikielistä. Kehitetään moni-, selko- ja englanninkielistä viestintää ja varmistetaan saavutettavan viestinnän riittävä taso.	Selvitetään mahdollisuutta tarjota ympäristöterveyden palveluita eri kieliryhmät huomioiden.
70	3.4 Asunnottomuuden vähentämiseksi jatketaan yhteistyötä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa. Asunnottomuuden poistamiseen tähtäävän yhteistyöverkoston toimintaa jatketaan.	Asunnottomuuden ennaltaehkäisy kytketään osaksi asuntopolitiikkaa. Määräaikaisen hankkeen päättyessä määritetään asumisneuvonnan järjestämistapa yhdessä yhteisvaikuttavan johtamisen kanssa.
71	3.4 Köyhyyttä torjuva ja asunnottomuuden poistava kaupunki	TVT Oy:lle osoitetaan tontteja, joilla puretaan segregatiota ja turvataan riittävä tavoitteiden mukainen kohtuuhintainen asuntotuotanto.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
72	4.2 Kehitetään yritysten kehittämisspalveluja ja alkan yrittäjän palveluja sekä sujuvoitetaan edelleen lupaprosesseja. Aloittaville yrittäjille tarjotaan neuvontapalveluita monikielisesti.	Sujuvoitetaan yrityksille suunnattuja palveluprosesseja rakennusvalvonnassa, ympäristöterveydessä ja ympäristönsuojelussa.
73	4.3 Kaupungin hankinnoissa huomioidaan myös pienten yritysten mahdollisuus osallistua kilpailutuksiin.	Tehdään pienhankintoja ja toteutetaan puitesopimuskumppanuutta kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden eri palvelu- ja vastuualueilla.
74	4.3 Varmistetaan sujuvat ja oikea-aikaiset yrityspalvelut määrittelemällä yrityksille selkeä palvelulupaus, joka sisältää sujuvat lupapalvelut, palvelukonseptit ja aikataulut.	Varmistetaan yritysten sijoittumis- ja tonttikysymyksiin luodun toimintamallin käyttöönotto yhdessä elinvoimapaalveluiden, tonttipalveluiden, kaavoituksen, kiinteistönmuodostuksen sekä rakennus- ja ympäristöluvituksen kanssa.

5. Asuminen, maankäyttö ja liikkuminen kestävän ja kehittyvän kaupungin perustana

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
75	5.1 Kaupungin historialliset arvot ja kulttuuriympäristön erityispiirteet huomioidaan kaupunkikehityksessä entistä paremmin.	Kaavoituksessa huomioidaan kaupungin historialliset arvot ja kulttuuriympäristön erityispiirteet.
76	5.1 Laaditaan valtuustokauden ajalle keskustan kehittämisen toimenpideohjelma, jonka osana hyväksytään myös keskustan liikennesuunnitelma.	Laaditaan keskustan kehittämisen toimenpideohjelma. Edistetään keskustan liikennesuunnitelman toteuttamista.
77	5.1 Toteutetaan Tiedepuiston ja Merellisen Turun visioita.	Edistetään Kupittaa kärjen, Itäharjun liittymän ja Voimakadun asemakaavoja sekä niiden toteutusta. Varmistetaan Taito-kampuksen toteutus. Edistetään merellisen Länsi-Turun osayleiskaavaa.
78	5.1 Uusia asuinalueita rakennettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää.	Uusia asuinalueita kaavoitettaessa säilytetään olemassa olevaa kaupunkivihreää.
79	5.1 Viheralueiden määrää pyritään lisäämään osana kestävää ja houkuttelevaa kaupunkiympäristöä.	Kaavoituksessa säilytetään viheralueiden määrää osana kestävää ja houkuttelevaa kaupunkiympäristöä.
80	5.1 Viihtyisyyden ja vehreyden lisäämiseksi otetaan kaavoituksessa käyttöön 3-30-300-tavoite, jossa uusien alueiden suunnittelu aloitetaan lähtökohdasta, että jokaisesta ikkunasta näkyy vähintään kolme puuta, latvuspeittävyys on 30 % ja viheralueelle on matkaa enintään 300 metriä.	Luodaan käytännöt miten 3-30-300 periaatetta toteutetaan ja testataan käytäntöä vähintään kahdessa kaavahankkeessa.
81	5.2 Lisätään kumppanuuskaavoitusta hallitusti. Eriyisesti edistetään kumppanuuskaavoituksella konserniyhteisöjen toteuttamaa, valtion tukemaa asuntotuotantoa.	Yksityisten maanomistajien ja konserniyhtiöiden kaavahankkeita toteutetaan kumppanuuskaavoituksella hyödyntäen kaupungin kilpailuttamia puitesopimuskonsultteja. Tavoitteena on lisätä konsulttien käyttöä kaavojen valmistelussa. Kaavoituksen puitesopimus kilpailutetaan 2026 vuonna 2027 alka- valle kaudelle.
82	5.2 Lisätään pientalotonttien tarjontaa.	Täydennysrakentamisselvityksen (kh 11.9.2023 § 334) toteuttamisen lisäksi kaavoitetaan uusia pientaloalueita. Vuonna 2026 on tarkoitus hyväksyä Jäkärlän Kailan, Kaarningon ja Kaistarniemi III jatko asemakaavat.
83	5.2 Puretaan segregatiota maankäytön ja kaavoituksen keinoin.	Luodaan ajantasainen tietopohja asumisen tavoitteiden asettamisen pohjaksi. Päivitetään asunto- ja maapolitiikan periaatteita laajentamalla ohjausasiakirjan asuntopolitiikkaosuutta merkittävästi. Asuntopolitiikassa otetaan huomioon myös erityisryhmät. Lisätään kohtuuhintaista asumista sinne, missä sitä on suhteellisesti vähän ja pyritään edistämään markkinaehtoista asumista eriytyneimmille asuinalueille. Varmistetaan monimuotoinen asuntotuotanto jo kaavoitusprosessin alussa.
84	5.3 Edistetään paikallisjunaliikenteen käynnistymistä yhteistyössä työssäkäyntialueen muiden kuntien kanssa ja huomioidaan mahdollisten paikallisjuna-asemien sijoittuminen kaavoituksessa.	Lähijunatyössä selvitetään palvelutasotarpeet ja niiden kustannukset vuonna 2025. Turku päättää osallistumisestaan.
85	5.3 Kestävän kaupunkiliikkuksen ohjelman toimenpiteiden toteutumista seurataan ja resurssit turvataan. Kulikutapajakauman muutosta edistäviä toimia toteutetaan ja seurataan.	SUMP ja Sulp toimenpiteet. Tehdään toimintasuunnitelma. Toteutetaan toimenpiteitä suunnitelman mukaisesti mm. kaavoituksessa ja liikennesuunnittelussa. Laaditaan kuormauspaikkaverkoston yleissuunnitelma. Tehdään liikenteen datan kehittämisen tiekartta.
86	5.3 Lisätään liityntäpysäköintimahdollisuuksia seudullisena yhteistyöhankkeena kaupunkialueen	Toteutetaan Turun sisällä vähintään yksi liityntäpysäköintipaikka (tarkoitus että ovat yksinkertaisia

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
	ruuhkien hillitsemiseksi ja joukkoliikenteen käytön helpottamiseksi.	paikkoja). Liityntäpysäköinnistä on selvityksiä seudulla ja myös Föli-alueelle tarvitaan toteutusta.
87	5.3 Ohjelmoidaan pyöräilyn tavoiteverkon 2035 toteuttaminen.	Laaditaan pyöräilyverkon tavoiteverkon toteutusai-kataulu yhteistyössä Infrapalveluiden kanssa.
88	5.3 Ratkaistaan Matkakeskuksen toteutus.	Ratkaistaan Matkakeskuksen hankekehityskilpailu ja käynnistetään valitun kumppanin kanssa alueen asemakaavoitus.
89	5.3 Runkolinjastouudistuksen onnistumista seura-taan ja uudistuksesta tehdään vaikutusarvio, jonka pohjalta kehittämistä jatketaan.	Seudullinen joukkoliikenne analysoi runkolinjasto-uudistuksen vaikutukset.

6. Kunnianhimoinen ilmasto- ja luontokaupunki Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
90	6.1 Turun hiilineutraaliustavoite 2029 toteutetaan ja päästövähennyksiä tehdään kaikilla sektoreilla.	Joukkoliikenteen sähköistyminen jatkuu. Toteute-taan SUMP:in ja SULP:in toimintasuunnitelmaa. Toimeenpannaan sähkölatauksen yleissuunni-telma. Kaavoituksessa kaikista valmisteltavista ase-makaavoista tehdään ilmastovaikutusten arvio ja merkittävistä kaavoista myös vähähiilisyyden arvi-ointi Planect-työkalulla. Asemakaavoista löytyy useita kaavamääräyksiä, joilla edistetään hiilineut-raalisuustavoitetta. Rakennusvalvonta valvoo 1.1.2026 voimaan tulevan rakentamislain perus-teella uudisrakentamisen rakennusluokkakohtaisten hiilijalanjäljen raja-arvojen noudattamista.
91	6.2 Itämeri-toimenpideohjelman toteuttamista jatke-taan, ja sen etenemisestä raportoidaan päättäjille.	Hulevesien laadun ja määrän seuraamiseen liittyvä TUKHUK-hanke yhdessä Turun Ammattikorkea-koulun kanssa jatkuu. Roskaantumisen hillinnän ohjelman valmistelu alkaa. Itämerikadun konseptin toteutus alkaa.
92	6.2 Kaupungin omistamien maa-alueiden aiheutta-maa ravinnekuormitusta vähennetään suunnitel-mallisesti.	Tarkastetaan ja päivitetään viljelyvuokrauksia kos-kevat maanvuokrasopimusehdot ravinnekuorman vähentämiseksi.
93	6.3 Osana LUMO-ohjelmaa Turkuun perustetaan vähintään yksi uusi luonnonsuojelualue valtuusto-kauden aikana.	Osana Lumo-ohjelmaa on valmistelussa luonnon-suojelualueohjelma, joka tuodaan päätöksentekoon vuonna 2026. Ohjelmassa esitetään perustettavat uudet luonnonsuojelualueet Lumo-ohjelmassa mai-nittuun suojelutavoitteeseen pääsemiseksi.
94	6.3 Toteutetaan kaupungin vuosien 2023–2029 LUMO-ohjelma ja turvataan ohjelman toteuttami-selle riittävät resurssit.	Luonnonsuojelualueohjelma valmistuu päätöksen-tekoa varten. Vieraslajitorjuntatyö kaupungin alu-eilla jatkuu. Luontotyyppiselvitysten laadinta jatkuu. Vedenalaisten luontotyyppien selvittäminen kau-pungin hallinnoimilla vesialueilla jatkuu. Valosaas-teselvitys teetetään. Lumon toimenpiteitä toteute-taan Kypassa ympäristönsuojelussa ja kaavoituk-sessa sekä Karatissa viherympäristön sekä katu-ympäristö ja kaupunkivedet kunnossapidossa.
95	6.3 Valmistellaan seuraava LUMO-ohjelma vuosiksi 2030–2038 ja kytetään se vahvemmin kaupungin kaikkeen toimintaan.	Lumo-ohjelman päivittäminen aloitetaan vuoden 2028 aikana.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
96	7.1 Kaupunki tekee arjessa jatkuvaa yhteistyötä alueen kuntien, Varsinais-Suomen liiton, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.	Turku on aktiivinen Turun kaupunkiseudun saavutettavuusyhteistyössä. Turku kehittää kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä sekä vuorovaikutusta liikenteellisen saavutettavuuden asioissa kaikki liikennemuodot huomioiden. Tehdään läheistä hankeyhteistyötä seudullisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti sekä haetaan kansallista ja EU-rahoitusta. Käynnistetään liikenteellisen saavutettavuuden ohjausasiakirjan laatiminen kaupunkiseudun sisällä.
97	7.1 Kaupunki tekee arjessa jatkuvaa yhteistyötä alueen kuntien, Varsinais-Suomen liiton, Turun kaupunkiseudun kuntayhtymän, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, yritysten ja elinkeinoelämän järjestöjen sekä oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa.	Turun kaupunkiseudulle valmistellaan yhteistyössä muiden kuntien ja toimijoiden kanssa kaupunkiseutusuunnitelmaa ja seudun liikennejärjestelmäsuunnitelmaa (ns. seutu-SUMP). Varhan kanssa tehdään yhteistyötä palveluverkon sijoittumisasioissa, erityisryhmien asumis- ja asunnottomuusasioissa.
98	7.1 Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat yksi Turun tärkeimmistä voimavaroista, ja kaupunki on aktiivinen kumppani korkeakoulujen ja yritysten kanssa.	Kaupunkiympäristö osallistuu Tiedepuiston kärkihankkeen jatkotoimenpiteiden edistämiseen (mm. triple-helix, start-up-yhteisön sijoittuminen). Luodaan tutkimuksen yhteistyöfoorumi korkeakoulujen kanssa. Kaupunkitutkimusohjelmaa hyödynnetään kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden tutkimustarpeiden toteuttajana.
99	7.0 Saariston ja laajemminkin merellisyyden luonto- ja matkailuarvot huomioidaan kaupunkisuunnittelussa ja elinvoimatyössä.	Saariston ja laajemminkin merellisyyden luonto- ja matkailuarvot huomioidaan kaupunkisuunnittelussa, mm. kaupunkiseutusuunnitelman ja Länsi-Turun osayleiskaavan valmistelussa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	44 852	45 551	48 535
Valmistus omaan käyttöön	90	80	80
Toimintamenot	-23 684	-26 694	-28 632
TOIMINTAKATE	21 258	18 937	19 983
Muutos-%		-10,9	5,5

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalouden	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	343	487	512
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-359	-454	-478
TOIMINTAKATE	-16	33	34
Muutos-%		303,4	4,6

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-95	-99	-100
TOIMINTAKATE	-95	-99	-100
Muutos-%		-4,9	-0,3

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	40 343	45 656	49 886
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-64 162	-73 889	-84 571
TOIMINTAKATE	-23 819	-28 232	-34 684
Muutos-%		-18,5	-22,9

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Kaupunkiympäristölautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	743	600	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-4 625	-5 198	-3 173
TOIMINTAKATE	-3 882	-4 598	-3 173
Muutos-%		-18,5	31,0

Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-0	-34	-7
TOIMINTAKATE	-0	-34	-7
Muutos-%		-7 678,5	80,8

Rakennus- ja lupalautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	0	-1	0
TOIMINTAKATE	0	-1	0
Muutos-%			100,0

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	1 218	1 000	1 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-223	-491	-356
TOIMINTAKATE	995	509	644
Muutos-%		-48,9	26,7

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kaupunkiympäristölautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-53	-343	-200
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-53	-343	-200
Muutos-%		-542,3	41,7

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-647	-440	-440
Rahoitusosuudet	341	260	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	307	-180	-440
Muutos-%		-158,6	-144,4

Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602, 16020, Kh/Tilaomaisuus 1603 ja Kh/Infraomaisuus 1604, 16040, 16041
1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Pysyvien vastaavien luovutustu- loista saatavat myyntivoitot (Kh/maaomaisuus)	18 909	18 177	9 500	9 500	9 500
Pysyvien vastaavien luovutustu- loista saatavat myyntivoitot (Kh/tila- omaisuus)	13 500	0	0	0	0
Maankäyttösopimuskorvaukset (Kh/maaomaisuus)	10 500	20 000	10 000	10 000	10 000
Pilaantuneiden maa-alueiden kun- nostuskustannukset (Kh/maaomai- suus ja Kh/infraomaisuus)	8 800	6 800	6 800	6 800	6 800

Kiinteän omaisuuden hankinnat (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Maaomaisuus, kh	3 500	3 500	6 400	3 500	3 500

Pysyvien vastaavien luovutustulot (Palvelutilaus Kh/Maaomaisuus 1602 ja Kh/Tilaomaisuus), 1 000 €

Tunnusluku	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026	Taloussuun- nitelma 2027	Taloussuun- nitelma 2028	Taloussuun- nitelma 2029
Maanmyyntitulot, kh	20 409	57 485	10 000	10 000	10 000
Tilaomaisuuden myyntitulot, kh	13 500	0	0	0	0

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Suomenkielisten lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Ruotsinkielisten lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Kuvaus toiminnasta

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden tavoitteena on toteuttaa korkeatasoisia ja laadukkaita kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön palveluja lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi kaupunginvaltuuston hyväksymän strategian sekä pormestariohjelman mukaisesti. Tavoitteena on suunnitella, ohjata ja johtaa toimintaa ja taloutta sekä lasten ja nuorten palveluihin suunnattuja resursseja yhtenä kokonaisuutena kaupunkitasoisesti.

Laadukkaan kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön perustana on henkilöstö, jonka osaamista vahvistetaan ja jonka osaamisen kehittämiseen kohdennetaan resursseja.

Varhaiskasvatusta järjestetään kaupungin omissa päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimena varhaiskasvatuksena. Kaupungin ohjaamaa ja valvomaan yksityistä varhaiskasvatusta hankitaan pääsääntöisesti palvelusetelillä. Yksityiset palveluntuottajat tuottavat varhaiskasvatusta päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoitoa ja perhepäivähoitoa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa ja koulujen yhteydessä. Esiopetusta ostetaan myös yksityisiltä palveluntuottajilta.

Perusopetusta järjestetään perusopetuslain ja opetus-suunnitelman mukaisesti oppivelvollisille. Turun kaupungissa on erikoisluokkatoimintaa mm. kielissä, matematiikassa, liikunnassa, musiikissa ja kuvataiteessa. Perusopetuksen järjestämisessä keskeistä on lähikouluperiaatteen toteutuminen, joka näkyy esimerkiksi uusien koulurakennusten sijoittamisessa asuinalueille. Tämä vähentää merkittävästi koulukuljetusten määrää ja vaikuttaa osaltaan lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Lukiokoulutusta järjestetään lukiolain ja opetussuunnitelman mukaisesti. Lukiokoulutusta annetaan suomenkielisenä Turun kaupungin viidessä päivälukiossa ja Turun iltalukiossa, ruotsinkielisenä Katedralskolan i Åbossa sekä englanninkielisenä Turun kansainvälisessä koulussa. Erityinen koulutustehtävä Turun lukiolla on Kerttulin lukiossa (urheilu- ja ICT-linjat), Puolalanmäen lukiossa (musiikkilinja), Turun klassillisessa lukiossa (Ilmaisulinja) ja Turun Suomalaisen Yhteiskoulun

lukiossa (meri- ja luonnontiedelinjat) sekä lisäksi Turun Normaalikoulussa (IB-linja).

Ammatillinen koulutus (Turun ammatti-instituutti) tarjoaa perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutusta sekä niiden osia ja muuta koulutusta suomeksi. Ruotsiksi tarjotaan kahta perustutkintokoulutusta. Turun ammatti-instituutille on myönnetty tutkinnon järjestämislupa myös englanninkieliseen ravintola- ja catering-alan perustutkintoon sekä pudistuspalvelualan tutkintoon. Lisäksi ammatillinen koulutus tarjoaa tutkintoon valmentavaa koulutusta, aikuisten perusopetusta ja vankilaopetusta.

Toteutamme yhteistyössä Suomen Urheiluopiston Kannatusosakeyhtiön kanssa liikuntaneuvojakoulutusta. Palvelualue on myös seudun suurin oppisopimuskoulutusten solmija. Turun työväenopistoissa tarjotaan vapaan sivistystyön lain mukaisesti opetusta suomeksi ja muilla kielillä Turun suomenkielisessä työväenopistossa ja Åbo svenska arbetarinstitutissa ruotsin kielellä. Turussa toimii lisäksi muita koulutuksen järjestäjiä, jotka tarjoavat perusopetusta tai toisen asteen opetusta ja osaltaan tukevat kaupungin koulutustehtävää. Yhteistyö turkulaisten korkeakoulujen kanssa on tiivistä.

Nuorisotyön palvelualue luo edellytykset nuorisotyölle ja -toiminannalle järjestämällä ja tuottamalla nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja nuorisolain mukaisesti. Tavoitteena on vähentää yksinäisyyttä ja ulkopuolisuuden tunnetta, tukea nuorten osallisuutta ja vahvistaa nuorten yhdenvertaista asemaa eri yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Nuorisotyötä tehdään yhteistyössä muiden nuorille palveluja tuottavien viranomaisten, nuorten, heidän perheidensä, nuorisovaltuuston, seurakuntien ja muiden nuorisotyötä tekevien tahojen kanssa. Palvelualueen vastuualueet ovat kohdennettu nuorisotyö, kulttuurinen nuorisotyö ja harrastaminen sekä monimuotoisten toimintaympäristöjen nuorisotyö.

Toimintaympäristön muutokset

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus sekä lautakunnat (suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden sekä ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta) aloittivat toimintansa 1.6.2025 kaupunginvaltuuston hyväksymien Uuden Turun periaatelinjausten vuosille 2025–2029 mukaisesti. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuus koostuu yhteensä kuudesta entisen kasvatuksen ja opetuksen sekä nuorisotyön palvelualueesta. Uusi palvelukokonaisuus tuo yhteen ja näkyväksi lapsiin ja nuoriin kohdistuvat resurssit, joita ohjataan ja johdetaan kaupunkitasoisesti. Tavoitteena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia entistä tehokkaammin sekä vahvistaa yhteisvaikuttavaa ihmiskeskeistä ja asiakaslähtöistä johtamista Turun kaupungissa.

Valtuustokaudella 2025–2029 käynnistetään varhaiskasvatus-, perusopetus- ja nuorisotyön yhteisen alueellisen organisoitumismallin kehittäminen ja toimeenpano. Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuteen kuuluvat varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä nuorisotyön palvelualueet on jaettu 1.6.2025 alkaen neljään yhdenmukaiseen alueeseen. Aluejako perustuu neljään palveluiden saavutettavuuden näkökulmasta lähes samansuuruiseen ja -kaltaiseen alueeseen (n. 50 000 asukasta, n. 8 koulua ja n. 12 päiväkotia). Alueet ovat eteläinen, läntinen, pohjoinen ja itäinen alue.

Alueellisen organisoitumismallin tavoitteena on kyetä ottamaan huomioon erilaisten ilmiöiden, kuten kaupunginosien eriarvoistumisen ja väestörakenteen muutosten, vaikutukset turkulaisten lasten ja nuorten arkeen sekä kohdentamaan toimenpiteitä ja taloudellisia resursseja lasten ja nuorten hyvinvointia edistäviin palveluihin aiempaa paremmin. Rakenteellinen muutos lisää henkilökunnan hyvinvointia sekä selkeyttää toimijoiden vastuita ja rooleja. Toimintamalli vahvistaa myös yhteisvaikuttavaa tiedolla johtamisen toimintakulttuuria kaupungissa.

Ruotsinkieliset palvelut toimivat omana kokonaisuutena, mutta osallistuvat omalta osaltaan aluemallin kehittämiseen. Ruotsinkieliset palvelut eivät toimi lähikouluperiaatteella samalla tavalla kuin suomenkielinen, koska oppilaat tulevat myös seutukunnasta.

Kaupungin asukasluvun ennustetaan jatkavan kasvuaan maahanmuuton seurauksena. Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lasten ja nuorten määrän ennustetaan kasvavan suomen- ja ruotsinkielisten lasten ja nuorten määrän vähentyessä. Tämä lisää lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen kysyntää tulevana vuosina. Palveluiden kysyntä vaihtelee jatkosakin kaupungin eri alueiden välillä. Palvelutarjonnan entistä tarkempi alueellinen väestötietoon pohjautuva

suunnittelu ja toteuttaminen auttaa kohdentamaan resursseja tarkoituksenmukaisemmin tilanteessa, jossa valtionosuudet ja -avustukset kasvatuksen, opetuksen ja nuorisotyön palvelujen tarjoamiseen ja kehittämiseen vähenevät.

Ammatillisen koulutuksen kysyntään vaikuttaa väestönkasvun lisäksi Turun seutukunnan yritysten osaamistarpeiden ja työllisyystilanteen kehittyminen, joita vastaavia koulutuskokonaisuuksia ja -palveluja ammatillinen koulutus tarjoaa yhteistyössä kaupungin työllisyys- ja yrityspalvelujen kanssa. Kaupungin kansainvälistyminen ja maahanmuuttajaväestön kotoutumista tukevien palvelujen kasvava tarve vaikuttaa erityisesti ammatillisen koulutuksen, kuin myös muiden lasten ja nuorten palvelujen, kysyntään. TE2024-uudistus mahdollistaa nuorisotyön sekä koulutuksen ja elinkeinoelämän toimijoiden välisen entistä tiiviimmän yhteistyön nuorten työelämävalmiuksien vahvistamiseksi ja työllistymisen edistämiseksi.

Oppilas- ja opiskelijamäärien kasvaessa ovat erityisesti peruskoulujen ja lukioden tilat käyneet paikoitellen niin ahtaiksi, etteivät ne enää takaa työrauhaa tai erilaisten oppijoiden huomioimista parhaalla mahdollisella tavalla. Toimivien, monikäyttöisten tilojen puute ja tilojen korjaustarve vaikuttavat arjen sujuvuuteen aina varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Koulujen ja päiväkotien peruskorjaaminen jatkuu edelleen. Sen seurauksena moni koulu ja päiväkoti joutuu toimimaan väistötiloissa tulevina vuosina. Peruskorjaukset ja niistä mahdollisesti aiheutuvat väistötilaratkaisut nostavat palvelukokonaisuuden kustannuksia.

Huonokuntoisia koulu- ja päiväkotirakennuksia korvataan myös uudisrakennuksilla. Tavoitteena on, että tilat ovat monikäyttöisiä ja mahdollistavat esimerkiksi lasten ja nuorten harrastus- ja kerhotoiminnan päiväkotijäsenien koulupäivän jälkeen ”koulu alustana” -toimintamallin mukaisesti. Osa rakennuksista tuleekin lähtökohtaisesti olemaan monitoimitaloja, joissa lasten ja nuorten palvelut toimivat samoissa tiloissa muiden alueen asukkaiden hyvinvointia tukevien kaupungin palvelujen, kuten esimerkiksi kirjasto- ja liikuntapalvelujen, kanssa. Uusia tiloja suunnitellaan päiväkotien ja koulujen henkilöstön, rakennuttajien sekä kaupungin ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa yhdessä.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus vaikeuttaa perustehtävän toteuttamista. Erityisesti pulaa on varhaiskasvatuksen opettajista ja erityisopettajista. Varhaiskasvatuslakiin viime vuosina tehty henkilöstörakennetta ja kelpoisuuksia koskevat säädösmuutokset sekä varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimisen tuen lakimuutokset vaikuttavat rekrytointitarpeeseen.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen lakimuutos sekä päivitetyt esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ja aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet astuivat voimaan elokuussa 2025. Uuden lain velvoitteet muuttavat oppimisen tuen käytäntöjä ja toimintakulttuuria kouluissa merkittävästi ja ne tulevat vaikuttamaan koulujen henkilöstötarpeisiin.

Uusi perusopetuksen painotusopetuksen valinnaisainerakenteen käyttöönottoa jatketaan vaiheittain elokuusta 2025 alkaen tasa-arvorahaa saavissa kouluissa lähikoulujen vetovoiman ja tasa-arvoisten oppimispolkujen turvaamiseksi sekä eriytymiskehityksen vähentämiseksi. Oppilaalle tarjottavien painotuspolkujen teemat ovat: Taiteet ja luovuus, liikunta ja hyvinvointi, kielet ja vaikuttaminen sekä tiede ja teknologia.

Lainsäädännön muutokset koskettavat lähivuosina myös toisen asteen koulutusta. Säädös lukio-opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen astui voimaan elokuussa 2025, ja säädös oppimisen tuen järjestämisestä osana ammatillista tutkintokoulutusta astuu voimaan elokuussa 2026. Ensimmäiset ylioppilastutkinnon taito- ja taideaineiden kokeet järjestetään syksyllä 2029. Korkeakoulujen valintakoeuudistuksen seurauksena keväällä 2026 käyttöön otettavat päivitetyt todistusvalinnan pisteytysmallit vaikuttavat toisen asteen koulutuksen suorittaneiden siirtymiseen jatko-opintoihin.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusmalli uudistuu uuden järjestämisluvan astuessa voimaan vuoden 2026 alusta. Uudessa mallissa tullaan korostamaan opintojen etenemistä ja loppuun saattamista sekä opintojen jälkeistä työllistymistä tai jatko-opintoihin siirtymistä. Opiskelijavuosien laskennallinen osuus rahoituksessa pienenee ja tutkinnoista saatavan rahoituksen osuus nousee. Mikäli Turun ammatti-instituutti valitaan mukaan kansalliseen toiminnanohjauskokeiluun, jonka tavoitteena on vastata alueellisiin työ- ja elinkeinoelämän ja väestön muuttuviin koulutustarpeisiin nykyistä paremmin ja joutavammin, toteutetaan se vuosina 2026–2033.

Nuorisotyötä ohjaa kaupungissa tulevina vuosina valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma 2024–2027, jossa painotetaan nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukemista, osallisuuden vahvistamista, syrjäytymisen ehkäisyä sekä moniammatillista yhteistyötä. Nuorisotyö 2025-uudistukset astuvat voimaan vuoden 2026 alussa. Pääpaino on tulevaisuudessa pääasiallisesti 12–28-vuotiaille nuorille suunnatussa ennaltaehkäisevässä nuorisotyössä. Nuorisotyön roolia kouluyhteisöjen hyvinvoinnin tukemiseksi laajennetaan Turussa uusien koulunuorisotyöntekijöiden aloittaessa työnsä.

Nuorisotyön rakenteita ja palveluverkkoa on kaupungissa uudistettu ja vahvistettu, jotta nuorten tarpeisiin

voidaan vastata entistä paremmin ja yhdenvertaisemmin. Nuorisotilojen palveluverkkouudistuksen toimeenpano (Nuorten neuvontatalo Hjeltin vakiinnuttaminen, yökahvilan jatko, nuorisotyö uusilla asuinalueilla) on parhaillaan käynnissä.

Turun ammatti-instituutin uuden palvelualueiden TAITO-kampuksen rakentaminen etenee osana Kupittaan kärjen kehittämishanketta. Uuden kampuksen käyttöönotto tapahtuu suunnitelmien mukaan elokuussa 2028. Ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen tila- ja palveluverkkoselvitys on käynnissä.

Kansainvälisyys otetaan huomioon kaikilla palvelualueilla mm. kieliluokka- ja kielikylpytoimintaa uudistamalla, lisäämällä mahdollisuuksia opiskella vieraita kieliä sekä kehittämällä lasten ja nuorten englanninkielisten palvelujen tarjontaa. A1-kielen (englanti, saksa, ranska, ruotsi) opetus aloitetaan perusopetuksen ensimmäisellä luokalla. Kansainvälisen koulun opetustoiminta siirtyi elokuussa 2025 Turun yliopistolta kaupungin ylläpidettäväksi ja koulun uusi koulurakennus valmistuu tammikuussa 2026. Koulun yhteyteen avautuu saman vuoden aikana kansainvälinen päiväkotikieli, jonka toimintakieli on englanti. Turun ammatti-instituutilla on järjestämislupa kahteen englanninkieliseen ammatilliseen tutkintoon ja pystyy näin vastaamaan entistä paremmin muunkielisen väestön koulutustarpeisiin. Kaupunki tulee hakemaan myös järjestämislupaa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamiseen, joka on mahdollista elokuusta 2026 alkaen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Opetushallitus julkaisivat EU:n tekoälyasetuksen voimaantulon tueksi keväällä 2025 Tekoäly varhaiskasvatuksessa ja koulutuksessa -suositukset. Tekoälyasetus velvoittaa koulutuksen järjestäjiä linjaamaan ja ohjeistamaan, mihin ja miten tekoälyä voidaan käyttää, vastaamaan tekoälyä hyödyntävien järjestelmien lainmukaisuudesta sekä kouluttamaan henkilöstön, oppilaat ja opiskelijat tekoälyn vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

Digitaalisen opetuksen laajentaminen vaatii edelleen investointeja uudennäköisiin tiloihin ja laitteisiin sekä kaupungin resursoimista opettajien kouluttamiseen tilanteessa, jossa valtionavustukset opettajien täydennyskoulutusten järjestämiseen ovat vähentyneet merkittävästi. Tietoturvallisen toimintaympäristön varmistamiseksi turvataan henkilökohtaisten laitteiden riittävä määrä henkilöstölle, oppilaille ja opiskelijoille. Elokussa 2025 voimaan astuneen lakimuutoksen myötä puhelien ja muiden mobiililaitteiden käyttö oppitunnin aikana sallitaan vain rajoitetusti.

Uusimpien Move!-mittaustulosten mukaan kasvava määrä turkulaisista lapsista ja nuorista liikkuu

terveyden, hyvinvoinnin ja jaksamisen näkökulmasta huolestuttavan vähän. Elokuussa 2026 voimaan astuvan lakimuutoksen, jonka mukaan liikunnallisen elämäntavan edistäminen tulee ottaa huomioon perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa ja paikallisissa opetussuunnitelmissa, toivotaan lisäävän myös turkulaisten lasten liikkumista koulupäivän aikana ja sen jälkeen.

Suurin osa lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta ero hyvin ja huonosti voivien välillä kasvaa huonosti voivien tilanteen edelleen heikentyessä. Uusimpien kansallisten tutkimustulosten mukaan lasten ja nuorten tuen tarpeet lisääntyvät, oppimistulokset laskevat ja erityisesti lukutaidon ja matematiikan osaaminen heikkenee. Alueiden erilaistumisen ja eriytymisen ennustetaan myös kasvavan. Nuorten kokeman yksinäisyyden, vihapuheen, väkivaltakulttuurin ihannoinnin, nuorisotyöttömyyden, ilmastoahdistuksen ja häiriökäyttäytymisen lisääntyminen ovat ajankohtaisia nuoria koskettavia ilmiöitä, joihin etsitään ratkaisuja nuorisotyön, koulujen ja oppilaitosten, kaupungin muiden toimijoiden sekä hyvinvointialueen, järjestöjen ja ankkuripoliisin kanssa yhdessä.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden strategiset painopisteet tuleville vuosille on linjattu *"Turku uudelle vuosisadalle – 800 vuotta historiaa ja tulevaisuutta, kestävää kasvua ja inhimillisiä tarinoita"*-pormestariohjelmassa valtuustokaudelle 2025–2029. Palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelman tavoitteena on pormestariohjelman mukaisesti edistää lasten ja nuorten fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia, yhdenvertaisuutta ja osallisuutta, ehkäistä syrjäytymistä ja purkaa segregatiota sekä vähentää sen vaikutuksia lasten ja nuorten arjessa. Ohjelman mukaisesti *"Turun tulevaisuus riippuu lasten ja nuorten hyvinvoinnista, itseluottamuksesta ja motivaatiosta, sekä panostamalla nuoriin kaupunki investoi tulevaisuuteensa – aktiivisiin, vastuullisiin ja hyvinvoiviin kaupunkilaisiin."*

Kehittämissuunnitelmassa on otettu huomioon edellisellä pormestarikaudella toteutetun Maan paras oppimispolku -kyselyn tulokset, jonka mukaan keskeiset kehittämisteemat ovat turvallisuus, perustaidot ja monikielisyys sekä henkilöstön hyvinvointi ja osaaminen. Kyseeseen osallistui laajasti entisen kasvatuksen ja opetuksen palvelualueiden johdon, opetushenkilöstön, oppilaiden ja opiskelijoiden edustajia.

Palvelukokonaisuuden kehittämissuunnitelman painopisteet ovat seuraavat:

- Segregaation purkaminen ja vaikutusten vähentäminen sekä yhdenvertaisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten sekä henkilöstön hyvinvoinnin lisääminen
- Yhteisöllisyyden, osallisuuden ja turvallisuuden edistäminen
- Lasten ja nuorten perustaitojen, erityisesti lukutaidon, vahvistaminen
- Oppimisen tuen varmistaminen sekä oppimisen tuen toimintamallien ja -kulttuurin kehittäminen
- Monikielisten lasten ja nuorten kielenoppimisen vahvistaminen ja kotoutuminen tukeminen
- Lasten ja nuorten harrastus- ja vapaa-ajan toiminnan sekä liikkumisen lisääminen
- Turun elinvoiman vahvistaminen ja alueen yritysten osaamistarpeisiin vastaaminen

Valtuustokaudella 2025–2029 keskeisenä kehittämisen painopisteenä on aluemallin toimeenpano ja sen mukaisen yhteisvaikuttavan toimintakulttuurin kehittäminen.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon koulu- ja oppilaitoskohtaisten sekä alueellisten käytäntöjen kehittämistä jatketaan yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa. Lasten ja nuorten kouluyhteisöön kiinnittymisen vahvistamiseksi ja koulupoissaolojen ehkäisemiseksi kehitetään koulunuorisotyön käytäntöjä. Etsivän nuorisotyön kehittämistä jatketaan sekä kartoitetaan mahdollisuuksia tarjota aktiivista ja saavutettavaa nuorisotoimintaa kaupungin eri osissa. Nuorisotyön, koulujen ja oppilaitosten sekä järjestötoimijoiden yhteistyöllä lisätään nuorten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa ympäröivään yhteiskuntaan sekä vahvistetaan heidän uskoaan tulevaisuuteen. Palveluita kehitetään alueellisesti ja niiden vaikuttavuutta seurataan mm. hyödyntämällä eri tietovarastoista saatavaa lasten ja nuorten hyvinvoinnista kertovaa tietoa.

Palvelukokonaisuudessa kehitetään ja otetaan käyttöön toimintamalleja ehkäistä kiusaamista, syrjintää, häirintää, häiriökäyttäytymistä ja väkivaltaista käytöstä kaikilla palvelualueilla. Lisäksi vahvistetaan henkilöstön turvallisuusosaamista sekä koulujen, oppilaitosten ja nuorisotilojen turvallisuuskulttuuria. Turvallisuutta edistävän toimintakulttuuria kehitetään yhdessä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, ankkuripoliisin ja lastensuojelujärjestöjen kanssa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden lisäämisellä on suora

vaikutus turvallisuuteen ja sen myötä yhteiskuntarauhaan.

Edellisellä pormestarikaudella valmistuneen lasten ja nuorten lukutaito-ohjelman toimenpiteet käynnistetään kaikilla palvelualueilla. Myös muiden perustaitojen, kuten matematiikan, vahvistamista jatketaan lasten ja nuorten oppimisvalmiuksien ja -tulosten parantamiseksi. Matematiikan ja luonnontieteiden osaamisen vahvistamiseksi hyödynnetään STEAM-pedagogiikkaa ja STEAM Turku -toiminnan hyviä käytäntöjä. Yhteistyötä lukutaidon ja matematiikan oppimisen ja oppimisvaikeuksien arvioimiseksi tehdään mm. Turun yliopiston kanssa.

Oppimisen tuen lakimuutosten toimeenpanon rinnalla kehitetään tuen käytäntöjä ja toimintakulttuuria tarvittavan tuen ja lasten ja nuorten yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Erityisenä painopisteenä on pormestariohjelman mukaisesti monikielisten lasten riittävän alkuvaiheen tuen varmistaminen. Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kielenoppimista tukevien käytäntöjen, kuten esimerkiksi perusopetukseen valmistavan opetuksen, kehittämistä ja vaikuttavuuden arviointia jatketaan kotoutumisen ja tasa-arvoisten opintopolkujen tukemiseksi.

Varhaiskasvatuksessa ja eri kouluasteilla tehdään työtä lasten ja nuorten perheiden kanssa tehtävän yhteistyön parantamiseksi sekä uusien toimiviksi todettujen työtapojen löytämiseksi. Painopisteenä on etenkin toimivien yhteistyömuotojen löytäminen monikielisten perheiden kanssa tehtävään työhön. Yhtenä yhteistyömuotona sekä toimenpiteenä tukea monikielisten perheiden kotoutumista ja ehkäistä segregoitumista on Maahanmuuttajavanhemmat kouluihin -kotoutumiskokeilu. Mallin kehittämistä ja kokeilua jatketaan perusopetuksen pilottikouluissa yhteistyössä kotoutumispalvelujen kanssa.

Perusopetuksen valinnaisainepolkua kehitetään ja painotettua opetusta lähikouluissa lisätään tasa-arvoisten oppimispolkujen turvaamiseksi sekä segregaatian ehkäisemiseksi. Segregaatiota puretaan edellisellä pormestarikaudella valmistuneen koulusegregaatian vähentämisen toimenpideohjelman ehdotusten mukaisesti. Erityisesti panostetaan toimenpiteisiin, jotka moniammatillinen yhteistyöryhmä on arvioinut ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan menetelmää apuna käyttäen vaikuttaviksi.

Lasten ja nuorten harrastamisen, fyysisen aktiivisuuden ja arkiliikkumisen edistämiseksi rakennetaan lasten ja nuorten toiveisiin perustuvaa laadukasta harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa yhdessä eri toimijoiden kesken sekä mahdollistetaan joustavia polkuja kaupungin

toiminnoista säännölliseen ohjattuun harrastustoimintaan. Erityisesti huomiota kiinnitetään monikielisten lasten ja nuorten (erityisesti tyttöjen) mielekkään vapaa-ajan toiminnan ja harrastamisen mahdollistamiseen asuinalueilla kotoutumisen tukemiseksi ja segregaatian vaikutusten vähentämiseksi. Mahdollisuus laajentaa Boostii-malli myös muuhun lasten ja nuorten ohjattuun harrastamiseen kuin liikuntaan tullaan selvittämään. Työ lasten ja nuorten osallistamisen ja kuulemisen käytäntöjen kehittämiseksi kerhotoimintaan ja harrastamiseen liittyvissä asioissa jatkuu. Lasten ja nuorten harrastamiskokonaisuuden kaupunkitasoisen koordinoitua ja johtamismallia kehitetään edelleen ja käytäntöjen yhteensovittamista jatketaan olemassa olevien resurssien hyödyntämiseksi parhaalla mahdollisella tavalla.

Koulu alustana -toimintakonseptin kehittäminen ja käyttöönotto on käynnissä pilottiluilla ja toiminnan laajentamista uusille alueille tullaan arvioimaan saatujen tulosten pohjalta. Tavoitteena on lisätä matalan kynnyksen harrastus- ja kerhotoimintaa koulutiloissa ja koulujen piha-alueilla koulupäivän jälkeen sekä vahvistettua yhteisöllistä toimintaa asuinalueilla.

Työtä varhaiskasvatuksen ja koulujen toimintakulttuurin kehittämiseksi liikkumiseen kannustavaksi jatketaan lakiuudistuksen edellyttämällä tavalla yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa. Se voi olla esimerkiksi koulumatka-, välitunti- ja taukoliikuntaa ja oppitunneilla oppiaineeseen integroitua liikuntaa sekä varhaiskasvatuksessa erilaisia liikuntaleikkejä ym. fyysistä aktiivisuutta lisäävää toimintaa. Yhteistyössä kaupunkiympäristön palvelukokonaisuuden kanssa kehitetään koulumatkojen turvallisuutta lisääviä käytäntöjä sekä malleja kannustaa lapsia ja nuoria kulkemaan koulumatkat pyöräillen tai kävellen.

Seutukunnan elinvoiman vahvistamiseksi ja yritysten osaamistarpeisiin vastaamiseksi kehitetään erityisesti ammatillisen koulutuksen tarjontaa ja palveluja yhteistyössä elinvoima-, työllisyys- ja kotoutumispalvelujen kanssa. Kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman lisäämiseen palvelukokonaisuus vastaa tarjoamalla omissa oppilaitoksissaan mahdollisimman laajan kielivalikoiman, uudistamalla kielikylpy- ja kielirikasteista kasvatusta ja opetusta sekä kehittämällä englanninkielisten lasten ja nuorten palveluiden tarjontaa.

Palvelukokonaisuus vastaa omassa toiminnassaan kaupungin ilmastopolitiikan tavoitteisiin ja luo valmiuksia kestävään elämäntapaan ja vähähiiliseen talouteen. Arjen ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen vahvistamiseksi kehitetään palvelualueiden toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä sekä osallistetaan lapsia ja nuoria. Työn tukena ovat edellisen pormestarikauden aikana tehdyt perusopetuksen ja toisen asteen kestävyys- ja

ilmastokasvatuksen tiekartat ja toimintasuunnitelmat. Ilmastotavoitteita edistetään etenkin suunniteltaessa uusia päiväkotij- ja koulurakennuksia ja peruskorjattaessa vanhoja.

Lasten ja nuorten parissa työtä tekevän henkilöstön hyvinvoinnin edistäminen ja osaamisen lisääminen ovat palvelukokonaisuuden kehittämisen keskiössä. Henkilöstön pedagogista osaamista, tieto- ja viestintätekniikan valmiuksia sekä työelämäyhteyksiä vahvistetaan ja henkilöstöä tuetaan myös omaehtoiseen osaamisen kartuttamiseen. Erityisenä painopisteenä on henkilöstön kouluttaminen tekoälyn turvalliseen ja vastuulliseen käyttöön sekä tekoälypedagogiikkaan.

Toimenpiteitä varhaiskasvatuksen henkilöstön saataavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi koko kaupungin alueelle kehitetään ja työn tueksi laaditaan pormestariohjelman mukaisesti toimenpideohjelma. Tähän valtakunnalliseen ongelmaan pyritään löytämään ratkaisuja yhdessä kuuden suurimman kaupungin ja korkeakoulujen kanssa.

Kasvatuksen ja opetuksen tietojärjestelmiä on kehitetty ja kehitetään edelleen tiiviissä yhteistyössä muiden suurten kaupunkien kanssa. Valtakunnallisessa DigiOne-verkostohankkeessa kehitetyn uuden digitaalisen palvelualustan ja opiskelijahallinto-ohjelman käyttöönotto käynnistyy perusopetuksen pilottikouluissa lukuvuonna 2025–26 ja laajenee sen jälkeen muihin kouluihin. Keskeinen kehittämiskohde tulee olemaan vanhojen ja uusien järjestelmien, kuten Primuksen, eVakan ja DigiOnen, yhteensovittaminen tiedonsiirron, tietoturvan ja asiakirjojen sähköisen arkistoinnin näkökulmasta. Tulevina vuosina kehitetään myös palveluja parantavia sähköisiä järjestelmiä, kuten esimerkiksi sähköistä nuorisokorttia ja sähköistä kerhotoimintaan ilmoittautumisen palvelua.

Edellisellä pormestarikaudella käynnistettyä yhteisvaikuttavan toimintakulttuurin kehittämistä jatketaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Kehitettäessä yhdessä ratkaisuja entistä kompleksisempiin lasten ja nuorten arjen ilmiöihin, hyödynnetään Itävalan Yhteisövaikuttavuus- ja UNICEFin lapsiystävällinen kunta -toimintamalleja sekä mallia toimenpiteiden ennakkovaikutusten arvioimiseksi erityisesti lasten ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta. Paikallista ja valtakunnallista yhteistyötä tehdään muiden palvelukokonaisuuksien sekä kaupungin ulkopuolisten tahojen, kuten mm. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen, ankkuripoliisin, järjestöjen, korkeakoulujen ja muiden kaupunkien ja kuntien kanssa. Erityisen tiivistä yhteistyötä tehdään kuuden suurimman kaupungin yhteistyöverkostoissa.

Kehittämistoimenpiteiden vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa hyödynnetään lasten, nuorten ja henkilöstön hyvinvoinnista sekä lapsille ja nuorille suunnattujen palvelujen vaikuttavuudesta kertovaa laadullista ja määrällistä tietoa. Tietoa on koottu ja kootaan sekä kansallisista että kaupungin omista tietolähteistä yhteisiin raportointiportaaleihin ja mittaristoihin (esim. lasten ja nuorten palveluiden laatumittaristo, hyvinvointimittaristo, harrastamisen mittaristo, koulusegregaation mittaristo) hyödynnettäväksi osana vuosijohtamista. Tavoitteena on, että lasten ja nuorten palveluiden toiminnan ja talouden vuosisuunnittelu pohjaa tälle tiedolle. Palvelukokonaisuuden tiedolla johtamisen prosessien ja niitä tukevien työkalujen kehittämiseksi jatkuu tulevana vuosina yhteistyössä kaupungin tietopalveluasiantuntijoiden kanssa. Varhan ja paikallisten lastensuojelujärjestöjen kanssa tehdään yhteistyötä myös alueellisten yhteisten tiedolla johtamisen työkalujen kehittämiseksi.

Toiminnan tavoitteet

Talousarviolausekkeet

Talouteen liittyvät lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke	Vaikutus käyttö-talouteen 2026
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Steam määrärahan siirto Lanuun (tekninen siirto toimielinten välillä)	-210 000

Muut lausekkeet

Toimielin	Talousarviolauseke
Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	Velvoitetaan varhaiskasvatuksen palvelualue käymään neuvotteluja palvelusetelien arvosta yksityisten tuottajien kanssa huomioiden mahdollinen uusi varhaiskasvatuksen palvelusetelilaki, mahdolliseen lisätarpeeseen on varauduttu konsernihallinnossa.

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
166	2.1 Lisätään lasten ja nuorten kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen	Hyödynnetään vuosittain toteutettavan Turun harrastuskyselyn tuloksia sekä muita lasten ja nuorten harrastamisen mittaritietoja koulujen kerhotoiminnan, etsivä harrastustoiminnan sekä nuorisotyön ja vapaa-ajan palvelujen suunnitteluun ja alueelliseen kohdentamiseen. Harrastamisen kehittämis- ja koordinaatioryhmä yhteensovittaa ja koordinoi kaupunkitasoiset toimenpiteet harrastamisen ohjausryhmässä tehtyjen linjausten mukaisesti. Lisätään resursseja annetun määrärahan puitteissa 1.8.2026 lukien.
167	2.1 Lisätään valinnaisainepolkuja ja painotettua opetusta lähikouluissa	Lisätään resursseja ja levitetään tavoite kokeilukouluista muihin peruskouluihin annetun määrärahan puitteissa 1.8.2026 lukien
168	2.1 Varmistetaan monikielisten ja muista kulttuurista Turkuun tulevien lasten riittävä alkuvaiheen tuki	Valmistava opetus perusopetuksen yhteydessä (1.lk oppilaat) mallin pilotointi, kehittäminen ja mahdollinen laajentaminen koko alkuopetusta (1.-2.lk) koskevaksi. Uusi opas Suomeen ja Turkuun muuttavalle perheelle, josta perheet saavat selkeää ensitietoa suomalaisesta koulusta. Lisäksi suunnitella opas koulun arkeen, jossa kerrotaan tarkemmin mm. miten lukujärjestystä luetaan, mikä on välitunti, suomalaisista juhlaperinteistä ja uimaopetuksesta. Nämä käännetään suurimmille kielille ja levitetään laajasti. Vahvistetaan omakielisen oppiainetuen (OMO-opetus) laatua ja tarkoituksenmukaista kohdentamista. Tiivistetään yhteistyötä eri kotouttamistyötä tekevien toimijoiden kanssa (esim. MVKK ry, International House Turku, vastaanottokeskus, SPR). Sisäisesti esim. nuorisotyö, kirjasto. Monikielisten lasten koulunkäynnin ja heidän perheidensä kotoutumisen tukemiseksi toteutetaan Vanhemmat kouluun -kotoutumiskokeilu pilottikouluissa. Seurataan systemaattisesti valmistavan opetuksen ja s2-oppilaiden kielitaidon kehittymistä.
169	2.2 Jatketaan nuorisotyön uudistusta ja jalkautuvan nuorisotyön kokeiluja	Nuorisotyö 2025 organisaatiouudistusta toimeenpannaan ja seurataan suunnitelman mukaisesti. KUUSIKKO-yhteistyö nuorisotyön sektorilla jatkuu, tavoitteena vertailtava tieto/mittaristo nuorisotyöstä. Jalkautuvan nuorisotyön resurssia on vahvistettu erityisnuorisotyöllä, mikä mahdollistaa vahvemmin alle 15-vuotiaiden nuorten häiriökäyttäytymiseen reagoinnin. Osana alueellisen nuorisotyön palveluverkkouudistusta tehdään aktiivisempaa yhteistyötä asuinalueilla. Nuorisotyö jalkautuu jatkossakin

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		nuorten juhlapäivinä katukuvaan, kuten vappu tai koulunpäättös.
170	2.2 Panostetaan etsivään nuorisotyöhön ja koulu-nuorisotyöhön, ja toteutetaan palvelut saavutettavina	Etsivästä nuorisotyöstä on siirretty resurssia erityisnuorisotyöhön alle 15-vuotiaiden häiriökäyttäytymiseen reagoimiseksi. Hyödynnetään turvallisuuteen liittyneiden kärkihankkeiden tuloksia, mm. Ankkuri-nuorisotyö. Etsivän nuorisotyön, kohderyhmä 15-29-vuotiaat, resurssia esitetään kasvatettavan tulevien vuosien henkilöstösuunnitelmiin lisäyksenä, tämä edellyttää määrärahan lisäystä. Turku on etsivän nuorisotyön resurssien osalta jäljessä KUU-SIKKO-vertailussa. Koulunuorisotyön resurssia on lisätty ja koulunuorisotyötä toteutetaan kuuden uuden koulun kanssa. Turku on hakenut valtakunnallisen osaamiskeskus Nuoskan koulunuorisotyön pilotikunnaksi vuodelle 2026.
171	2.3 Innostetaan lapsia liikkumaan virikkeellisillä koulu- ja päiväkotipihoilla ja lähiliikuntapaikoilla sekä lisäämällä liikettä lasten ja nuorten päiväkotijä ja koulupäivien yhteyteen.	Jokaisen lapsen riittävään fyysiseen aktiivisuuteen kiinnitetään huomio, varhaiskasvatuksessa tilanetta seurataan Kehittävän Palautteen -menetelmällä. Perusopetuksessa jatketaan Pulssihetkien toteuttamista koulupäivien aikana ja toiminnan laajentamista arvioidaan vuoden 2026 aikana. Toiminnan toteutuksessa huomioidaan myös Koulu alustana -kehittäminen.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
172	3.1 Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi.	Lisätään koulujen käyttöä yhdessä tilapalveluiden ja liikuntapalveluiden kanssa, otetaan tilasuunnittelussa huomioon myös kouluajan ulkopuolinen käyttö. Kytetään vuonna 2026 vahvasti aluemallin toimenpiteiden toteuttamiseen.
173	3.1 Lisätään yhteistyötä järjestöjen kanssa ja tarjotaan aktiivista ja saavutettavaa nuorisotoimintaa kaupungin eri osissa.	Organisaatiouudistuksen myötä päivitettävä avustusohje sekä toiminta-avustusten arviointikriteerit otetaan käyttöön vuonna 2026. Järjestöille myönnettävälle toiminta-avustukselle on esitetty lisämäärärahatarve. Yhteistyötä nuorisojärjestöjen kanssa vahvistetaan mm. järjestöfoorumeissa sekä muissa nuorten palveluihin liittyvissä sektorirajat ylittävissä verkostoissa. Yhteistyökumppanuuksia kartoitetaan aktiivisesti tunnistettujen tarpeiden pohjalta. Nuorisotyö on osana Lasten ja nuorten palvelukokonaisuuden aluetyön kehittämistä ja koulu alustana - toimintamallin luomisessa.
174	3.2 Koulusegregaatiota vähennetään tiedolla johtaen panostamalla ihmiskeskeisen vaikuttavuuslaskennan toimenpiteisiin.	Hyödynnetään keväällä 2025 saatujen Koulusegregaation vaikuttavuuslaskennassa saatujen tuloksia ja tunnistettuja vipupisteitä segregatiotoimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.
175	3.2 Vahvistetaan koulujen positiivisen erityiskohtelun rahoitusta.	Kohdennetaan resursseja uudestaan aiempien päätösten perusteella 1.8.2026. Lisätään selvityksen jälkeen resursseja annetun määrärahan puitteissa 1.8.2027 lukien.
176	3.2 Varissuon alueen oppilaiden koulunkäynti ratkaistaan yhden koulun mallilla yhteistyössä yliopiston kanssa.	Varissuon tarpeet ratkaistaan varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, nuorisopalveluiden, yliopiston ja muiden toimijoiden kanssa.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
177	4.1 Aloitetaan ammatillisen koulutuksen tekniikan alojen kampuksen toteutus.	Tekniikan kampukselle on löytynyt sijoituspaikka ja käynnistetään tarveselvityksen pohjalta hankesuunnittelu.
178	4.1 Käynnistetään valmistelu englanninkielisen lukiokoulutuksen aloittamiseksi.	Järjestämisluvan muutoshakemus on hyväksytty Lasten ja nuorten suomenkielisessä lautakunnassa 19.8.2025. Seuraavaksi se viedään kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi. Tavoite on aloittaa koulutus viimeistään elokuussa 2027, mutta mahdollisesti jo elokuussa 2026. Opetuksen toteuttaa Turun yliopiston normaalikoulun lukio.
179	4.1 Laaditaan toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi koko kaupungin alueella.	Suunnitelma henkilöstöresurssitarpeista vuoteen 2030 mennessä laaditaan kesään 2026 mennessä. Resurssitarpeisiin vaikuttaa lakimuutos varhaiskasvatuksen henkilöstönkelpoisuuksista. Samalla laaditaan suunnitelman henkilöstön saatavuuden ja pysyvyyden parantamiseksi.
180	4.1 Lisätään perusopetuksen opetustuntimäärä muiden suurten kaupunkien tasolle.	Lisätään resursseja annetun määrärahan puitteissa 1.8.2026 lukien.
181	4.1 Lisätään Turun lukioiden tiloja lukiokoulutuksen hyvän laadun ja riittävän määrän varmistamiseksi.	Lukioiden peruskorjausten aikataulut kohdentuu 2030-luvulle, jolloin myös tilojen toiminnallisuus tulee tarkasteluun. Kartoitus muista toimenpiteistä tilojen osalta käynnistetään.
182	4.1 Otetaan käyttöön kiusaamisen vastainen suunnitelma.	Koulujen kiusaamisen vastaisten toimenpiteiden suunnitelmat päivitetään ja toimeenpannaan sekä sovitaan, miten niiden toteutumista seurataan. Suunnitelmiin kirjattujen toimenpiteiden riittävyyttä ja kohdentamistarpeita arvioidaan uusimpien syksyllä-25 julkaistujen kansallisten kouluterveyskyselyn kiusaamista koskevien tietojen valossa.
183	4.1 Perustetaan moniammatillinen varhaiskasvatuksen harjoittelupäiväkot.	Harjoittelujen suunnittelu toteutetaan yhteistyössä Turun yliopiston, Turun ammattikorkeakoulun ja Turun ammatti-instituutin kanssa toimintavuoden 2025-2026 aikana. Moniammatillista harjoittelua pilotoidaan suunnitelman perusteella ja arvioidaan harjoittelun mahdollisuudet ja kehittämistarpeet.
184	4.1 Sitoudutaan perusopetuksen ryhmäkokojen pienentämiseen ja riittävän tuen varmistamiseen.	Lisätään resursseja annetun määrärahan puitteissa 1.8.2026 lukien. Seurataan tuen uudistuksen toteutumista lv. 2025–26 aikana (siirtymävuosi) ja tehdään resurssitarkennukset tulosten ja vaikuttavuuden perusteella. Riittävä tuki varmistetaan siirtämällä erityisopettajaresurssia alueellisiin palveluihin ja kehittämällä alueilla tapahtuvaa konsultatiivista työtä, jolloin painopiste saadaan ennaltaehkäisevään työhön. Tämän toteutukseen tarvitsemme alueellisia erityisluokkia, alueille omat aluekoordinaattorit ja joustavampaa resurssointia ja tuen kohdentamista koulujen välillä tarvittaessa. Indikaattoreina toimivat kouluittain koottavat raportit ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteutuksesta. Tilannetta tarkastellaan lukukausittain (OVK2- ja tilinpäätösraportointi). Tarkistamme kuluvana lukuvuonna kaikki tehostetun ja erityisen tuen päätökset ja teemme tarvittavat oppilaskohtaisen tukitoimien päätökset. Tuen päätösten määriä seuraamalla pystymme kohdentamaan resurssia oikea-aikaisesti ja oikeaan paikkaan. Myös kouluihin tapahtuvien konsultointien määrä toimii mittarina koulujen ja alueiden tuen tarpeiden havaitsemisessa ja niihin reagoimisessa.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
185	4.1 Vahvistetaan kaikkien lasten lukutaitoa ja tuetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten kielenopimista.	Esiopetuksessa otetaan käyttöön lasten kielellisten valmiuksien arviointityökalu Funa-junior. Henkilöstö ymmärtää kielen keskeisen merkityksen lasten kehityksessä ja oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan kuulumisessa. Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa tiedostetaan, että kielet ovat läsnä jatkuvasti ja kaikkialla. Vahvistetaan lasten ja nuorten lukutaitoa ja kielellisiä valmiuksia ottamalla käyttöön Lukutaito-ohjelman toimenpiteet yhteistyössä kirjaston kanssa. Seurataan oppilaiden lukutaidon kehittymistä ja luetun ymmärtämistä oppimisseuloilla. Nuorisotyössä huomioidaan kielitietoinen toimintakulttuuri ja innostetaan lukuharrastuksen pariin ja yhteisöllisiin lukuhetkiin. Huomioidaan ensikielen vaikutus oppilaan lukemisen taitojen tukemisessa. Otetaan käyttöön eri vuosiluokilla toteutettavat lukutaitostrategiat.
186	4.1 Vahvistetaan kouluissa yhteisöllisyyttä ja opiskeluhoitoa osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä yhteistyössä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa.	Monialainen opiskeluhoitoon ohjausryhmä kokoaa niin oppilaitosten kuin myös hyvinvointialueen vastuutahot säännöllisesti. Arvioidaan laajentuneen koulunuorisotyön vaikuttavuutta lasten ja nuorten hyvinvointiin sekä yhteisöllisyyden vahvistumiseen. Vahvistetaan toisen asteen koulutuksen yhteisöllisyyttä vakinaistamalla sekä lukio- että ammatillisen koulutuksen yhteisöpedagogit.
187	4.1 Varmistetaan Taito-kampuksen toiminnan sujuva käynnistyminen.	Taitokampuksen suunnitteluvaiheesta siirrytään toteutusvaiheeseen vuoden 2026 alussa ja valmistellaan vuosien 2027-2028 investoinnit kampuksen kalusteiden ja opetusvälineiden osalta.
188	4.1 Varmistetaan turvallinen koulumatka lähikouluun.	Käydään läpi liikennesuunnittelun kanssa keskeisimmät ongelmakohdat liikenneturvallisuuden lisäämiseksi erityisesti alakoulujen ympäristössä. Hyödynnetään vuosittain toteutettavan Turun harrastuskyselyn tuloksia turvallisten ja aktiivisten koulumatkojen edistämiseksi.
189	4.2 Toteutetaan toiminnallinen yhteistyö ammatillisen koulutuksen ja työllisyyspalveluiden välille.	Palvelualueen organisaatioon rakennettu uusi työelämäpalvelut yksikkö toimii koordinoijana palvelualueen ja työllisyyspalveluiden yhteistyössä. Lisäksi yksikkö palvelee yrityksiä osaajatarpeissa sekä oppisopimuksissa.
190	4.4 Pyritään nostamaan maahanmuuttajataustaisten lasten varhaiskasvatukseen osallistumisastetta.	Muuta kuin suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien lasten osallistumisaste on noin 78 % ja suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvia lasten osallistumisaste on noin 88 %. Toimenpide vaatii lisää varhaiskasvatuspaikkoja noin kymmenen lapsiryhmän verran, jotta muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvien lasten varhaiskasvatukseen osallistuminen voitaisiin nostaa samalle tasolle kuin suomen ja ruotsikielisten lasten osallistumisaste on tällä hetkellä. Tavoitetasoksi monikielisten lasten osallistumisastelle voitaisiin valtuustokauden loppuun mennessä asettaa esimerkiksi 82 %.
191	4.4 Seurataan ja arvioidaan valmistavan opetuksen laatua.	Turku on mukana kansallisessa arviointiryhmässä. Otetaan käyttöön oppilaan kielitaidon kehittymisen seurantamateriaali (lomakkeet valmiit). Hyödynnetään valmistavan opetuksen lisäopetuksen mahdollisuuksia valmistavan opetuksen uudistuksessa (valtion lisärahoitus 2026 alkaen). Laaditaan materiaalia ja ohjeistuksia valmo-opettajille, jolla

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		varmistetaan valmistavan opetuksen tasalaatuisuus kaupungin tasolla. Varmistetaan valmistavassa opetuksessa sopivat ryhmäkoot, koulunkäynninohjaajan tuki ja pedagogisesti toimivat ryhmät. Pilotoidaan ja kehitetään valmistava opetus perusopetuksen yhteydessä -mallia. Pyritään järjestämään valmistava opetus oppilaan omalla alueella (aluemallin jaon mukaisesti).

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

192	7.0 Kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoimaa lisätään tarjoamalla kattavasti englanninkielisiä palveluita.	Lisätään englanninkielisiä palveluita koko koulupolulla ja nuorisotyössä.
-----	--	---

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	27 242	28 555	24 989
Valmistus omaan käyttöön	30	0	0
Toimintamenot	-332 936	-341 155	-350 811
TOIMINTAKATE	-305 665	-312 600	-325 822
Muutos-%		-2,3	-4,2

Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	2 848	3 650	4 019
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-17 450	-18 551	-19 494
TOIMINTAKATE	-14 603	-14 901	-15 475
Muutos-%		-2,0	-3,9

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Käyttötalousosa sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	209	80	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-92 163	-90 375	-85 158
TOIMINTAKATE	-91 954	-90 295	-85 158
Muutos-%		1,8	5,7

Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Käyttötalousosa	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	1	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-7 868	-7 279	-7 193
TOIMINTAKATE	-7 867	-7 279	-7 193
Muutos-%		7,5	1,2

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Suomenkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-2 933	-1 210	-1 300
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-2 933	-1 210	-1 300
Muutos-%		58,7	-7,4

Ruotsinkielinen lasten ja nuorten palveluiden lautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-	-	-
Rahoitusosuudet	-	-	-
Luovutustulot	-	-	-
NETTO	-	-	-
Muutos-%		-	-

Kulttuurin palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Kulttuurilautakunta

Kuvaus toiminnasta

Kulttuurin palvelukokonaisuus edistää Turun kaupungin elinvoimaa, vetovoimaa ja hyvinvointia kaupungin strategian, pormestariohjelman sekä lain ja asetusten mukaisesti. Kulttuurin palvelukokonaisuuteen kuuluvat kirjastopalvelut, Turun kaupungin museo, WAM Turun kaupungin taidemuseo, Turun filharmoninen orkesteri (TFO) sekä kulttuurin edistämisen palvelualue, joka vastaa ns. kulttuurin yleispalveluista.

Kulttuurista vastaavan toimielimen tehtävä on määritelty kuntien kulttuuritoiminnasta annetussa laissa (166/2019), laissa yleisistä kirjastoista (1490/2016), museolaissa (314/2020), muinaismuistolaisissa (295/1963), laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) sekä taiteen perusopetuksesta annetussa laissa (633/98).

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) tuli voimaan 2017. Se määrittelee yleisen kirjaston tehtävät seuraavasti: tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin; ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa; edistää lukemista ja kirjallisuutta; tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon; tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan sekä edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. Yleiset kirjastot ovat maksuttomina perus- ja lähipalveluja.

Turun kirjastopalvelut koordinoi Vaski-kirjastojen yhteistyötä. Lisäksi se toimii Lounais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona OKM:n erillisrahoituksella.

Museolain (314/2019) mukaan museotoiminnan tehtävänä on ylläpitää ja vahvistaa väestön ymmärrystä kulttuuristaan, historiastaan ja ympäristöstään. Museoiden tulee edistää kulttuuri- ja luonnonperintöä koskevan tiedon saatavuutta tallentamalla ja säilyttämällä aineellista ja visuaalista kulttuuriperintöä tuleville sukupolville, harjoittamalla siihen liittyvää tutkimusta, opetusta ja tiedonvälitystä sekä näyttely- ja julkaisutoimintaa.

Museopalvelut jakautui kahdeksi palvelualueeksi vuoden 2025 alussa: Turun kaupungin museoksi sekä WAM Turun kaupungin taidemuseoksi. Molemmat museot

toimivat Varsinais-Suomen alueellisina vastuumuseoina. Museokohteiden ohella kokoelmatyö on keskeinen osa museoiden perustehtävää. Turun kaupungilla on poikkeukselliset laajat ja arvokkaat kulttuurihistorialliset ja taiteen kokoelmat, joita varten on suunnitteilla uusi kokoelmakeskus.

Laissa esittävän taiteen edistämisestä (1082/2020) esittävällä taiteella tarkoitetaan yleisölle suunnattua teatteri-, sirkus- ja tanssitaiteen, musiikin ja muuta tietyssä hetkessä tapahtuvaa elävää taiteellista esitystoimintaa. Lain tavoitteena on edistää korkeatasoista ja ammattimaista esittävää taidetta; väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen sekä hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Turun filharmonisen orkesterin (TFO) päätehtävänä on musiikkikulttuurin vaaliminen, edistäminen sekä julkisten konserttien ja yleisötyötaphtumien järjestäminen erilaisille kohderyhmille.

Kulttuurin edistämisen palvelualueen tehtävänä on osaltaan varmistaa, että kulttuurin palvelukokonaisuus vastaa lakiin kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019). Kulttuurin edistämisen vastuualueen painopisteet ovat kulttuurin saavutettavuus ja saatavuus, kulttuurin kumpanuudet (ml. taiteen ja kulttuurin avustukset) sekä lasten ja nuorten kulttuuri. Kulttuurin edistämisen tehtäviin kuuluu myös avustusten myöntäminen taiteen ja kulttuurin vapaan kentän toimijoille sekä ammattitaiteilijoiden toimintaedellytysten edistäminen.

Turun kaupungin konserniyhtiöihin ja -säätiöihin kuuluvat taiteen ja kulttuurin toimialalta Kulttuuriranta Oy, joka operoi Turun kaupunginteatteria sekä Musiikkitalo Fuugaa, Taiteen talo Oy, Forum Marinum ja Museoalus Sigynin säätiö sekä Turun musiikkijuhlasäätiö. Yhtiöt ja säätiöt työskentelevät tiiviissä yhteistyössä palvelukokonaisuuden kanssa.

Toimintaympäristön muutokset

Vuoden 2023 lopussa julkaistuissa PISA-tuloksissa nuorten lukutaito heikkeni enemmän kuin koskaan aikaisemmin mittaushistorian aikana. Heikkojen lukijoiden määrä on kasvanut dramaattisesti kymmenessä vuodessa. Turussa oli v. 2023 vieraskielisiä asukkaita 27 300 ja ennusteen mukaan määrä tulee v. 2040 kasvamaan noin 40 000 vieraskieliseen asukkaaseen. Myös monikielisten lasten ja nuorten määrä tulee kasvamaan, mikä osaltaan aiheuttaa myös painetta palveluiden kehittämiseen.

Osana TE-uudistusta tukityöllistettyjen käyttö päättyi, minkä vuoksi kirjastopalvelut, kaupunginmuseo ja WAM ovat jääneet vaille aiempaa 50 htv:n tukityöllistety määrä. Henkilöstötarvetta on kompensoitu palvelualueilla jossain määrin mm. logistiikan kehittämisellä ja automatisoinnilla sekä kierto- ja kameravalvonnalla, mutta kriittinen tarve resurssilisäykselle on edelleen olemassa.

Musiikkitalo Fuugan valmistuminen ja avautuminen syksyllä 2026 on historian merkittävin muutos Turun filharmoniselle orkesterille. Taidemuseo WAM puolestaan avautuu uudelleen uudistetussa, laajennetussa ja peruskorjatussa museorakennuksessa osana kaupungin suurten kulttuuritalojen ketjua. Sekä TFO että WAM tähtäävät toiminnan merkittävään kasvuun ja kansainvälisyyteen.

Laki taiteen perusopetuksesta uudistuu vuonna 2026 ja se tuo mukanaan suuria muutoksia. Uudistus edellyttää myös kunnalta toimia taiteen perusopetuksen järjestäjänä ja toimijoiden sparraajana.

Elinkustannusten nousu, valtiontalouden haasteet sekä globaalit kriisit ovat kasvattavat sosioekonomisia haasteita, mikä saattaa vaikuttaa kävijämääriin. Toisaalta kestävän matkailun merkitys on vahvistunut, mikä on lisännyt esimerkiksi museoiden vetovoimaa kestävän kulutuksen kohteina. Kirjaston kävijä- ja lainausmäärät ovat kasvaneet, mutta toisaalta kirjastojen asiakkuus on polarisoitunut.

Valtiontalouden säästöt ja kuntatalouden tiukentunut tilanne vaikuttavat kaikkiin palvelualueisiin.

Palvelualueiden tulee arvioida palveluiden määrää.

Leikkaukset OKM:n hallinnonalalle on vaikuttanut taiteen vapaan kentän toimintaedellytyksiin, mutta vuoden 2026 lisäleikkauksilta on toistaiseksi säästyty. Uudessa hallitusohjelmassa luovien alojen työllisyys- ja kasvupotentiaali on tunnistettu, minkä seurauksena hallitus on julkaissut kulttuuripoliittisen selonteon sekä luovien alojen poikkihallinnollisen kasvustrategian.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Palvelukokonaisuuden strategiset painopisteet ovat palvelualuekohtaisia. Samalla kuitenkin pyritään vahvaan keskinäiseen yhteistyöhön ja synergiaan niin palvelualueiden kuin myös kaupunkikonsernin yhtiöiden ja säätiöiden kanssa.

Strategisia painopisteitä vuonna 2026 ovat:

- 1) Lukutaidon vahvistaminen ja monikielisten asukkaiden palveleminen eri puolilla Turku. Alueiden erilaisuutuminen ja monikielisyys vaikuttavat erityisesti lähikirjastojen palveluihin.
- 2) Turun filharmonisen orkesterin ja WAM Turun kaupungin taidemuseon toiminnan käynnistäminen musiikkitalo Fuugassa ja peruskorjatussa WAM:ssa -> tavoitteina kasvun mahdollistaminen, kävijämäärien nousu sekä kansainvälisyys.
- 3) Kaupunginmuseon ja WAM Turun kaupungin taidemuseon kokoelmakeskushankkeen edistäminen: taide- ja kulttuurihistoriallisten kokoelmien siirto on pitkä ja monivaiheinen prosessi.
- 4) Taiteen perusopetuksen toimintaedellytysten selvittäminen ja mahdollinen vahvistaminen osana 2027 voimaan astuvaa TPO:n lakiuudistusta.
- 5) Kulttuurin saatavuus ja saavutettavuus erityisesti lapsille ja nuorille.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
154	2.1 Koulu, vapaa-aika ja perheen tuki luovat lapsen hyvän elämän pohjan.	Pikkuväen taidepolun (esiopetusikäiset) toimintaa kehitetään saadun palautteen pohjalta lapsilähtöisesti yhteistyössä esiopetuksen ja Turun kaupungin taidelaitosten kanssa. Elämyspolun (peruskouluikäiset) toimintaa ja toimintasisältöjä kehitetään ala- ja yläkoulujen opetussuunnitelma huomioiden kouluja motivoivasta näkökulmasta, yhteistyössä Turun kaupungin sekä vapaan kentän taidetoimijoiden ja perusopetuksen kanssa. Kehittämistyön tavoitteena on saavutettavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä osallistavien sisältöjen kehittäminen monialaiset oppimisympäristöt huomioiden.
155	2.0 Kulttuuri lisää kaupungin vetovoimaa, houkuttelee matkailijoita ja luo työpaikkoja. Turku profiloituu jatkossakin kulttuurikaupunkina, rohkeasti uutta luoden, kaikkia turkulaisia osallistaen ja Kulttuurilupausta jatkaen.	Taidemuseo WAM:n peruskorjauksen ja laajennuksen jälkeen taidemuseotoiminnan kansainvälistäminen ja kävijämäärän kasvattaminen. WAM avautuu lokakuussa 2026 kansainvälisellä ohjelmistolla. Kaupunginmuseo uudistaa kohteitaan ja toimintaansa suunnitelmallisesti vastaamaan asiakkaiden odotuksiin ja tarpeisiin: käynnistetään Turun linnan asiakaslähtöisyyden kehittäminen sekä Kuralan Kylämän toimintakonseptin uudistaminen. TFO tuottaa laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunnattua kansainvälisen tason konsertti- ja yleisötyötoimintaa. Muutto Fuugaan syksyllä 2026 aloittaa uuden aikakauden yleisösuhteen ja taiteellisen toiminnan kehittämisessä sekä näkyvyydessä. Kaupunginmuseon ja WAM:n kokoelmakeskus-hanke, tiivistää museon infrastruktuuria ja lisää toiminnallista ekonomiaa. Kaupunginmuseossa jatketaan 2026 kokoelmien pakkaamista muuttoa varten.
156	2.4 Boostii-mallin laajentamista myös muuhun lasten ja nuorten ohjattuun harrastamiseen kuin liikuntaan selvitetään.	Boostii-mallin skaalautuvuutta taideaineiden harrastamisessa selvitetään. Tavoitteena on pilotoida esimerkiksi tanssin ja sirkuksen harrastamista Boostiin avulla.
157	2.4 Kulttuuriranta- ja Taiteen talo -konsepteja kehitetään ja kulttuurin saavutettavuutta tuetaan.	Taiteen talon remonttien toinen vaihe saatetaan loppuun vuoden 2026 aikana. Lisäksi Taiteen talo -konsepti laajenee kaupunginhallituksen päätöksen (kh § 119, 7.4.2025) mukaisesti koskemaan Brinkkalan taloa, Brinkkalan piharakennusta, Vanhaa Raatihuonetta ja Brinkkalan pihaa. Kulttuurirannan konseptikokonaisuutta edistetään ja jatketaan Kulttuurirannan yhteistyöryhmä -projektia.
158	2.4 Kulttuuriranta- ja Taiteen talo -konsepteja kehitetään ja kulttuurin saavutettavuutta tuetaan.	Kulttuurin edistäminen: Kulttuurikokemuksia tarjotaan helposti lähestyttävällä tavalla eri kohderyhmille ja alueille kaksikielisyys ja monikulttuurisuus huomioiden. WAM: Julkisen taiteen hankkeiden toteuttaminen kaupungin julkisen taiteen ohjelman mukaisesti. Kulttuurin saavutettavuutta tuetaan tuomalla kuvataide kuntalaisten saataville. Linnanniemen taidehankkeen jatkaminen (Kärkihankkeista WAMille

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		siirtynyt tehtävä) Kirjasto: huolehtii osaltaan matalan kynnyksen kulttuuritoiminnan ulottamisesta eri puolille kaupunkia. TFO: järjestää laaja-alaisesti erilaisille kohderyhmille suunniteltuja konsertteja ja yleisöyötapauksia sekä konserttitalossa/Fuugassa ja sen ulkopuolella, että digitaalisesti. Orkesterin tarjonta ei ole kielisidonnaista, jonka vuoksi se on helposti saavutettavaa myös maahanmuuttaja- ja muille erityisryhmille. TFO:n erityisenä kohderyhmänä ovat lapset ja nuoret, joille suunnattuun toimintaan orkesterille on myönnetty korotettua valtionosuutta. Kaupunginmuseo: Kaupunginmuseo kehittää jatkuvasti toimintaansa saavutettavammaksi ja pyrkii huomioimaan erilaiset käyttäjäryhmät. Kaupunginmuseo jatkaa säännöllisiä ilmaisajankohtia ja huolehtii oman ohjelmistonsa taloudellisesta saavutavuudesta.
159	2.4 Musiikkitalo Fuugan ja Kaupunginteatterin kokonaisuuden tarjoamat uudet mahdollisuudet hyödynnetään mahdollisimman laajasti erilaisessa kulttuuri-, musiikki- ja tapahtumatoiminnassa.	Musiikkitalo Fuuga vahvistaa kaupungin brändiä, elinvoimaa ja vetovoimaa. Kaupallisen toiminnan rinnalle kehitetään yhteistyömalleja vapaan kentän kanssa. TFO tuottaa Fuugassa kansainvälisen tason konserttisisältöjä ja on aktiivisesti mukana Fuugan paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen brändin rakentamisessa ja toimintakonseptin kehittämisessä.
160	2.4 Taiteen ammattilaisten toimintaedellytyksistä huolehditaan.	Huolehditaan taide- ja kulttuuriavustusten myöntämiskriteereiden tasapuolisuudesta. Taiteen ammattilaisille luodaan työtilaisuuksia kehittämällä Pop up -hakua. Välitilamalli tarjoaa tilaratkaisuja taiteilijoiden väliaikaiseen työskentely- ja yleisöyökäyttöön. Lähes valtakunnallinen Kulttuuripankki edistää taiteilijoiden työllistymistä tarjoamalla alustan, jossa tekijät voivat näkyä. Kulttuuripankista viestitään ammattitaiteilijoille. WAM:in koordinoimat Turun kaupungin julkisen taiteen hankkeet luovat työtä ja toimeentuloa ammattikuvataiteilijoille.
161	2.4 Taiteen perusopetuksen lajivalikoiman laajentamista selvitetään.	Laki taiteen perusopetuksesta uudistuu merkittävästi 2026/27. Tuetaan paikallisia toimijoita uudistuksessa ja mahdollisissa rakenteellisissa muutoksissa. Tavoitteena on monipuolinen ja laadukas taiteellisen taiteen harrastamisen mahdollistaminen.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
162	3.3 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvoisen kohtelun kokemus on keskeinen hyvän elämän perusta. Kuuntelemme asukkaita, kohtaamme heidät ja tarjoamme keinoja osallistua ja vaikuttaa päätöksentekoon vaikuttamiselinten, kansalaispaneelien ja asukasbudjetoinnin avulla. Turussa turvallisuus perustuu kohtaamiseen ja turvattomuuden juurisyiden ratkomiseen, ei muurien pystyttämiseen. Turku panostaa määrätietoisesti yhteisöllisyyteen, ihmisten kohtaamiseen ja toistemme ymmärtämiseen.	Alueiden erilaistuminen ja monikielisyys vaikuttavat lähikirjastojen palveluihin. Kirjasto vahvistaa yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemuksia mm. toteuttamalla monikulttuurisuuteen liittyvää toimintaa.

4. Koulutus, osaaminen ja työllisyys vievät uudelle vuosisadalle

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
163	4.1 Vahvistetaan kaikkien lasten lukutaitoa ja tuetaan maahanmuuttajataustaisten nuorten kielenopimista.	Kirjasto toteuttaa osalta kaupungin lukutaitostrategian ja lukutaito-ohjelmien tavoitteita ja osallistuu työikäisten lukutaito-ohjelman laatimiseen, lukutaitotyön erityisenä kohderyhmänä ovat monikieliset asukkaat.

7. Vetovoimainen ja kansainvälinen Turku

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
164	7.1 Turku tarvitsee elinvoimaisia yrityksiä, työpaikkoja, investointeja ja innovaatioita kasvaakseen. Kansainvälinen yhteistyö on Turulle luonteva viitekehys, jossa kaupunki toimii aktiivisesti. Vetovoimainen ja kestävä matkailu vahvistaa Turun elinvoimaa.	Musiikkitalo Fuuga vahvistaa kaupungin vetovoimaa kansainvälisesti ja alueellisesti ja tukee monipuolista yhteistyötä kulttuuritoimijoiden, yleisöjen ja elinkeinoelämän kanssa. Fuuga kokoaa yhteen olemassa olevia kumppaniverkostoja ja tarjoaa alustan uusien kumppanuuksien ja yhteistyömallien rakentumiselle. Toiminta alkaa syksyllä 2026.
165	7.2 Turun 800-vuotisjuhlavuodesta vuonna 2029 ja matkasta sitä kohti rakennetaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa koko vuoden kattava tapahtumakokonaisuus, joka vahvistaa kaupungin elinvoimaa pysyvästi ja lisää Turun tunnettuutta valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.	Vuonna 2026 Kaupunginmuseo tekee päätökset vuosien 2027–2029 näyttelyohjelmistosta. Turun palon merkkipäivä käynnistää lähtölaskennan 800-vuotisjuhliin. Kaupunginmuseo toteuttaa Turun paloa käsittelevän näyttelyt Luostarinmäen museokortteliin ja Apteekkimuseo & Qwenselin taloon. Lisäksi edistetään yhteistyössä 2029-hankkeen kanssa toteutettavaa juhlavuoden suurtuotantoa.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Kulttuurilautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	5 592	5 636	5 338
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-33 066	-36 320	-38 330
TOIMINTAKATE	-27 474	-30 684	-32 991
Muutos-%		-11,7	-7,5

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Kulttuurilautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	137	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-9 332	-9 942	-9 079
TOIMINTAKATE	-9 195	-9 942	-9 079
Muutos-%		-8,1	8,7

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Kulttuurilautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-719	-700	-1 145
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-719	-700	-1 145
Muutos-%		2,7	-63,6

Liikunnan palvelukokonaisuuden toimintasuunnitelma 2026

Liikuntalautakunta

Kuvaus toiminnasta

Liikunnan palvelukokonaisuus edistää asukkaiden hyvinvointia ja aktiivisuutta sekä kaupungin vetovoimaa ja kestävä kehitystä laissa ja asetuksissa, kaupungin strategiassa, pormestariohjelmassa ja hallintosäännössä säädetyllä tavalla.

Tausta

Liikuntalaki (390/2015) asettaa kunnan tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle paikallistasolla. Laissa painotetaan eri toimialojen yhteistyötä sekä paikallisen, kuntien välisen ja alueellisen yhteistyön kehittämistä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

1. Järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen.
2. Tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoimintaa.
3. Rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Kuntalain (410/2015 § 22) mukaisesti asukkaita kuullaan ja osallistetaan liikuntapalveluiden kehittämisessä. Terveystieteiden lain (1326/2010 § 12) mukaan kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Valtioneuvosto hyväksyi lokakuussa 2018 eduskunnalle annetun *liikuntapoliittisen selonteon*. Se kattaa mm. linjaukset liikunnan lisäämisestä elämän eri vaiheissa, liikuntapaikkarakentamisesta, liikunnan kansalaistoiminnasta ja huippu-urheilusta. Päämääränä on lisätä ihmisten fyysistä aktiivisuutta.

Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa (2023) liikunnalla on aiempaa merkittävämpi rooli kaikenikäisten liikunnallisen elämäntavan vahvistamisessa suomalaisen hyvinvoinnin lisäämiseksi. Harrastamisen merkitystä korostetaan nuorten syrjäytymisen ehkäisijänä ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistäjänä. Jokaiselle lapselle ja nuorelle halutaan taata aito mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä.

Hallitusohjelmaan sisällytetyn Suomi liikkeelle -ohjelman toimenpiteitä ovat mm. liikunnan edistäminen

poikkihallinnollisesti kuntien ja hyvinvointialueiden strategioissa, elintapaohjauksen ja liikuntaneuvonnan vahvistaminen, kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen tarkoitetun rahoituksen kohdentaminen, kuntien kannustaminen rakentaa päiväkotien ja koulujen pihoja monipuolisiksi liikuntapaikoiksi, koulupäivien yhteyteen liittyvien liikuntaa lisäävien käytäntöjen kehittäminen, kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelman päivittäminen sekä luontoliikunnan edistäminen.

Toimintaympäristön muutokset

Suurimpina ajankohtaisina muutostekijöinä ovat edelleen liikkumattomuus kaikissa ikäryhmissä, liikuntapaikkaverkon kehittyminen, väestörakenteen muutoksen vaikutukset liikuntapalveluiden järjestämiseen, taloudellisen eriarvoisuuden lisääntyminen, liikuntakäyttäytymisen polarisoituminen ja nuorten korkea drop out seuratoiminnassa.

Liikkuminen sekä sen mahdollistaminen ja edistäminen on koko kunnan asia. Liikkumisen, liikunnan harrastamisen, urheilun ja fyysisen aktiivisuuden avulla pystytään edistämään kuntalaisten hyvinvointia, yhteisöllisyyttä, ehkäisemään syrjäytymistä, sekä sitä kautta vähentämään sosiaali- ja terveysmenoja. **Liikkumattomuuden ja paikallaanolon** vuosikustannukset ovat Turussa UKK-instituutin laskelmien mukaan n. 104 miljoonaa euroa vuodessa. Jos liikkumattomien määrä vähentyisi 9 prosentilla ja paikallaan olevien 16 prosentilla, kustannukset vähenisivät laskurin mukaan n. 15 miljoonaa euroa vuodessa.

Turkulaisten liikuntakäyttäytymisen tilaa kuvaa **polarisoituminen**: osa kaupunkilaisista on fyysisesti aktiivisia arkiliikkujia, joilla on liikunnallisia harrastuksia, kun taas osa ei liiku arjessaan lainkaan. Suositusten mukaan liikkuminen laskee merkittävästi iän myötä sekä lapsissa ja nuorissa että aikuisissa. Harrastamisessa ja liikuntakäyttäytymisessä on havaittavissa merkittäviä alueellisia eroja. Kaikissa ikäryhmissä miehet ovat naisia aktiivisempia liikkumaan. Liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvissä mittareissa Turun tulokset ovat usein heikompia suuriin kaupunkeihin verrattaessa. Erityisesti lasten ja nuorten fyysistä toimintakykyä mittaavissa Move! -

mittauksissa sekä työikäisten ja ikääntyneiden työ- ja toimintakykyä kuvaavissa indikaattoreissa. Turkulaiset työikäiset ja ikääntyneet kokevat myös enemmän yksinäisyyttä sekä elämänlaatunsa ja terveytensä heikommaksi kuin monissa muissa suurissa kaupungeissa. (Move!-mittaukset 2024, Kouluterveyskysely 2023, Terve Suomi -tutkimus 2023, Aikuisten liikkumiskysely 2022, Turun harrastuskysely 2021).

Harrastustoimintaan osallistuminen on osa syrjäytymisen ehkäisyä. Fyysisen aktiivisuuden ylläpitämisellä ja lisäämisellä on suuri merkitys sairauksien ennaltaehkäisyssä ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistuksen myötä **kaupungin rooli hyvinvoinnin edistämässä korostuu**. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen perustaminen edellyttää uusia yhteistyömuotoja sekä mallien ja toimintatapojen kehittämistä asiakkaiden palveluketjujen vahvistamiseksi liikunnan palvelukokonaisuuden ja hyvinvointialueen välillä. Turun väestörakenteen painottuessa entistä enemmän työikäisiin ja ikääntyviin myös liikuntapalveluilta vaaditaan dynaamisuutta vastata tarpeisiin tulevana vuosina.

Liikkumis- ja harrastamistottumusten ohella Turun **liikuntapaikkaverkko** on mittavien päivitysten tarpeessa. Elinkaariensa päässä olevan kahdeksan suuren ydinliikuntapaikan lisäksi kouluverkon dynaamiset muutokset vaikuttavat suuresti verkkoon vähentäen sisäliikuntasalien ja ulkokenttien määrää sekä näin luovat haasteita niin liikunta- ja urheiluseurojen toiminnan kuin koululiikunnan järjestämiselle. Turun kaupungin **hiilineutraaliustavoite** puolestaan haastaa liikunnan palvelukokonaisuutta pohtimaan, miten lasten ja nuorten harrastuskuskaamiseen liittyvää yksityisautoilua voisi hillitä päästöjen vähentämiseksi mm. alueellisia liikuntamahdollisuuksia lisäämällä.

Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Liikunnan palvelukokonaisuuden keskeisenä tavoitteena on kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden sekä kaupungin elinvoiman edistäminen liikunnan ja liikumisen keinoin. Järjestämme palvelut asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti sekä hyvässä kumppanuudessa kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Kannustamme turkulaisia aktiiviseen ja liikkuvaan arkeen. Etsimme ja kokeilemme toimintamalleja, joilla luodaan entistä tasavertaisempia mahdollisuuksia liikunnan harrastamiseen. Työskentelemme liikkumattomuuden vähentämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Olemme sitoutuneet kaupunkitasoiseen kehittämiskokonaisuuksiin. Näitä ovat mm. alueellisen tasavertaisuuden ja syrjäytymisen ehkäisy sekä segregaaation purkaminen, tietojohtaminen ja yhteisvaikuttava toiminta, osallisuuden ja kotouttamisen edistäminen. Teemme kehittämis- ja arviointiyhteistyötä Suomen kuuden suurimman kaupungin kesken sekä edistämme Turun seudun asukkaiden liikuntamahdollisuuksia yhdessä naapurikuntien kanssa.

Turku uudelle vuosisadalle -pormestariohjelman kirjaukset tukevat strategisia painopisteitämme:

- **Liikkuminen elämäntavaksi:** Liikkuminen ja fyysinen aktiivisuus tarjoavat elämään sisältöä ja ovat olennainen osa hyvän elämän perustaa. Liikkuva ja aktiivinen kaupunkilainen voi hyvin. Luomme mahdollisuuksia ja palveluja eri-ikäisille mielekkääseen liikunnan harrastamiseen.
- **Osallistavan suunnittelun toteuttaminen:** Osallisuus on hyvinvoinnin tärkeä osatekijä, jonka tulee näkyä asukkaille konkreettisena tekemisen mahdollisuutena erityisesti asukkaiden omilla asuinalueilla. Osallistamme asukkaita ja asiakkaita sekä liikunta- ja urheiluseuroja mukaan suunnittelemaan liikuntaympäristöjä yhdessä.
- **Kumppanuuksia kehittämällä ja laajentamalla tuotetaan monimuotoisia palveluja kustannustehokkaasti:** Tarkastelemme liikuntapalvelujen ja -paikkojen tuottamis- ja toteutustapoja kaupungin, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä sekä tuotamme niitä enenevästi monipuolisilla kumppanuuksilla.
- **Asiakaslähtöisen tiedolla johtamisen kehittäminen:** Palvelujen ja toimintojen kehittämisessä tiedolla johtamisella on keskeinen rooli. Se on myös yksi keskeinen tavoite kaupungin uudessa järjestämistoiminnossa asiakaslähtöisyyden ohella. Kehitämme palveluitamme ja toimintamallejamme kerättyyn tietoon perustuen sekä seuraamme vaikuttavuutta.

Lasten ja nuorten liikuntaharrastamisen lisäämisen suuri panostus on vuonna 2025 käyttöön otettu Boosti-etu. Tavoitteenamme on edistää sukupuolten, asuinalueiden ja liikuntalajien välistä tasa-arvoa tekemällä ohjasta harrastamisesta aiempaa saavutettavampaa sekä hillitä kotitalouksien harrastuskustannusten nousua. Etu on osa systeemitason muutosta, jonka avulla pyrimme kasvattamaan kysyntään vastaavaa alueellista harrastustarjontaa ja edistämään harrastuksiin ohjautumista. Toiminnan keskiössä ovat Boosti-edun sähköinen järjestelmä sekä rakenteilla oleva lasten ja nuorten liikuntaharrastamisen tietopyramidi. Sähköinen järjestelmä

lisää merkittävästi tiedolla johtamisen kyvykkyyttä. Raportointitietojen avulla kaupunki saa tietoa ikäryhmittäisestä, alueellisesta sekä laji-, palvelu- ja olosuhdeksynnästä/-tarpeista. Tämä auttaa resurssien vaikuttavassa suuntaamisessa.

Työikäisten ja ikääntyneiden työ- ja toimintakykyä sekä hyvinvointia edistämme Yhteisöllinen Turku -kärkihankkeessa luotujen liikuntapalveluvisioiden mukaisesti. Keskiössä ovat palvelujen, tuotteiden, liikkumisen puheeksi ottamisen sekä palvelu- ja asiakasohjauksen kehittäminen yhteistyössä laajan kumppanuusverkoston kanssa. Hyvinvoinnin elinvoimaohjelma tukee työikäisten hyvinvointia nostamalla liikkumisen keskeiseksi osaksi työkyvyn ja työelämän kehittämistä. Henkilöstöliikunnan edistämiseen liittyviä valmisteluja jatkamme kaupungin oman henkilöstön sekä kaupungin konserni-yhtiöiden ja yhteisöjen kanssa.

Liikuntapaikkarakentamisen kehittämiselle suuntaa antavat pormestariohjelmassa mainitut kaupunginvaltuuston päättämät (19.4.2022 § 67) liikuntapaikkaverkon kehittämislinjaukset sekä sen toimeenpanopäätökset vuosille 2022–2024 (kh 30.5.2022 § 246) ja vuosille 2025–2030 (kh 7.4.2025 § 106). Liikuntapaikkaverkon kehittämisen painopisteet vuonna 2026 esitellään palvelusuunnitelmassa. Vuonna 2025 turkulaisia osallistavan asukasbudjetin avulla toteutettiin 18 eri liikkumaan aktivoivaa olosuhdetta. Vuoden 2026 aikana on vuorossa uusi äänestyskierros ja valittujen toteutusten suunnittelu vuodelle 2027.

Kaupunkitasoinen harrastamisen ohjausryhmä yhteensovittaa ja koordinoi lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuutta, johon sisältyvät ohjattu ja omaehtoinen harrastaminen, fyysinen aktiivisuus ja arkiliikkuminen sekä vapaa-ajan aktiviteetit. Harrastuneisuutta, harrastamisen sisältöjä ja harrastustoiveita seurataan kaupunkitasoisen harrastamisen mittariston sekä vuosittaisen Turun harrastuskyselyn avulla. Lasten ja nuorten liikunnallisempaa elämäntapaa tukevat yhteisvaikuttavasti toteutettavat Liikkuva koulu -toimenpiteet ja Harrastamisen Turun mallin ohjatut aktiviteetit koulupäivien yhteydessä sekä Motoriikka mestarit -toiminnot varhaiskasvatuksessa.

Pihalla-työryhmän yhteisvaikuttavan kehittämisen kautta kehitämme koulujen ja päiväkotien piha-alueita sekä lähiliikuntapaikkoja liikkumaan houkutteleviksi ympäristöiksi. Olemme mukana myös toteuttamassa Koulu alustana -toimintakonseptia koulujen liikuntaolosuhteiden käytön tehostamiseksi ja alueellisten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi mm. liikuntaolosuhteiden varauskäytäntöjä päivittämällä. Tavoitteena on ohjata yhä aktiivisemmin seurojen ja kaupungin järjestämää harrastus- ja kerhotoimintaa (ml. Boostii-edun piirissä oleva seuratoiminta) asuinalueille koulujen liikuntatiloihin ja aikaisempiin kellonaikoihin alueellisen seuratoiminnan synnyttämiseksi.

Toiminnan tavoitteet

Pormestariohjelman toimenpiteet

2. Hyvinvoivat ja yhdenvertaiset turkulaiset

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
195	2.1 Lisätään lasten ja nuorten kerho- ja harrastustoimintaa koulupäivien yhteyteen	Harrastamisen ohjausryhmä vastaa kaupunkitasoisen yhteisvaikuttavan kerho- ja harrastustoiminnan taktisesta johtamisesta sekä linjaa kaupunkitasoiset toimenpiteet strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi hyödyntäen mm. kaupunkitasoista harrastamisen mittaristoa. Harrastamisen kehittämis- ja koordinaatioryhmä yhteensovittaa sekä koordinoi kaupunkitasoiset toimenpiteet harrastamisen ohjausryhmän päättämien linjausten mukaisesti. - Turun harrastuskyselyllä selvitetään lasten ja nuorten harrastustoiveet. Harrastuskyselyn tuloksia hyödynnetään kohdentamalla harrastustoimintaa seura- ja yhdistysyhteistyöllä koulupäivien yhteyteen Boostii-edun käyttöä tukien. Etsivä harrastustoiminnalla tavoitetaan harrastamattomat. - Lisätään / kohdennetaan kerho- ja harrastustoimintaa ohjausryhmän vahvistaman suunnitelman ja alueellisten tarpeiden mukaan.

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		- Toimenpiteiden kohdentamisessa hyödynnetään ulkoisen rahoituksen hankkeita.
196	2.1 Parannetaan erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien perheiden tietoisuutta harrastesetelistä lasten harrastamisen mahdollistamiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa sekä lisätään tietoisuutta harrastesetelistä monikielisten lasten perheille	Lisätään Boostii-edun viestintäsuunnitelman mukaisesti tietoisuutta Boostii-edusta, seuratoiminnan hyödyistä sekä seuratoiminnasta monikulttuurisista taustoista tuleville ja kehitetään viestintää vähävaraisten mallin tueksi. - Rakennetaan pysyviä yhteistyömalleja monikulttuurisia ja vähävaraisia perheitä kohtaavien järjestöjen kanssa. - Perheiden tietoisuutta ja ymmärrystä lisätään kohdentamalla Boostii-edun viestinnällisiä tukitoimenpiteitä yhteistyössä kansainvälisen ja paikallisen kumppanuusverkoston sekä seurakunnan kanssa: esim. Boostii-klinikat, Boostii-harrastuspäivät, Boostii-agenttiverkosto.
197	2.3 Boostii-mallin vaikuttavuutta selvitetään ja mallia päivitetään vuoden 2026 aikana, jotta lasten harrastamisen kustannustaso ei nouse ja uudistuksen muut tavoitteet saavutetaan. Mallia jatkokehitetään yhteistyössä seurojen kanssa turvaten seuratoiminnan ja siten erityisesti lasten ja nuorten harrastamisen edellytykset. Tarvittaessa seurojen toiminnan avustaminen turvataan.	Liikunnan avustus- ja tilahinnoittelumallin kokonaisuudistuksen etenemistä seurataan ja vaikuttavuutta arvioidaan seuranta- ja arviointisuunnitelman mukaisesti. Arviointi perustuu ensisijaisesti tietoon. Arvioinnissa kuullaan myös seura- ja yhdistyskenttää sekä kotitalouksia. 7-19-vuotiaiden huoltajille lähetetään laaja vapaa-ajan kysely, jossa selvitetään mm. harrastuskustannuksia. - Uudistuksen kolmen osa-alueen (Boostii-etu, liikuntaolosuhteiden käytön tuki, valmennusosaamisen malli) yksityiskohdat raportoidaan liikuntalautakunnalle vuosijohtamisen aikataulujen mukaisesti osana osavuosikatsauksia sekä tilinpäätöstä. - Boostii-edun ja liikuntaolosuhteiden käyttöavustuksen määrärahatarpeita seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Tarvittavat muutostoimenpiteet tuodaan päätöksentekoon talous- ja lisätalousarvion yhteydessä. - Mahdolliset avustusperiaatteisiin tai liikuntatilojen hinnoitteluun liittyvät muutosesitykset tehdään arviointiin perustuen.
198	2.3 Etsitään keinot edistää ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia lisäämällä liikuntaa ja viriketoimintaa yhdessä hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa	Edistetään ikääntyneiden toimintakykyä ja hyvinvointia Yhteisöllinen Turku -kärkihankkeessa luodun liikuntapalveluvision mukaisesti. Keskeisinä toimenpiteinä ovat Seniorirannekkeen (ml. ohjattu toiminta) kehittäminen hyvinvointirannekkeen suuntaan yhteisvaikuttavasti sekä yhteistyön kehittäminen yksityissektorin kanssa. Vaikuttavaksi todettujen voima- ja tasapainoharjoittelua edistävien Voitas-tehoryhmien sekä alueellisen Liiku lähellä -toimintoja jatketaan yhteistyössä laajan kumppanuusverkoston kanssa. Palveluohjauksen toimintamalleja jatkokehitetään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.
199	2.3 Innostetaan lapsia liikkumaan virikkeellisillä koulu- ja päiväkotipihoilla ja lähiliikuntapaikoilla sekä lisäämällä liikettä lasten ja nuorten päiväkotijä ja koulupäivien yhteyteen.	Toimenpiteiden edistämiseksi on perustettu poikkihallinnollinen Pihalla-työ- ja ohjausryhmä. Pihalla-työryhmä koordinoi ja yhteensovittaa tavoitteen mukaisia toimenpiteitä yhteistyössä harrastamisen ohjausryhmän kanssa. Toimenpiteet tukevat Liikkuva koulu -nykytila-arviointien perusteella tehtäviä peruskoulukohtaisia toimintasuunnitelmia ja kaupunkitasoisia tavoitteita. Lasten ja nuorten liikunnallisempaa elämäntapaa

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
		tukevat Liikkuva koulu -toimenpiteet ja Harrastamisen Turun mallin ohjatut aktiviteetit koulupäivien yhteydessä sekä Motoriikka mestarit -toiminnot varhaiskasvatuksessa. Pulssihetkiä perusopetukseen 2.0 -projektin toimenpiteet vauhdittavat aktiivisempien koulupäivien toteutusta peruskouluissa. Liikkeen lisäämistä tuetaan liikunnan sekä lasten ja nuorten palvelukokonaisuuksien yhteisen liikuntavälinehankintasuunnitelman mukaisesti toteutettavilla välitunti- ja kerhovälineiden hankinnoilla.
200	2.3 Toteutetaan liikuntatilojen investointikokonaisuus keväällä 2024 hyväksytyjen kehittämislinjausten pohjalta.	Keskeiset toimenpiteet: koulujen liikuntatilahankkeet, Kupittaan jalkapallohalli-uimahalli-maauimahalli-urheiluhalli peruskorjauskokonaisuus, Artukaisten liikuntakeskus + muut investointikokonaisuuden hankkeet etenevät niille suunniteltujen vaiheiden mukaisesti vuonna 2026.

3. Turku lisää alueellista tasavertaisuutta ja purkaa segregatiota

Nro	Tavoite	Talousarvio 2026
201	3.1 Jatketaan Koulu alustana -toimintakonseptin kehittämistä alueellisen yhteisöllisyyden lisäämiseksi.	Koulujen yhteydessä olevien sisä- ja ulkoliikuntolosuhteiden varauskäytäntöjä kehitetään alueellisten liikuntamahdollisuuksien lisäämiseksi ja olosuhteiden käytön tehostamiseksi. Tavoitteena on ohjata yhä aktiivisemmin seurojen ja kaupungin järjestämää harrastus- ja kerhotoimintaa (ml. Boostii edun piirissä oleva seuratoiminta) asuinalueille koulujen liikuntatiloihin ja aikaisempiin kellonaikoihin alueellisen seuratoiminnan synnyttämiseksi. Lisäksi myös ikääntyneiden kohderyhmän liikuttamiseen pyritään hyödyntämään paremmin iltapäivien aamu- ja iltapäivien vapaita vuoroja.
202	3.1 Toteutetaan kaupungin eri alueille julkisia kohtaamisen paikkoja, kuten ulkopelipaikkoja, ulkokuntosaleja ja ympärivuotisesti saavutettavia ei-kaupallisia tiloja huomioiden koulu- ja päiväkotiverkon uudistaminen ja asukasbudjetointi.	Toteutetaan päätösten mukaiset vuoden 2026 investointiohjelmassa olevan liikuntaolosuhtehankkeet.

Talouden tavoitteet

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot, 1 000 € (ulkoiset erät)

Liikuntalautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	5 792	6 553	6 009
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-13 735	-17 207	-18 600
TOIMINTAKATE	-7 943	-10 654	-12 592
Muutos-%		-34,1	-18,2

Käyttötalouden toimintatulot ja -menot yhteensä, 1 000 € (sisäiset erät)

Liikuntalautakunta

Käyttötalouden sitovuustaso toimintakate	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Toimintatulot	295	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0
Toimintamenot	-15 313	-15 263	-14 616
TOIMINTAKATE	-15 018	-15 263	-14 616
Muutos-%		-1,6	4,2

Investointien määrärahat ja tuloarviot, 1 000 €

Liikuntalautakunta

Investointiosa sitovuustaso brutto	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 muutoksin	Talousarvio 2026
Investointimenot	-334	-500	-500
Rahoitusosuudet	0	0	0
Luovutustulot	0	0	0
NETTO	-334	-500	-500
Muutos-%		-49,5	0,0

KONSERNIYHTEISÖT

Blue Industry Park Oy

Toimitusjohtaja: Tero Lahti

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Blue Industry Park Oy:llä on kehitysvastuu johtavan meriteollisuuden ja valmistavan teollisuuden tuotanto- ja innovaatiokeskittymän muodostamisesta Turun telakan läheisyyteen. Meriteollisuuden laaja-alaisen kiinteistökonseptin luomisen lisäksi yhtiön tehtävänä on muodostaa synergiaetuja yrityksille mahdollistamalla niille verkostomuotoisia tukipalveluita ja optimoimalla alueen fyysisiä rakenteita.

Konseptina Blue Industry Park on monimuotoinen kasvuyhteisö, jonka skaalautuvat tilat ja jaetut resurssit vastaavat teollisuuden kasvutarpeisiin ja vähentävät yritysten toissijaisia investointitarpeita siten, että alueella on mahdollista harjoittaa liiketoimintaa kilpailukykyisesti pitkällä aikajänteellä.

Operatiivinen Blue Industry Park Oy aloitti strategisena yhtiönä keväällä 2022. Yhtiö hallitsee BIP-konseptia kokonaisuutena kehittämällä, vuokraamalla ja myymällä alueen tontteja konseptiin soveltuville yrityksille. Yhtiö voi toteuttaa konseptia palvelevia investointi- ja kehityshankkeita. Tarkoitusta varten Blue Industry Park Oy:lle voidaan muodostaa kumppanuuksia sekä tytä-, osakkuus- ja vähemmistöosakkuusyhtiöitä talouden ja riskienhallinnan kannalta tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Kaupunki ei edellytä yhtiöltä vuosittaista osinkotuloutusta, mutta varmistaa pitkällä aikajänteellä tuoton sijoittamalleen pääomalle. Yhtiö vastaa alueensa edistyksekkäiden energia- ja jätetuotantoteknisten toteutuksista kaupungin kiertotalous- ja hiilineutraalisuustavoitteiden mukaisesti. Yhtiö toimii kilpailuilla kiinteistömarkkinoilla, eikä ole julkinen hankintayksikkö.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuosien 2026–2029 toimintaympäristössä yritysten investointihalukkuuteen vaikuttavat ennen kaikkea vakaampi korkotaso, parantunut rahoitusympäristö ja meriteollisuuden vahva tilauskanta. Inflaatio on matala, ja yritysten päätöksenteossa korostuvat nyt pitkän aikavälin kilpailukyky ja toimitusketjujen varmistaminen.

Yritysten investointien esteet ja hidasteet liittyvät ennen kaikkea epävarmuuteen kansainvälisestä kauppapolitiikasta ja geopoliittisesta tilanteesta. Näiden seurauksena suuret strategiset päätökset saattavat edelleen

viivästyä, vaikka tarve uusille toimitiloille ja tuotantokapasiteetille olisi selvä. Lisäksi telakan omat operatiiviset muutostarpeet voivat siirtää alihankintaketjun investointipäätöksiä.

Investointien mahdollisuudet näkyvät erityisesti logistiikka- ja tuotantotiloissa. Rakennusliikkeet etsivät aktiivisesti uusia kohteita asuntorakentamisen hiipumisen tilalle, mikä tarjoaa yrityksille edullisempia toteutusvaihtoehtoja. Energiavarastointiin liittyvät ratkaisut avaavat yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka vaativat moderneja ja joustavia tiloja.

Turun kaupungin strategiset kasvutavoitteet ja ilmastoneutraaliuteen liittyvät ohjelmat tukevat yritysten päätöksiä keskittää toimintojaan Blue Industry Parkin kaltaisiin keskittymiin. Myös kansainvälisten sijoittajien kiinnostus logistiikka- ja tuotantokiinteistöihin madaltaa yritysten kynnystä laajentaa toimintaansa alueelle, koska rahoitus- ja kumppanuusvaihtoehtoja on enemmän tarjolla.

Kokonaisuudessaan vuosina 2026–2029 yritysten investointinäkömät ovat kaksijakoiset: epävarmuus voi edelleen hidastaa päätöksiä, mutta vakaampi talouskehitys, energian varastointiin liittyvät uudet tarpeet ja telakan tilauskannan jatkuvuus luovat vahvan perustan uusille investoinneille ja tilaratkaisuille.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Tonttimyynnin ja vuokrauksen rinnalle etsitään uusia kassavirtamahdollisuuksia, kuten osakkuusmalleja ja omakehitteisiä hankkeita. Lisäksi vahvistetaan alueen hallinnointiin ja operatiiviseen kehittämiseen liittyviä tehtäviä, jotta kokonaisuuden arvo ja toimivuus kehittyisivät pitkäjärjestyksellä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuonna 2025 korkomarkkinaodotukset ovat toteutuneet, mikä on parantanut hankkeiden rahoitusympäristöä ja luonut edellytyksiä uusille investoinneille. Samanaikaisesti yhtiö on saanut logistiikka- ja tuotantotilaratkaisuihin mukaan pääomasijoittajan. Tämä kokonaisuus sisältää potentiaalin noin 50 000 m² hankekokonaisuuteen.

Vuoden 2024 alussa valmistunut ensimmäinen kiinteistö on 100 % myyty tai vuokrattu. Tilat on pääosin kohdentuneet telakan toimintaa tukevalle pienemmälle yrityskentälle, mikä on vahvistanut alueen uskottavuutta ja vetovoimaa. Vuoden 2025 lopulla valmistuu toinen kiinteistö, mikä edelleen kasvattaa aluetta ja sen houkuttelevuutta.

Omakehitteiset hankkeet ovat edenneet hitaammin joutuksen telakan operatiivisista muutostarpeista ja päätöksenteon viivästyttämisestä, mutta ne täydentävät toteutuksessaan edelleen kokonaisuutta pitkällä aikavälillä.

Odotukset vuosille 2026 ja 2027 ovat, että ainakin osa logistiikan hankkeista on käynnissä. Koko BIP-alueen louhinnan arvioidaan olevan valmis Merilinjalla kaikkien tonttien osalta vuoden 2026 loppuun mennessä.

Alueelle jää kuitenkin vielä kiviainesmyyntiä kesään 2027 asti.

Vuosille 2027–2029 oletamme, että ainakin Yard Park -alue on 100 % rakennettu. Pelkän kiinteistöveron vaikutus kaupungille tästä kokonaisuudesta on arviolta noin 140 000 € vuodessa. Merilinjalla rakentamisen odotetaan painottuvan vahvasti vain kalliopohjalle, jolloin vuoden 2029 tavoitteena on, että käyttöaste on noin 45 % (5/11).

Kesän jälkeen yhteydenotot ovat olleet selvässä kasvussa, mikä kertoo meriteollisuuden vahvoista näkymistä ja alueen kiinnostavuudesta.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Rakennettavissa olevien tonttien saatavuus Merilinja sekä Yard Park kaava-alueilla

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Valmiit tontit Merilinja (max. 11)	9	9	10	11	11	11
Valmiit tontit Yard Park (max. 6)	6	6	6	6	6	6

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Päästötön työmaa	0	2	2	2	2	2

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Pansion alueelle lähi-istutuksia.

Business Turku Oy

Toimitusjohtaja: Minna Arve

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Business Turku -konserni tuottaa ja välittää koko seutukunnalle laadukkaita palveluita sekä yrityksen perustamiseksi että toimivan yrityksen kasvattamiseksi, kehittämiseksi ja kansainvälistämiseksi, edistää yritysten ja korkeakoulujen yhteistyötä, houkuttelee alueelle uusia yrityksiä ja vahvistaa seutukunnan houkuttelevuutta ja valmiuksia, jotta seutumme on paras paikka vastuulliselle yritystoiminnalle, osaaajille ja investoinneille.

Visionamme on, että Turun seutu on Suomen dynaamisin yritys- ja innovaatiotoimintojen keskittymä, joka tarjoaa parhaat palvelut yrittäjille ja yrityksille. Toimintaamme ohjaa visioon soveltuvin osin myös Turun kaupungin strategia ja pormestariohjelma, korkeakoulujen strategia, maakuntastrategian painotukset sekä seutukuntayhteistyön tavoitteet.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yleinen epävarmuus talouden kehityksestä, geopolitiikan epävarmuus, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa, USA:n asettamat kauppapolittiset tariffit aiheuttavat yrityksille epävarmuutta ja näkyvyyden heikkenemistä, joka vaikuttaa investointien kannattavuuteen ja markkinapönnisteluihin. Se näkyy yrityskentässä muutosneuvotteluina, konkurssina, investointien ja rekrytointien lykkäämisinä. Samalla kuitenkin Suomen NATO-jäsenyys lisää yritysten kiinnostusta länsimarkkinoille ja Yhdysvaltoihin, missä myös kiinnostus Suomea kohtaan on kasvanut. NATO:n puolustusmäärärahojen voimakas nosto lisää kiinnostusta ja mahdollisuuksia kaksoiskäyttötulotteisiin sekä puolustusteollisuuden kasvuun. EU:n komissio on antanut esityksensä tulevan rahoituskauden budjetista ja MFF esitys pitää sisällään mm. uuden kilpailukykyrahaston. Nyt on vahvistettava edunvalvontaa siitä, että sen sisällä olevat elementit mahdollistavat rahoitusta Varsinais-Suomelle ja koko Suomelle tärkeisiin liiketoiminta-alueisiin, kuten terveysteknologiaan, lääketeollisuuteen ja diagnostiikkaan sekä meriteollisuuteen laajasti.

Ulkomaisten työvoiman tarve lähivuosina on edelleen kiistan, ja kun samalla kilpailu osaaajista kiristyy, on Suomea ja Turun seutua kyettävä markkinoimaan kiinnostavana opiskelu- kuin työntekomaana, huomioiden myös pitovoimatekijät maahamme jo asettuneiden

ulkomaalaistaustaisten yrittäjien, työntekijöiden ja opiskelijoiden osalta.

Seutukuntatasolla seudun kuntien panostukset omien elinkeinohenkilöiden palkkaamiseen sekä kuntien oman profiilin nosto näkyvät nyt käytännössä. Kuntayhteistyö on edelleen sujuvaa, mutta sopimuskaudelle 2025–2026 kuntien päätökset tuottaa itse osa palveluista vaikuttavat myös tulokertymäämme. Vuodenvaihteesta käynnistynyt TE-uudistus heijastelee myös ammatinharjoittajayrittäjille suunnattuihin palveluihin, jotka jatkossa toteutetaan kuntien eikä Business Turun toimesta ja aiheuttaa ainakin alkuvaiheessa epätietoisuutta oikeista palvelukanavista. Vuoden 2026 aikana on kuntasopimukset neuvoteltava uudelleen tai ratkaistava muuten se, miten palveluita seudullisesti tarjotaan ja rahoitetaan.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Business Turun ydintehtävänä on tukea yritysten kasvua ja kehitystä tuottamalla ja välittämällä laadukkaita ja vaikuttavia asiantuntijapalveluita. Tavoitteenamme on, että Business Turun toimenpiteet generoivat työpaikkoja ja verotuloja seudulle keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Tavoitteemme on lisätä asiakasyritystemme liikevaihtoa, vientituloja ja TKI-panostuksia, sekä houkutella alueelle uusia yrityksiä. Business Turku Oy toimii myös moottorina seudun innovaatiokeskittymän kehittämisessä. Triple helix -malli on toimintamme kehyksenä, ja työkaluina korkeakouluuyhteydet ja kampusrakenteiden hyödyntäminen, elinvoimajohtoryhmä suorana linkkinä Turun kaupungin rakenteisiin ja kärkihankkeisiin, sekä tytäryhtiö Turun Seudun Kehitys Oy alustana säännölliselle yhteydenpidolle seudun kuntiin, niiden johtoon ja elinkeinohenkilöihin.

Vuodelle 2024 määritelty Business Turun uudistumisteema on viety käytäntöön fokuosimalla aiempaa selkeämmin kasvupotentiaalia omaaviin yrityksiin ja yritysaihioihin sekä kasvuhakuisuuden edistämiseen perinteisillä aloilla. Uudistumisen myötä organisaatiorakenteemme yksinkertaistettiin ja uudistettiin, ja vanha kärkialarakenteen luoma matriisi korvattiin yhdellä Palvelut-yksiköllä. Substanssi- ja osaamisrakenne keskittyy kolmeen Euroopan tasollakin merkittävään teemaan: Vihreä siirtymä, Terveys ja hyvinvointi, sekä Digitalisaatio ja älykkäät teknologiat. Turun seudun erityispiirteet ja erottavat (kilpailukyky)tekijät kuten

korkeakoulujen osaamispohja sekä vahvat teollisuudenalat ovat edelleen vahvana perustana. Kasvun elementtejä haetaan niin näistä kuin myös täysin uusista avauksista ja teollisuuden uudistumisesta.

Vuonna 2025 olemme keskittyneet yrityksen elinkaaren mukaisiin palveluihin ja erityisesti palvelupolun digitalisuuden tuomiin mahdollisuuksiin, tavoitteena lisätä tunnettuuttamme ja tavoitettavuuttamme. Osana tätä muutimme uusiin toimitiloihin Turun tiedepuiston alueella ElektroCity -kiinteistön katutasoon. Toisena strategisena painopisteenä on invest in -toimintaan panostaminen sekä selkeän myyntifunnelin luominen. Invest in toiminta on aiempaa vahvemmin resursoitu ja kiinnittyy myös tehokkaammin Business Finlandin FDI (Foreign Direct Investment) -yksikön toimintaan, minkä tavoitteena on dealflow'n kasvattaminen. Kolmas strateginen painopiste liittyy alueen TKI-panostusten konkreettiseen edistämiseen. Varsinais-Suomi on jäljessä kansallisesta keskiarvosta erityisesti yritysten TKI-investoinneissa. Maan hallituksen tavoitetaso 4 % bruttokansantuotteesta v.2031 on 1,6 prosenttiyksikön päässä, mutta kasvukeskusalueena seutumme tavoitetaso pitäisi olla mieluummin 5 % bkt:stä. Tämä tavoite tarkoittaa n. 500Meur lisäystä vuositason - mahdollisuudet

löytyvät paitsi alueen isoista yrityksistä myös pk-yritysten aktivoinnista sekä ennen kaikkea uusien yritysten sijoittumisesta alueelle.

Vuoden 2026 strategia, missio, palvelut sekä toiminnan painopisteet määritellään syys-lokakuun aikana.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 talousarvio pohjautuu vuonna 2025 tehtyihin rakennemuutoksiin ja kevennettyyn organisaatioon. Talous on vakaalla pohjalla, mutta kuntien palvelurakenteiden muutokset ja projektirahoituksen väheneminen vaikuttavat edelleen toimintaympäristöömme.

Strategiatyö, joka on käynnissä vuoden 2025 loppukesästä alkaen, tulee muovaamaan toimintaamme vuoden 2026 aikana. Tavoitteena on kohdistaa resurssit yhä vaikuttavampaan ja skaalautuvaan työhön – elinvoiman, investointien ja TKI-aktiivisuuden vahvistamiseksi.

Henkilöstöresurssit ovat vuoden 2025 tasolla, ja projektirahoituksen osuutta on hallitusti vähennetty. Projektikumppanuuksissa painotamme jatkossa mm. vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta erityisesti korkeakoulu-yhteistyön kautta.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Toimintaympäristön kehittyminen (mittaristoa tarkennettu 2024 alkaen)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Alueelle sijoittuneet uudet suur-yritykset		1	1	1	1	1
Alueelle sijoittuneet pk-yritykset	13	15	15	15	15	15
Alueelle TScP:n tuella saatava ulkoisen rahoituksen määrä, milj. euroa	25	60	250	60	60	60

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Invest-in toiminnan resurssoinnin ja toimintatavan uudistus. Vuoden 2026 piikin taustalla on mittavien investointihankkeiden valmistelut, jotka ovat jo käynnissä mutta viivästyvät alkuperäisestä tavoitteesta (2025) – tavoitteenamme on auttaa nämä maaliin

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hiilijalanjälkemme - oman toimintamme hiilijalanjälki, tavoite pienentää 10 % edellisestä vuodesta, %	71	64	57	51	46	41
Hiilikädenjälkemme - seutukunnan hiilijalanjäljen pienenemistä edistävä osuus toiminnastamme, %	15	≥ 25	≥ 25	≥ 25	≥ 25	≥ 25

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuoden 2023 aikana on määritelty yhtiön hiilijalanjälki CO₂-ekvivalenttina, jota on käytetty 2024 indeksinä 100. Tavoitteena on pienentää omaa hiilijalanjälkeämme 10 % vuodessa. Toimintamme luonteen vuoksi emme tule pääsemään hiilijalanjäljessä nollassa eikä maksullinen kompensointi ole järkevää eikä jatkossa sallittua. Hiilikädenjälkemme eli työmme tuloksena alueen yrityksissä ja yhteisöissä pienenevä hiilijalanjälki kompensoi kuitenkin omaa hiilijalanjälkeämme. Indikaattorina hiilikädenjäljelle on käytetty seutukunnan hiilijalanjäljen pienenemistä edistävän toiminnan osuus toimintamme koko volyymistä euromääräisesti vertailtuna.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiöllä ei ole suunnitelmissa mitään merkittäviä investointeja		-	-	-	-	-

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: **Luontotavoitteet**

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Forum Marinum -säätio

Toimitusjohtaja: Ulla Teräs

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Merikeskus Forum Marinum on merenkulun valtakunnallinen vastuumuseo, merivoimien museo sekä merellinen vierailu-, kokous- ja tapahtumakeskus. Vastuuseona se kehittää oman alansa toimintaa ja tekee laajaa yhteistyötä korkeakoulujen, museoiden sekä monien yksityisten ja julkisten toimijoiden kanssa niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Säätiön yleishyödylliseen tehtävään kuuluu turkulaisten museokokoelmien, historiallisten alusten, kiinteistöjen ja jokisataman merellisen ympäristön vaaliminen. Lisäksi kulttuuri- ja matkailuliiketoimintaan sisältyy muun muassa tilavuokrausta ja tapahtumapalveluja.

Toimintaympäristön muutostekijät

Nopeat muutokset ja leikkaukset julkisessa taloudessa ovat vaikuttaneet säätiön talouteen monitahoisesti. Toiminnan jatkuvuuden turvaaminen pitkällä tähtäimellä edellyttää sopeutumista ja uusia ratkaisuja, joilla vahvistetaan säätiön rahoitus pohjaa ja varmistetaan yleishyödyllisen työn vaikuttavuus.

Samanaikaisesti Forum Marinumin visio ja tehtävä merellisen Turun strategisten tavoitteiden toteuttajana ovat kirkastuneet. Ennätyskävijävuosien jälkeen tulevaisuuden kasvun mahdollistaminen edellyttää palveluportfolion uudistamista, tilojen päivittämistä ja uudelleenjärjestelyjä. Kriittistä on onnistua kehittämään Forum Marinumin merellistä korttelia osana Linnanniemen kaupunkikehittämistä toimien sekä kulttuuri- ja matkailuinfrastruktuurin vahvistajana, että uusien kumppanuuksien alustana.

Matkailun ja vetovoiman suhdanteet luovat samanaikaisesti sekä riskejä että kasvupotentiaalia. Kansainvälisen matkailun lisääntyminen, merkittävät tapahtumat ja juhluvuodet avaavat mahdollisuuksia, joita Merikeskus voi hyödyntää vahvistaakseen asemaansa ympärivuotisena, elämyksellisenä ja saavutettavana porttina Saaristoon ja merelliseen Turkuun.

Saaristomeren ja Itämeren suojelu, kansainvälinen meritutkimuksen vuosikymmen sekä merilukutaidon vahvistaminen tuovat uusia sisältöjä ja painotuksia toimintaan. Forum Marinum voi verkostoja kokoamalla ja eri toimijoita yhteen tuomalla kasvattaa merellisten

teemojen yhteiskunnallista merkitystä sekä alueellisesti että valtakunnallisesti.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Säätiön strategia vuosille 2023–28 ohjaa Forum Marinumin kehitystä kokonaisvaltaiseksi merelliseksi kortteliksi osana Linnanniemen kaupunkikehittämistä ja merellisen Turun strategisia tavoitteita. Merikeskus toimii porttina merelle ja saaristoon muodostaen samalla tärkeän linkin keskustan ja Linnanniemen tulevan kulttuuri- ja taidekaupunginosan välillä. Säätiö vahvistaa rooliaan aktiivisena kaupunkikehittäjänä ja merikeskuksen tilat ja alue kunnostetaan ja palvelut uudistetaan samanaikaisesti koko alueen uudistumisen ja kaavoituksen kanssa 2030-luvulle mennessä. Kruununmakasiinin hankesuunnittelu käynnistyy 2026 ja museolaiva Sigynin pitkän tähtäimen ratkaisun toteutuminen osana kokonaisuutta on keskeinen tavoite. Myös moneen paikkaan sijoitettujen kokoelmien säilytysratkaisut tulevat tarkasteluun, ja kestäviä vaihtoehtoja etsitään mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä Turun kaupungin ja kumppaneiden kanssa.

Visio ”Meren puolella” ohjaa kehittämään Merikeskusta entistä monipuolisemmaksi kokonaisuudeksi, joka tekee meren koettavaksi ja saavutettavaksi mahdollisimman monelle. Kansainvälisen tason museolaivojen nostaminen merimuseotoiminnan ytimeen, ympärivuotiset tapahtumat ja monipuoliset palvelut kasvattavat Turun merellistä vetovoimaa vastaten niin matkailijoiden kuin kaupunkilaistenkin tarpeisiin. Turun kaupungin asema Tall Ships Races -ankkurisatamana näkyy Merikeskuksessa myös tapahtumien väli vuosina. Suomen Joutseen peruskunnostus valmistuu pääosin 2028 Tall Ships Races –tapahtumaan mennessä. Samalla uudistetaan myös museolaivan kävijäkokemus.

Yhdistämällä merellistä historiaa, nykyhetkeä ja tulevaisuutta Forum Marinum toimii monialaisen itämeritiedon ja -kokemusten foorumina. Sen tehtävä on vahvistaa yhteiskunnallista merilukutaitoa ja innostaa ihmisiä toimimaan meren puolesta. Kestävyys on läpäisevä tavoite Merikeskuksen kaikessa toiminnassa ja tekemisessä. Laajentamalla verkostoaan ja hyödyntämällä vanhoja merialan kumppanuuksia Forum Marinumin tavoitteena on uudistaa merellisen hubin ja yhteisön sydämeiksi Turussa. Alueen ja tilojen uudelleenajattelu mahdollistaa muuntojoustavat tilat ja uudet

yhteistyömallit, jotka kasvattavat myös liiketoimintaa ja toiminnan taloudellista kestävyyttä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuosi 2025 on ollut sopeutumisen vuosi. Julkisen talouden leikkaukset ja kumppaneiden taloudelliset haasteet ovat kohdistuneet myös säätöön, mikä on edellyttänyt laaja-alaisia säästötoimia ja toiminnan supistamista. Haasteista huolimatta olemme onnistuneet turvaamaan toiminnan keskeiset painopisteet ja valmistautuneet seuraavaan kehitysvaiheeseen, vaikka viivästystä esimerkiksi alueen tilojen kunnostuksen suunnitteluajankäyttöön on tullut.

Kaupungin kanssa neuvoteltu uusi yhteistyösopimus mahdollistaa toiminnan suunnittelun pitkäjänteisesti. Vuosi 2026 merkitsee käännekohtaa uusien sisältöjen suhteen, joista merkittävin ja ensimmäisenä toteutuva on Suomen Joutsenen kävijäkokemuksen uudistus. Se valmistuu vuosina 2026–27 ja vahvistaa Forum Marinumia asemaa vetovoimaisena kohteena.

Tulevien vuosien keskeisiä tavoitteita ovat oman varainhankintamme ja kumppanuuksien vahvistaminen. Ne ovat ratkaisevia toiminnan laajuuden turvaamiseksi sekä uusien avauksien mahdollistamiseksi tilanteessa, jossa julkisen rahoituksen kasvu ei ole odotettavissa.

Taloussuunnitelmakaudella 2027–2029 keskeiseksi haasteeksi ja samalla mahdollisuudeksi muodostuu tasapainon löytäminen:

- Omat tulot ja palvelutaso – riittävä ansainta, joka perustuu houkuttelevaan ja monipuoliseen palveluvalikoimaan.
- Rakennusten kunnostus ja uudistuminen – tilojen ja infrastruktuurin ylläpito ja kehittäminen, jotka luovat perustan kestäväälle kasvulle.

Tavoitteiden toteuttaminen edellyttää pitkäjänteistä työtä sekä kumppaneiden ja sidosryhmien tukea. Vahva perusta on kuitenkin olemassa: kasvava yleisöpohja, vahvistunut brändi ja kirkastunut visio Forum Marinumin roolista osana Linnanniemen ja merellisen Turun kehitystä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Säätön suosio ja houkuttelevuus paikallisena ja valtakunnallisena matkailukohteena

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Alueen kävijämäärä/vuosi, henkilöä	323 724	240 000	250 000	260 000	325 000	330 000
Oman tuoton osuus kaikista tuotoista, %	49	38	40	40	42	42
Pääsylipputulot, 1 000 euroa	426	450	450	460	500	500
Yhteistoimintasopimus Turun kaupungin kanssa 1 000 euroa (Kh 22.11.2021 § 524)	589	589	720	720	720	720

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Kehitetään toimintaa systemaattisesti kohti hiilineutraalia yhdessä muiden museoiden ja matkailutoimialan kanssa	Toteutui suunnitellusti	Ympäristöjärjestelmän tai ympäristösertifikaatin käyttöönotto		Matkailualan kriteerit (VTA + Visit Finland)		

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Ekokompassin käyttöönotto jatkuu vuonna 2026.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteutuksen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen ja säästöt käyttötaloudessa	Toteutui osittain	Energiatohokkuusinvestoinnit valmiit	Energiatohokkuus osana tilakorjausinvestointeja		Säästöt energiakustannuksissa	

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

- Ekokompassi-ohjelma ja sertifiointi.
- Toimenpidesuunnitelma tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi.
- Yhteistyö Itämerihaasteen toimenpidesuunnitelman toteutuksessa jatkuu.
- Merilukutaito-hankkeen jatkovaihe käynnistyy.

Kaarea Oy

Toimitusjohtaja: Miika Markkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on ruoka-, siivous- ja kiinteistön hoito- ja kunnossapitopalveluiden tuottaminen, sekä näiden palveluiden toteuttamiseen liittyvä suunnittelu ja konsultointi; ruokatuotteiden valmistus, varastoiminen, välittäminen ja kuljettaminen; kiinteistöjen siivous, hoito, huolto, valvonta, vartiointi ja turvallisuuspalvelut sekä kiinteistöihin liittyvien laitteiden ja järjestelmien asentaminen, huolto ja korjaus. Yhtiö voi myös ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä sekä osakkeita ja muita arvopapereita. Yhtiön tarkoituksena on toimia omistajiensa sidosyksikkönä julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa (1397/2016) tarkoitetuin tavoin. Yhtiö toimii liiketaloudellisin periaattein.

Toimintaympäristön muutostekijät

Suomen hallituksen hankintalakiin ja sidosyksikkötoimintaan kaavailemat lainsäädännölliset muutokset luovat epävarmuustekijöitä yhtiön toimintaympäristöön.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö jatkaa kehittämistyötä yhtenäistääkseen ja parantaakseen organisaation toimintoja mm. strategian jalkauttamisen avulla. Toimintaa kehitetään muun muassa tuottavuus- ja hiilijalanjälkimitaristojen tulosten pohjalta sekä huomioiden lainsäädännön edellytykset. Yhtiön toiminta perustuu osakkaiden väliseen sopimukseen ja omistajapolitiikkaan.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiön liiketoiminnan arvioidaan jatkuvan melko vakaina ja yleisen kustannuskehityksen säilyvän maltillisena.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Liikevaihto kasvaa ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiö saa uutta liikevaihtoa uusista asiakkaista. Liikevaihto, 1 000 euroa	69 769	70 145	67 698	68 009	68 913	69 830
Liikevoitto on maltillinen. Liikevoitto, 1 000 euroa	1 373	1 768	1 670	1 671	1 695	1 716

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Aiemmistä vuosista poiketen on kiinteistöpalvelut-toimialan liikevaihto budjetoitu vähimmäisostovelvoitteen sijasta aiempien vuosien toteuman tasoisena. Varhan yhtiölle asettama kustannussäästötavoite saavutetaan ja se on huomioitu talousarviossa. Yhtiön palvelusopimuksissa on yhteneväiset hinnoitteluperiaatteet. Yhtiön palveluita markkinoidaan aktiivisesti nykyisille omistajille. Yhtiön tavoitteena on palvella omistaja-asiakkaitaan kustannustehokkaasti ja tuottaa lisäarvoa.

Kaupungin ostaman kouluruokailun hinnoittelu ja vertailu suuriin kaupunkeihin

Laskennallinen ruokailun hinta euroa/oppilas/päivä	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Espoon kaupunki							
Helsingin kaupunki							
Oulun kaupunki							
Tampereen kaupunki							
Turun kaupunki	2,38	2,46					
Vantaan kaupunki							

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumiskäytöksensä ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiön liikkumiskäytöksensä kehitetään hiilineutraalimmiksi	Toimenpidesuunnitelmaa on toteutettu	Liikkumiskäytöksensä kehitetään hiilineutraaliksi	Liikkumiskäytöksensä kehitetty hiilineutraaliksi	Liikkumiskäytöksensä kehitetty hiilineutraaliksi	Liikkumiskäytöksensä kehitetty hiilineutraaliksi	Liikkumiskäytöksensä kehitetty hiilineutraaliksi
Yhtiö käyttää uusiutuvaa, vähähiilistä ja biopohjaista polttoainetta	Käyttöä on jatkettu	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä	Jatketaan käyttöä
Sähköisten ajoneuvojen osuus kaikista ajoneuvoista, %	16	18	26	36	43	50

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiö uusii autokantaa tulevana vuosina hiilineutraaleilla vaihtoehtoilla, mikäli niitä on saatavissa. Polttomoottorikäyttöisissä autoissa käytetään Yhtiö käyttää tuotantoajoneuvoissa uusiutuvaa biodieseliä, jolloin kierrätetään maapallolla olemassa olevaa hiilidioksidia, ja jonka myötä ei tuoteta lisää hiilidioksidia. Henkilöstöä opastetaan ekologiseen liikkumiseen huomioiden mm. ajotavat ja tyhjäkäynnin välttäminen.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Veden kulutuksen vähentäminen	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän vettä kuluttaviin ratkaisuihin
Ilmastomuutoksen hillintä	Korvausinvestoinneilla on päästy vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin	Korvausinvestoinneilla päästään vähemmän energiaa kuluttaviin ratkaisuihin
Hiilijalanjäljen pienentäminen. Toteutetaan konsernin tavoitteita tukevaa päästövähennys-suunnitelmaa.	Toimintaa on kehitetty toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta	Kehitetään toimintaa toimialakohtaisten hiilijalanjälki mittariston pohjalta

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat. Toimialakohtaisen hiilijalanjälkiseurannan pohjalta tehdään toimenpiteitä hiilijalanjäljen pienentämiseksi.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Yhtiö käyttää tuotantoajoneuvoissa uusiutuvaa biodieseliä, jolloin kierrätetään maapallolla olemassa olevaa hiilidioksidia, ja jonka myötä ei tuoteta lisää hiilidioksidia.

Pidempiaikaisten työkohteiden jätehuolto toteutetaan suoraan kohteeseen toimitetuilla kannellisilla vaihtolavoilla työssä syntyvien lajikkeiden mukaisesti. Pienet erät kuljetetaan Kaurakadun tai Fiskarsinkadun lajittelualueille.

Yhtiö on liittynyt Portaat luomuun-ohjelmaan ja käytetään luomuna rasvatonta maitoa ja hiutaleita sekä pienissä määrissä muita luomutuotteita. Luomun käyttö säilyy portaalla 3 (=> luomua käytetään 5–10 %).

Turun kouluissa ja päiväkodeissa sekaruokalistan aterian hiilidioksidipäästöjen keskiarvo pysyy samalla tai alemmalla tasolla kuin vuosina 2024–2025 on toteutunut. Tavoitteena naudanlihan vähentäminen sekaruokalistalta myös muiden asiakkuuksien osalta ja siten sekaruoan hiilidioksidipäästöjen vähentäminen. Kasvisruokien kehittämistä jatketaan.

Täyssähköautojen osuuden lisääminen: Yhtiössä on laadittu tuotantoajoneuvojen investointiohjelma vuosille 2026–2029 joka toteutuessaan kasvattaa vuosittain sähköautojen määrää.

Kaurakadun sekä Fiskarsinkadun lajittelualueen käyttöä jatketaan. Yhtiö jatkaa yhteistyötä jätealan toimiajan kanssa eri jätelajikkeiden oikeanlaiseen hyödyntämiseen tai jatkokäsittelyyn. Yhtiön omaa sekä ulkopuolisten palveluntuottajien henkilöstöä ohjeistetaan noudattamaan lajitteluohjeita rakennusjätteen määrän minimoimiseksi.

Korvausinvestointien kilpailuttamiskriteereissä huomioidaan ympäristönäkökohdat.

Puhtauspalveluissa jatketaan laikkojen käyttöä, jotka vähentävät veden käyttöä ja työ voidaan suorittaa ilman kemikaaleja.

Kiertonetissä myydään tarpeettomia ajoneuvoja, koneita ja laitteita. Hankintoja tehdään käytettyinä mahdollisuuksien mukaan.

Kiillon pesuainepakkausten kierrättämistä Kantasairaalan potilaskeittiössä jatketaan. Puhtauspalveluissa käytössä olevaa paikallista pesuainepullojen kierrätystä jatketaan. Puhtauspalveluissa jatketaan ympäristömerkittyjen puhdistusaineiden käyttöä. Puhtauspalveluissa puhdistusaineiden kohdekohtainen varastokirjanpito pesuaineiden oikean annostelun varmistamiseksi ja seuraimiseksi on käytössä.

Ruokahävikin kirjaamista kaikissa ruokapalvelun toimipaikoissa jatketaan. Keittiöissä myydään ylijäämäruokaa ruokailun jälkeen ja hävikkiruokaa lahjoitetaan yhteistyötahoille. Ruokahävikin määrä valmistetun ruoan määrästä enintään 8 %:a.

Kiertotalouskeskittymää Kaurakadulla Tilapalvelukeskuksen hallinnoimalla kiinteistöllä jatketaan. Yli vuoden varastoidut tuotteet pyritään myymään Kiertonetissä tai lahjoitetaan kierrätyskeskuksille. Jatkokäyttöön kelpaamattomat tuotteet lajitellaan laadun mukaisille kierrätyslavoille.

Ekokompassi-ympäristösertifikaatti on voimassa.

KOy Turun Monitoimitilat

Toimitusjohtaja: Seppo Saaristo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on kiinteistöhallinto ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus on toimia Turun kaupungin uusien tilahankkeiden toteuttajana. Turun kaupungin toimitilojen rakennuttaminen toimii pääosin yhtiön rakennuttamis- ja palveluiden tuottajana ja tarvittavin osin yhtiö ostaa rakennuttamiseen liittyviä palveluita myös markkinoilta. Yhtiön toteuttamisvastuulle on tällä hetkellä osoitettu merkittävä määrä samanaikaisesti käynnissä olevia koulujen ja monitoimitilojen rakennushankkeita.

Toimintaympäristön muutostekijät

Markkinat odottavat EKP:n ohjauskorkojen laskua vuoden 2025 aikana, mikä johtuu hidastuneesta inflaatiosta ja vaihteesta talouskasvusta. EKP:n ohjauskorkojen enustetaan laskevan asteittain kohti 1,5–2,0 %:n tasoa, mikä vaikuttaa suoraan markkinakorkoihin kuten euriboriin. Vaikka korkomarkkinoiden näkymät ovat suotuisat, geopoliittiset riskit (esim. mahdolliset tullipoliittikat) voivat aiheuttaa markkinoille epävarmuutta.

Rakentamisen suhdannetilanne on kuluvana vuonna heikko ja vuodelle 2026 ennustetaan vain muutaman prosentin kasvua. Asuntorakentaminen on käytännössä mittaushistorian alhaisimmalla tasolla. Rakennusala kannattelee kuntien, valtion ja puolustusvoimien toimitilarakentamista. Tarjoushalukkuus on korkealla tasolla ja kaupungin toimitilahankkeisiin saadaan hyviä tarjouksia ja osaavaa työvoimaa on hyvin saatavilla.

Rakennuskustannusten nousu on ollut tasaisen hidasta koko alkuvuoden 2025: esimerkiksi huhtikuussa nousua oli 0,5 %, kesäkuussa 0,2 % ja heinäkuussa 0,7 %. Kustannusnousu on kohdistunut erityisesti materiaalikustannuksiin ja energiaan, mutta työvoimakustannukset ovat pysyneet melko vakaina. Inflaation hidastuminen ja korkojen lasku ovat hillinneet kustannuspaineita.

Toimintaympäristöä ajatellen yhtiön hankkeiden kilpailuttaminen osuu varsin otolliseen ajankohtaan. Epävarmuutta tulevaisuudessa lisää hieman mahdolliset vaikutukset maailmanmarkkinoihin, rahoituskuluihin ja rakennuskustannuksiin, jos Ukrainan ja Venäjän välinen sota loppuu.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Tulevaisuudessa yhtiöllä voi olla nykyistä laajempi vastuu kohteidensa ylläpidon johtamisesta ja ylläpitopalveluiden hankinnasta. Yhtiön tulee pysyä tietoisena rakennusten kunnosta ja toteuttaa elinkaaren aikana oikea-aikaisia korjauksia, jotta yhtiön kohteisiin ei pääse muodostumaan ongelmallista korjausvelkatilannetta. Yhtiön toiminnassa keskitytään lyhyellä aikavälillä merkittävään rakennuttamisen määrään, rakennushankkeiden elinkaaritalloudellisuuteen ja yhtiön hallinnon kehittämiseen. Pidemmän aikavälin suunnittelussa yhtiö valmistautuu ottamaan vastuuta kohteidensa ylläpidon johtamisesta ja ylläpitopalveluiden hankinnasta sekä luomaan tähän tarvittavat strategiat, prosessit, toimintatavat ja organisaation.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiö investoi lähivuosina koulu- ja monitoimitalohankkeisiin yli 250 miljoonaa euroa kasvavalla trendillä. Yhtiön kuluista merkittävä osuus koostuu investointien lisäksi rahoituskuluista ja yhtiö panostaakin investointien ja rahoituskulujen ennustamisen tarkkuuteen. Yhtiö on vahvasti sitoutunut sille asetettuihin ilmastotavoitteisiin ja niiden toteutumista seurataan hankkeissa ja yhtiön toiminnassa jatkuvasti. Yhtiön taloudellisissa tunnusluvuissa heijastuu vahvasti suuret investoinnit luottolimiitillä ja pääomainoilla.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Investointikohteiden eteneminen ja hankkeiden vuosittainen menoennuste, milj. euroa.

Arviointikriteerit tai mittarit	Hankesuunnitelman hyväksytty kokonaiskustannus	Päivitetty arvio hankkeen kokonaiskustannuksesta	Rakentamiskustannukset per neliö	2025	2026	2027	2028	2029
Karhunaukion monitoimitalo	48,0	48,0		0	12,8	12,8	31,4	3,1
Jäkärälän koulu ja päiväkot	20,1	19,5		10	8,8	0	0	0
St. Olofsskolan	35,9	35,9		0,9	4,6	16,4	15,6	0
Linnakaupungin monitoimitalo	63,1	63,1		0,5	23,6	31,2	7,8	0
Lyseo	49,0	49,0		0	0,8	24	24	0
Luolavuori	35,9	35,9		0,2	6,5	14,6	14,6	0
Yhteensä:	252,0	251,4		11,5	45	99	93,4	3,1
Kaikkien hankkeiden valmiusaste, %				5	22	62	99	100

Huomioita: Luvut eivät sisällä rahoituskuluja eikä yhtiön muita kuluja, ainoastaan uudisinvestoinnit. Luvut eivät sisällä Ypsilonin ja Syvälahden muutostöitä.

Tavoite: Käyttöön otettujen kohteiden tilinpäätösseuranta, eur

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Syvälahden monitoimitalo	566 565	641 350	645 000	650 000	655 000	660 000
Yli-Maarian monitoimitalo	402 416	390 950	410 000	430 000	435 000	440 000

Huomioita: Yhtiön tilinpäätöksestä näkee nyt vain kiinteistöveron, vakuutukset, maanvuokrat + poikkeuksina jotain pieniä asioita ja korjauksia sekä Syvälahden ja Yli-Maarian korkokulut. Eli kaikki ylläpito- ja käyttökulut menevät tällä hetkellä Tilapalveluiden kunnossapidolle ja/tai käyttäjälle eivätkä näy ollenkaan yhtiön tilinpäätöksissä.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisön uudishankkeissa noudatetaan Green Deal-sopimusta työmaiden osalta sekä uudishankkeet suunnitellaan EU-taksonomian ja YL-ympäristöluokituksen neljän tähden vaatimukset täyttäväksi. Hankkeissa laaditaan toiminnanvarmistussuunnitelma, jolla varmistetaan talotekniikan energiatehokas ja suunnitellun mukainen toiminta rakennuksen käytön alkaessa.

Arviointikriteerit tai mittarit	YL-luokitus neljä tähteä	EU-taksonomian mukaisuus	Green Deal käytössä	Toiminnanvarmistussuunnitelma
Karhunaukion monitoimitalo	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027
Jäkärälän koulu ja päiväkot	Tulossa / 2026	Kyllä / 2025	Kyllä / 2025	Kyllä / 2025
St. Olofsskolan	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2026	Tulossa / 2027
Linnakaupungin monitoimitalo	Tulossa / 2026	Tulossa / 2026	Tulossa / 2026	Tulossa / 2026
Lyseo	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027	Tulossa / 2027
Luolavuori	Tulossa / 2027	Tulossa / 2026	Tulossa / 2026	Tulossa / 2026

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Taksonomian mukainen arviointi on tehty Kyllä/Ei	Taksonomian vaatimukset täyttyvät Kyllä/Ei
Karhunaukion monitoimitalo	Tulossa / 2027	
Jäkärälän koulu ja päiväkot	Kyllä / 2025	Kyllä*
St. Olofsskolan	Tulossa / 2027	
Linnakaupungin monitoimitalo	Tulossa / 2026	
Lyseo	Tulossa / 2027	
Luolavuori	Tulossa / 2027	

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- EU-taksonomian kriteeriä suihkujen virtaamasta 8 l/s ei voida saavuttaa Suomessa, koska kansallinen asetus määrää Suomessa minimivirtaamaksi 9 l/s.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana
Luontotavoitteet: - Määritellään vuoden 2025 aikana Kiertotaloustavoitteet: - Määritellään vuoden 2025 aikana

Kuntec Oy

Toimitusjohtaja: Harri Kaunisto

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on maa- ja vesirakennustöiden, kadunrakentamistöiden, viherrakentamistöiden, metsänhoitotöiden, liikunta- ja leikkipaikkarakentamistöiden ja projektinjohtourakoinnin sekä näihin liittyvien kuljetus-, rakennus-, ylläpito- ja muiden töiden suorittaminen, suunnittelu ja konsultointi sekä toimialaan liittyvien tuotteiden valmistus ja myynti. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiö toimii omistajanaan olevien, julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) mukaisten hankintayksiköiden sidosyksikkönä sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1398/2016) mukaisten hankintayksiköiden sidosyrityksenä. Yhtiö harjoittaa toimintaansa ensisijaisesti sen omistavien hankintayksiköiden kanssa tuottaen niille edellä 2 §:ssä tarkoitettuja palveluja. Yhtiö voi tarjota palveluja muille kuin omistajinaan oleville hankintayksiköille vain siinä määrin kuin voimassa oleva hankintalainsäädäntö sen

mahdollistaa vaarantamatta yhtiön asemaa edellä mainittuna sidosyksikkönä ja -yrityksenä.

Turun Vesihuolto Oy tuli yhtiön uudeksi osakkaaksi 15.12.2022 alkaen.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Jatkamme sisäisen tehokkuuden parantamista. Painopisteenä edelleen johtamisen kehittäminen.

Panostamme vahvasti kaupungin ympäristöohjelman mukaisesti kalustomme uusintaan. Ympäristöystävällisempää kalustoa hankitaan tulevina vuosina erittäin merkittävästi.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Keskitymme toiminnassamme toimintojen tehostamiseen, vastuullisuuteen ja oikean laatutason noudattamiseen yhdessä asiakkaan kanssa.

Tulostaso on ennalta sovittu omistajien kanssa ja yhtiöllä ei ole kasvuhakuisuutta.

Vuodelle 2025 ennustettu liikevaihto ja liikevoitto näyttäisi nousevan tavoitetason mukaiseksi.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Omistajien puitesopimusten tilauskannan ulkopuolinen liikevaihto pysyy alle 5 % ja yhtiön sisäisen toiminnan tuottavuus paranee

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	9 260	9 000	9 200	10 400	11 600	11 800
Liikevaihto kasvaa verrattuna edelliseen tilinpäätökseen, %	-4,6	-2,2	2,2	13,0	11,5	1,7
Liikevoitto, 1 000 euroa	809	180	184	408	632	636

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Käytettävien polttoaineiden muuttaminen uusiutuviksi polttoaineiksi, %	97	95	95	100	100	100
Sähkökäyttöisen kaluston ja ilmastoystävällisen materiaalin osuuden kasvattaminen, %	5	8	10	40	75	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteutuen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Vähäpäästöisemmän (päästöluokitus) kaluston hankinnat, 1 000 euroa	1 042	1 500	600	5 300	5 300	600

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Kuntec liittyi Turun kaupungin ilmastojoukkueeseen keväällä 2024. Jatkamme ilmastojoukkueen toimintaa.

Hiilineutraalia kalustoa hankitaan suunnitelman mukaisesti vanhojen polttomootoriajoneuvojen tilalle.

Lounais-Suomen jätehuolto Oy -konserni

Kaupungin omistus 22,46 %

Toimitusjohtaja: Jukka Heikkilä

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (LSJH) on kahdeksantoista kunnan omistama jätehuolto-yhtiö.

LSJH hoitaa omistajakuntiansa lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät osakassopimuksen, jätelainsäädännön sekä muiden määräysten ja sopimusten mukaisesti. LSJH:n toiminnan perustana on jätehuoltopoliittinen ohjelma, joka on laadittu koko yhtiön toiminta-alueelle.

LSJH järjestää seudun asukkaille, julkisille toimijoille ja muille kunnan jätehuoltovastuulla oleville toimijoille jätteiden keräys- ja vastaanottopalvelut sekä jätteiden hyötykäytön ja muun käsittelyn. LSJH tarjoaa jäteneuvontaa kunnan jätehuoltovastuulla oleville tahoille. Asukkaita ja muita toimijoita opastetaan jätteiden vähentämisessä, kestävässä kuluttamisessa ja lajittelussa sekä kustannustehokkaan jätehuollon järjestämisessä. LSJH tarjoaa myös lakisääteiset kunnan toissijaisella vastuulla järjestettävät jätehuoltopalvelut elinkeinoelämälle (TSV).

Toimintaympäristön muutostekijät

Merkittävää huolta ja epävarmuutta koko kunnallisen jätehuollon toimintakenttään on aiheuttanut hallituksen esitys hankintalakiin valmisteltuun 10 % sidosyksikön vähimmäisomistusosuusvaatimukseen liittyen. Jätehuolto on luokiteltu asukkaille huoltovarmuuden kannalta välttämättömäksi peruspalveluksi, minkä tulee toimia kaikissa tilanteissa. Mikäli hallituksen esitys sidosyksikön omistusvaatimuksesta vähintään 10 % osalta toteutuu, tulisi LSJH:n toiminta omistajakuntien toimesta järjestellä uudelleen tilanteessa, jossa vain neljä nykyisistä omistajakunnista omistaa yli 10 % yhtiön osakkeista. Tällöin menetettäisiin kaikki se taloudellinen ja toiminnallinen hyöty, joka on saavutettu viimeisen kymmenen vuoden aikana vuonna 2015 toteutuneen silloisen Rouskis Oy:n ja Turun Seudun Jätehuolto Oy:n välisen fuusion jälkeen. Kun LSJH fuusion myötä aloitti toimintansa, on jätehuoltopalvelut 18 kunnan toimialueella vähitellen yhtenäistetty ja oma jätteenkäsittelyratkaisu toteutettu Saloon. Lisäksi hallinnon päällekkäiset työt on purettu ja siten toiminta tehostunut merkittävästi aiemmasta. LSJH on osaltaan pyrkinyt vaikuttamaan nyt käynnissä olevaan lain valmisteluun siten, että jätehuollon toimialaan käytännössä huonosti sopiva lakiesitys jätettäisiin toteuttamatta.

Keväällä yhtiö jätti aiheesta oman lausuntonsa. Kesän aikana LSJH yhdessä kuuden muun jätelaitoksen kanssa jätti asiasta lisäksi virallisen kantelun EU-komissiolle.

LSJH on päättänyt kuluvana vuonna luopua poistotekstiilin kierrätyksen kehittämiseen tähtäävästä liiketoiminnastaan. Tähän päädyttiin, koska liiketoimintaa ei yrityksistä huolimatta ole saatu kannattavaksi. Jatkossa LSJH keskittyy huolehtimaan oman toimialueensa asukkaiden poistotekstiilin keräyksestä. Tekstiilin lajittelu- myynti ja jatkojalostus yhtiön omana työnä lopetetaan. Kerätyn poistotekstiilin lajitteluun etsitään mahdollista kumppania, jota varten kesällä aloitettiin julkinen kilpailutus. Liiketoiminnasta aiheutuvat lopulliset henkilöstövaikutuksen selviävät kuluvan syksyn aikana.

Myös erilaiset yhteiskunnassa viime vuosina ilmenneet poikkeustilanteet vaativat huomiota toiminnan suunnittelussa ja riskeihin varautumisessa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Lounais-Suomen Jätehuolto Oy:n strategiset päämäärät ja keskeiset tavoitteet pohjautuvat yhtiön toimintapolitiikkaan ja strategiaan. LSJH:n hallitus hyväksyi päivitetyn strategian ja toimintapolitiikan 12.12.2024.

Toimintamme perustana ovat: Asukkaat ja kumppanit

- Tuotamme laadukkaita palveluja.
- Toimimme vuorovaikutuksessa asukkaiden ja muiden asiakkaiden, omistajien, viranomaisten ja sidosryhmien kanssa kaikki ikäryhmät huomioiden.
- Viestimme toiminnastamme ja sen vaikutuksista avoimesti ja ajantasaisesti.
- Olemme merkittävä työllistäjä.

Ympäristö ja varautuminen

- Toimimme ympäristön, terveyden, viihtyvyyden ja talouden kannalta kestäväällä tavalla.
- Edellytämme sopimuskuppaneilta sitoutumista LSJH:n toiminnan periaatteisiin.
- Käsitlemme ja dokumentoimme tiedot hallitusti ja tietoturvallisesti.
- Varaudumme mahdollisiin häiriö- ja poikkeustilanteisiin.

Työyhteisö

- Huolehdimme työyhteisön hyvinvoinnista ja työturvallisuudesta.

- Ylläpidämme ja kehitämme organisaatiokulttuuria, jossa tieto kulkee ja jokaisen ääni kuuluu.
- Kannustamme ja autamme toisiamme kehittämään osaamistamme.
- Arvioimme toimintamme riskit ehkäistäksemme vahingot ja tapaturmat.
- Olemme haluttu työnantaja ja työntekijämme ovat sitoutuneet toimintaamme.

LSJH:n strategiset päämäärät ovat:

- Järjestämme asukkaille lähellä olevat monipuoliset jätehuoltopalvelut.
- Edistämme resurssitehokkuutta ja alueellista kiertotaloutta ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.
- Säilytämme talouden tasapainon muuttuvassa toimintaympäristössä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuosien 2026–2029 talouden suunnittelu pohjautuu LSJH:n strategiaan, jonka yhtiön hallitus vuosittain hyväksyy. Strategia toimii pohjana toimintavuoden aikana tehtävälle toimintasuunnittelulle ja talousarvion laadinnalle. Vuonna 2024 yhtiössä uudistettiin strategian saavuttamiseen tähtäävät toimenpiteet ja niitä tukevat mittarit. Ne sisällytettiin myös osaksi LSJH:n omaa Kestävyysohjelmaa (ympäristövastuu, sosiaalinen vastuun ja hyvä hallintotapa).

Toiminnan suunnittelun lähtökohtana on tuottaa mahdollisimman laadukkaita jätehuoltopalveluita alueen asukkaille kustannustehokkaasti ja ympäristövaikutukset huomioiden. LSJH:ssa toiminnan suunnittelua tehdään pitkällä aikavälillä pitkän aikavälin Toiminta- ja investointiohjelman (PTS) muodossa. Tämänhetkinen versio suunnitelmasta vuosille 2025–2032 hyväksyttiin LSJH:n hallituksen toimesta viime keväänä. Ohjelman avulla pyritään hallitusti toteuttamaan mm. tuleville vuosille

kaavailtuja mittavia investointeja jätehuoltopalveluiden kehittämiseksi entisestään. Yhtiön hallitus tarkastelee investointiohjelmää säännöllisesti ja hyväksyy tarkennetun suunnitelman vuosittain keväällä.

Toimintasuunnitelmien valmistuttua syksyn aikana laaditaan yhtiön alustava talousarvio ja valmistellaan jätetaksaehdotus jätehuoltolautakunnan käsittelyyn. LSJH:n hallitus hyväksyy lopullisen talousarvion vuosikellon mukaisesti joulukuussa 2025. Talousarviossa huomioidaan toimintaympäristössä, kuten lainsäädännössä, tapahtuvat muutokset. Investointisuunnitelmassa huomioidaan tarvittavat rakentamiseen ja muihin toimiin liittyvät kehittämistarpeet. Investoinnit tullaan rahoittamaan mahdollisuuksien mukaan kassavaroin ja tarvittaessa ulkopuolisella rahalaitoslainalla.

Taloudellista ja toiminnallista panostusta lähivuosina vaatii erityisesti sekajätteiden siirtyminen kunnan järjestämän kuljetuksen piiriin vuodesta 2026 alkaen. Samaan aikaan jätehuoltopalveluja kehitetään kokonaisuutena siten, että toimialueen asukkailla olisi jatkossa entistäkin paremmat ja eri tilanteisiin muunneltavat jätehuoltopalvelut käytössään. Lisäksi huomioitavana on kohdassa "Toimintaympäristön muutostekijät" kuvatut asiat.

Vuosille 2025–2032 laadittu PTS sisältää useita investointeja jätehuoltoinfran ja -palveluiden parantamiseksi. Taloudellisesti merkittävin näistä on parhaillaan käynnissä oleva Topinpuiston alueelle rakennettava uusi lajitteluasema. Samalla toteutetaan useita taloudelliselta arvoltaan pienempiä hankkeita eri toimipisteissä. Lisäksi vanhojen kaatopaikkojen sulkeminen on tehtävä hallitusti.

Toiminnan rahoituksen rakennetta pyritään jatkuvasti kehittämään niin, että jätehuollon peruspalvelutoiminnan kustannukset voidaan kattaa palveluiden tuottamisesta saaduilla tuloilla. Aikaisempina vuosina taksanalaiset tulot eivät ole kattaneet taksanalaisen palveluiden tuottamisesta syntyneitä kuluja, ja vajetta on katettu liitetoiminnan muilla tuloilla.

Alla olevassa taulukossa on kirjattuna toteumien lisäksi ennusteet vuosille 2026–2029. Ennusteet perustuvat LSJH:n hallituksen keväällä 2025 vahvistamaan PTS:aan sekä käynnissä olevaan talousarviosuunnitteluun vuodelle 2026 ja ovat alustavia. Ne voivat toteutuessaan muuttua alla olevasta.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

LSJH edellyttää kilpailuttamisissaan jätteenkuljetusurakoissa vaihtoehtoja käyttövoimaa mahdollisuuksien (saatavuus logistiset alueet huomioiden) mukaan.

Työmatkaliikenne on otettu uutena kokonaisuutena mukaan LSJH:n päästövähennysohjelmaan tavoitteiden tarkentamiseksi.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Tehostamme uudelleenkäyttöä ja laadusta kierrätystä/ Kiinteistöiltä kerätyn, LSJH:n vastaanottaman sekajätteen määrä/asukas on 140 kiloa vuonna 2030.	159	156	152	148	145	141
Tähtäämme mahdollisimman alhaiseen hiilijalanjälkeen/ LSJH:n toiminnan päästöt (ekv/v) pienentyvät selvästi vuoden 2024 tasosta vuoteen 2030 mennessä.	88 000 tCO ₂ ekv/a*	86 500 tCO ₂ ekv/v	Laskentatapa päivitetään VSME-standardin mukaiseksi, tavoitetaso tarkistetaan vuosille 2026-2029 tulosten pohjalta	Laskentatapa päivitetään VSME-standardin mukaiseksi, tavoitetaso tarkistetaan vuosille 2026-2029 tulosten pohjalta	Laskentatapa päivitetään VSME-standardin mukaiseksi, tavoitetaso tarkistetaan vuosille 2026-2029 tulosten pohjalta	Laskentatapa päivitetään VSME-standardin mukaiseksi, tavoitetaso tarkistetaan vuosille 2026-2029 tulosten pohjalta
Vaalimme ympäristön puhtautta ja luonnon monimuotoisuutta/ Luonnon monimuotoisuus LSJH:n toimipaikoilla kehitty myönteisesti toteuttamalla vähintään 10 monimuotoisuustavoitetta tukevaa toimenpidettä vuosittain.	Ei mitattu	10	10	10	10	10

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Edistämme resurssitehokkuutta ja alueellista kiertotaloutta yhdessä yhteistyökumppanimme kanssa. Autamme asiakkaitamme lajittelemaan ja tekemään vastuullisia valintoja. Kierrätämme ja hyödynnämme hallussamme olevat jätteet.
- Vähennämme päästöjä koko toimitusketjun osalta. Otamme käyttöön teknisiä ratkaisuja kaatopaikkojen metaanipäästöjen vähentämiseksi. Vähennämme jätteenkuljetuksen ja jätteenkäsittelyn päästöjä optimoimalla omaa toimintaa sekä kehittämällä hankintoja.
- Huolehdimme lähiympäristöstä toimimalla meitä koskevien lupien, määräysten ja velvoitteiden mukaisesti. Kartoitamme toimipaikkojen luontoarvot, hoidamme alueita luonnon monimuotoisuutta edistäen ja torjumme vieraslajeja.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Tuotetaan alueidenhoitosuunnitelma luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ja suojelemiseksi.

Sisällytetään ympäristökriteerit hankintaohjeisiin.

Päivitetään ja seurataan päästövähennysohjelmaa.

Tehostetaan kaatopaikkakaasun keräystä ja kehitetään hankeyhteistyötä kaasun jatkojalostamiseksi.

Muuntojoustava jätehuolto 2030 –projektin kautta kehitetään seudun kiinteistöjen jätehuoltopalveluja ja vastaanottoverkostoa tukemaan kierrätyksen tehostumista.

LSJH:n käynnissä olevissa rakennus- ja investointihankkeissa kiertotaloustavoitteet on otettu keskeisiksi kriteereiksi.

Turku 2029 -säätio sr.

Säätiön asiamies: Tuomas Heikkinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Säätiön tarkoituksena on edistää Turun kaupunginvaltuuston hyväksymän Turku-strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluysteistyötä ja elinkeinoelämää. Säätiön tarkoitus on vetovoimatekijöiden kehittämisen kautta vahvistaa Turun kaupungin kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta matkailukaupunkina sekä luoda uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia matkailu- ja elämysteollisuuden yritystoiminnalle. Säätiön tarkoitus on edistää uusien palveluinnovaatioiden kehittymistä.

Asiamiehen katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Säätiön sijoituspääoman markkina-arvo oli noin 35 milj. euroa elokuussa 2024, mille on talousarviossa asetettu noin 4,3 %:n nimellistuotto. Tämä tarkoittaisi noin 1,5 milj. euron vuosittaista nimellistuottoa. Muilta osin säätiön toiminta jatkuu entiseen tapaan ja säädekirjan mukaisen tavoitteiden toteuttamista.

Säätiön toimintamallia Turun 800-vuotisjuhlahankkeessa 2029 sekä säätiön tehtäviä juhluvuoden jälkeen tullaan arvioimaan osana omistajapolitiikan päivitystä. Tulokortin suunnitteluluvut ovat mahdollisia sille, että kaupunginvaltuusto antaa säätiölle suunnitellun roolin juhluvuoden toteuttamiselle.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Turku-Strategian mukaista toimintaa sekä tapahtumia ja hankkeita, jotka lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja tukevat Varsinais-Suomen alueen koulutusta, korkeakouluysteistyötä ja elinkeinoelämää.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Jaetut avustukset ja kulut hankkeisiin, 1 000 euroa	468	450	990	1 310	2 090	3 907
Säätiön sijoitusvarallisuuden markkina-arvo per. 31.12, 1 000 euroa	36 200	36 000	37 000	37 200	36 700	34 300

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Vuosien 2026–2028 avustuksissa ja hankkeissa arvioitu Turku 800 juhluvuosisihankkeen arvioidut kulut sekä vuosittain 450 000 euroa avustusta muihin hankkeisiin. Säätiön hallitus on aiemmin päättänyt Turku 800 –juhlavuosisihankkeen talousarviosta vuosille 2025–2026 säätiön osalta. Kaupunginvaltuusto käsittelee juhluvuoden strategista konseptia ja rahoitusta loppuvuoden 2025 aikana.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Säätiön varainhoitajat noudattavat tiukoja ESG-kriteerejä (environment, social, governance) valitessaan säätiön sijoituskohteet	Toteutunut	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu	Toteutuu

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Turku Energia -konserni

Toimitusjohtaja: Timo Honkanen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toimii energiatoimialalla sisältäen sähkön ja lämmön tuotannon, siirron ja myynnin kotitalouksille ja yrityksille. Turku Energia tuo energiaa asiakkaidensa elämiin, asumiseen ja yrittämiseen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Sähkötalouden volatiilisuuden, hintojen heilunnan, odotetaan jatkuvan voimakkaana uusiutuvan sääriippuvaisen tuotannon sekä sähkön kulutuksen lisääntyessä. Matka hiilidioksidineutraaliin energiantuotantoon edistyy, mutta sähköverkkokojen pullonkaulat ja sähköverkon tuototason äärimmäisen kireä regulaatiomalli asettavat valtakunnallisesti tähän rajoitteita, kunnes sähköverkkon on saatu vahvistettua. Sähkö-, lämpö- ja vetymarkkinoiden integraatio vahvistuu voimakkaasti.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Jatkamme energiantuotantomme kehittämistä hiilidioksidineutraaliksi, vahvistamme ja uudistamme sähköverkoamme vastaamaan sähköistyvän yhteiskunnan vaatimuksiin vain siltä osin kuin pystymme ylikireän regulaatiomallin takia, jatkamme lisäpanostuksia ei-polttavalla tekniikalla tuotettuun kaukolämpöön ja pidämme edelleen erityistä huolta huoltovarmuudesta ja varautumisesta kriiseihin. Kehitämme tuotantoportfoliomme

optimointia ja jatkamme tekoälyn jalkautusta ja käyttöönottoa kaikissa liiketoiminnoissa.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 odotetaan olevan vielä toiminnallisesti ja taloudellisesti kohtuullinen, mutta sähkön futuurimarkkinoiden ennustama sähkön hinnan matala taso tulee asettamaan erityisesti Naantalintuotannon kannattavuuden raskaasti tappiolliseksi. Samaa aikaan sähköverkosta saatava sallittu tuotto tulee olemaan merkittävästi aikaisempia vuosia matalampi, koska vihreän siirtymän myötä voimakkaasti kasvava investointitarve ja Energiaviraston uusi regulaatiomalli eivät tue toisiaan, vaan aiheuttaa verkkoyhtiön velkaantumisen, jotta välttämättömimmät tarvittavat investoinnit saadaan toteutettua.

Kaukolämmön kannattavuuden odotetaan säilyvän hyvällä tasolla ja siinä piilee potentiaalia hieman parempaan aikaan kun hankintahintojen lasku jyvittyy myös asiakashintoihin, kun sähkömarkkinoiden hintaheiluntaa päästään käyttämään halpojen sähkön hintojen aikana tuottamalla kaukolämpöä myös sähköllä ja lämpöpumpuilla: uutta sähköistä kaukolämmön tuotantokapasiteettia valmistuu 60MW lisää vuonna 2026.

Operatiivinen johto etsii keinoja kannattavuuden ja toiminnan edelleen kehittämiseksi.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Maksettu osinko, milj. euroa	20	20	20	20,5	21	21,5
Antolainojen korko, milj. euroa	6,0	9,4	6,9	7,5	8,0	8,2

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tilinpäätösluku antolainojen korko 2024 korjattu.

Tavoite: Palvelukyky ja toimintavarmuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähkösiirron toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:05:00)	0:06:33	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00	< 0:10:00
Lämmön toimitusvarmuus, keskim. keskeytysaika/asiakas, h:min:s (alan keskiarvo 2:01:12)	0:48:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00	< 1:30:00

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Lisäämme täyssähköautojen ja ladattavien hybridien osuutta yhtiön henkilö- ja pakettiautoissa, %	30	32	35	37	40	40

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

- Tavoite on uudessa ympäristöohjelmassamme 2024-2026: "Jatkamme henkilöstön työajoihin uusien sähkö- ja hybridautojen hankintaa." sekä "Osallistumme Turun kaupungin Green Deal -sopimukseen tukemalla työmaiden hiilineutraaliustavoitteita."
- Huomioitava huoltovarmuuskätkö. Kaikki ajoneuvot eivät voi olla sähköllä toimivia.

Tavoite: Hiilineutraalien energialähteiden osuus tuotannosta

Turun alueella käytettävä lämpö, kylmä, höyry ja sähkö tuotetaan hiilineutraalisti viimeistään 2029 (kompensatiot huomioiden).

- Hiilineutraalin energian osuus Turku Energian myydystä sähköstä ja lämmöstä on vähintään 95 prosenttia vuonna 2024.**

(Turun kaupungin ilmastosuunnitelma 2029, kv 11.6.2018 § 142)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hiilineutraalien energialähteiden osuus kaukolämmön tuotannosta, %	89,4	95	95	95	95	95
Hiilineutraalien energialähteiden osuus sähkön hankinnassa, %	84	95	95	95	95	95
Hiilineutraalit energialähteet: lämpö + sähkö + mekanismit, %	86,5	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Ilmasto- ja ympäristöohjelmamme ulottuu vuoteen 2026 asti.

- Käytämme energiantuotannossa ainoastaan kestävästi tuotettuja biomassapolttoaineita, joiden kestävyys on osoitettu Energiaviraston hyväksymän kestävyysjärjestelmän mukaisesti.
- Jatkamme hankkeita, jotka edistävät luonnon monimuotoisuutta eri toimijoiden kanssa (esim. metsityshankkeet Turun kaupungin kanssa)
- Jatkamme lintusuojauksen asennuksia soveltuviin kohtiin
- Jatkamme yhteisrakentamisen kulttuuria Turun kaupungin kanssa ympäristöllisesti arvokkailla alueilla luonnon monimuotoisuus huomioiden.

Kiertotaloustavoitteita:

- Kehitämme energiajärjestelmämme kiertotaloutta edistämällä teollisuuden ja asiakkaiden hukkalämpöjen hyödyntämistä kaukolämpö- ja jäähdytysverkossa.

Turun Aikuiskoulutussäätiö

Toimitusjohtaja: Tommi Forss

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Aikuiskoulutussäätiö on merkittävä osa seudullista koulutus-, työvoima- ja elinkeinopoliittista palvelurakennetta. Säätiön oppilaitosten tavoitteena on omalta osaltaan edistää seutukunnan elinvoimaa, hyvinvointia, kansallista ja kansainvälistä kilpailukykyä sekä työmarkkinoiden toimivuutta osaamista kehittämällä. Turun Aikuiskoulutussäätiö on osa yrityspalvelurakennetta, joka tukee elinkeinoelämän toimivuutta talousalueellaan huolehtimalla osaltaan osaavan työvoiman saatavuudesta.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö ylläpitää Turun kaupungissa Turun Aikuiskoulutuskeskusta ja Turun kesäyliopistoa itsenäisinä oppilaitoksina. Niiden tehtävänä on tarjota ja järjestää ammatillista ja yleissivistävää aikuiskoulutusta, avointa korkeakouluopetusta sekä koulutukseen läheisesti liittyvää palvelu-, tutkimus- ja työtoimintaa sekä toimia muutenkin säätiön tarkoitusta edistävällä tavalla.

Säätiö on yleishyödyllinen yhteisö eikä tavoittele voittoa, mutta pitää jatkuvana tavoitteenaan, että säätiön ylläpitämät oppilaitokset ovat taloudellisesti itsensä kannattavia.

Aikuiskoulutuksella on alueellisesti vahva elinkeinopoliittinen rooli. Säätiön tavoitteena on pystyä vastaamaan elinkeinoelämän koulutukselle asettamiin haasteisiin yhteisenä päämääränä alueen elinkeinoelämän menestyminen ja kilpailukyky.

Toimintaympäristön muutostekijät

Säätiön rahoituksesta valtaosa saadaan OKM:n myöntämänä valtionosuutena. Rahoitus perustuu volyymiin, suoritteisiin ja vaikuttavuuteen. Sekä ammatillisen koulutuksen että vapaan sivistystyön rahoitusmalli asettaa koulutuksen järjestäjät keskinäiseen kilpailutilanteeseen, mikä vaikeuttaa oman rahoitusosuuden ennakointia. Koulutuspoliittiset linjaukset ja hallitusohjelma määrittävät koulutuksen toiminta- ja rahoitusmallia sekä rahoituksen tasoa. Heikentyneellä julkisella taloudella saattaa olla jatkossa valtionosuusrahoitusta alentava vaikutus.

Vuoden 2024 valtiontalouden talousarviossa ammatilliseen koulutukseen kohdistui 120 milj. euron leikkaus, josta säätiölle tuleva leikkaus toteutui 0,6 milj. euroa.

Rahoitusleikkaus vaikutti merkittävällä tavalla tarjottavan koulutuksen laajuuteen.

Alueen oppilaitosten ja erityisesti Turun ammatti-instituutin kanssa tehdään jatkuvasti ja käytännönläheisesti yhteistyötä eri koulutusten tarjonnan koordinoimisen, koulutushankintojen ja tilojen yhteiskäytön osalta.

Venäjän jatkunut hyökkäyssota Ukrainaan vaikuttaa edelleen säätiön toimintaan välittömästi ja välillisesti. Välittömiä vaikutuksia ovat ukrainalaisten pakolaisten koulutustarpeet kielen ja ammattiopetuksen osalta. Välilliset vaikutukset ovat näkyneet kustannusnousuna ja erityisesti energian hinnan epävarmuutena.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Säätiö pyrkii kehittämään toimintaansa alueen elinkeinoelämän vaatimusten mukaan kuunnellen yrityksiä ja työelämää. Esiin tulleiden tarpeiden sekä tehtyjen koulutustarvekartoitusten pohjalta kehitetään uusia koulutus tuotteita yhdessä työelämän kanssa. Kesäyliopiston osalta seurataan koulutustarpeita ja -trendejä sekä eri koulutustuotteiden kysyntää. Tavoitteena on ylläpitää ja lisätä eri ammattialojen osaamispääomaa ja näin varmistaa seutukunnan menestyminen myös tulevaisuudessa.

Opetusmenetelmiä kehitetään edelleen ottaen huomioon mm. pandemian aikana opitut toimintamallit.

Henkilöstön hyvinvoinnin varmistaminen on keskeinen painopiste.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 talousarvio perustuu valtaosin vuoden 2023 ja 2024 tietoihin sekä ennakkotietoihin tulevasta valtionosuusrahoituksen tasosta. OKM antaa seuraavan vuoden rahoituspäätöksen hyvin myöhään eli edeltävän vuoden joulukuun puolivälissä, mikä hankaloittaa talousarvion laadintaa. Valtionosuuden ennakoitu määrä sisältää siten riskin.

Vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma on laadittu varovaisuusperiaatetta noudattaen. Kaikki kulubudjetit sisältävät oletuksen inflaatiosta.

Artukaisten kampushanke on valmistunut keväällä 2025 suunnitellusti. Merkittävien investointihankkeiden myötä säätiökonsernin poistopohja on kasvanut, millä on vaikutuksensa tulevien vuosien ennusteisiin.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Aikuiskoulutuksen määrä ja vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Opiskelijamäärä, hlö	10 928	12 500	12 500	12 500	12 500	12 500
Opiskelijatytyväisyys, asteikko 0–5	4,4	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Säätiön toiminnan tehokkuus, taloudellisuus ja vakavaraisuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Muu kuin VOS rahoitus/liikevaihto, 1 000 euroa	3 204	2 795	2 906	2 964	3 023	3 084
Omatoiminen tuottojäämä (liikevoittoa vastaava erä), 1 000 euroa	1 239	580	698	807	908	1 053

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähköä voimansiirtona käyttävien autojen lukumäärä	2	2	3	3	3	3

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Energiatehokkuuden parantaminen	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvottu niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä	Ylläpidetään edellä mainittuja parantamismenetelmiä ja valvotaan niiden käyttöä
Aurinkoenergian hyödyntäminen	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW	120 kW

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Turun Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja: Vesa Taatila

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö toteuttaa ammattikorkeakoulutoimintaa valtioneuvoston sille antaman toimiluvan mukaisesti ammattikorkeakoululain määrittelemällä tavalla. Vuonna 2023 hyväksytyn strategian mukaisesti lisäämme Varsinais-Suomen hyvinvointia ja kilpailukykyä vastuullisesti. Yhtiön ensisijaisena tehtävänä on tuottaa hyvinvoivia osaajia Varsinais-Suomen työelämän kehittämiseen. Kehitämme kumppaneidemme kanssa ratkaisuja, joiden vaikutus heijastuu laajalti myös alueemme ulkopuolelle. Yhtiön onnistuminen mitataan Turun ja koko Varsinais-Suomen hyvinvoinnilla, elämisen laadulla ja menestyksellä kansainvälisessä kilpailussa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Keskeiset muutostekijät ovat 1) Orpon hallituksen ohjelma, joka painottaa vahvasti tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (TKI) rahoituksen lisäämistä kansallisesti sekä 2) sopimuskaudelle 2025–2028 opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa määritelty tavoitesopimus ja 3) siihen liittyvät rahoitusmallimuutokset.

TKI-toiminnan rahoituksen osalta Turun ammattikorkeakoulu pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan siihen, että merkittävä osuus rahoituksesta kohdentuu vaikuttavien alueellisten TKI-ekosysteemien ja infrastruktuurien vahvistamiseen etenkin kansallisten veturi kaupunkien alueella. Odotettu muutos luo Turun ammattikorkeakoululle mahdollisuuden vahvistaa pitkävaikutteisesti TKI-salkkuaan.

Sopimuskauden 2025–2028 tavoitesopimus ja päivitetty rahoitusmalli antavat Turun ammattikorkeakoululle mahdollisuuden jatkaa strategiansa toteuttamista. Sopimuskauden tavoitteet ovat haastavat, mutta realistiset ja ne sopivat erinomaisesti alueelta nousseiden tarpeiden vastaamiseen. Vuosille 2026 ja 2027 tehtiin merkittävät leikkaukset ammattikorkeakoulujen rahoituskehykseen. Turun ammattikorkeakoulu on kuitenkin menestynyt rahoitusmittaritulosten parantamisessa keskimääräistä paremmin, jonka takia valtionosuusrahoitus tulee nousemaan myös leikkausten jälkeen suurin piirtein elinkustannusindeksin nousuvauhtia.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Turun ammattikorkeakoulu jatkaa aktiivisesti uuden strategiansa toteuttamista. Keskeiset sisältötavoitteet ovat tuottaa alueelle osaamista seuraavissa aiheissa:

- Vihreä talous
- Hyvä elämä
- Meidän Itämeremme
- Kotona hybridimaailmassa.

Sisäistä toimintaa kehitetään seuraavien kolmen ohjelman kautta:

- Vaalimme yhteisömme hyvinvointia
- Olemme hyvä kumppani
- Opimme muuttuvassa maailmassa

Strategiasta johdetaan pitkän ja lyhyen tähtäimen tavoitteet ja toimenpiteet kullekin sektorille ja osaamisalueelle/yksikölle.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

- Vuosien 2026–2029 talousarviot näyttävät tällä hetkellä suhteellisen stabiileilta. Sekä valtion rahoituksen että ulkopuolisen rahoituksen arvioidaan nousevan tasaisesti ammattikorkeakoulujen rahoituskehyksen leikkauksesta huolimatta.
- Turun ammattikorkeakoulun tavoitteena on jatkaa ulkopuolisen rahoituksen määrän ja osuuden aktiivista kasvattamista talousriskien vähentämiseksi. Ulkoisen rahoituksen lisäämisessä pyritään lisäämään etenkin EU:sta ja muualta ulkomailta kotiutettavaa rahoitusmäärää, millä varaudutaan aluekehitysrahoitusten tulevaan laskuun.
- Kokonaisuutena Turun ammattikorkeakoulun toiminnan arvioidaan kasvavan TKI-toiminnan osalta noin 50–70 htv/vuosi. Koulutuksen laajuuden arvioidaan pysyvän nykyisellä tasolla.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön menestyminen ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliin perustuvassa rahanjaossa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Valtion rahoitus (sis. OKM rahoittamat lisäaloituspaikat ja strategiarahan), 1 000 euroa	64 061	66 150	68 600	71 100	73 700	74 700
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut AMK-tutkinnot, kpl	1 977	2 080	2 153	2180	2200	2220
Turun ammattikorkeakoulussa suoritettut YAMK-tutkinnot, kpl	481	539	550	581	600	610
TKI-rahoituksen ulkoisen rahoituksen osuus (urah), 1 000 euroa	13 580	15 000	17 500	20 000	22 500	26 000
Opiskelijatytyväisyys, AMK ja YAMK painotettu ka.	5,4	5,35	5,4	5,5	5,6	5,6

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoitteiden saavuttamisen keskiössä ovat panostukset työelämälähtöiseen TKI-toimintaan, johon haetaan jatkuvasti suurempia yksittäisiä rahoituksia kansallisilta ja kansainvälisiltä rahoittajilta. Tutkimäärän kasvun takana ovat lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden määrän kasvu sekä tekniikan alan läpimenoprosentin parantaminen.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikematkustaminen tCO2	662,45	600	700	800	800	800
Lentokilometri	3 290 298	3 200 000	3 500 000	3 800 000	3 800 000	3 800 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Matkustamista pyritään vähentämään, mutta kansainvälisen TKI-toiminnan lisääntyminen lisää myös painetta lentämiselle.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hankintojen päästöt tCO2	1959	1 200	1 000	800	600	500

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Kestävyys- ja vastuullisuuden toiminta- ja ohjausmallin avulla varmistetaan, että kestävän kehityksen ohjelman lupaukset täytetään ja sen toimenpiteet toteutetaan.

Koulutuksen osalta tavoitteisiin pääsemiseksi huolehditaan, että kaikki koulutukset edistävät kestävää kehitystä. Koulutuksia tuetaan konkreettisin keinoin; mm. kaikille yhteisen kestävän kehityksen perusteet-verkkokurssin sekä opetussuunnitelmatyötä tukevien työkalujen (toteutussuunnitelma, opinnäytetyösopimus) avulla. Johtamisen ja arvioinnin tueksi on otettu käyttöön laadullisia mittareita, kuten opetussuunnitelma-analyysi ja opiskelijakysely.

TKI-toiminnan strategisissa ja toiminnallisissa tavoitteissa otetaan huomioon kestävän kehityksen näkökulmat. TKI-hankkeiden hyväksymisen kriteereihin on laadittu hankkeen kestävyysarviointi.

Henkilöstön koulutussuunnitelmaan on sisällytetty kestävän kehityksen osaamistavoite ja henkilöstökyselyyn on lisätty vastuullisuuden kokemusta mittaavia kysymyksiä. Koko henkilöstö tulee saamaan kestävyys- ja vastuullisuusperehdytyksen.

Hankintojen hiilipäästöjä vähennetään 2023 hyväksyttyä hankintapolitiikkaa noudattamalla.

Luonnon monimuotoisuutta suojellaan ja syntyneitä hiilipäästöjä hyvitetään toteuttamalla suojeltavan metsätontin hankinta ja ennallistamalla sitä.

Kulttuuriranta / Turun Kaupunginteatteri Oy

Toimitusjohtaja: Arto Valkama

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on yleishyödyllisellä tavalla ylläpitää ja harjoittaa teatteri- ja musiikkitoimintaa Turun kaupungissa. Yhtiö voi harjoittaa kahvila-, ravintola-, catering-, tapahtuma-, konsertti-, kokous- ja kongressipalveluliiketoimintaa sekä tila- ja vuokraustoimintaa. Yhtiö voi myydä edellä mainittuihin toimintoihin liittyviä tukipalveluita.

Toimintaympäristön muutostekijät

Merkittävin muutostekijä on musiikkitalo Fuugan operoinnin käynnistyminen loppuvuonna 2026. Operointi laajentaa yhtiön toimintakenttää ja avaa uusia mahdollisuuksia toiminnan laajentamiseen. Musiikkitalon avautuminen vaikuttaa myös nykyiseen palvelurakenteeseen. Esimerkiksi ruokaravintola Viidennen näyttämön konsepti päivitetään Fuugan puolelle avautuvan uuden ruokaravintolan myötä. Julkisen talouden epävarmuus heijastuu yhä toimintaan, mutta tämänhetkisen tiedon mukaan valtionrahoitukseen ei ole odotettavissa leikkauksia vuodelle 2026.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Vuoden 2026 aikana musiikkitalon toiminnan toteutusvaihe etenee. Käytännössä tämä tarkoittaa ohjelmiston suunnittelua kausille 2027–2028. Konkreettinen työ musiikkitalon avaamisen suhteen alkaa heinä-elokuussa rakennusvaiheen päätyttyä. Avajaiset ajoittuvat loka-marraskuulle, jolloin varsinaista toiminta-aikaa jää noin 1,5 kuukautta. Yhtiön strategian päivitys valmistuu kevään 2026 aikana. Sen myötä varmistuvat strategisen tason kehityshankkeet.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 talousarvio sisältää alustavat luvut musiikkitalon toiminnasta. Vuokra ja kaupungin musiikkitoimintaan kohdistuva avustus tarkentuvat vielä valmistelut myötä, joten niitä ei ole huomioitu laskelmissa. Sama koskee taloussuunnitelmavuosia 2027–2029. Kaiken kaikkiaan musiikkitalon osalta lukuihin ja mittareihin tulee tarkennuksia suunnitelmien edistyessä. Luotettavampaa tietoa talouden rakenteesta ja tavoitteenasetannasta saadaan vasta, kun talo on avattu ja toiminta käynnistynyt.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja, 1 000 euroa	-76	-550	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Ulkoisen rahoituksen kasvattaminen ja vaikuttavuuden lisääminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Kaupunginteatterin omien tuottojen kehittyminen, 1 000 euroa	5 543	5 000	5 000	5 100	5 200	5400
Musiikkitalon omien tuottojen kehittyminen, 1000 euroa			530*	4 000*	4 100*	4400*

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tapahtuma- ja tilamyynnin kehittäminen, tehokas kuluttajamyyni ja -markkinointi, hyvin konseptoitu ravintolatoiminta, kiinnostavat sisällöt sekä teatteri- että musiikkitoiminnassa.

*Tuottojen kehittymiseen vaikuttaa oleellisesti lopullinen sopimusmalli siitä, miten TFO:n osuus määritellään vuokrasopimuksessa.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Föililipun käytön tehostaminen, mittarina käyttöaste tehdyt fölimatkat/katsojamäärä, %	14	15	15	18	19	20

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Tehostamisen kehitys edellyttää linja-autoliikenteen paluuta Itäiselle rantakadulle.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana
Jatketaan voimassa olevan ympäristöohjelman toteuttamista ohjelman tavoitteiden mukaan.

Turun Kaupunkiliikenne Oy

Toimitusjohtaja: Juha Parkkonen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on linja-autoliikenne ja sopimusliikenteen tuottaminen Turun kaupungille. Yhtiö tuottaa Joukkoliikennelautakunnalle joukkoliikennepalvelua yhtiön ja kaupungin välisen sopimuksen mukaisesti. Yhtiön tehtävänä on myös olla mukana erilaisissa joukkoliikenteen kehittämiseen liittyvissä pilotti- ja kehityshankkeissa. Yhtiön tehtävänä on myös osallistua uusien joukkoliikenteen kuljettajien tuottamiseen tarjoamalla työ-, harjoittelu- ja työssäoppimispaikkoja logistiikka-alan opiskelijoille toimimalla yhteistyössä alan oppilaitosten kanssa.

Yhtiö neuvottelee Fölin kanssa parhaillaan uudesta liikennöintisopimuksesta.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turku siirtyi runkolinjastoon 1.7.2025, mikä kasvatti yhtiön tuottaman liikenteen määrää noin 30 prosenttia. Uusi tuotanto edellyttää aikaisempaa suurempia kalustohankintoja sekä investointeja varikon infrastruktuuriin.

Työvoiman heikko saatavuus aiheuttaa ongelmia myös tulevana vuosina.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö sopeutuu runkolinjaston ja uuden liikennöintisopimuksen vaatimuksiin sekä jatkaa sähköbussiliikenteen osuuden kasvattamista.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 talousarvio perustuu lähtökohtaan, että Fölin kanssa solmittavan uuden liikennöintisopimuksen korvaustaso on realistinen ja riittävä kattamaan liikenteen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset. Sovittava uusi liikennöintisopimus on todennäköisesti 10 vuoden mittainen. Liikennöintikorvaus sidotaan linja-autoliikenteen kustannusindeksiin, joten se säilyttää reaaliarvonsa myös sopimuksen aikana.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Linja-autoliikenteen tuottaminen sovitussa laajuudessa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Osuus tuotetuista linjakilometreistä (koko Föli), %	10,9	12	15	15	15	15

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Osuuden suuruus riippuu Fölin koko liikenteen muutoksista.

Tavoite: Yhtiön tulorahoituksen riittävyys investointeihin ja tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevoitto, 1 000 euroa	280	50	30	10	10	10
Antolainojen korko, 1 000 euroa	15	40	74	180	170	200

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähköbussiliikenteen osuus tuotetusta liikenteestä, %	30,3	25	20	38	38	50
Uusiutuvan polttoaineen osuus, %	1,5	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteut-taen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähköbussien osuus hankitusta uu- desta kalustosta, %	0	100	100-	100	100-	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalou-teen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana
Yhtiö ottaa vuoden 2025 lopussa käyttöön 6 kpl sähkötelibussia. Kyseisillä autoilla ajetaan vuodessa noin 600 000 kilometriä, mikä vähentää liikenteen aiheuttamia suorja hiilidioksidipäästöjä noin 550 tonnia.

Turun konservatorio Oy

Toimitusjohtaja: Juha Järvinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiöllä on opetus- ja kulttuuriministeriöltä luvat musiikkialan ammatillisten tutkintojen ja koulutusten järjestämiseen sekä taiteen perusopetukseen musiikin laajassa oppimäärässä. Yhtiön toiminta tukee elinikäistä oppimista ja jakaa kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.

Yhtiö toteuttaa ammatillista koulutusta opetus- ja kulttuuriministeriön rahoituksella. Taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän järjestämiseen yhtiö saa valtion-osuusrahoitusta (kattaa noin 50 % kustannuksista), oppilaan kotikunnan sopimukseen perustuvaa rahoitusta (noin 30 %) ja huoltajan maksamaa lukukausimaksua (noin 20 %). Yhtiö myy taiteen perusopetusta Turun kaupungin lisäksi kahdeksalle muulle kaupungille ja kunnalle.

Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiöllä voi olla koulutustehtäviä tukevaa liiketoimintaa. Yhtiöllä on sopimus Turun kaupungin kanssa Taidekeskus koulussasi -toiminnan järjestämisestä.

Toimintaympäristön muutostekijät

Turun kaupungin ja seudun asukasmäärä on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Kasvu johtuu maan sisäisestä muuttoliikkeestä ja maahanmuutosta. Yhtiön toimintaympäristön monikulttuurisuus näyttää lisääntyvän, minkä yhtiö huomioi koulutuspalveluiden yhteiskuntavastuullisessa kehittämisessä.

Yhtiön koulutusten vetovoima on hyvä. Yhtiö toivoo, että opetus- ja kulttuuriministeriö huomioisi yhtiön toimialueen asukasmäärän ja siitä seuraavan koulutuskysynnän kasvun yhtiön rahoituspäätöksissä varsinkin taiteen perusopetuksessa, jonka saavutettavuuden parantaminen on tavoitteena Orpon hallitusohjelmassa.

Ammatillisen koulutuksen säädösohjaus ja rahoitusjärjestelmä muuttuvat vuonna 2026 merkittävästi. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee Orpon hallitusohjelman mukaisesti taiteen perusopetuksen säädösuudistuksia, jotka tulisivat voimaan 2027.

Toimintaympäristön muutokset kansainvälisesti ja kansallisesti ovat johtaneet koetun turvallisuuden heikentymiseen. Yhtiön on keskityttävä turvallisuuskulttuurinsa parantamiseen aikaisempaa enemmän.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö toteuttaa vuoteen 2029 ulottuvaa strategiaansa vuonna 2026 ja koko suunnittelukaudella erityisesti seuraavissa painopistealueissa ja tavoitteissa:

Koulutustehtävien vetovoima, suoritteet ja tulokset

- Yhtiö on molemmissa koulutustehtävissään kolmen suurimman musiikkioppilaitoksen joukossa ja saa sen mukaisen valtionrahoituksen.
- Yhtiö kehittää nopeasti ja pitkälle etenevien oppijoiden opinpolkua yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien ja toimijoiden kanssa.

Toimitilat

- Yhtiö valmistelee strategiansa mukaisesti toimitilojen keskittämistä Linnakaupunkiin osaksi Aurajokivarren Turkua ja luopumista Mestarinkadun toimitiloista.

Ennakointikyvyn parantaminen

- Yhtiö kehittää kykyään turvallisuusriskien tunnistamisessa ja niihin varautumisessa.
- Yhtiön päätöksenteko ja operatiivinen johtaminen tukeutuvat tiedon keräämiseen ja analysointiin hallinto- ja laatu järjestelmissä.

Kansainvälinen toiminta

- Yhtiö jatkaa oppilaitosyhteistyötä ensisijaisesti Tukholmassa sekä hakee lisää partnereita Pohjoismaista ja jatkoa Erasmus+-rahoitukseen.

Koulutusjatkumon kehittäminen

- Yhtiö kehittää musiikkialan koulutusjatkumoa koulutusasteiden yhteistyössä ja yhteyksiä muihin oppilaitoksiin erityisesti Turun AMK Oy:n ja Turun kaupungin kanssa.

Koulutustehtäviä tukevan liiketoiminnan tavoitteet

- Yhtiö kehittää yhdessä päävuokralaisen Turun AMK Oy:n kanssa Sigyn-salin käyttöä yhtiöiden omissa toiminnoissa ja muiden toimijoiden vuokratäytössä.

- Yhtiö tavoittelee Taidekeskus koulussasi - sopimukselle jatkoa Turun kaupungilta.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 tulojen ennakointiin sisältyy useita epävarmuustekijöitä. Valtio uudistaa rahoitusjärjestelmää ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2026 ja taiteen perusopetuksessa ilmeisesti 2027. Taiteen perusopetuksen tuloista noin 20 % on oppilaiden (huoltajien) maksamia

lukukausimaksuja. Perheiden ostovoiman heikkeneminen vallitsevassa taloussuhdanteessa voi vaikuttaa perheiden kykyyn ja haluun maksaa lasten harrastusmenoja.

Yhtiö järjestää Turun kaupungin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti taiteen perusopetusta turkulaisille laajan oppimäärän opinto-oikeuden saaneille oppilaille. Oppilaspaikan hinta oli 1220 € vuodessa lukuvuonna 2020–2021. Hintaa korotetaan lukuvuosittain Tilastokeskuksen kuluttajahintaindeksin (2015=100) hyödykeryhmän koulutus mukaisesti. Vertailukuukausi on 8/2020. Oppilaspaikan hintaa ei kuitenkaan muuteta, jos indeksi laskee.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Valtion rahoitus taiteen perusopetukseen, 1 000 euroa	2 946	3 032	3 138	3 138	3 138	3 138

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Valtion rahoituksesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Yhtiö huolehtii, että valtionosuusrahoituksen perustana oleva tuntimäärä toteutuu. Lisäksi yhtiö huolehtii suunnittelukaudella rahoitusjärjestelmään vuonna 2027 lisättävien suoritteiden hyvästä toteutumatasosta.

Tavoite: Valtion rahoittama opiskelijavuosimäärä ammatillisessa koulutuksessa

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiön ammatillisen koulutuksen opiskelijavuosimäärä ministeriön rahoituspäätöksessä	90	84	84	84	84	84

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Valtion rahoituksesta päättää opetus- ja kulttuuriministeriö. Yhtiö huolehtii, että sen ammatillisen koulutuksen suoritteet toteutuvat ministeriön asettamien tavoitteiden mukaan.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Opetustilojen varausastetta seurataan sen varmistamiseksi, että yhtiön toimitilat ovat aktiivisessa käytössä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Opetustilojen varausaste, %	72,43	65	70	70	70	70

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiö seuraa toimitilojen käyttöastetta tilavarausjärjestelmässä ja ohjaa henkilöstöä ja oppijoita tilojen tehokkaaseen käyttöön.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti

Yhtiö ei suunnittele investointeja, jotka toteuttaisivat Vihreää siirtymää EU-taksonomian mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana
Yhtiö ei suunnittele omassa toiminnassaan luonto- ja kiertotaloustavoitteita toteuttavia toimenpiteitä vuodeksi 2026. Yhtiön merkittävimmät mahdollisuudet toimenpiteisiin luonto- ja kiertotaloustavoitteissa ovat Linnankatu 60:n ravintola- ja siivouspalveluissa. Ravintola Sigyniä operoi Unica Oy. Linnankatu 60:ssä siivoaa Alltime Oy.

Turun Satama Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Erik Söderholm

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on sataman ylläpitäminen ja yleisen satamatoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Turun Satama Oy on Turun kaupungin kokonaan omistama konserniyhtiö. Sataman toiminta jakaantuu kahteen liike-toiminta-alueeseen, jotka ovat: Matkustajaliikenne sekä rahtiliikenne lisäarvo-palveluineen.

Turun Satama konserniin kuuluu emoyhtiö Turun Satama Oy sekä sen tytäryhtiö Turun Vapaavarasto Oy.

Turun Satama palvelee tehokkaasti rahti- ja matkustusliikennettä Itämeren alueella. Turun kaupungin elinkeinopoliittisena toimijana satama vahvistaa alueen kilpailukykyä ja toimintaedellytyksiä sekä rakentaa mahdollisuuksia kasvuun. Satama on merkittävä työllistäjä sekä suoraan että välillisesti. Turun Satamakonsernissa työskentelee n. 60 henkilöä, joiden lisäksi satama-alueen muut toimijat työllistävät yli tuhat henkilöä.

Satama on Skandinavian liikenteen keskus Suomessa. Liikevaihdoltaan satama on Suomen kolmanneksi suurin satama ja matkustajamäärältään Suomen toiseksi suurin matkustajasatama. Myös yksikkötavaraliikenteessä Turku lukeutuu maan suurimpiin satamiin.

Toimintaympäristön muutostekijät

Suomen talouden näkymä ovat ensi vuodelle (2026) varovaisen optimisten globaalista riskikuvasta huolimatta.

Laskevat korot ja matala inflaatio sekä Meyer Turku Oy:n vahva tilauskanta vakauttavat ja parantavat talousnäkymiä ja Suomen teollisuudessa on nähtävissä varovaisia piristymisen merkkejä.

Inflaation arvioidaan ensi vuonna kiihtyvän 1,3 %:iin mutta työmarkkinoiden heikko kehitys ja korkea työttömyysaste heikentävän kuluttajien ostovoimaa ja korkea työttömyystaso on suurin riskitekijä koko yksityisen kuluksen elpymiselle.

Tallink Siljan liikennejärjestelyiden oletetaan jatkuvan kulu- luvun vuoden kaltaisina koko talousarviotarkastelukau- den.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Satama jatkaa matkustajaliikenteen palvelujen kehittämistä yhdessä Viking Linen, Tallink-Siljan sekä Turun kaupungin kanssa. Tavoitteena on kehittää alueen vahvaa matkustaja- ja risteilytoimintaa siten, että uudistukset vaikuttavat positiivisesti satamaan ja tuovat matkailulle huomattavaa lisäarvoa.

Matkustaja- ja rahtiliikenne ovat kaupungille erittäin tärkeitä, ja kaupunki sekä satama haluavat tarjota parhaat mahdolliset olosuhteet liiketoiminnan kehittämiseksi. Tavoitteena on uusin ratkaisuin saavuttaa kustannushyötyjä ja laivaliikenteen toiminnallista tehostamista. Näitä tavoitellaan uuden yhteiskäyttöisen terminaalien ja siihen liittyvien yhteisten liikenne- ja pysäköintijärjestelyjen toteuttamisella. Uuden terminaalien valmistuminen alkuvuodesta 2027 tarjoaa luontevan mahdollisuuden ajanmukaiseen turvallisuuden kehittämiseen.

Satama-alueen kehittämisellä tavoitellaan lisäksi maankäytön muutoksia siten, että sataman toiminnan tehostuksessa vapautuu uusia kiinnostavia alueita kaupunkikehitykseen etenkin Turun linnan ja Aurajoen väliseltä alueelta, mutta myös laajemmin Turun Linnan ympäristössä.

Turun Satamasta on hyvät yhteydet Pohjois-Saksan ja Pohjanmeren satamiin. Näiden satamien kautta vienti- sekä tuontiasiakkaille on tarjolla erinomaiset jatkoyhteydet valtamerentakaisiin kohteisiin.

Kuorma-autoliikenteen merkitys on satamalle erittäin suuri. Kuorma-autoliikenteen toiminta edellytyksiä kehitetään parantamalla sataman liikenneyhteyksiä, rekka-parkkialueita ja palveluita. Satama-alueen välittömässä läheisyydessä tulee tieverkkoa kehittää ja rakentaa edelleen paremmin henkilö- ja kuorma-autoliikennettä tukevaksi.

Satama haluaa strategian mukaisesti olla edelläkävijä ympäristö- ja turvallisuusasioissa. Satama selvittää yhdessä Turun kaupungin kanssa sopivia maaläjitysvaihtoehtoja ruoppausmassoille. Ensimmäinen maaläjitysalue otettiin käyttöön 2023.

Sataman on oltava kustannustehokas ja resursseiltaan oikein mitoitettu, sillä vain taloudellisesti vahvat satamat pärjäävät kilpailussa. Muutokset varustamojen

toiminnassa edellyttävät nopeata reagoitua ja valmiuksia suoritua investoinneista. Kustannustehokas toiminta edellyttää puolestaan jatkuvaa resurssien hyötykäytön tehostamista.

Satama pyrkii varmistamaan, että sillä on ammattinsa osaava henkilökunta. Avaintehtäviin koulutetaan tai rekrytoidaan tarpeen mukaan henkilöitä. Toiminnan varmistamiseksi satamalla on käytössä koko toimintaa kattava laatu- ympäristö- ja turvallisuusjärjestelmä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Vuoden 2026 talousarvion merkittävimmät tekijät ovat Ferry Terminal Turku- projektin uuden matkustajaterminaalin käyttöönotto vuonna 2027 sekä koko hankkeen valmistuminen uudistettuine laitureineen vuoden 2028 alkuun mennessä.

Sataman läpi kulkevan rahdin- ja matkustajamäärän arvioidaan ensi vuonna (2026) asettuvan samalle tasolle kuin vuoden 2025 ennuste. Ferry Terminal Turku- hankkeen terminaalin valmistumisen arvioidaan kasvattavan sataman matkustajamääriä vaiheittaisen käyttöönoton myötä vuosina 2027–2028 niin että vuonna 2028 saavutettaisiin 2.8 miljoonan matkustajan kokonaismäärä.

Satama pyrkii edelleen lisäämään laivalinjojen määrää. Tärkeimpänä tavoitteena on palauttaa alkuvuodesta päättynyt Turun ja Saksan välinen viikoittainen rahtiyhteys sekä jatkaa Turku-Puola liikenteen mahdollisuuksien selvittämistä.

Tulosmallinuksessa vuosille 2027-2029 on käytetty mm. seuraavia oletamia:

- Turun Kaupungin myöntämä 30 M€ VVK-laina saadaan jatkettua nykyisin ehdoin sen erääntyessä 30.12.2027.
- Turun Kaupunki lunastaa Turun Satamalta Viking Linen nykyisen kenttä-alueen infran (laiturit, kentät yms.) niiden noin 3M€ tasearvoon varustamon siirtyessä uuteen yhteisterminaaliiin vuodenvaihteessa 2027-2028.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiön kannattavuus ennen rahoituseriä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevoitto, 1 000 euroa	5 738	4 414	4 474	2 568	1 308	1 776

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Kasvava tuloutus kaupungille

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Maanvuokrien tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 452	2 508	2 541	2 592	6 282	6 334
Vaihtovelkakirjalainan (30 milj. euroa, 8 % pa) tuotto kaupungille, 1 000 euroa	2 400	2 400	2 400	0	0	0
Muiden rahoituserien (antolainojen (ei-VVK-lainan), osinkotulojen tai pääoman-palautusten) tuotto yhteensä kaupungille, 1 000 euroa	931	731	830	775	713	660

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumISRatkaisunsa ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hiilineutraalin ajoneuvokaluston osuus, %	37	60	70	80	90	90
Vähäpäästöisen polttoaineen osuus, %	60	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouden siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Turun seudun puhdistamo Oy

Toimitusjohtaja: Mirva Levomäki

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun seudun puhdistamo Oy:n (Yhtiö) toimialana on jätevesien siirto ja puhdistus sekä syntyneen lietteen hyödyntäminen. Yhtiö tuottaa jätevedenpuhdistuspalvelun lisäksi lämmöntalteenottopalvelua. Yhtiön tarkoituksena on tuottaa yhteiskunnallisia toiminnallisia palveluita omakustannushintaan omistajille. Turku omistaa Yhtiöstä 62,09 % ja Turku Energia 0,82 %.

Yhtiö tuottaa omistajilleen laadukasta palvelua kustannustehokkaasti. Palvelu on toimintavarmaa ja sitä kehitetään jatkuvasti parantaen. Resurssit optimoidaan tulokset ja varautuminen huomioon ottaen. Henkilöstön hyvinvointi, sitoutuneisuus ja ammattitaito takaavat Yhtiön menestyksellisen toiminnan.

Yhtiö operoi laitosta mahdollisimman tehokkaasti. Puhdistamon ja viemäriverkoston ohitukset minimoidaan. Yhtiön hallinnoimat kilpailutetut ostopalvelut tehostavat toimintaa.

Yhtiö toimii Itämeren hyväksi. Yhtiö toteuttaa vapaaehtoisesti seuraavia sitoumuksia: yhteinen ympäristöohjelma Turun seudun vesihuoltolaitosten kanssa, Itämerihaaste, YK:n kestävä kehityksen tavoitteet, yhdyskuntajäteveden puhdistamisen Green deal -sopimus sekä Turun ilmasto- ja ympäristösopimus.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiö on huoltovarmuuskriittinen laitos, jonka toiminnan jatkuvuuden varmistaminen on välttämätöntä yhteiskunnalle. Puhdistamon toiminnan jatkuvuus varmistetaan myös poikkeusolosuhteissa. Yhtiö panostaa turvallisuuden hallintaan ja kehittämiseen sekä edellyttää myös palveluntuottajiltaan riittävää turvallisuustasoa. Yhtiö ottaa huomioon digitaalisen toimintaympäristön mahdollisuudet ja riskit.

Yhtiön riskikartoituksissa merkittävimmiksi riskeiksi ovat nousseet sääntelyn muutosten vaikutukset Yhtiön operatiiviseen tai strategiseen toimintaan, laitoksen erityisolosuhteisiin liittyvät tapaturmat, turvallisuustilanteen kiristymisestä johtuva resurssitarve, hulevesien aiheuttamat ylikuormitustilanteet sekä erittäin vakavan laite- tai rakennevaurion aiheuttamat vahingot. Yhtiö kehittää riskienhallintaa jatkuvana prosessina. Riskienarvioinnin

tulokset huomioidaan Yhtiön toimintojen suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Puhdistamokokonaisuus palvelee Turun seudun asukkaita pitkälle tulevaisuuteen. Yhtiö kehittää palvelua jatkuvana prosessina, huomioi toimintojen hiilijalanjäljen ja elinkaaren sekä varautuu ilmastonmuutokseen. Puhdistuskapasiteetti maksimoidaan laitoksen kaikilla osa-alueilla ja toiminnan jatkuvuus varmistetaan ennakoimalla.

Yhtiö ylläpitää ja kehittää henkilöstön hyvinvointia, motivaatiota, sitoutuneisuutta ja ammattitaitoa. Yhtiön hankkeet selvitetään tarkoituksenmukaisesti ja ennakoiden taloudellisen ja toiminnallisen tehokkuuden varmistamiseksi. Suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan riittävä kapasiteetti sekä resurssitehokkuus.

Yhtiö vastaanottaa yhdyskuntajätevesiä maksimikapasiteettinsa rajoissa mahdollisimman laajalta toiminta-alueelta. Jätevesien johtaminen keskitettyyn käsittelyyn tukee seudullista puhdistusratkaisua.

Yhtiö kehittää toimintojaan yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa ja edistää osaltaan Turun seudun vesihuollon kehittymistä. Hule- ja teollisuusjätevesien sekä viemäriverkoston hallintaa kehitetään yhteistyössä osakaskuntien kanssa.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Turun seudun puhdistamo Oy on Turun, Kaarinan, Raision, Naantalien, Liedon, Paimion, Maskun, Mynämäen, Auran, Ruskon, Nousiaisten, Pöytyän, Oripään ja Marttilan kuntien (K-sarjan osakkaat) sekä Turku Energian (L-sarjan osakas) omistama seudullinen tukkujätevesiyhtiö. Yhtiö kuuluu Turku-konserniin.

Yhdyskuntajätevesien käsittelyn kokonaisuuden, mukaan lukien lietteen hyötykäyttö biokaasulaitoksella ja jäteveden hukkalämmön hyödyntäminen lämpöpumppulaitoksella, hiilijalanjälki on negatiivinen eli parempi kuin hiilineutraali. Lisäksi puhdistamokokonaisuus tuottaa energiaa noin kymmenen kertaa enemmän kuin se käyttää energiaa.

Jäteveden kuutiohintaan ja ohivirtauksen määrään vaikuttaa viemäriverkostoon ja puhdistamolle tulevan huleveden määrä. Puhdistamon toiminta-alueen kuntien viemäriverkostosaneeraukset pienentävät huleveden määrää ja samalla laskevat käyttökustannuksia sekä vähentävät ohivirtauksia. Veden määrän ja laadun tavanomainen vuosittainen vaihtelu on huomioitu talousarviossa, mutta poikkeuksellisten tilanteiden aiheuttamat kustannusvaikutukset voivat aiheuttaa poikkeamia talousarvioon.

Yhtiön liikevaihto muodostuu pääosin jätevedenpuhdistuspalvelumaksusta (K-sarjan osakkaat) ja pieneltä osin lämmöntalteenottopalvelumaksusta (L-sarjan osakas). Palvelumaksut koostuvat käyttökustannuksista ja investoinnin hankintamenosta. Yhtiösopimuksen mukaan sekä K- että L-sarjan osakkaat maksavat investoinnin hankintamenon omistuosuuden mukaisessa suhteessa ja käyttökustannukset palvelun käytön mukaisessa suhteessa. Tilikauden lopussa Yhtiön tulos nolataan Yhtiösopimuksen mukaisesti arviolaskutuksen korjauksella.

Yhtiön kustannukset tulevat vuonna 2026 kasvamaan jonkin verran investoinnin hankintamenon osalta, mutta käyttökustannuksissa pysytään lähes edellisen vuoden tasossa. Palvelumaksun kokonaiskasvu on 1,0 %

vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Investoinnin hankintamenon korotus johtuu poistojen määrän kasvusta, kun laitoksen leasing-laitteisto ostetaan omaksi vuonna 2026.

Yhtiön merkittävin investointi vuonna 2026 on yhtiökokouksen 27.9.2024 päättämä leasing-laitteiden osto omaksi. Puhdistamolla on suunnittelussa useampi riskinarvioinnin kautta esiin noussut laitoksen ikääntymiseen ja rakenteisiin liittyvä hanke, jotka esitetään päätettäväksi ylimääräisessä yhtiökokouksessa vuonna 2026: Flemingipuiston viemäritunnelin ja Merimiehenkadun pumppaamon saneeraus, E18 tien aiheuttamat muutokset Yhtiön jätevesiverkostoon, jälkiselkeytyksen väliseinien rakenteiden vahvistaminen ja puhdistuskapasiteetin varmistaminen sekä puhdistamon lietetaskujen saneeraus. Lisäksi vuonna 2026 merkittävänä hankkeena jatkuu välppien saneeraus, joka jatkuu vuosittain vuoteen 2032 saakka. Yhtiö myös varautuu EU:n jätevesidirektiivin mukaiseen haitta-aineiden poistoon hankkeen suunnittelulla. Muita toiminnan jatkuvuutta turvaavia ja laitoksen hyvän kunnon varmistavia investointikohteita ovat huoltovarmuuskriittisyyden, tietojärjestelmien, siirtoviemäreiden, puhdistusprosessin, kaukovalvonnan, laitoksen rakenteiden ja kapasiteetin kehittäminen.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Keskitetty jätevedenpuhdistus toimii tehokkaasti. Puhdistustulokset ovat Itämeren suojelumission suositusten mukaisia. Ympäristömääräykset (Etelä-Suomen aluehallintovirasto 1.10.2014 nro 167/2014/2)

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Pitoisuus käsitelty vesi BOD7ATU Ympäristölupa ≤ 10 mg/l	3,1 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l	≤3,2 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi CODCr Ympäristölupa ≤ 60 mg/l	25 mg/l	≤32 mg/l	≤31 mg/l	≤31 mg/l	≤31 mg/l	≤31 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi fosfori Ympäristölupa ≤ 0,3 mg/l	0,11 mg/l	≤0,15 mg/l	≤0,15 mg/l	≤0,15 mg/l	≤0,15 mg/l	≤0,15 mg/l
Pitoisuus käsitelty vesi kiintoaine Ympäristölupa ≤ 15 mg/l	3,1 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l	≤2,9 mg/l
Puhdistusteho käsitelty vesi BOD7ATU Ympäristölupa ≥ 95 %	99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %
Puhdistusteho käsitelty vesi CODCr Ympäristölupa ≥ 90 %	96 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %	≥95 %
Puhdistusteho käsitelty vesi fosfori Ympäristölupa ≥ 95 %	98 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %	≥98 %
Puhdistusteho käsitelty vesi typpi Ympäristölupa ≥ 75 %	87 %	≥85 %	≥86 %	≥86 %	≥86 %	≥86 %
Puhdistusteho käsitelty vesi kiintoaine Ympäristölupa ≥ 95 %	99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %	≥99 %
Ylivuotojen osuus puhdistamolle tulevasta jätevesikuormituksesta* EU-direktiivi 2024/3019 yhdyskunta-jätevesien käsittelystä, tavoite ≤ 2 %	0,05-0,06 %	ei tavoitetta	≤0,2 %	≤0,2 %	≤0,2 %	≤0,2 %

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hulevesien osuus kokonaisjätevesimäärästä, %	43,7	39	39	39	38	38
Turun kaupungin toteutunut hulevesien osuus kokonaisjätevesimäärästä, %	43,1	39	39	39	38	38

* Ylivuotojen kuormituslaskenta lasketaan ylivuotojen aiheuttaman kuormituksen suhteena puhdistamolle tulevaan kuormitukseen ja sisältää ympäristöluvassa mainittujen kriteerien (BOD7ATU, CODCr, fosfori, typpi ja kiintoaine) mukaisen tarkastelun.

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiö kehittää palvelua jatkuvana prosessina, huomioi toimintojen hiilijalanjäljen ja elinkaaren sekä varautuu ilmastomuutokseen. Puhdistuskapasiteetti maksimoidaan laitoksen kaikilla osa-alueilla ja toiminnan jatkuvuus varmistetaan ennakoimalla. Yhtiö ylläpitää ja kehittää henkilöstön hyvinvointia, motivaatiota, sitoutuneisuutta ja ammattitaitoa. Puhdistamon toiminta-alueella on yli 2 000 km viemäriverkostoa ja lähes 600 jätevesipumppaamoja, jotka ovat osakaskuntien hallinnassa. Hulevesien sekä viemäriverkoston hallintaa kehitetään yhteistyössä osakaskuntien kanssa, mm. yhtiön koordinoiman seudullisen viemäriverkostomallin avulla.

Tavoite: Laitoksen arvon säilyttäminen ja jatkuva kehittäminen, jotta tehokkaaseen puhdistustulokseen päästään myös laitoksen ikääntyessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosinvestoinnit, 1 000 euroa	331	435	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Leasing-sopimuksen mukaan laitoksen laitekokonaisuus (31 M€) on pidettävä hyvässä toimintakunnossa. Kokonaisuuteen tehtäviin korjaus- ja muutosinvestointeihin vuokraajalla (Tsp) ei ole poisto-oikeutta ja kustannukset sisältyvät liikevaihdon kulurakenteeseen. Leasing-koneiden ja -laitteiden korjaus- ja muutosinvestointien lisäksi leasing-kohteen ja koko laitoksen kunnosta huolehditaan ennakoivalla kunnossapidolla. Leasing-sopimuskausi päättyy alkuvuonna 2026 ja puhdistamo ostaa leasing-laitteet omaksi (jäännösarvo 50%). Vuodesta 2026 lähtien leasing-laitteisiin kohdistuva kehittäminen on sisällytetty laitoksen investointeihin.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Turun seudun puhdistamo Oy:n ilmastovaikutuksia kuvaava hiilijalanjälki lasketaan vuosittain soveltaen kansainvälistä ohjeistusta (GHG protocol). Laskentaan sisältyy sekä suoria että epäsuoria päästölähteitä. Lisäksi lasketaan puhdistamokokonaisuuden tuottamalla energialla saavutetut vältetyt päästöt eli kuinka paljon kasvihuonekaasupäästöjä säästetään tuottamalla energiaa uusiutuvilla energianlähteillä. Puhdistamokokonaisuuden ilmastovaikutuksessa huomioidaan puhdistamon ja siihen liittyvien toimintojen päästöjen lisäksi niiden ansiosta vältetyt päästöt puhdistamotoiminnassa, lietteenkäsittelyssä Gasum Oy:n biokaasulaitoksella ja lämmöntuotannossa TSE:n lämpöpumppulaitoksella jäteveden hukkalämpöä hyödyntäen. Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki on jo negatiivinen, mikä on parempi kuin hiilineutraali.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Puhdistamokokonaisuuden hiilijalanjälki, tonnia CO ₂ e	-134 000	≤ -100 000	≤ -100 000	≤ -100 000	≤ -100 000	≤ -100 000

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Puhdistamoa käytetään energiatehokkaasti ja hankinnoissa huomioidaan ilmastoystävällisyys. Jäteveden hukkalämmön ja yhdyskuntalietteen hyödyntämistä biopohjaisessa energiantuotannossa sidosryhmien kanssa jatketaan, jolloin voidaan välttää vastaavien fossiilisten energialähteiden käyttöä. Lietteenkäsittelyn kilpailutuksessa huomioidaan energiatehokkuus ja hiilijalanjälki.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Ilmastotavoitteisiin liittyvien investointien määrä, 1 000 euroa	1 569	1 995	17 445	11 970	16 245	8 295
josta EU:n ilmastoasetuksen (2021/2139) taksonomian mukaisia, 1 000 euroa	144	100	35	20	20	20
josta EU:n ympäristöasetuksen (2023/2486) taksonomian mukaisia, 1 000 euroa	1 425	1 895	17 410	11 950	16 225	8 275

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kaikki Yhtiön investoinnit arvioidaan sekä EU:n ilmastoasetuksen taksonomian että EU:n ympäristöasetuksen taksonomian mukaisesti. Yhtiön toimialan takia lähes kaikki puhdistamon investoinnit kuuluvat jompaan kumpaan ko. taksonomia-arviointiluokkaan.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Turku-konserniin kuuluvilla vesihuoltoyrityksillä Turun seudun puhdistamo Oy (Tsp), Turun Seudun Vesi Oy ja Turun Vesihuolto Oy on yhteinen ympäristöohjelma paremman vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Ympäristöohjelma sisältää myös vesihuoltoyrityksien Itämerihaasteen kauden 2024–2028 toimenpiteet. Tsp:n osalta ympäristöohjelman luonto- ja kiertotaloustavoitteita ovat mm.

- toiminnan kehittäminen kestävän kehityksen periaatteiden sekä Green Deal ja ilmastositoumusten mukaisesti sekä osallistuminen kehityshankkeisiin
- määrätietoinen työ verkostoylivuotojen vähentämiseksi
- varmistaa, että puhdistamolta vesistöön johdetut kuormitukset ovat huomattavasti ympäristöluvan laskennallisia vähimmäisvaatimuksia pienempiä

Yhtiö on omalla ilmastositoumuksellaan mukana Turun kaupungin ilmastokaupunkisopimuksessa. Yhtiön investoinnit arvioidaan ilmastomuutoksen hillitsemisen ja ilmastomuutokseen sopeutumisen (EU:n ilmastoasetus 2021/2139) sekä vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävän käytön ja suojelun, kiertotalouteen siirtymisen, ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen sekä biologisen monimuotoisuuden ja ekosysteemien suojelun ja ennallistamisen näkökulmasta (EU:n ympäristöasetus 2023/2486).

Yhtiö edistää luonnon monimuotoisuutta toteuttamalla ja ylläpitämällä pörräisniittyjä ja hyönteishotelleja pumppaamoiden viheralueilla.

Turun Seudun Vesi Oy

Toimitusjohtaja: Aki Artimo

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on huolehtia sen osakkaiden vesihuollosta. Tässä tarkoituksessa yhtiö voi omistaa, suunnitella ja rakentaa vedenhankinta-, vedenpuhdistus- ja vedenjakelulaitoksia sekä harjoittaa käyttöveden valmistusta, veden siirtoa, jakelua ja myyntiä sekä muuta alaan liittyvää toimintaa. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteistöjä.

Turun Seudun Vesi Oy ylläpitää ja luo kilpailukykyä toiminta-alueellaan tuottamalla jatkuvasti korkealaatuista talousvettä mahdollisimman edullisesti. Talousvesi tuotetaan kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Korkealaatuinen talousvesi on hyvinvoinnin ja elämänlaadun perusedellytys.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yhtiön toimintakustannuksiin vaikuttavia muutostekijöitä on ilmaantunut nopeasti viime vuosina. Toimintakustannusten rakenne ja siihen vaikuttavat kustannustekijät ovat pitkälti sellaisia, joihin yhtiö ei voi omalla toiminnallaan vaikuttaa nykyisen kaltaisessa globaalissa talouden ympäristössä. Tilanne voisi kuitenkin olla vielä merkittävästi huonompi, mikäli yhtiö ei olisi määrättyiltä osin suojannut sähköenergian ostohintojaan ja varmistanut lainanhoidokulujen korkotasoa korkosuojauksien avulla.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Seudullisen vesihuollon toiminnan varmistaminen kaikkien yhtiön osakkaiden osalta edellyttää uuden varavelaitoksen toteutusta. Tarve varavelaitoksen rakennusurakan toteutukselle tuotiin yhtiön osakkaille päätettäväksi huhtikuussa 2023 pidetyssä yhtiökokouksessa sen jälkeen, kun varavelaitoksen toteutussuunnittelu valmistui

alkuvuonna 2023. Omistajakuntien neuvottelut hankkeen kustannusjaon perusteista saatettiin loppuun, kun yhtiön yhtiöjärjestysmuutos ja osakassopimuksen täydennys-sopimus allekirjoitettiin sekä uusi varavelaitoksen F-osakesarja perustettiin kesäkuussa 2024. Laitoksen pääurakka kilpailutettiin vuoden 2024 lopussa ja urakkasopimus allekirjoitettiin vuoden 2025 alkupuolella. Muut laitoskoko- naisuuteen liittyvät urakat kilpailutetaan vuoden 2025 lopulla.

Raision ja Maskun välisen uuden siirtolinjayhteyden toteutukseen liittyvät neuvottelut saatettiin myös loppuun yhtiöjärjestysmuutoksen, osakassopimuksen täydennys-sopimuksen ja uusien osakesarjojen G1- ja G2-hyväksymisten jälkeen. Siirtolinjan toteutus- ja rakentamissuunnittelu käynnistyi syksyllä 2024 ja siitä aiheutuvat kustannukset kirjataan G1-osakesarjalle. G2-osakesarjan osakkeiden merkintälistasta saadaan tehtyä ja hallinnollisia päätöksiä edistettyä, kun suunnittelukokonaisuus valmistuu ja hankkeeseen osallistuvien kuntien maksusuudet saadaan laskettua syksyllä 2025.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2025 talousarvioon ja vuosien 2026–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiö on käynnistänyt aiemmin varavelaitoksen rakennusurakan ja sekä Maskun siirtolinjan toteutussuunnittelun vuoden 2025 aikana. Yhtiö tulee hankkimaan näitä investointihankkeita varten ulkopuolista rahoitusta vuosien 2026–2028 aikana, mikä tulee näkymään yhtiön talousluvuissa. Myös edellä mainittujen hankkeiden valmistuminen ja kustannusten aktivointi näkyvät talousluvuissa vuodesta 2027-28 alkaen. Tosin hankkeiden lainoista johtuvia rahoituskuluja peritään osakkailta jo ennen hankkeiden valmistumista ja kustannusten aktivointia. Yhtiö on suunnitellut myös muita siirtolinja- ja runkovesijohtoinvestointeja, mutta niiden toteutumisaikataulut riippuvat pitkälti kahden ensin mainitun hankkeen toteutusten etenemisistä.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä osakkailleen suunnitellusti ja veden tuotannon määrä vastaa suunniteltua

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Veden tuotanto/tuotantotavoite, %	100	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut virheet, kpl	0	0	0	0	0	0
Ennakoimattomat häiriöt veden jakelussa, kpl	0	0	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä.

Tekopohjaveden tuotanto on kustannustehokas tapa tuottaa juomavettä ja pintavesilaitokseen verrattuna kemikaaleja käytetään vain murto-osa.

Yhtiössä hyödynnetään veden liike-energiaa Saramäen kalliosäiliöön rakennetun turbiinin avulla, joka säästää Virttaankankaan tekopohjavesilaitokselta tulevan veden virtausta ja tuottaa samalla päästötöntä sähköenergiaa. Turbiinin tuotama teho riittää Saramäen kalliosäiliöstä lähtevän veden verkostopumppaukseen, jolla tuotetaan verkostopaine Turun, Naantalin ja Raision alueille.

Turun Seudun Vesi Oy:n esikäsittelylaitokselle Huittisiin on asennettu aurinkosähköjärjestelmä, joka tuottaa osan laitoksen tarvitsemasta sähköstä.

Myös juomaveden lämmöntalteenoton hyödyntämistä on selvitetty. Turku Energian kanssa tehdyn esiselvityksen mukaan lämpöenergian talteenoton edellytykset täyttyvät Halisten uuden varalaitoksen toiminnan yhteydessä. Varalaitoksen toteutussuunnittelu on tehty siten, että uusi varalaitos tullaan lämmittämään tekopohjavedestä saatavalla lämpöenergialla.

Mainittujen investointien ja toimenpiteiden lisäksi yhtiö omistaa yli 400 hehtaaria kestäväällä tavalla hoidettua metsää, jonka toiminta hiilinieluna optimoidaan metsänhoidollisilla toimenpiteillä. Konsultointiyhtiö Sitowise on tehnyt Turun Seudun Vesi Oy:n metsistä Smartlas-hiilinielulaskelman vuonna 2024, jonka mukaan yhtiön metsät sitovat keskimäärin 1 550 tonnia hiilidioksidia vuodessa.

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaliksi jo vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähköautojen latauspisteiden lukumäärä yhteensä, kpl	9	8	10	10	12	12
Sähköpyörien hankinta liikkumisetuna (1000 euroa)	0	0	100	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiö rakentaa riittävän määrän latauspisteitä yhtiön eri toimipisteisiin huomioiden sekä yhtiön että työntekijöiden autokannat.

Yhtiö jatkaa käytössä olevaa henkilöstön liikkumisetua työsuhdepolkupyörien muodossa ja kannustaa työntekijöitä sekä työmatkaliikuntaan sekä liikkumiseen myös työajan ulkopuolella hiilineutraalilla tavalla, mikäli mainitun edun käyttöön ei tule merkittäviä verotukseen liittyviä muutoksia.

**Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteut-
taen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti**

Arviointikriteerit tai mittarit:	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Vihreän siirtymän investoinnit (1000 eu- roa)	117	10	10	100	20	10

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet ilmasto-, luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana
Yhtiö toteutti viime vuonna yhtiön 50-vuotisjuhlavuoden ympäristötekona n. 40 hehtaarin laajuisen luonnonsuojelualueen Virtaankankaalle. Suojelualue toteutettiin sekä METSO- että Natura-suojeluohjelmien puitteissa. ELY-keskus teki päätöksen alueen suojelemisesta helmikuun 2024 lopulla ympäristöministeriön lupakäsittelyn jälkeen. Alueen perustaminen toteuttaa Turun kaupungin esittämiä luonnon monimuotoisuuden edistämisen tavoitteita. Alueen maapohja säilyy yhtiön omistuksessa, eikä sinne sijoitu tekopohjavesilaitoksen toimintoja tai rakennettua infraa. Vuonna 2024 tehdyn hiilinielulaskeman mukaan yhtiön yli 400 hehtaarin metsäomaisuus sitoo keskimäärin 1 550 tonnia hiilidioksidia vuodessa. Metsänhoitoyhdistyksen yhtiölle vuonna 2021 tekemän metsänhoitosuunnitelman mukaan metsänhoidon keskeinen tavoite on hiilinielun lisääminen seuraavien vuosikymmenten aikana. Turun Seudun Vesi Oy, Turun seudun puhdistamo Oy ja Turun Vesihuolto Oy määrittivät ja sopivat yhteisen ympäristöohjelman, jonka mukaisesti kaikki seudun vesihuoltoyhtiöt toteuttavat ilmasto- ja ympäristötavoitteitaan tulevana vuosina.

Turun Taiteen talo Oy

Toimitusjohtaja: Jere Pensikkala

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on edistää ja tukea Turun kaupungissa tapahtuvaa kulttuuritoimintaa, taiteen ja kulttuurin ammattilaisten työllisyyttä ja elinkeinoa sekä kehittää ja organisoida Taiteen talo –konseptia Turussa. Taiteen talo on vetovoimainen eri taiteenlajeja yhdistävä kohtaamispaikka. Yhtiö tekee yhteistyötä kulttuuritoimijoiden, luovan talouden yritysten, kaupallisten yritysten ja korkeakoulujen kanssa. Yhtiö voi järjestää muutakin kehitystoimintaa ja konsultointia. Yhtiö järjestää toimintaa erityisesti Turussa, mutta myös valtakunnallisesti ja kansainvälisesti.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuoden 2025 aikana alueelle on avattu uutta kaupallista toimintaa ja esimerkiksi Taiteen talon Makasiinit ovat lisänneet merkittävästi alueen vierailijamäärää ja tunnettavuutta. Syyskuussa 2025 avautuva Pegasus Taiteen talo –ravintola täydentää palveluvalikoimaa ja tuottaa alueelle ympärivuotista asiakasvirtaa. Vuokralaishankinnassa, erityisesti kaupallisten toimijoiden osalta, on tärkeää osoittaa alueen liiketoimintapotentiaali, missä jo avautuneet pysyvät kulttuuritilat ja ravintolat ovat keskeisessä roolissa. Tapahtumien määrä Taiteen talon alueella on jo nykyisellään suuri ja tapahtumatoiminta on ympärivuotista, mikä tasaa asiakasvirtoja aiempaa paremmin kesäkauden kävijähuipusta läpi vuoden kestäväksi.

Turun kaupunginhallitus teki kokouksessaan 7.4.2025 (§119) päätöksen laajentaa Taiteen talon operointivastuuta ja konseptia koskemaan Brinkkalan taloa, Brinkkalan piharakennusta, Vanhaa Raatihuonetta ja Brinkkalan pihaa. Operointisopimus yhtiön ja Tilapalveluiden välillä on allekirjoitettu ja uusien vuokralaisten etsintä käynnistetty. Muutoksen myötä yhtiön operointivastuulla on yhteensä noin 11.000 m2.

Kiinteistössä tehdään edelleen peruskorjauksia ja käyttöönottoja. Seuraavaksi, vuoden 2026 loppuun mennessä, pitäisi käyttöön valmistua Tehdas-rakennuksen 2. kerroksen remontti (ml. Pääsali), millä on merkittävä positiivinen vaikutus tapahtumien toteutukselle Taiteen talolla. Remontin valmistuttua konseptissa (kh § 360, 2.10.2023) esitetyt kokonaisuudet on saatettu pääosin

valmiiksi ja toiminnan käynnistämisvaihe on saatu päätökseen.

Kulttuurialalle kohdennettavien rahoitusleikkauksien mahdollinen jatkuminen voi vaikuttaa Taiteen talon vuokralaisiin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Vuosien 2025–2026 aikana on käynnissä Taiteen talon remonttien toinen vaihe, jossa toteutetaan Tehdas-rakennuksen 2. kerroksen peruskorjaus sekä siihen liittyviä muutostöitä rakennuksen 1. kerroksessa. Hankkeeseen on saatu Opetus- ja kulttuuriministeriön tukea kulttuuritoimien peruskorjaamiseksi yhteensä 150.000 euroa.

Yhtiö on ottanut kesällä 2025 operointivastuulleen entistä laajemman kokonaisuuden Turun Vanhakaupungin alueelta, mikä mahdollistaa aiempaa paremmin alueen kokonaiskehittämisen yhden selkeän konseptin alla. Tällä on positiivinen vaikutus alueen toimijoihin ja helpottaa yhdenmukaisten toimintamallien aikaansaamista.

Taiteen talo -konseptin mukaisten toimijoiden löytäminen Brinkkalan, Brinkkalan sisäpihan sekä Vanhan Raatihuoneen vuokralaisiksi on keskeisessä osassa vuoden 2026 toimintaa. Lisääntyneen vastuun myötä yhtiössä on tehty henkilöstöjärjestelyjä, joilla tavoitellaan myös tapahtumavuokrausliiketoiminnan edelleen kehittymistä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiöllä on voimassa olevat avustussopimukset Turun kaupungin ja Turku 2029 -säätöön kanssa vuosille 2024–2026. Kaupungin avustussopimus huomioi kulttuuritoimien peruskorjausten vaikutuksen vuokratason nousua vastaavasti. Toiminta-avustuksen lopullinen taso vahvistetaan vasta peruskorjaushankkeiden valmistumisen jälkeen. Taloussuunnitelmakauden lopulla merkittävimmät toiminnan käynnistämisvaiheen vaatimat toimenpiteet on saatettu päätökseen, jolloin Turku 2029 -säätöön toiminta-avustuksen todennäköinen päätyminen ei aiheuta ongelmia.

Yhtiö pyrkii jatkossakin löytämään hankerahoitusta niin, että sen konseptin mukaista toimintaa voidaan toteuttaa myös hanke- ja projektimuotoisesti. Yhtiö sai Opetus- ja

kulttuuriministeriöltä Kulttuuri- ja luovien alojen uudistuksen rakennetukea Digitaalinen Taiteen talo -hankkeelle vuosille 2024–2025 yhteensä 292.000 euroa. Hankkeelle pyritään löytämään jatkorahoitusta vuoden 2026 aikana. Lisäksi muiden laajasti Taiteen talon eri sidosryhmiä palvelevien hankekokonaisuuksien mahdollinen läpivienti perustoimintaa tukien vahvistaa yhtiön toimintaedellytyksiä.

Taloussuunnitelmakauden lopulla yhtiön vuokrausliiketoiminnan ja muun tulonhankinnan tulee kerryttää toiminnan kehittämiseen vaadittavat resurssit, ja kaupungin tuki asettuu pysyväälle tasolle. Tapahtumatoimintojen synnyttämän tulonmuodostuksen kautta yhtiö voi kerätä tuottoja myös muusta kuin tilavuokraustoiminnasta.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Toiminnan vaikuttavuus

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Kävijöiden määrä vuodessa, kpl	72 786	100 000	90 000	100 000	110 000	120 000
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talo Oyn tuotamat)	122	30	30	30	30	40
Tapahtumien (ml. näyttelyt) määrä vuodessa, kpl (Turun Taiteen talossa toteutetut)	1 633	1 300	1 700	1 800	1800	1900

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Turun Taiteen talo Oy on ottanut 6/2025 operointivastuun Brinkkalan, Brinkkalan sisäpihan ja Vanhan Raatihuoneen alueesta. Näiden tilojen tapahtumatoiminnan vaikutusta ei ole tuotu yhtiön tuloskortille, jotta tietojen vertailtavuus säilyy parempana.

Tehdas-rakennuksen 2. kerroksen remontilla on vaikutusta vuoden 2026 tapahtuma- ja kävijämääriin.

Yhtiö ei pääsääntöisesti pyri tuottamaan tapahtumia itse.

Tavoite: Pitkän aikavälin taloudellinen tasapaino

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	1 623	1 942 *	1 871 *	1 905 *	1 943	1980
Omat tuotot (ml. vuokratulot), 1 000 euroa	769	1 007 *	1 006 *	1 140 *	1 178	1 215

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

* Pääsalin peruskorjaus käynnistyy syksyllä 2025, millä on vaikutusta vuokratuloihin ja –kuluihin sekä kulttuurilautakunnan avustukseen vuosien 2025–2026 aikana. Osakas pitää Kilta Gallerian tilat omassa käytössä Wäinö Aaltosen museon käytön aikana, millä on vaikutusta vuokratuloihin vuosien 2024–2025 aikana. Turku 2029 -säätöön kanssa toiminnan käynnistämismuutoksen ajaksi solmittu avustussopimus päättyy vuonna 2026, millä on merkittävä vaikutus liikevaihtoon.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2029 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Vastuullisuussuunnitelma on laadittu sirottuna Agenda 2030 tavoitteisiin	Hyväksytty/Kesken	Toteutettu (Kiinteistö Oy)	Suunnitelma päivitetään			Suunnitelma päivitetään
Laaditaan ilmasto- ja ympäristösuunnitelma	Hyväksytty/Kesken	Toteutettu (Kiinteistö Oy)				Suunnitelma päivitetään

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Toimintavuoden aikana päivitetään vuonna 2024 hyväksytyt vastuullisuus- sekä ympäristö- ja ilmastosuunnitelmat. Vuoden tavoitteena on parantaa yhteisön sitoutumista kestävän kehityksen tavoitteisiin, mm. tuomalla esimerkkejä toimivista malleista muun muassa Trans Europe Halles -verkoston jäsenorganisaatioista. Lisäksi viestitään aiempaa aktiivisemmin Taiteen talon kestävän kehityksen tavoitteista ja toimenpiteistä.

Kilpailutuksissa varmistetaan vastuullisuuteen ja ekologiseen kestävytyteen liittyvien kriteerien olemassaolo. Suurimmissa hankinnoissa Taiteen talo liittyy pääosin konsernitasoihin kilpailutuksiin, jolloin noudatetaan kaupunkitasoisia tavoitteita.

Turun Teknologiakiinteistöt Oy

Toimitusjohtaja: Mikko Lehtinen

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Turun Teknologiakiinteistöt Oy on Turun Tiedepuiston alueella toimiva kiinteistösijoitusyhtiö, joka kehittää alueen kiinteistöjä ja palveluita sekä tarjoaa ensiluokkaista toimisto-, tuotanto- ja laboratoriotilaa yrityksille ja yhteisöille. Yhtiön perusliiketoiminta on kiinteistöjen ja huoneistojen omistus, hallinta ja vuokraus sekä enenevässä määrin myös toimitilapalveluiden tuottaminen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Koronan tuoma työelämämuutos etätyökäytänteineen ja hybriditoimistoineen on merkittävä muutos, mutta yhtiön jo aiemmin omaksuma yhteisöllisyys- ja virtuaalistrategia sopii "uuteen normaaliin" erittäin hyvin. Johto uskoo, että yhteisille kohtaamispaikoille on edelleen tarvetta myös tulevaisuudessa. Yhtiöllä on hyvin muuntautuvia tiloja, joita voidaan muokata tulevaisuuden tarpeita vastaaviksi.

Liiketilojen vuokraustoiminnan markkina on edelleen varsin haastava. Yhtiön vajaakäyttöaste on ennätyksellisen korkea johtuen lähinnä julkisen sektorin toimitilakäytön tehostamisesta johtuneista ratkaisuista. Yksityisen sektorin osalta vastaavaa suuntausta ei ole ollut havaittavissa, joskin pandemian jälkeinen etä- ja hybridityö näyttää vaikuttaneen pysyvästi toimitilojen käyttötapoihin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön tavoitteena on kehittää Turun Tiedepuiston aluetta yhä vahvemmaksi tieteen ja yrityselämän liittymäksi.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Epävarmat näkymät eivät luo merkittävää riskiä yhtiön talousnäkymiin. Vuokramaturiteetti on pitkä ja vuokrasopimuksissa olevat indeksikorotukset heijastelevat inflaatiota. Sähkön hinta on suurelta osin kiinnitetty tuleville vuosille.

Kiinteistöomaisuuden markkina-arvoa arvioitaessa on oletettu arvojen pysyvän nykyisellä tasolla. Yhtiön lainoitusaste on tällä hetkellä kohtuullinen eikä mahdollisten markkina-arvojen lasku pitäisi aiheuttaa ongelmaa. Yhtiö ei kuitenkaan oleta kiinteistöjensä markkina-arvojen laskevan.

Aktiivinen investointivaihe on nyt käyty läpi eikä yhtiöllä ole näköpiirissä merkittäviä uudisinvestointeja.

Talousarvion luvuissa ei ole otettu huomioon loppuvuonna 2025 toteuttavaksi suunnitellun osakeannin eikä Arkenin kiinteistön ostamisen vaikutusta.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Sijoitetun pääoman tuotto

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Tuottotavoite kaupungille vuodesta, 1 000 euroa	1 300	2 400	1 900	2 100	2 500	2 500

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellusti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	44 041	46 000	45 400	46 300	47 300	48 200
Käyttökate, 1 000 euroa	24 229	26 000	24 700	25 200	25 700	26 200

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Kiinteistöomaisuuden ja vuokraustoiminnan kasvattaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Vuokratut m ² (taloudellinen)	154 371	163 500	157 000	158 000	160 000	162 000
Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo, 1 000 euroa	539 265	517 377	557 012	568 152	579 515	591 105

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Kiinteistöomaisuuden markkina-arvo on pidetty vuoden 2024 arvioiden mukaisena oikaistuna vuotuisen inflaation vaikutuksella, olettamatta tulevia arvonmuutoksia.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Työmaat hiilineutraaleja			n/a	n/a	n/a	n/a
Uusiutuvan sähkön osuus koko kiinteistö- kannan kulutuksesta, %	100	100	100	100	100	100
Uusiutuvan lämmön osuus koko kiinteis- tökannasta, %	89	100	100	100	100	100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiön tavoite työmaiden hiilineutraaliudesta on kaupungin konsernitavoitteen mukainen, ja se sisällytetään parhaillaan valmistelussa olevaan vastuullisuusohjelmaan.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Uudisinvestointi toteutetaan ja sertifioi- daan Leed Platinum -tasoisesti, milj. euroa	28	6,3	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana**Luontotavoitteet:**

Kaikki kohteemme rakennetaan ennestään kehitetylle alueelle eivätkä ne ole YVA-velvollisia. Kaikki uudisrakennuskohteet rakennetaan korkeisiin ympäristöstandardeihin (Leed Gold, Leed Platinum).

Kiertotaloustavoitteet:

Edistämme kiertotaloutta kierrättämällä työmaan jätteet asianmukaisesti. Sen lisäksi asiakkaillamme on käytössään lukuisa määrä yhteiskäyttöisiä, varattavia tiloja, jolloin asiakkaiden oma tilantarve pienenee huomattavasti. Tarjoamme tämän lisäksi kalusteita palveluna omista varastoistamme, jolloin asiakkaiden ei tarvitse hankkia uusia kalusteita.

Turun Vesihuolto Oy

Toimitusjohtaja: Petri Jokela

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön toimialana on vesihuollon ylläpitäminen ja vesihuoltoliiketoiminnan harjoittaminen ja kehittäminen sekä siihen liittyvä muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita osakkeita, osuuksia, arvopapereita ja muuta omaisuutta. Yhtiö voi lisäksi ostaa, myydä ja omistaa kiinteistöjä ja osakkeita sekä vuokrata kiinteistöjä ja huonetiloja.

Pääasiallinen tehtävä on hyvälaatuisen talousveden toimittaminen asiakkaille ja asiakkaiden jätevesien kerääminen ja toimittaminen puhdistettavaksi.

Yhtiön toiminta-ajatus on taata kustannustehokkaat vesihuoltopalvelut ja puhdas vesiympäristö turkulaisille vedenkäyttäjille kestävän kehityksen periaatteella. Paikallisuuden lisäksi yhtiö on kansainvälisesti arvostettu vesihuoltotoimija. Yhtiö huolehtii toiminta-alueellaan vesihuoltolain mukaisten palvelujen tuottamisesta arvojen mukaisesti turvallisesti, luotettavasti ja uudistuen.

Toimintaympäristön muutostekijät

Lainsäädäntö luo raamit toiminnalle. Alan keskeisin laki, Vesihuoltolaki, on uudistumassa. Toimintaan vaikuttavat myös NIS2- ja CER sekä yhdyskuntajätevesidirektiivi, vaikka jälkimmäisen painopiste on jätevedenpuhdistamojen toiminnan ohjaaminen ja sääntely. Kestävyyssdirektiivi vaikuttaa jo nyt asiakkaiden tarpeiden kautta ja suunnitelmakaudella mahdollisesti myös toiminnan laajuuden vuoksi.

Vesihuollolle yleisesti asetetuissa odotuksissa näkyvät globaali vastuu ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet. Toimintaa ohjaa Turun kaupungin tavoitteet.

Digitalisaation kehittyminen asettaa tietosuojan ja tietoturvallisuuden entistä keskeisempään asemaan. Tekninen kehitys lisää asiakkaiden palveluodotuksia, mutta luo myös mahdollisuuksia kehittää ja tehostaa toimintaa.

Ilmastonmuutos luo haasteita erityisesti sateisuuden, sateen intensiteetin sekä meriveden pinnan nousun kautta. Nämä vaikuttavat viemäriverkkoon johdettuun tai suotautuvaan hulevesimäärään, jota yhtiön saneeraustoimenpiteillä pystytään pitämään nykytasolla, mutta ei enää vähentämään.

Kustannuksia nostavat erityisesti tukkuvesiyhtiöiden pääomakulut, joista Vesihuolto maksaa

osakassopimusten mukaisen osuuden. Rakentamisen heikolla suhdanteella on vaikutusta yhtiön asennus- ja liittymismaksutuloihin.

Huoltovarmuus korostuu yhdyskunnan välttämättömissä palveluissa, kuten vesihuollossa. Muuttunut kansainvälinen turvallisuustilanne on lisännyt varautumisen tarvetta sekä riskienhallinnan uudelleen arviointia.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiön palvelutarjonnalle on keskeistä toiminnan häiriötömyys ja laatu, sekä asiakastytyvyisyys. Häiriötömyys perustuu omaisuudenhallintaan sekä hyvään operointikykyyn. Omaisuudenhallinnan tasoa parannetaan jatkuvasti kehittämishankkeilla, joiden tarkoituksena on lisätä reaaliaikaista luotettavaa tietoa, sekä analysoimalla dataa monipuolisesti. Laatu turvataan dokumentoinnilla, tehokkaalla omavalvonnalla ja riskienhallinnalla.

Asiakastytyvyisyys perustuu selkeisiin pelisääntöihin, läpinäkyvyyteen ja tiedottamiseen.

Yhtiön maksut pidetään tasolla, joka takaa häiriöttömän ja laadukkaan toiminnan, mutta ovat kustannustehokkaita.

Toimintaa ohjaa Turun tavoite olla hiilineutraali vuoteen 2029 mennessä.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiön tulot perustuvat nykyisen suuruiseen myydyn veden määrään, matalasuhteeseen mukaiseen odotukseen vuoden 2026 liittymismaksutuloissa ja talousarviovuoden jälkeen maltillisiin liittymismaksutuloihin.

Tukkuyhtiöiden kustannukset muodostavat Turun Vesihuolto Oy:n merkittävimmän kuluerän. Näiden osuus kaikista kuluista oli yhteensä yli 50 % viimeisimmässä tilinpäätöksessä. Turun Seudun Vesi Oy:n varalaitos valmistuneen suunnitelmavuosien aikana ja lisää merkittävästi kustannuksia vuoteen 2024 verrattuna. Asiakasmaksuja on kohotettava vähitellen sellaiselle tasolle, että pystytään ylläpitämään myös kohtuullista investointitasoa. Saneerausten investointitaso alenee kuitenkin vuodesta

2024, mikä on otettu huomioon toiminnallisia tavoitteita asetettaessa.

Turun Vesihuolto Oy:n omat pääomakustannukset koostuvat suunnitelman mukaisista poistoista ja omistajalainan koroista. Yhtiön uudeksi lainantarpeeksi on arvioitu 7 miljoonaa euroa, ja lainan korkokulut on lisätty vuodesta 2026 lähtien. Muiden pääomakulujen määrä on pysynyt aikaisempien vuosien tasolla eikä talousarvio- tai taloussuunnitelmavuosina ole odotettavissa merkittäviä muutoksia. Suunnitelmavuosina 2027–2029 muiden kuin tukkuyhtiöiden maksujen ja pääomakustannusten on arvioitu nousevan keskimäärin laskennallisen inflaatiotason (1,5 %) verran.

Laskemat sisältävät talousarviovuodelle 2026 käyttömaksujen korotuksen sekä perusmaksujen osittaisen korotuksen. Korotuksia on tehtävä vuosittain koko taloussuunnitelmakaudella kaikkiin maksuihin. Yhtiön taksat ovat korotusten jälkeenkin kilpailukykyiset sekä seudullisesti että valtakunnallisesti. Todellinen maksujen korotustarve arvioidaan vuosittain vastaamaan tarkentuneita kustannuksia. Taloussuunnitelmakauden kustannuksiin voi tulla vielä merkittäviä muutoksia, kun tukkuyhtiöiden todelliset kulut tasataan Mankala-periaatteiden mukaisesti. Asiakasmaksujen korotuksista huolimatta liiketoiminnan ja investointien nettokassavirta muodostuu suunnitellulla investointitasolla alijäämäiseksi, jonka kattamiseen yhtiö on varautunut ottamaan lainaa.

Yhtiö on tehnyt esiselvityksiä, joiden perusteella voidaan arvioida tarvetta alueellisten perus- ja liittymismaksujen käyttöön erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Alueelliset maksut ovat välttämättömiä, mikäli verkostoa joudutaan laajentamaan kaava-alueen ulkopuolisille alueille. Kiinteistöille, jotka johtavat hulevesiä jätevesiviemäriin, tulisi ottaa käyttöön korotettu maksu erillisviemäröinnin vauhdittamiseksi. Tämä käytäntö on jo useassa muussa kaupungissa. Maksu ei merkittävästi lisää yhtiön tuloja,

mutta ohjaa toimintaa energiatehokkaammaksi ja vaikuttaa ympäristön kuormitukseen.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat jo nyt haasteellisella tasolla eikä niihin ole esitetty tiukennuksia. Laskuttamattoman veden ja jäteveden osalta tavoitteet ovat tiukat, ottaen huomioon, että merkittävä osa investoinneista joudutaan kohdentamaan kaupungin elinvoimahankkeisiin. Saneeraustason kasvattaminen edellyttäisi suurempia taksankorotuksia.

Toiminnallisten mittareiden hyvää kehitystä edistetään tutkimisella, mittauksilla ja tiedon analysoinnilla sekä tietojen perusteella oikein kohdennetuilla ja oikea-aikaisilla saneerauksilla. Nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan riitä viemäriverkoston laskuttamattoman jäteveden eli sinne tarkoituksella, tahallisesti tai tahattomasti johdetun hulevesimäärän vähentämiseen. Tarvittavat lisätoimenpiteet kohdistuvat erityisesti liittyjiin ja kadunpitäjään. Toimenpiteet ovat välttämättömiä, jotta hulevedet eivät aiheuttaisi viemäritulvia. Yhteistyössä kaupungin kanssa tehdään tiekartta hulevesien vähentämisen keinoista, aikatauluista ja kohdentamisesta talousarvio- ja suunnitelma vuosina.

Investoinnit perustuvat yhteishankkeiden osalta kaupungilta saatuun tietoon hankkeiden aikatauluista. Uudisrakentamisen ja joidenkin yhteisten saneeraushankkeiden lisäksi yhtiöllä on omia saneerauskohteita. Tulorahoitus eivätkä kassavarat riitä talousarvio ja -suunnitelmakaudella investointien rahoittamiseen, vaan investointeja on osittain rahoitettava ottamalla lainaa. Suunnitelmavuosien investointitasot ovat tässä vaiheessa alustavia. Mikäli investointitarve kasvaa, tarvitaan myös lisää tulo- tai lainarahoitusta. Talousarviossa ei ole otettu huomioon ELY-keskuksen vaatimusta vesihuollon toiminta-alueen laajentamisesta kaava-alueen ulkopuolelle ja siitä mahdollisesti aiheutuvia lisäkustannuksia.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö toimittaa vettä asiakkailleen luotettavasti ja kustannustehokkaasti

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Ennakoimattoman jakelukatkoksen pituus, min/asukas/vuosi (keskimääräinen)	3,2	< 5	< 5	<5	<5	<5

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Hyvällä omaisuuden hallinnalla, ennakoivalla kunnossapidolla sekä riittävällä, oikein ja oikea-aikaisesti kohdennetulla saneerauksella. Hyvän vesihuollon kriteereissä < 15 min/asukas/vuosi on erinomainen taso.

Tavoite: Veden toimitus on häiriötöntä ja virheitä veden laadussa ei esiinny

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatuvaatimuksista, kpl	0	0	0	0	0	0
Jakeluun toimitettavan veden laadussa havaitut poikkeamat laatusuosituksista, kpl	1	0	0	0	0	0
Putkirikkojen määrä, kpl/100 vesijohtokilometriä	3,6	< 4	< 4	<4	<4	<4

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Hyvällä omaisuuden hallinnalla, tehostetulla reaaliaikaisella seurannalla ja ennakoivalla kunnossapidolla

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Hiilijalanjäljen pienentäminen	Vesiyhtiöiden yhteinen päivitetty hiilijalanjälkilaskelma toimenpiteiden pohjaksi	Kohdennetut tavoitteet päivitysten perusteella	Kohdennetut tavoitteet päivitysten perusteella	Kompensatiotarpeen arviointi	Hyvien käytäntöjen jatkaminen	Hyvien käytäntöjen jatkaminen
Toimitilojen energiatehokkuus (lämmitysenergia MWh)	2 444	< 1 800	< 1 000	<1000	< 1000	< 1000
Työmaiden hiilineutraalius Liikkumisratkaisujen hiilineutraalius	Toteutunut	Oman kaluston uusiminen, urakkakilpailut ja kuljetukset green deal-periaatteiden mukaisesti	Oman kaluston uusiminen, urakkakilpailut ja kuljetukset green deal-periaatteiden mukaisesti	Työmaat hiilineutraalit tai päästöjä kompensoitu	Hyvien käytäntöjen jatkaminen	Hyvien käytäntöjen jatkaminen

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Yhtiö toteutti yhdessä tukkuyhtiöiden kanssa vesihuollon hiilijalanjäljen laskennan kasvihuonekaasuprotokollan mukaisesti scope 3 tasolle. Laskenta toteutetaan vuosittaisena rutiinina. Edistettävät toimenpiteet valitaan laskennan perusteella.

Yhtiö muutti keväällä 2025 uusiin LEED-Platina ympäristösertifioituihin tiloihin Itäharjulle. Lämmitysenergian tavoitteita täsmennetään, kun järjestelmä on saatu optimoitua. Tavoitteena on aleneva ja hiilineutraalisti tuotettu lämmitysenergia.

Työmaiden hiilineutraaliutta kehitetään Green Deal -periaatteiden mukaisesti samaa tahtia kaupungin kanssa. Omien liikkumisratkaisujen hiilineutraaliutta edistetään vaihtamalla nykyistä polttomoottorikalustoa päästöttömäksi ja siirtymällä biodieselin käyttöön niiltä osin kuin se on mahdollista. Yhtiöllä on lisäksi käytössä työsuhdematkalippu ja työsuhdelpolkupyöryä, joiden tavoitteena on edistää kestävästä liikkumisesta.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteutuen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Vesijohtoverkoston saneeraus, milj. euroa	5,3	3,0	3,4	3,0	3,2	3,2
Viemäriverkoston saneeraus, milj. euroa	2,5	4,5	4,2	4,5	4,4	4,4

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Investoinnit osa normaalia toimintaa ja valtaosa investointikohteista on selvästi alle 1 miljoonaa euroa. Taksonomialuokitusta pyritään hyödyntämään myös pienemmissä kohteissa.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Turku-konserniin kuuluvilla vesihuolto-yhtiöillä Turun Vesihuolto Oy, Turun seudun puhdistamo Oy (Tsp) ja Turun Seudun Vesi on yhteinen ympäristöohjelma paremman vaikuttavuuden saavuttamiseksi. Ympäristöohjelma sisältää myös vesihuolto-yhtiöiden Itämerihaasteen uuden kauden 2024–2028 toimenpiteet. Yhtiöt raportoivat ympäristöohjelman toteutumisesta yhteisellä raportilla. Turun Vesihuollon osalta ympäristöohjelman luonto- ja kiertotaloustavoitteita ovat mm.

- toiminnan kehittäminen kestävän kehityksen periaatteiden ja ilmastositoumusten mukaisesti sekä osallistuminen kehityshankkeisiin
- määrätietoinen työ verkostoylivuotojen vähentämiseksi
- vesiyhtiöiden yhteinen hiilijalanjälki laskenta vaikuttavien toimenpiteiden kohdentamiseksi
- viestiminen veden käyttäjille ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesta veden käytöstä

Yhtiö on omalla ilmastositoumuksellaan mukana Turun kaupungin ilmastokaupunkisopimuksessa. Yhtiö kehittää investointien arviointia EU-taksonomian mukaisesti. Vuodesta 2025 lähtien Yhtiön investoinnit arvioidaan vesivarojen ja merten luonnonvarojen kestävän käytön ja suojelun mukaisesti (EU:n ympäristöasetus 2023/2486).

Tavoitteena on lisäksi edistää luonnon monimuotoisuutta parantamalla hyönteisten elinolosuhteita pumppaamoiden ja ylavesäiliöiden läheisyydessä.

Turun Ylioppilaskyläsäätiö

Toimitusjohtaja: Risto Siilos

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Säätiön tehtävänä on huolehtia Turun seudulla peruskoulun jälkeisissä oppilaitoksissa opiskelevien ja opintojaan jatkavien vuokra-asuntojen saamisesta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö rakentaa ja ylläpitää opiskelija-asuntoja sekä huolehtii maa-alueiden varaimisesta toiminnan kohderyhmän tulevaa tarvetta varten.

Toimintaympäristön muutostekijät

Toimintaympäristön muutostekijöissä on edelleen akuutein rahoituksen saatavuus ja poistuneen valtion investointiavustuksen korvautuminen toistaiseksi vaadittavalla 5 %:n omarahoitussuudella uudishankkeisiin ja peruskorjauksiin. Aiemmin tunnistetut muutkin tekijät ovat edelleen ajankohtaisia (yleiset talouden epävarmuustekijät - kustannusten nousu, korkojen nousu, inflaatio, taloussuhdanne -, opiskelutapojen muutokset (etä-/läsnäopiskelu), ilmastonmuutos, Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristön muutokset).

Valtio on lakannut tukemasta investointiavustuksin opiskelija-asuntojen uudisrakentamista ja opiskelija-asuntojen peruskorjaamista.

Talouden ja rakentamisen suhdanne on edelleen heikko, ja vapaarahoitteinen asuntovuokramarkkina on muuttunut enemmän vuokralaisen markkinaksi, jossa opiskelijallakin voi olla aiempaa enemmän valinnanvaraa, jos on vuokranmaksukykyä opiskelija-asuntojen vuokria korkeampaan vuokraan. Toisaalta opiskelijoiden siirtyminen asumistuesta opintotuen asumislisään 1.8.2025 alkaen kiristää opiskelijoiden taloutta ja heikentää maksukykyä.

Opiskelija-asuntojen lisärakentamisen ja perusparantamisen rahoittaminen, joille molemmille on TYS:llä iso tarve, on valtion erityistoimin vaikeutunut ja toisaalta TYS:n opiskelija-asuntoihin kohdistuu myös tulevina vuosina paljon kysyntää.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

TYS:n tavoitteena on edelleen, että sen asuntojen vuokrataso on 15–20 % alle markkinavuokrien ottaen huomioon, että vertailussa on mukana myös sähkö, vesi ja internetyhteys. Ulkopuolisen tahon ja säätiön itse tekemän vuokravertailun perusteella tähän tavoitteeseen on edelleen päästy, mutta kilpailu vuokra-asuntomarkkinoilla on kasvanut ja tavoitteeseen pääseminen on yhä haastavampaa. Kustannusten nousu aiheuttaa omakustannusperiaatteella toimivassa säätiössä vuokrien nousupaineen ilman merkittäviä mahdollisuuksia säädellä vuokratasoa, toisin kuin saattaa olla mahdollista vapaarahoitteisten asuntojen vuokramarkkinassa.

Säätiön ilmastotiekartan mukaisesti TYS pyrkii vähähii-lyisyyteen ja tavoittelee vähintään 70 prosentin päästövähennystä vuoteen 2029 mennessä (verrattuna vuoteen 2020). TYS pyrkii entistä laajempaan vaikuttavuuteen kehittämällä ilmastotoimia yhteistyössä arvoketjun toimijoiden kanssa. Päästöjen vähentämisen lisäksi TYS pyrkii positiivisten ilmastovaikutusten lisäämiseen.

Säätiön toiminnassa on edelleen neljä olennaista vastuullisuusteemaa: läpinäkyvä ja kannattava toiminta, hyvinvoinnin työyhteisö, tyytyväiset asiakkaat sekä kestävä asuminen. Vastuullisuusteemat kattavat taloudellisen vastuun ja hyvän hallinnon, sosiaalisen vastuun sekä ympäristövastuun näkökulmat. Jokaiselle vastuullisuusteemalle on määritelty mittarit ja tavoitteet, joiden toteutumista raportoidaan vastuullisuusraportissa vuosittain.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yleisten talouden epävarmuustekijöiden vaikutus sekä erityisesti rahoituksen saatavuus uudisrakentamiseen ja peruskorjauksiin luo edelleen normaalia enemmän epävarmuutta talousarvioon ja taloussuunnitelmaan, etenkin uudisrakentamis- ja perusparannushankkeiden toteuttamiseen.

Säätiön toimintasuunnitelma ja budjetti tulee vuosikellon mukaisesti vahvistettavaksi lokakuussa säätiön hallituksessa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Käyttöaste, %*	97,7	97,0	97,0	97,0	97,0	97,0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Toiminnallinen käyttöaste

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	30 542	30 167	30 525	31 470*	32 670**	34 700***
Liikevoitto, 1 000 euroa	816	1 463	1 699	1 980	3 130	3 280

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Oletuksena 3 %:n vuokratason nousu

** Oletuksena 3,5 %:n vuokratason nousu

**Oletuksena 4 %:n vuokratason nousu ja Kylänkulman vaiheen I valmistuminen

Tavoite: Opiskelija-asumisen riittävyyden varmistaminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Asukaspaikkojen määrä, kpl	7 024	6 952*	6 952**	6 952**	7 008***	7 033****
Asukaspaikkojen määrä suhteessa kaupungissa olevien opiskelijoiden määrään, %	21	20	20	20	20	20

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Vuosi 2025 asukaspaikkojen määrä 7 024. Yo-kylän länsipuolen talotekninen peruskorjaus siirtyi vuoteen 2026

**Vuosi 2026–2029 arvio Yo-kylän länsipuolen taloteknisen peruskorjauksen aikana -72 asp per vuosi

***Vuosi 2028 Kylänkulma (vaihe I) + 207 asp, Ispuri II-III peruskorjaus -151 asp

****Vuosi 2029 Yo-kylän itäpuolen uudisrakentamisen aikana arvio -126 asp, Ispuri II-III peruskorjatut asunnot + 151 asp

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*	Kyllä*

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Asukkailla on käytössään yhteiskäyttöautoja. Ylioppilaskylän alueella on Fölläriasema. Henkilöstöllä on käytössään yhteiskäyttöauto ja -polkupyöriä työasioiden hoitamiseen. Sähkön suosiminen käyttövoimana autohankinnoissa.

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Kiinteistöjen korjaukset parantavat pääosin kiinteistöjen energiatehokkuutta	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Hiilijalanjälki, t CO ₂ -ekv	2 703	2 500*	1 800	1 600	1 300	1 100

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

*Säätiön hiilijalanjäljen laskentaperiaatteita päivitetään ja tarkennetaan vuonna 2025. Tämä osaltaan vaikuttaa hiilijalanjäljen määrään. Talousarvion 2025 arvio hiilijalanjäljestä perustuu nykyiseen laskentamalliin.

Ilmastotiekarttaa päivitetään.

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö pyrkii yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehittämään mahdollisuuksiensa mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, luontotavoitteita ja kiertotaloustavoitteita.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosisikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Säätiö muuttaa mahdollisuuksien mukaan lisää asuntokohteidensa yhteydessä olevia nurmialueita niityiksi. Tarkoituksena on tukea luonnon monimuotoisuutta ja tarjota elinympäristöjä pölyttäjille.

Autolatauspaikkojen lisääminen, sähkön suosiminen käyttövoimana autohankinnoissa, pyöräilyn edistäminen, Ylioppilaskylän itäpuolen kaavakehitystyö ja länsipuolen taloteknisen peruskorjauksen suunnittelu, joissa otetaan huomioon luonto- ja kiertotaloustavoitteita.

TVT Asunnot Oy -konserni

Toimitusjohtaja: Teppo Forss

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiö tarjoaa vastuullisena vuokranantajana asukkailleen kohtuuhintaista turvallista asumista ja monipuolisia vuokra-asumisen vaihtoehtoja. Se on kilpailukykyinen ja laadukas asiakaslähtöinen yritys.

Yhtiö toteuttaa toimialueellaan valtakunnallista ja alueellista asuntopolitiikkaa omistamalla, hallinnoimalla ja kehittämällä asuntokantaansa huolehtien erityisesti kohtuuhintaisesta elinkeinopoliittisesta vuokra-asuntotarjonnasta ja sosiaalisesta asumisesta. Se noudattaa toiminnassaan voimassa olevaa osakeyhtiölakia, arava- ja kotukilainsäädäntöä sekä muuta toimintaa koskevaa lainsäädäntöä.

Yhtiö omistaa ja hallinnoi yli 13 000 erilaista asuntoa ympäri Turkoa sekä Kaarinassa ja Raisiossa. Tämä vastaa noin 10 prosenttia kaikista asunnoista ja noin 20 prosenttia vuokra-asunnoista, mikä on tyypillinen keskustaajamien asuntorakenne. Yhtiöllä on yli 20 000 asukasta. Yhtiö muodostaa konsernin tytär- ja osakkuusyhtiöineen. Merkittävimmät tytäryhtiöt ovat Turun Palvelutilat Oy, Turun Osakehuoneistot Oy ja Turun Päiväkodit Oy.

Yhtiö noudattaa lakien ja ohjeiden mukaan omakustannusperiaatetta sekä hallitsee toimintaan liittyviä riskejä. Asuinhuoneistojen vuokrat määräytyvät asuinhuoneistokohtaisesti, asunnon sijainnin, kunnon ja varustetason mukaan ja muodostuvat kiinteistön hoitokuluista sekä koko yhtiön asuntokannan rakentamiseen ja peruskorjaamiseen ottamien lainojen koroista ja lyhennyksistä.

Omalle pääomalle omistaja on edellyttänyt muiden yleishyödyllisten asuntotoimijoiden tuottotavoitteisiin rinnastettavaa kohtuullista tuottoa. Vuosittainen tuotto realisoituu pääosin yhtiölle myönnettyllä pääomalainalla sekä osingon maksulla.

Toimintaympäristön muutostekijät

Vuokra-asumiseen vaikuttavat tulot, varallisuus, tarpeet, suhdanteet, väestörakenne ja niiden kehitys. Merkittävimmät toimintaympäristön muutoksiin liittyvät riskit ovat vaihtelut asuntojen kysynnässä ja sitä kautta käyttöasteessa sekä vaihtelut rahoituksen ja hoitokulujen hinnassa.

Suuri osa yhtiön rakennetusta asuntokannasta tulee peruskorjausikään lähivuosina. Yhtiöllä on edessä suurten

peruskorjausten aika mm. 1970-luvulla ja 1990-luvulla rakennetussa kannassa.

Asukkaiden toiveet ja vaatimukset palvelullisesti ja laadullisesti jatkavat kasvuaan, mikä heijastuu toimintoihin ja kustannuksiin.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

TVT Asunnot harjoittaa konsernina asuntoliiketoimintaa ensisijaisesti Turun kaupungin alueella, mutta myös Turun seudulla tytäryhtiöidensä lukuun siten, että se tehdään yhteistyössä kohteen sijaintikunnan kanssa. Tytäryhtiöissä voi olla myös toiminta-alueen muiden kuntien omistusta.

Yhtiön asuntojen kokonaismäärää kasvatetaan hallitusti siten, että yhtiön omistaman asuntokannan suhteellinen osuus koko Turun asuntokannasta ei merkittävästi muutu. Yhtiön omistamien asuntojen määrä voi vaihdella 5 %-yksikön verran suhteessa yhtiön nykyiseen osuuteen Turun kokonaisasuntokannasta.

Yhtiön erääntyvät pitkäaikaiset lainat jälleenrahoitetaan ensisijaisesti konsernin sisäisellä lainalla yhteistyössä kaupungin kanssa. Kaupungin edullista varainhankintaa kanavoidaan TVT-konsernille hillitsemään yleistä asumiskustannusten nousua ja mahdollistamaan kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen uudisinvestointien rahoitusjärjestelyt kohdekohtaisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

TVT Asunnot Oy ei ole pystynyt pitämään asuntokantansa osuutta Turun koko asuntokannasta valtuuston asettaman sitovan tavoitteen mukaisena. Uudistuotantoa ei ole pystytty toteuttamaan tavoitteiden mukaisesti, koska uusia asuntokohteita varten ei ole ollut riittävässä määrin rakennuskelpoisia tontteja. Tilanne on kehittynyt ja uusia rakennuspaikkoja on saatu ja niiden myötä rakentamista käyntiin.

Suuren kysynnän ja uudistuotannon vähäisyyden vuoksi TVT Asunnoilla on ollut vaikeuksia suunnitellusti luopua asunnoista, jotka sopivat huonosti kohtuuhintaiseen vuokrakäyttöön tai joissa on korkeita ylläpito- tai

korjauskustannuksia. Luopumisia tarvitaan, jotta voidaan välttää kustannuksiltaan merkittävät korjausinvestoinnit kohteisiin, jotka eivät tulevana vuosina vastaa yhtiön asunnonhakijoiden esittämää kysyntää. Asunnoista luopumisella voidaan vaikuttaa myös asuinalueiden suotuisaan kehittymiseen.

Yhtiön vastaanottamien asuntohakemusten määrä on pysynyt korkealla tasolla, mikä osoittaa, että TVT:n tarjoamalle vuokra-asumiselle on kysyntää. Vaihtuvuus on aikaisempaa korkeammalla tasolla ja se on osaltaan heikentänyt asuntojen taloudellista käyttöastetta. Vaihtuvuutta on kasvattanut muun muassa yleisesti lisääntynyt vuokra-asuntotarjonta ja muutokset sosiaaliturvaan. Vaihtuvuuden ennakoidaan olevan aikaisempaa suurempi ja yhdessä runsaan valmistuvan uudistuotannon kanssa käyttöaste asettunee alemmalle tasolle. Asuntohakemuksiin verrattuna vaihtuvuus on pysynyt kuitenkin verrattain vähäisenä. Vaihtuvuuden ennakoidaan edelleen kasvavan ja käyttöasteen asettuvan aikaisempaa alemmalle tasolle.

Kaupunginvaltuuston asettama sitova tavoite on, että TVT:n suhteellinen osuus Turun koko asuntokannasta on 10,5 % (vaihteluvälillä 10,25–10,75 %). TVT:n hallinnassa vuoden 2024 lopussa ollut asuntokanta Turussa oli 10,0 % Turun koko asuntokannasta.

TVT:n asuntotuotantotavoite on noussut vaiheittain sadasta neljäänsataan asuntoon vuodessa. Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan riittävästi rakennuspaikkoja ja rakennusoikeutta. Rakennusoikeuden luovutuksesta menee 2–3 vuotta asuntojen valmistumiseen. Jos samalta alueelta luovutetaan suurempi määrä kerralla, asuntojen tuottaminen tapahtuu useamman vuoden aikana.

Uudet asunnot tuotetaan lähtökohtaisesti ja pääsääntöisesti kaupungin tuottamalle ja TVT:lle luovutetulle maalle sekä TVT:n kanssa yhdessä kehitettävälle paikoille. Tätä täydennetään TVT:n maan- ja rakennuspaikkojen hankinnalla markkinoilta. 400 asunnon vuosituotanto edellyttää noin 30 000 k-m2 rakennusoikeutta vuosittain.

Uudisrakentaminen sisältää tuotannon, jolla ylläpidetään TVT:n suhteellista osuutta Turun kasvavasta asuntokannasta. Uudistuotannolla katetaan myös luopuminen kuten purettavan vanhan kannan korvaus. Asunnot, jotka eivät sovellu TVT:n tarkoitukseen kohtuuhintaisesta asumisesta, myydään ja korvataan. Lisäksi uudella tuotannolla kiritään umpeen kaupunginvaltuuston tavoitteesta jäätyä määrää.

Asuntotuotantomäärätavoite on hyvin korkea. Rakennusoikeus ja -paikat ovat erityisen kriittinen resurssi. Kehittämistyötä pitää jatkaa määrätietoisesti, jotta tontteja on käytössä koko suunnittelukauden ajan. Jatkossa merkittävimmäksi kehittämiskohteeksi muodostuu rakennuspaikkojen taloudellinen rakentamiskelpoisuus.

Rakennustyön hinnalla on suuri vaikutus asukkaille muodostuvan vuokratason kohtuuhintaisuuteen. Rakentamisen nykyinen suhdanne on hyvä valtion tukemalle asuntotuotannolle. Hankkeiden käynnistämistä vaikeuttaa se, että korkotukilainavaltuutta ollaan laskemassa vuodelle 2027. Vuodelle 2026 korkotukilainavaltuudella on mahdollista toteuttaa uusia vuokra-asuntoja ja korjata vanhoja arviolta tätä vuotta vastaava määrä, mutta vuodelle 2027 kaavailtu valtuus putoaa dramaattisesti ja toteutuksessaan puolittaa uudisasuntotuotantomahdollisuudet.

Eryisryhmien investointiavustusvaltuutusta on leikattu ja avustuksissa painotetaan vammaisten henkilöiden ja pitkäaikaisasunnottomien kohteita. Tämä hankaloittaa tai jopa estää yhtiön mahdollisuuden tuottaa ikääntyvälle väestölle välimuotoista asumista.

Rakennuskannan iän vuoksi TVT Asunnot tekee vuosittain peruskorjauksia, jotka osaltaan edellyttävät myös rahoitusta. Asuntojen tyhjentäminen peruskorjaukseen lisää vaihtuvuutta ja laskee taloudellista käyttöastetta.

Kiinteistökannan kehittäminen tavoiteltavissa määrin tarkoittaa liikevaihdon nousua 3–4 Meur vuodessa.

Asumisen kustannusten odotetaan nousevan ihmisten maksukykyä enemmän. Maksukykyyn vaikuttaa sosiaaliturvaan, muun muassa asumistukeen, tehdyt muutokset. Asumistuen hyväksymät enimmäisasumismenot ovat tarjontaan nähden liian alhaisia. Tämä aiheuttaa osalla yhtiön asukkaista paineita vaihtaa asuntoa alhaisemman vuokran asuntoon. Tilanne voi aiheuttaa myös maksuvaikeuksia, maksuhäiriöitä ja jopa lisää asunnottomuutta.

Hoitokustannuksiin ja erityisesti energian hinnan kehittymiseen liittyy epävarmuutta suunnittelukaudella.

Korot ovat nousseet eikä tilanteeseen odoteta nopeasti suuria muutoksia. Yhtiö pyrkii pitkäjänteisesti suojautumaan korkeilta koroilta. Yhtiön käyttämiin korkotukilainoihin sisältyy rakenteellinen suoja merkittävää korkojen nousua vastaan. Uusien korkotukilainojen omavastuukorko nousi 2,3 %:iin vuoden 2024 alussa. Päätyvien lainojen konvertointia jatketaan yhdessä kaupungin kanssa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Yhtiö tulouttaa Turun kaupungille vuosittain lainasopimusten mukaisen korkotuoton

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Turun kaupungille pääomalinasta maksettava korko, 1 000 euroa	1 136	1 135	1 136	1 136	1 139	1 136
Turun kaupungille muista lainoista maksettava korko, 1 000 euroa	5 330	4 800	4 100	3 800	3 600	3 300

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Pääomalainan muuntaminen tavalliseksi lainaksi selvitetään.

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja käyttökatteen kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	107 419	110 000	113 000	116 000	119 000	122 000
Käyttökate %	38,5		>35	>35	>35	>35
Käyttökate % (emoyhtiö)	35,1		>35	>35	>35	>35

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Asuntojen käyttöaste pidetään hyvänä

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Käyttöaste, % (emoyhtiö)	98,5	98	98	98	98	98

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön sosiaalisten tavoitteiden täyttyminen

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä/asuntojen määrä kaupungissa, % (emoyhtiö)	10,0	10,5	10,5	10,5	10,5	10,5
Uudistuotanto, kpl	310	400	400	400	400	400
Luopuminen, kpl	6	50	50	50	50	50
Erityisryhmien asuntosopimukset / yhtiön hallinnassa oleva asuntokanta, % (emoyhtiö)	4,1	4,5	4,5	4,5	4,5	4,5
Vuokrat keskimäärin alle markkinavuokran, %	19,7		>15	>15	>15	>15

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö edistää toiminnallaan segregaaion purkua

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiölle rakennettavaksi luovutettavien tonttien rakennusoikeudesta vähintään puolet (kem2) sijaitsee sellaisissa kaupunginosissa, joissa yhtiön osuus olemassa olevista asunnoista on korkeintaan 10 %	0 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %	>50 %

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhteiskäyttöautoja pilotointihankkeissa	2	2	3	3	3	3

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Normeerattu lämmönkulutus, % (muutos vuoteen 2015 verrattuna)	-22,0	-17,5	-18,0	-18,5	-19,0	-19,5

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä: Uudistuotannon ja korjausten energiatehokkuus sekä lämpöenergian käytön kehittäminen. Yhtiöllä ei ole enää lainkaan öljylämmitteisiä asuintaloita.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat. Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Yhtiön hankintoja tehdessä pyritään huomioimaan luontovaikutukset. Hankintoja pyritään tekemään resurssiviisaasti. Uudisrakentamisessa ja korjausrakentamisessa kiinnitetään huomiota uusien rakennusten energiatehokkuuteen. Asukkaille järjestetään säästökampanjoita, joiden avulla pyritään vähentämään mm. energian tai veden kulutusta.

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy

Toimitusjohtaja: Anton Meriluoto

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Asumisoikeusasuntojen omistaminen, ylläpito ja tuottaminen sekä asumisoikeuksien luovuttaminen asukkaalle Turussa ja lähikunnissa. Yhtiö on yleishyödyllinen eikä tavoittele liiketaloudellista voittoa.

Toimintaympäristön muutostekijät

Yleinen taloudellinen epävarmuus on jatkunut, mikä ohjaa asuntokysyntää kohtuuhintaisen ja joustavan asumisoikeusasumisen pariin. Myös väestön ikääntyminen ja muuttoliike palveluiden läheisyyteen tukee asumisoikeusasuntojen kysyntää. Toisaalta Suomen hallituksen linjaus aso-uudistuotannon lopettamisesta ja siihen liittyvä keskustelu on aiheuttanut epävarmuutta aso-järjestelmän tulevaisuudesta asukkaiden ja asunnonhakijoiden keskuudessa. Ympäristöministeriö julkaisi 2.7.2025 selvityksen asumisoikeusasuntojen uudistuotannon lopettamisen vaikutuksista ja ratkaisusta järjestelmän riskeihin. Selvityksen mukaan erityisesti kasvukeskuksissa asumisoikeusasumisen ennustetaan pysyvän kohtuuhintaisena myös tulevaisuudessa riippumatta uudistuotannon jatkumisesta. Raportin perusteella Ympäristöministeriössä käynnistetään lainvalmistelu aso-järjestelmän kehittämiseksi.

Päätös uudistuotannon lopettamisesta on kasvattanut aso-uudiskohteiden tarjontaa lyhyellä aikavälillä, kun aso-toimijat saattavat suuren määrän hankkeita valmiiksi kerralla ennen uudistuotannon korkotukilainoituksen päättymistä. Myös Vason uudistuotanto on poikkeuksen korkealla tasolla.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Vaso toteuttaa vuosille 2024–2028 päivitettyä strategiaansa. Tulevaisuuden suunnitelmamme sisältävät jatkuvan investoinnin asumisen innovaatioihin ja asumisen tuotekehitykseen, asiakaskokemuksen parantamiseen sekä kestävään ja vastuulliseen liiketoimintaan. Uuden strategian 2024–2028 myötä olemme sitoutuneet olemaan entistä vastuullisempi yritys, ja pyrimme jatkossakin vähentämään ympäristövaikutuksiamme ja edistämään sosiaalista ja taloudellista vastuullisuuttamme kaililla liiketoiminta-alueillamme.

Perusparannusinvestointeja toteutetaan suunnitelman mukaisesti. Perusparannusinvestointien lisäksi investoimme vuosittain noin viisi miljoonaa euroa olemassa olevan kiinteistökannan vuosi- ja huoneistokorjauksiin.

Uuden strategiamme mukaisesti investoimme kehitystointintaan, jolla vähennämme toimintamme ja asukaidemme ympäristövaikutuksia. Investoimme ja teemme työtä myös vähähiilisemmän uudis- ja korjausrakentamisen eteen.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Aiempien vuosien kustannusnousu on taittunut ja inflaatio on pysynyt maltillisena. Tällä hetkellä kuluttajahintojen vuosimuutos on 0,2 %:n tasolla. Kiinteistöjen ylläpito- ja hoitokulujen ennakoidaan vuonna 2026 kasvavan kokonaisuutena maltillisesti. Kiinteistöhuollon ja siivouksen kuluihin on ennakoitu kasvua, mutta Vason uusittujen palvelukuvausten myötä palvelun laatu paranee.

Talousarvion laadinnassa on varauduttu tyhjäkäytön tilapäiseen lisääntymiseen tulevana vuonna, kun sekä Vasolle että muille toimijoille valmistuu lyhyellä aikajänteellä suuri määrä asuntoja. Tyhjäkäytön ennustetaan tasaantuvan seuraavina vuosina.

Talousarvion laadinnassa lähtökohtana on edelleen ollut laadukkaan kiinteistöjen ylläpito- ja korjaustoiminnan jatkaminen. Kiinteistöjen vuosikorjauskulujen ennustetaan tästä huolimatta laskevan, johtuen erityisesti suunnitelmallisesti tehdyistä kohteiden perusparannuksista. Vastikkeiden korotuspaineita laskevat myös päättyvät vanhat aravalainat, laskenut korkotaso, sekä ylijäämien käyttö omakustannusperiaatteen edellyttämällä tavalla.

Tämänhetkisten laskelmien mukaan Vason ensi vuoden keskimääräinen vastikkeen korotusprosentti on 0,0 %, eli vastikkeet pysyvät keskimäärin ennallaan.

ASO-uudistuotannon lopettamispäätöksestä huolimatta Vasolla on rakenteilla yhteensä 418 uutta asuntoa, joista 250 valmistuu Turkuun pääosin vuoden 2026 aikana. Uudisinvestoinnit ovat edenneet suunnitellusti.

Vuosien 2027–2029 taloussuunnitelma on laadittu sillä oletuksella, että nyt rakenteilla olevien kohteiden lisäksi

ei tämän hallituskauden aikana käynnistetä uusien kohteiden rakentamista. Mikäli aso-uudistuotannon rahoittamista jatketaan seuraavalla hallituskaudella, ajoittuvat seuraavat hankkeiden käynnistykset aikaisintaan vuodelle 2028, ja valmistuminen aikaisintaan vuodelle 2029. Taloussuunnitelmaan 2027-2029 ei ole aso-

uudistuotannon jatkoon liittyvän epävarmuuden takia sisällytetty uudisrakennusinvestointeja, mutta mikäli uudistuotanto jatkuu, voidaan vuodelle 2029 arvioida valmistuvan yksi uusi kohde. Taloussuunnitelman lukuja päivitetään, mikäli uudisrakentamista voidaan jatkaa.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Korkea käyttöaste

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Käyttöaste kpl, %	99	99	97	98	98	98

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhtiön liikevaihdon ja liikevoiton kasvattaminen tavoitellulle tasolle

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Liikevaihto, 1 000 euroa	28 717	29 600	31 601	33 960	34 640	35 330
Liikevoitto, 1 000 euroa	4 973	4 100	4 938	5637	5750	5865

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Asumisoikeusasuntojen riittävyys

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä, kpl	2 974	3 084	3 389	3 467	3 467	3 467
Yhtiön hallinnassa olevien asuntojen määrä suhteessa toiminta-alueella olevien ASO-asuntojen kokonaismäärään, %	65,0	62,0	61,0	61,0	61,0	61,0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Sähkö- ja hybridautojen latauspisteet, kpl	939	1 173	1360	1539	1711	1856

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Tavoite: Yhteisö osallistuu investoinneillaan konsernin yhteiseen ilmastobudjetoinnin kehitystyöhön toteuttaen Vihreää siirtymää ilmastosuunnitelman ja EU-taksonomian mukaisesti.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Öljylämmityskohteiden lukumäärä	5	3	0	0	0	0

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuosikatsauksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy rakennuttaa uudet kiinteistöt A-energialuokkaan ja hankkii sähkönsä ja kaukolämpönsä hiilidioksidineutraalina.

Vaso on asentanut ja asentaa tulevaisuudessa kiinteistöihin energiatehokkuutta lisääviä hallintajärjestelmiä. Vason kiinteistöistä noin kolmasosassa on kiinteistöjen lämmityksen hallintaa parantavia ja energiatehokkuutta lisääviä hallintajärjestelmiä. Vason kiinteistöistä neljässä on aurinkopaneelit ja 91 %:ssa kiinteistöistä on käytössä olevat vesimittarit. Fossiilisten polttoaineiden lämmityskäytöstä luovutaan vuoden 2025 aikana. Vaso liittyy kiinteistöalan energiatehokkuussopimukseen 2026-2035 ja energiatehokkuustoimenpiteiden suunnittelua tukevaan ETJ+ -ohjelmaan.

Vaso on mukana Urban Biodiversity Parks EU-hankkeessa Runosmäkeen rakenteilla olevan Villa Viiri -pilottikohteen kanssa, hankkeen tavoitteena on kaupunkiluonnon monimuotoisuuden edistäminen. Kohde valmistuu toukokuussa 2026.

Vaso on mukana Varsinais-Suomen ilmastovastuujaoston toiminnassa.

Vasolle on valmistumassa syksyn 2025 aikana ilmastotiekartta, joka tukee tulevien vuosien luonto- ja kiertotaloustavoitteiden määrittelyä.

Visit Turku Archipelago Oy

Toimitusjohtaja: Kristiina Kukkohovi

Yhtiön toimiala ja toiminnan pääasiallinen tarkoitus

Yhtiön tehtävänä on laaja-alaisesti johtaa ”DMO/Destination Marketing/Management Organisation”-mallilla alueellista matkailun kehittämistä. Yhtiö luo alueen matkailustrategian, toimintasuunnitelman ja tavoitteet sekä organisoii yhtiön toiminnot tehokkaasti ja läpinäkyvästi – strategian mukaisesti. Yhtiön omistajina ovat Turun lisäksi Naantalin ja Paraisten kaupungit.

Yhtiö johtaa alueellista Saaristo-brändiä kansainväliselle markkinalle, kehittää Turun matkailubrändiä sekä kongressi&Business Events myyntiä ”Meet Turku”-konseptin mukaisesti. Yhtiö koordinoi ja johtaa alueellisia strategian mukaisia kehityshankkeita ja projekteja, johtaa matkailun digitaalisia kanavia (myynti/markkinointi) sekä kehittää yhdessä verkoston kanssa alueen digitaalista löydettävyyttä sekä ostettavuutta. Yhtiö tukee yrityksiä heidän kansainvälistymisessään sekä tuotekehityksessään.

Yhtiö johtaa kansainvälistä matkailumarkkinointia ja myyntiä koko alueen (Turku, Naantali, Parainen/saaristo) puolesta sekä vastaa alueellisen verkostomallin rakentamisesta sekä johtamisesta. Yhtiö tukee pitkällä aikavälillä matkailuinvestointien saamista alueelle samoin kuin lentoliikennestrategian toteuttamisesta matkustajaliikenteen näkökulmasta. Yhtiö johtaa ja fasilitoi matkailun kehittämistä alueelle/alueella – mutta ei ”omista” lentoliikenteen matkustajamääriä, yöpymisiä, matkailutuloa tai muita laajoja mittareita – näistä päätökset tapahtuvat alueen matkailuyritysten sekä organisaatioiden toimesta. Yhtiö vaikuttaa siis verkostojohtamisen kautta **välillisesti** matkailun kehittämiseen alueella ja näin alueen matkailutuloon Incoming-matkailun/turismin näkökulmasta. Verkostotyytyväisyyttä mitataan säännöllisesti ja NPS-luvut ovat olleet erinomaisia. Tämä on lähtökohta tulevaisuudelle.

Yhtiö on toteuttanut keväällä 2025 laajan matkailun skenaariotyön, jossa on tarkasteltu laajasti matkailutrendien, datan ja haastattelujen kautta kasvumahdollisuuksiimme tulevan kymmenen vuoden aikana. Skenaariotyön pohjalta:

- Muodostetaan VTA alueen ”masterplan” matkailun kasvuille ja investoinneille – sitoutetaan päättäjät kasvuvisioon.
- Tarkennetaan VTA:n perustamisvaiheen strategia fokusoiduksi 2026-2028 ”Ruthless

Execution”-strategiaksi ja toimintasuunnitelmaksi. Työ on käynnistetty toukokuussa 2025 ja se valmistuu vuoden 2025 loppuun mennessä ohjaten VTA:n toimintaa seuraavaan vaiheeseen.

- Rakennetaan aikaisempaa tiiviimpi yhteistyö Naantalin ja Paraisten kanssa yhteisen kasvuvision saavuttamiseksi – heidän organisaationsa muuttuessa 2025 aikana.

Toimintaympäristön muutostekijät

Matkailun toimintaympäristö on viime vuosina ollut jatkuvassa muutostilanteessa niin pandemian kuin Venäjän hyökkäyssodankin kautta. Matkailun toimintaympäristöön vaikuttavat voimakkaasti niin globaalit trendit ja muutokset kuin paikallisemmatkin muutokset taloudessa, työllisyydessä ja kulutuksessa. Matkailun globaaleihin trendeihin tulee kyetä vastaamaan nopeasti niin alue- kuin yritystasolla.

Alueemme on hyvin riippuvainen kotimaisesta matkailusta - n.85 % on alueen matkailijoista ovat kotimaisia. Pandemiavuosien jälkeen kotimaan vapaa-ajan matkailu on kääntynyt laskuun koko Suomessa. Kotimaan matkailuun käytettävä raha on laskenut merkittävästi taloudellisen epävarmuuden kasvaessa. Vuonna 2024 –matkailutulo laski koko Suomessa lukuun ottamatta muutamaa Lapin kuntaa (Rovaniemi, Enontekiö, Muonio, Kittilä) sekä Oulua. Lapin kasvua selittää voimakas kansainvälisen matkailun kasvu. Matkailutulo Turussa ja Varsinais-Suomessa laski noin 10 % - samaan aikaan matkailijoiden yöpymiset pysyivät lähellä 2023 huippuvuotta. Matkailutulon laskuun vaikutti erityisesti kulutuksen sekä päivierailujen väheneminen sekä majoituksen siirtymä rekisteröimättömään majoitukseen sekä ystävien sohvalle.

Kuluttajabarometrin mukaan kotimaisen kulutuksen ei ennakoida lyhyellä aikajänteellä kasvavan talouden taantuman ja epävarmuuden vuoksi. Tämän vahvistaa alkuvuoden 2025 tilastot suomalaisten tekemistä matkoista, jotka vähenivät 20 % edellisvuoden vastaavasta ajasta. Kotimainen työmatkakysyntä laahaa muun Euroopan takana, jossa pandemiasta ollaan jo toivuttu ja talous on kääntynyt kasvu-uralle. VTA on 2024 aloittanut osalta ympärivuotisen matkailun kehittämistä Business Events myynnin ja markkinoinnin - tämä kantaa jo hedelmää ja tuleva syksy antaa positiivisia signaaleja. Kansainvälisten, suurien kongressien saaminen alueelle on

haastavaa tilapuutteen vuoksi. Turku on pysynyt Suomen kongressikaupunkien kärjessä kongressien lukumäärän osalta, mutta kongressit ovat verrattain pieniä. Kongressimyynti on pitkäjänteistä ja tällä hetkellä suuria kongresseja haetaan jo vuosille 2029 ja eteenpäin. Tällä hetkellä Turku ei pääse kilpailemaan suurten kokonaisuuksien saamisesta kaupunkiimme ja alueellemme.

Alueemme matkailu on perinteisesti keskittynyt voimakkaasti kahteen kesäkuukauteen – VTA on toiminnassaan siirtynyt vahvistamaan ns. “Shoulder Season”-markkinointia ja myyntiä keväästä syksyyn. Ympäri vuotisempi matkailu tulee omalta osaltaan sekä investointien että lentoliikenteen vahvistamista alueellamme. Turun osalta hotellien hintataso on kääntynyt nousuun (Revenue per available room) ja olemme nousseet lähemmäksi pohjoismaisia vertailukaupunkeja. Samaan aikaan myös rekisteröimättömät majoittumiset ovat kasvussa. Molemmat ovat hyviä signaaleja kaupungin vetovoiman kasvusta pidemmällä aikajänteellä huolimatta matkailutulon laskusta 2024.

Kansainvälinen matkailu Suomeen kasvoi 13 % alkuvuoden 2025 aikana (tammi-helmikuu) edellisvuoteen verrattuna. Suurin kasvu matkailuvolyymissä tapahtuu Lapissa ja Helsingissä. Helsingin kansainväliset yöpymiset kääntyivät kasvuun 2024 puolella mm. Saavutettavuuden kehittämisen kautta ja tämä edesauttaa koko eteläisemmän Suomen tilannetta. Alkuvuodesta 2025 kansainväliset yöpymiset kasvoivat alueellamme 15 % - volyymin ollessa edelleen pienekkö. Kansainvälinen matkailu alueellamme on vilkkainta kesällä ja alkusyksystä. Virallisia tilastoja koko kaudesta näemme syyskuussa. Kasvua Turkuun on tullut Ruotsista, Saksasta, USA:sta ja UK:sta – markkinoista, johon VTA on työssään panostanut. Alueemme kansainvälisen matkailun kehittymistä hidastaa matkailuyritysten pieni määrä ja kehityspotentiaali, jakelukanava osaaminen ja hinnoittelu, digitaalinen löydettävyyttä ja ostettavuus, tuotteistus sekä matkailutoiminnan voimakas kausiluonteisuus. Kansainvälisen matkailun kehittäminen on yksi VTA:n päätehtäviä. Työ on erittäin pitkäjänteistä – nopeita voittoja ei ole odotettavissa. Kongressi- ja tapahtumapuolen kasvua hidastaa sopivien tilojen puute alueella.

Kansainvälinen matkailu on koko alueemme kasvun edellytys. Alueemme tunnettuus maailmalla on heikko. Valtion taholta, rahalliset panostukset Visit Finlandin työhön puolittuivat 2025. Tällä tulee olemaan vaikutusta Suomen maabrändiin ja tunnettuuteen. Painetta jatkossa on entistä enemmän DMO/alueorganisaatiolla ja yrityksillä. Kehitys on epäedullinen koko Suomen tunnettuuden ja mielikuvan osalta.

Toiminnan kehittäminen – toimenpiteet ja tavoitteet

Yhtiö pääsi toteuttamaan ensimmäisen vaiheen strategiansa 2024 aikana ja 2025 on edennyt pääosin suunnitelmamme mukaisesti. Turun matkailubrändin kehitystyö siirtyi 2025 keväälle kaupungin kokonaisprojektin (Turku 800v/Nyt, Ikuisesti Turku) aikataulujen mukaisesti. Skenaariotyön kautta VTA:n seuraavan vaiheen strategia edistyy jo tänä vuonna.

Päänostoja strategian jalkauttamisessa.

- Saavutettavuuden kehitys – 2023 määritetyn lentoliikenteen kehittämisen tavoitteet 1. Verkostoyhtiöiden ja ympärivuotisten reittien vahvistaminen/varmistaminen 2. Destinaatio ja business case myynti lentoyhtiöille -> uusien reittien lanseeraukset 2025–2026. Lentoliikenteen kehittämisessä tulee priorisoida pitkäjänteistä yhteistyötä verkosto/hybrid-yhtiöiden kanssa. Tällä varmistamme sekä liikelämän että vapaa-ajanmatkustuksen tarpeet sekä outbound että incoming liikenteessä. Merkittävä onnistuminen Turku-Kööpenhamina reitin avaus 2025 kevällä sekä nykyisten reittien stabilointi.
- Vaikuttamistyö: Alueelliset matkailun kehittämishankkeet -> tukemaan yhteistä alueellista tavoitetta pitkällä aikajänteellä. Yhteistyön tiivistäminen laajan matkailuekosysteemin kanssa.
- Alueellisen digivision toteuttaminen vaiheittain 2024-2026.
- Alueellisen matkailubrändin jalkautus 2025-> kanavakohtainen toteutus (kuluttajamarkkinointi, jakelukanavamarkkinointi, viestintä/vaikuttajat)
- Turun matkailubrändin uusi aika – ympärivuotisen matkailun vetovoimaistamiseksi. Turun matkailubrändin uudistaminen 2025 vuoden aikana tiiviissä yhteistyössä kaupunkimarkkinoinnin kanssa.
- Meet Turku-markkinoinnin toteutus myyntityön tueksi 2025->
- Alueellisen myynnin strategian jalkautus: Kansainväliset markkinamääritykset/destinaatiomyynti, Business Events ja kongressimyynti. Yhteistyön tiivistäminen tapahtumasektorin kanssa.
- Verkostotyö alueella: Yritykset ja organisaatiot. Yhteinen visio ja strategia kohti kasvua.

- Kansallinen vaikuttamistyö mm. Visit Finland advisory boardin kautta.
- Kansainvälinen vaikuttamistyö kansainvälisten matkailuorganisaatioiden kautta.

Toimitusjohtajan katsaus vuoden 2026 talousarvioon ja vuosien 2027–2029 taloussuunnitelmaan

Yhtiö myy matkailukehittämisen palveluita kolmelle omistajakaupungille. Yhtiön vuotuinen toimintabudjetti määrittyy palvelusopimusten kautta. Pitkäaikaiset palvelusopimukset määritettiin vuoden 2023 aikana. Turku hankkii yhtiöltä kaikki matkailukehittämisen, markkinoinnin ja myynnin palvelut. Naantali ja Parainen ostavat yhtiöltä vuosina 2023–2025 kansainvälisen markkinoinnin ja myynnin palveluita. Sekä Naantalissa että Paraisilla on vuoden 2025 aikana käynnissä organisaatiomuutos ja tämä saattaa tulevaisuudessa tuoda tarpeita palvelusopimusten muuttamiseen kaupunkien kanssa.

Yhtiöllä on varsin vähän mahdollisuuksia laajentaa rahoituspohjaa muutoin kuin omistajakaupunkien palvelutuotetuksen tai uusien omistajien kautta. Mikäli yhtiö ottaa hoidettavakseen laajempaa tehtäväkenttää, tulee tämä näkymään kustannuspuolella erityisesti henkilöstökustannusten osalta. Nykyiset palvelusopimukset eivät ota huomioon inflaatiota ja kustannusten nousua.

Yhtiön vuoden 2025 on laadittu yhtiön tavoitteiden mukaisesti siten, että yhtiö ei tavoittele taloudellista voittoa vaan kirjanpidollista tulosta, joka on mahdollisimman lähellä nollatulosta. Yhtiön palvelusopimusten tuottaman liikevaihdon arvioidaan pysyvän vuoden 2025 tasolla myös jatkossa ilman yllä mainittuja palvelusopimusten laajennuksia tai uusia omistajakaupunkeja. Kemiö on vuoden aikana ilmaissut vahvan kiinnostuksensa liittymään yhtiön toimintaan. Olennaista uusien omistajakaupunkien osalta on Turun linjaukset asian suhteen.

Yhtiön operatiivisten kehityskustannusten painopistealueet tulevat muuttumaan vuosittain sen mukaan, miten resursseja on tarvetta allokoida yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuodesta 2026 eteenpäin erityisesti markkinoinnin resurssit tulevat kasvamaan.

Konserniyhtiön kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Tavoite: Matkailun pitkäaikaiset, välilliset vaikutukset alueella

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Matkailutulo ja kokonaistyöllisyys (välitön/kokonaisvaikutus miljoonaa sekä henkilötyövuodet)	338/499 HTV 1878	330/490 HTV 1870	336/499 HTV 1870	342/508 HTV 1890	348/518 HTV 1890	TBD
Lentoliikenteen matkustajamäärät	255 000	260000	350000	450000	470000	TBD
Yksityiset matkailuinvestoinnit alueella	n/a	Investointien seuranta käynnistyy 2/2025	900 miljoonaa	900 miljoonaa	980 miljoonaa	TBD
Liikevaihdon määrä, 1 000 euroa	3 098	3 095	3 010	3 010	3 010	3 010

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

Yhtiön toiminnan strategiset tavoitteet ja operatiivinen toiminta kohdistuvat alueellisten ylätasen vaikutusten kehittymiseen pitkällä aikavälillä. Kriittistä juuri nyt on määrittää kaupunkien sisäisesti matkailuinvestointien hakemisen/myynnin roolitus ja prosessit, resursoida tämä ammattitaitoisesti sekä luoda huomattavasti selkeämpi toimintamalli työhön. Tämä on kriittistä tulevaisuuden kasvun osalta. Investoinnit vauhdittavat yleistä luottamusta, saavutettavuutta – ja viime kädessä mahdollistavat kasvun.

ELY aloitti VTA:n aloitteesta investointien keräämisen/seuraamisen alueellamme keväällä 2025. Prosessi on alkuvaiheessa ja kehittyä matkan varrella.

Ilmastotavoitteet

Yhteisö toteuttaa Turun Ilmastosuunnitelmaa tavoitellen myös oman toimintansa kehittämistä hiilineutraaliksi vuoteen 2029 mennessä

Tavoite: Yhteisö kehittää liikkumisratkaisuja ja/tai työmaansa hiilineutraaleiksi jo vuoteen 2025 mennessä.

Arviointikriteerit tai mittarit	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025	Talousarvio 2026	2027	2028	2029
Oman toiminnan periaatteiden määrittäminen	VTA:lla on Ekokompassi 12/2024	VTA:n kestä- vyysviestintä- strategia, Kumppan- uusohjelman lanseeraus	Kiertotalous tavoitteet lan- seerattu	TBD	TBD	TBD
Yritysverkostoon vaikuttaminen (STF sertifikaatti/määrät alueella/Prosessia läpikäyvät yritykset)	22/15	25/15	30/10 proses- sissa	Seuraavan vaiheen ta- voitteet STF polulla	TBD	TBD

Millä toimenpiteillä tavoitteeseen on tarkoitus päästä:

VTA on uutena toimijana/yrityksenä suorittanut nopealla tahdilla toiminnan kestävyys/vastuullisuusprosessit ja sertifikaatit. VTA:lla on johtoryhmävetoinen vastuullisuustiimi, joka työskentelee suunnitelmallisesti. VTA vaikuttaa oman työnsä kautta erityisesti koko matkailualueemme matkailuyritysten ja organisaatioiden toimintaan ja näin, vie kestävän matkailun tulevaisuutta laajamittaisesti alueella eteenpäin. Naantalin ja Paraisten organisaatiomuutosten kautta VTA saa jatkossa laajemmin tukea tähän työhön uudelta tiimiltä molemmissa kaupungeissa. Toistaiseksi alueellista työtä on edistetty vai VTA:n toimesta. VTA sai kutsun keväällä 2025 mukaan maailman kestävän matkailun neuvoston (GSTC) kansainväliseen viestintäkampanjaan "Redefining People and Planet". Destinaatiomme toimii esimerkkinä maailmalle – miten kestävää matkailua toteutetaan arjessa ja strategiassa.

VTA on jakanut ilmastotavoitteisiin liittyvän vastuullisuus- ja kestävän matkailun kehittämisen toiminnan kolmeen osaa-alueeseen 1. VTA:n oma arki 2. Vaikuttaminen yritysverkostoon 3. Kuluttaja/matkailijaviestintä

Ilmastotavoitteiden lisäksi yhteisö sitoutuu yhteistyössä Turun kaupungin ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa toteuttamaan mahdollisuuksien mukaan ja toimialan luonne huomioiden toimenpiteitä, jotka tukevat Turun ilmastosuunnitelmaa, LUMO-ohjelmaa, metsäsuunnitelmaa, Itämerihaastetta ja kiertotalouden tiekarttaa sekä hankintastrategiaa. Yhteisö sitoutuu Turun luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen ja vahvistamiseen sekä resurssiviisaaseen kiertotalouteen siirtymiseen tavoitevuoteen 2029 mennessä Turun kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Luontotavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan luontotavoitteet, joiden avulla sen toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamat välittömät negatiiviset luontovaikutukset voidaan välttää tai niitä voidaan lieventää; ja/tai joiden avulla voidaan vahvistaa ja turvata erityisesti paikallista luonnon monimuotoisuutta.

Jos toiminnan, tuotteiden ja palveluiden aiheuttamaa merkittävää negatiivista luontovaikutusta ei ole mahdollista välttää, Yhteisö suunnittelee toimenpiteitä aiheutetun haitan hyvittämiseksi ekologisen kompensaation periaatteiden mukaisesti.

Kiertotaloustavoitteet

Yhteisö sitoutuu suunnittelemaan ja raportoimaan kiertotaloustavoitteet, joiden avulla sen toiminnassa, tuotteissa ja palveluissa resurssiviisauden periaatteet toteutuvat.

Toimenpiteet raportoidaan osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä.

Suunnitellut toimenpiteet luonto- ja kiertotaloustavoitteiden osalta vuoden 2026 aikana

VTA:n rooli ilmastotavoitteiden osalta jakautuu kolmen osa-alueeseen:

- Yhtiön oma toiminta (Kiertotalous, Itämerihaaste)
 - Yhtiö suoritti omaa toimintaansa ohjaamaan Ekokompassi-sertikaatin 2024 vuoden lopussa. Vuoden 2025 aikana jatkamme Ekokompassin ohjaamana arkityötä.
 - Ekokompassin lisäksi tarkennamme luonto- ja kiertotaloustavoitteet 2025 vuoden loppuun mennessä osana sisäistä projektia.
 - Yhtiöllä on destinaatiotason STF-sertifikaatti ja suoritettuna ensimmäisenä ns. Suurena destinaationa.
 - Järjestämme vuosittain yhteistyössä Saaristo Siistiksi ry:n tai vastaavan toimijan kanssa siivouspäivä/luontopäivän. Koko henkilöstömme osallistui tempaukseen
- Yhtiön edistämä koko matkailutoimialan kestävyystyö Visit Finland Sustainable Travel Finland ohjelman kautta (Itämerihaaste)
 - VTA on sitoutunut vahvasti STF-ohjelman jalkauttamiseen koko VTA-toiminta-alueella. Ohjelman kautta viemme laajasti koko matkailutoimialan kestävyysosaamista, ajattelua ja toimenpiteitä eteenpäin.
 - VTA asetti tavoitteekseen ns. Destinaatio STF-merkin saavuttamisen 2026 mennessä. Yhtiö sai kohdetason destinaatiomerkin jo vuode 2024 lopussa.
 - Vuoden 2025 aikana VTA on lanseerannut yritysten kumppanuusohjelman, joka tähtää kansainvälistymiseen. Verkostoon liittymisen vaatimuksena on ns. Laatukriteeristö, johon kuuluu myös STF sertikaatin suorittaminen ja/tai STF-prosssin starttaamaan omassa yrityksessä.
 - Visit Finlandin rahoitustilanteen 2025 muuttuessa, on tässä vaiheessa vielä epäselvää, miten VF panostaa STF ohjelman ylläpitoon ja kehittämiseen. On mahdollista, että STF-työn osalta muutoksia on edessä vuonna 2026.
 - VTA sai kutsun mukaan "Global Sustainable Tourism Councilin" laajaan kansainväliseen markkinointikampanjaan, joka starttaa elokuun lopussa 2025. Ohjelmassa esitellään destinaatiota ja sen kestävyystyötä. Alueemme on kutsuttuna mukaan ainoana suomalaisen destinaationa
- Viestintä kuluttajille (Itämerihaaste)
- VTA on vuoden 2025 alkuvuoden aikana rakentanut kestävään matkailun viestinnän konseptia, jolla jatkossa edistämme niin omaa vastuullisuustyötämme kuin autamme matkailuyrityksiä kestävyysviestinnässä.

LASKELMAT

LUKUOHJEET

TULOSLASKELMA

TOIMINTAKATE ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

VIOSIKATE osoittaa tulo-rahaituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulo-rahaituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelmapoistojen suuruinen, kunnan tulo-rahaitus olisi riittävä.

TILIKAUDEN TULOS on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja meno- jien erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Tuloslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Toimintatuotot/Toimintakulut, %

Määritelmä: $100 \times \text{toimintatuotot} / (\text{toimintakulut} - \text{valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate %:a poistoista:

Määritelmä: $100 \times \text{vuosikate} / \text{poistot}$

RAHOITUSLASKELMA

TOIMINNAN RAHAVIRTA osoittaa, missä määrin kunta on pystynyt tilikauden aikana toiminnan (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Vuosikate saadaan suoraan tuloslaskelmasta ja vuosikatteen korjaukset esitetään rivillä Tulo-rahaituksen korjaukset. Korjaukset ovat pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot, mikäli ne on esitetty toiminnan muissa tuotoissa sekä toiminnan muihin kuluihin merkityt pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot.

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta on käyttänyt palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Investoinneilla tarkoitetaan rahoituslaskelmassa pysyviin vastaaviin käytettyjä varoja tilivuoden aikana. Investointimenot ja niihin saadut rahoitusosuudet esitetään rahoituslaskelmassa bruttomääräisinä. Investointimenot ovat sekä osakkeiden ja osuuksien ostoja että aineettomia ja aineellisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden investointeja. Investointien rahavirta -nimikkeen alla esitetään myös investointien rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitulot.

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA osoittaa antolaina- ja muiden saamisten, toimeksiantojen varojen ja pääomien, vaihto-omaisuuden sekä oman ja vieraan pääoman muutokset tilikauden aikana.

Rahoituslaskelmasta tulee erikseen käydä ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituksen rahavirtalaskelmassa esitetään ensin antolainojen ja lainakannan muutokset. Maksuvalmiuden muutoksiin vaikuttavat myös toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden, pitkä- ja lyhytaikaisten saamisten ja korottomien pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen muutokset.

Toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen yhteenlaskettu muutos vastaa taseesta laskettua rahavarojen muutosta.

Rahoituslaskelman tunnuslukujen laskentakaavat

Investointien tulo-rahaitus, %

Määritelmä: $100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintamenot} (= \text{käyttöomaisuusinvestointien hankintameno} - \text{investointien rahoitusosuudet})$

Lainakanta 31.12.

Määritelmä: Vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

Laskelmat

Tuloslaskelma, 1 000 € (ulkoiset erät)

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Myyntitulot	75 217	81 810	86 855	77 600	75 600	83 400
Maksutulot	30 705	38 750	49 710	50 500	51 700	52 300
Tuet ja avustukset	24 208	18 527	15 023	16 000	16 800	17 200
Vuokratulot	61 512	63 415	64 999	60 700	61 900	62 800
Muut toimintatulot	34 412	36 473	23 615	24 000	24 800	25 100
TOIMINTATULOT	226 054	238 975	240 200	228 800	230 800	240 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 923	1 910	1 910	1 910	1 910	1 910
Henkilöstömenot	335 621	351 296	361 840	369 097	379 171	387 273
Palvelujen ostot	275 901	313 447	326 301	334 977	333 152	340 532
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42 824	39 278	38 306	38 856	39 917	40 770
Avustukset	46 794	80 214	81 853	83 607	85 889	87 724
Vuokrat	51 609	58 299	55 247	56 200	57 734	58 968
Muut toimintamenot	7 899	595	2 523	2 572	2 642	2 699
TOIMINTAMENOT	760 648	843 128	866 070	885 309	898 505	917 966
TOIMINTAKATE	-532 671	-602 243	-623 959	-654 599	-665 795	-675 256
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Rahoitustulot- ja menot	36 132	28 301	28 953	26 895	23 145	19 015
VUOSIKATE	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Poistot ja arvonalentumiset	60 376	58 192	60 006	66 463	73 722	84 416
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	6 394	-21 851	-22 715	-25 493	-6 060	1 429
Varausten ja rahastojen muutokset	-6 309	1 703	1 703	1 703	1 703	1 506
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	85	-20 148	-21 012	-23 790	-4 357	2 935

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Toimintatulot – muutos-% ed. vuo- desta		5,7 %	0,5 %	-4,7 %	0,9 %	-4,3 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		10,8 %	2,7 %	2,2 %	1,5 %	-2,2 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuo- desta		-13,1 %	-3,6 %	-4,9 %	-1,7 %	-1,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	29,7 %	28,3 %	27,7 %	25,8 %	25,7 %	26,2 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuo- desta		-8,3 %	3,6 %	5,8 %	6,2 %	-4,5 %
Vuosikate / poistot, %	110,6 %	62,4 %	62,1 %	61,6 %	91,8 %	101,7 %
Vuosikate / asukas	324,1	175,9	178,4	193,7	316,2	396,6
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470

Tuloslaskelma, 1 000 € (ulkoiset ja sisäiset erät)

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Myyntitulot	100 007	82 810	87 855	77 600	75 600	83 400
Maksutulot	31 156	38 750	49 710	50 500	51 700	52 300
Tuet ja avustukset	24 208	18 527	15 023	16 000	16 800	17 200
Vuokratulot	157 866	64 015	64 999	60 700	61 900	62 800
Muut toimintatulot	35 019	36 553	23 615	24 000	24 800	25 100
TOIMINTATULOT *	348 255	240 655	241 200	228 800	230 800	240 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	1 923	1 910	1 910	1 910	1 910	1 910
Henkilöstömenot	335 621	351 296	361 840	369 097	379 171	387 273
Palvelujen ostot	311 709	317 282	327 301	334 977	333 152	340 532
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	42 948	39 278	38 306	38 856	39 917	40 770
Avustukset	46 794	80 214	81 853	83 607	85 889	87 724
Vuokrat	153 000	58 899	55 247	56 200	57 734	58 968
Muut toimintamenot	-7 223	-2 160	2 523	2 572	2 642	2 699
TOIMINTAMENOT *	882 849	844 808	867 070	885 309	898 505	917 966
TOIMINTAKATE	-532 671	-602 243	-623 959	-654 599	-665 795	-675 256
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Rahoitustulot- ja menot	36 132	28 301	28 953	26 895	23 145	19 015
VUOSIKATE	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Poistot ja arvonalentumiset	60 376	58 192	60 006	66 463	73 722	84 416
Satunnaiset tulot ja menot						
TILIKAUDEN TULOS	6 394	-21 851	-22 715	-25 493	-6 060	1 429
Varausten ja rahastojen muutokset	-6 309	1 703	1 703	1 703	1 703	1 506
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	85	-20 148	-21 012	-23 790	-4 357	2 935

* Sisäisten erien kustannusten kohdentamistapa on muuttunut laskuttamisesta vyöryttämiseksi 2024-2025 välillä. Vyöryttämisessä kulut kohdistetaan palveluille ja laskuttamisessa ne tulee palveluille kuluina ja sisäiselle tuottajalle tuloina.

Tuloslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Toimintatulot – muutos-% ed. vuodesta		-30,9 %	0,2 %	-5,1 %	0,9 %	-4,3 %
Toimintamenot – muutos-% ed. vuodesta		-4,3 %	2,6 %	2,1 %	1,5 %	-2,2 %
Toimintakate – muutos-% ed. vuodesta		-13,1 %	-3,6 %	-4,9 %	-1,7 %	-1,4 %
Toimintatuotot / toimintakulut, %	39,4 %	28,5 %	27,8 %	25,8 %	25,7 %	26,2 %
Verorahoitus – muutos-% ed. vuodesta		-8,3 %	3,6 %	5,8 %	6,2 %	-4,5 %
Vuosikate / poistot, %	110,6 %	62,4 %	62,1 %	61,6 %	91,8 %	101,7 %
Vuosikate / asukas	324,1	175,9	178,4	193,7	316,2	396,6
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470

Verotulot ja valtionosuudet, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Verotulot ja valtionosuudet	563 309	610 283	632 297	668 674	710 312	742 086
Verotulot	489 603	509 775	518 000	540 000	565 000	593 000
Kunnan tulovero	317 376	333 800	345 000	360 000	378 000	399 000
Kiinteistövero	79 003	84 975	84 000	86 000	88 000	90 000
Osuus yhteisöveron tuotosta	93 224	91 000	89 000	94 000	99 000	104 000
Valtionosuudet	73 706	100 508	114 297	128 674	145 312	149 086
Kunnan peruspalvelujen valtion- osuus (ilman tasausta, vuosi 2026 sisältää TE-rahoituksen)	-2 342	34 362	42 343	128 674	145 312	149 086
Verotuloihin perustuva valtionosuu- den tasaus	-3 012	-2 307	-813			
Opetus- ja kulttuuritoimen muut val- tionosuudet	47 345	46 495	46 832			
Verotulomenetysten korvaus	31 715	21 959	25 935			

Rahoitustuotot ja -kulut, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Kaupunki	Vahinko- rahasto
Rahoitustuotot	53 072	53 948	49 386	46 586	2 800
Rahoituskulut	16 940	25 648	20 433	20 233	200
NETTO	36 132	28 301	28 953	26 353	2 600
Muutos-%		-21,7 %	2,3 %		
Korkotuotot	23 340	24 622	24 186	21 586	2 600
Muut rahoitustuotot	29 732	29 326	25 200	25 000	200
Korkokulut	16 633	24 747	19 933	19 933	0
Muut rahoituskulut	307	901	500	300	200

Rahoituslaskelma, 1 000 €

	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2029
Vuosikate	66 770	36 341	37 291	40 970	67 662	85 845
Satunnaiset tuotot ja kulut	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	22 505	30 375	18 507	9 320	9 310	9 800
TOIMINNAN RAHAVIRTA	44 265	5 966	18 784	31 650	58 352	76 045
Investointimenot	182 299	232 581	339 486	344 426	311 476	238 915
Valtionosuudet ja muut rahoitus- osuudet	7 898	9 360	5 000	5 000	5 000	5 000
Pysyvien vastaavien hyödykkei- den luovutustulot	28 677	33 909	57 485	10 000	10 000	10 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-145 724	-189 311	-277 022	-329 426	-296 476	-223 915
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-101 459	-183 345	-258 238	-297 776	-238 124	-147 870
Antolainauksen muutokset	1 274	-52 268	-43 838	-10 006	-32 933	-27 848
Antolainasaamisten lisäykset, -	19 809	70 000	64 000	63 000	58 000	48 000
Antolainasaamisten vähennykset, +	21 083	17 732	20 162	52 994	25 067	20 152
Lainakannan muutokset	62 637	294 455	301 267	275 867	247 567	158 967
Pitkäaikaisten lainojen lisäys, -	120 000	265 000	300 000	220 000	155 000	250 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys, +	4 240	46 600	76 633	76 633	26 633	96 633
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-53 123	76 055	77 900	132 500	119 200	5 600
Muut maksuvalmiuden muutokset	27 922					
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	91 833	242 187	257 429	265 861	214 634	131 119
VAIKUTUS MAKSUVALMIUTEEN	-9 625	58 842	-808	-31 915	-23 490	-16 751

Rahoituslaskelman tunnusluvut	Tilinpäätös 2024	Talousarvio 2025 yhteensä	Talousarvio 2026	Talous- suunnitelma 2027	Talous- suunnitelma 2028	Talous- suunni- telma 2028
Asukasmäärä 31.12.	206 035	206 644	209 073	211 524	213 991	216 470
Investointien omahankintameno, M€	174,4	223,2	334,5	339,4	306,5	233,9
Investointien tulorahoitus, %	38 %	16 %	11 %	12 %	22 %	37 %
Lainakanta 31.12., M€	926	1 089	1 324	1 607	1 875	2 143
Lainat / asukas, €	4 494	5 270	6 333	7 597	8 762	9 900

LIITTEET

Talousarvion noudattamista koskevat määräykset

1. Talousarvion sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan tehtävien ja tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Hallintosäännön 78 §:n mukaan kaupunginvaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset siitä, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kaupungin viranomaisia. Kaupunginhallitus antaa määräykset siitä, miten toimintasuunnitelmiin kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet sitovat kaupungin viranomaisia.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita ovat kaikki toimintasuunnitelmakirjassa olevat lausekkeet ja toimielimen tavoitteet sekä toimintakate, ellei alla toisin ole määrätty.

Toimielinten kaupunginvaltuustoon nähden sitovat tavoitteet ovat mukana kaupunginhallituksen ja toimielimen välisissä toimintasuunnitelmissa. Ne toimintasuunnitelman tavoitteet ja kohdat, jotka eivät ole kaupunginvaltuustoon nähden sitovia, ovat kaupunginhallitukseen nähden sitovia tavoitteita tai tiedoksi annettavia tietoja.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia tavoitteita eivät ole kaupunginvaltuuston vahvistaman talousarvion yleisperustelut, toimielimen kokonaiskuva toimialan kehittämisen suunnasta ja palvelun tarvetta tai toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Kaupunginvaltuuston, keskusvaalilautakunnan ja tarkastuslautakunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet esitetään palvelukokonaisuuskohtaista toimintasuunnitelmaa suppeammassa muodossa osana kaupungin toimintasuunnitelmaa. Näiden toimielinten kuvaus toiminnasta ja sen kehittamisestä sekä toimintaympäristön muutostekijät eivät ole sitovia tavoitteita.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot ovat nettositovia (toimintakate) ja kohdistettu talousarviossa sovittuihin käyttötarkoituksiin. Toimintakateen positiivinen poikkeama ei anna toimielimelle oikeutta päättää uusista toiminnoista/käyttötarkoituksista, joista ei ole talousarviossa päätetty.

Nettomäärärahan korottamista tai nettotuloarvion alittamista koskeva muutospäätös on tehtävä valtuustossa riippumatta siitä, aiheutuuko poikkeama arvioitua

suuremmista bruttomenoista vai arvioitua pienemmistä bruttotuloista.

Investoinneista kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat talousarviokirjaan merkityt investointimenot, rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien luovutustulot.

Toimielimen käyttötalousosan määrärahat ja investointiosan määrärahat ovat erikseen sitovia. Määrärahan säästöä käyttötalousosassa ei voi käyttää investointiosan määrärahan ylityksen katteena tai päinvastoin.

Kaupungin tilahankkeiden tarveselvityksissä ja hanke-suunnitelmissa noudatetaan hallintosäännön määräyksiä. Hallintosäännössä on määrätty myös päätösvallasta investoinneissa ja muissa pitkävaikutteisissa menoissa.

Rahoituslaskelmaosan ainoa sitova erä on lainakannan muutos. Kaupungin tuloslaskelmaosan rahoitustulot ja -menot ovat nettositovia eriä.

Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

2. Toimenpiteet talousarviossa pysymiseksi

Toimielinten tulee jatkuvasti arvioida oman talouden ja toiminnan toteutumista ja esittää kaupunginhallitukselle niiden pohjalta välittömästi tai osavuositarkastusten yhteydessä toimenpiteet talousarviossa pysymiseksi.

3. Toiminnan ja talouden seuranta

3.1. Osavuositarkastukset ja tilinpäätös

Kaupunginvaltuustolle, kaupunginhallitukselle ja tarkastuslautakunnalle annetaan osavuositarkastukset toiminnan ja talouden kehittymisestä kolme kertaa vuodessa tilikauden aikana. Neljäs toiminnan ja talouden toteutumisesta annettava raportti on tilinpäätös.

Osavuositarkastukset sisältävät talouden sekä pormestariohjelman tavoitteiden ja talousarviolausekkeiden tarkastukset. Lisäksi tarvittaessa raportoidaan sopeuttamishojelman tavoitteiden toteutumisesta.

- Ensimmäinen osavuositarkastus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–31.3. ja annetaan viimeistään kesäkuussa.

- Toinen osavuosikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–30.6. ja annetaan viimeistään syyskuussa.
 - Sisältää tytäryhteisöjen talousarviota-voitteiden ennusteet
- Kolmas osavuosikatsaus laaditaan raportointijaksolta 1.1.–30.9. ja annetaan viimeistään marraskuussa.

Tilinpäätös laaditaan tilikaudelta, joka on kalenterivuosi.

- Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahotuslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Kaupunginhallitus laatii tilinpäätöksen tilikautta seuraavan maaliskuun loppuun mennessä.

3.2. Pormestariohjelman seuranta

Pormestariohjelman tavoitteiden toimeenpanosta raportoidaan osana osavuosikatsauksia ja tilinpäätöstä.

3.3 Kuukausiraportointi toiminnan ja talouden kehittymisestä

Palvelukokonaisuuksista vastaavat johtajat raportoivat toiminnan ja talouden kehittymisestä kuukausiraportein omalle lautakunnalleen.

Palvelukokonaisuudesta vastaavan johtajan tulee erikseen annettavan aikataulun ja ohjeen mukaisesti raportoida toiminnasta ja taloudesta kansliapäällikölle sekä huolehtia siitä, että kansliapäälliköllä on valvontaa varten riittävät tiedot toiminnasta.

